

ภูมิหลังทางครอบครัวคู่สมรสมุสลิมที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว :
กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
Family Background of Muslim Spouses through Domestic Violence
Behavior : A Case Study in Muang District, Satun Province.

นุรไลลาห์ หลังปุเต๊ะ
Nurlaila Langputeh

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาความขัดแย้งและสันติศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Arts in Conflict and Peace Studies

Prince of Songkla University

2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ ภูมิหลังทางครอบครัวคู่สมรสมุสลิมที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว :
กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
ผู้เขียน นางสาวนุรไลลาห์ หลังปุเต๊ะ
สาขาวิชา ความขัดแย้งและสันติศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกษตรชัย และหีม)

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษบง ชัยเจริญวัฒน์นะ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกษตรชัย และหีม)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพัทธ์ ทองแท้)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาความขัดแย้งและสันติ
ศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ธีรพล ศรีชนะ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้เป็นผลมาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณ
บุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษตรชัย และหิมา)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ลงชื่อ.....
(นางสาวนุรไอลาห์ หลังปุเต๊ะ)
นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในครั้งนี้

ลงชื่อ.....
(นางสาวนุรไลลาห์ หลังปุเต๊ะ)
นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ ภูมิหลังทางครอบครัวคู่สมรสไทยมุสลิมที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงใน
ครอบครัว : กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสตูล
ผู้เขียน นางสาวนุรไอลาห์ หลังปูเต๊ะ
สาขาวิชา ความขัดแย้งและสันติศึกษา
ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิหลังทางครอบครัวคู่สมรสมุสลิมที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว : กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ผู้วิจัยเลือกศึกษา
กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยพิจารณากรณีศึกษาที่มีความรุนแรงในคู่สมรส
จากสำนักงานอิสลามประจำจังหวัดสตูล สถานีตำรวจภูธรตำบลฉลุง และศูนย์ช่วยเหลือสังคม One
Stop Crisis Center (OSCC) โรงพยาบาลสตูล เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) การศึกษาเอกสาร
2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non participant observation) 3) การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็น
ทางการ (Informal interview) 4) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูล
หลักใน 3 กลุ่ม ได้แก่ คู่สมรสที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว บิดาหรือมารดา ญาติที่
น้องของคู่สมรสฯ และเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง โดยมีกรณีศึกษา จำนวน 8 ครอบครัว 22 คน แล้วนำ
ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้หลักตรรกะเทียบเคียงแนวความคิด แนวคิดและงานวิจัยควบคุม
บริบท ผลการวิจัยพบว่าภูมิหลังของสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์การใช้ความ
รุนแรง และความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายในครอบครัว มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงใน
ครอบครัว ดังนี้

ภูมิหลังของสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู พบว่า ส่วนใหญ่แต่ละครอบครัว
ประสบปัญหาเดียวกัน คือ มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวที่ไม่เหมาะสม กล่าวคือ ได้รับการ
เลี้ยงดูแบบเข้มงวดและควบคุมจากบิดามากเกินไป เนื่องจากรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา
ยังยึดติดการเลี้ยงลูกแบบโบราณ มีความเชื่อว่า การเลี้ยงลูกแบบบังคับและเข้มงวดเป็นการควบคุม
ลูกที่ดีที่สุด แม้กระทั่งมารดาก็ไม่มีสิทธิแสดงความคิดเห็น ในขณะที่เดียวกับบางครอบครัวก็มีรูปแบบที่
แตกต่างกันคือ มีรูปแบบการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ทอดทิ้ง และแบบตามใจจนมากเกินไป เกิด
จากที่บิดามารดาไม่มีเวลาสั่งสอน ให้ความรัก ความเอาใจใส่ต่อลูก ทำให้ลูกเกิดความ
เหินห่าง ไม่อบอุ่น ไม่มีความรับผิดชอบในตนเอง เมื่อมีครอบครัวจึงไม่สามารถดูแลครอบครัวของ
ตนเองให้เป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ได้ ดังนั้นสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นปัจจัยเกื้อหนุน
หนึ่งที่ทำให้มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว โดยเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้พฤติกรรมจาก
สิ่งแวดล้อมที่ใช้ความรุนแรงซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความรุนแรง

2. ประสบการณ์การใช้ความรุนแรง พบว่า ภูมิหลังพฤติกรรมความรุนแรง คือ การได้รับประสบการณ์ทั้งจากการเคยถูกล่วงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง และเคยเห็นบิดามารดาทะเลาะตบตี ทำร้ายกันในวัยเด็กคู่สมรสได้รับรู้วิธีการจัดการความขัดแย้งในความครัวโดยใช้ความรุนแรงจากคนในครอบครัว ทั้งที่เกิดขึ้นกับตนเองและบุคคลในครอบครัว เนื่องจากประสบการณ์ความรุนแรงในวัยเด็กของรุ่นบิดามารดาส่งต่อมาถึงลูก ดังนั้นหากบิดามารดาใช้ความรุนแรงให้ลูกได้รับรู้ จึงย่อมส่งผลต่อลูกทั้งในปัจจุบันและอนาคต

3. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแสดงอำนาจของชายเป็นใหญ่ และการมีสถานภาพด้อยกว่าของผู้หญิงเกิดขึ้นกับคู่สมรสมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลที่มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว ผลจากการศึกษาพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวที่แสดงออกในรูปแบบของการทำร้ายทั้งทางด้านจิตใจและร่างกาย พบว่า เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในบ้าน ความเชื่อและค่านิยมของครอบครัวที่แตกต่างกัน รวมทั้งความเป็นใหญ่ของชายภายในบ้าน บางครอบครัวของคู่สมรสในจังหวัดสตูล ยังยึดวัฒนธรรมดั้งเดิมที่สั่งสมกันมาที่เชื่อว่าสามีต้องเป็นใหญ่ภายในบ้าน ซึ่งมีอำนาจเหนือภรรยา

Thesis Title Family Background of Muslim Spouses through Domestic Violence Behavior : A Case Study in Muang District, Satun Province.

Author Miss Nurlaila Langputeh

Major Conflict and Peace Studies

Academic year 2014

Abstract

The objective of this research was to investigate the family background of muslim spouses through domestic violence behavior : A case study in Muang District, Satun Province. Selection criteria for case study from The Islamic Committee of Satun, Chalung Police Station and One Stop Crisis Center (OSCC) Satun Hospital. The methodology qualitative research using 1) documentary Study 2) non participant observation. 3) informal interview and 4) in-depth interview with 3 major groups of informants including 8 pairs of spouses engaged in violent behavior within family, with 22 person. Data collected were analyzed by using logic, concepts, theories and literature.

The results of this research showed that family background and parenting, experience of violent behavior, power relationship within the family influenced the use of violent behavior within the family as follows.

1. Muslim spouses mostly had been raised strictly and controlled by their parents because parents held traditional parenting, belief in compulsory, strict control and raising. Even it was difficult for mother to express their opinions. Meanwhile, some Muslim spouses had been raised neglected and with lenient parenting style resulted from parents no time to teach their children and uninvolved

parent style and children's irresponsibility. When they have their own family, they were unable to care for their family.

Inappropriate parenting was a factor affecting the use of violent behavior within the family as it was related to learning behavior from environment.

2. Muslim spouses mostly had been punished violently when they were young. They had seen their parents' quarrel and fighting. They learned how to manage conflict within the family by using violent behavior with their family members resulting from their violent experience during childhood. Learned how to manage conflict within the family by using violent behavior with their family members resulting from their violent experience during childhood. Therefore, the use of violent behavior by parents influenced the way children use violent behavior in present and future.

3. Muslim spouses mostly held the belief that men are superior to women. Thus, men tend to hurt women in both physically and mentally. Violent behavior within the family result from power relationship within the family, interpersonal relationship within the family, different belief and value within the family and superiority of men. Some families in Satun province still hold traditional culture indicating that husband has power over wife.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	(5)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(7)
กิตติกรรมประกาศ	(9)
รายการตาราง	(12)
รายการภาพประกอบ	(13)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
2. คำถามการวิจัย	6
3. ขอบเขตการวิจัย	7
4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
5. นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
1. แนวคิดครอบครัวมุสลิม.....	9
2. แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งในครอบครัว.....	16
3. แนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว	20
4. แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู	37
5. แนวคิดอำนาจ	41
6. แนวคิดบทบาท	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมและการเลียนแบบ	52
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60
3. กรอบแนวคิด	65
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	66
4. วิธีการวิจัย	66
5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	67
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล	67
7. หน่วยการวิเคราะห์	68
8. การวิเคราะห์ข้อมูล	68
บทที่ 4 ผลการวิจัย	70
9. ผลการศึกษาจากกรณีศึกษา	71
10.การวิเคราะห์กรณีศึกษา	102
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	125
11. สรุปผลการวิจัย	125
12.อภิปรายผลผลการวิจัย	128
13.ข้อเสนอแนะ	133
บรรณานุกรม	138
ภาคผนวก	146
ประวัติผู้เขียน	151

รายการตาราง

ตาราง	หน้า
1. วิเคราะห์กรณีศึกษา.....	(149)

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1. การวิเคราะห์ความรุนแรงต่อสตรี.....	(31)
2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม.....	(54)
3. กรอบแนวคิดการวิจัย.....	(65)

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปรากฏการณ์ความรุนแรงในสถาบันครอบครัวเกิดขึ้นในสังคมไทยตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ทศนคติของคนในสังคมส่วนใหญ่ยอมรับว่าปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาส่วนตัว เป็นเรื่องภายในครอบครัวที่บุคคลภายนอกไม่ควรที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยว แม้กระทั่งเจ้าหน้าที่รัฐ ครอบครัวที่มีปัญหาความรุนแรง จะไม่สามารถทำหน้าที่ครอบครัวได้ เนื่องจากสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวถูกทำลาย บุคคลที่เป็นหัวหน้าเป็นหลักในครอบครัว คือสามี ภรรยา หรือพ่อแม่ ไม่สามารถทำหน้าที่ของตนได้ ครอบครัวไม่สงบสุข เห็นห่าง ขาดความรัก ความผูกพันสามัคคีและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน แตรกร้าว ครอบครัวลักษณะนี้จะไม่สามารถดำเนินอยู่อย่างปกติสุขในสังคมได้

สถาบันครอบครัวนับว่าเป็นสถาบันแรกและเป็นสถาบันหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับวิถีชีวิตของมนุษย์ทุกคนซึ่งโดยธรรมชาติของครอบครัวจะเน้นกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกให้มีความใกล้ชิดผูกพัน ช่วยเหลือเกื้อกูล ดูแลเอาใจใส่ และเป็นห่วงเป็นใยซึ่งกันและกัน ทว่าปัจจุบันครอบครัว เป็นสถาบันทางสังคมแห่งหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของสังคม เศรษฐกิจวัฒนธรรมและประเพณีต่างๆสถาบันครอบครัวจึงมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปจากเดิมเช่นกัน จากครอบครัวขยาย (Extended family) มาเป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) เพิ่มมากขึ้น เมื่อมีปัญหาต่างๆภายในครอบครัวต้องเผชิญด้วยตนเองไม่มีผู้เข้ามาไกล่เกลี่ยปัญหาขาดการควบคุมอารมณ์และทักษะในการแก้ไขความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ (อภิญญา เวชยชัย 2546) ซึ่งสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากครอบครัวประเมินจากสภาพปัญหาต่างๆ ที่สำคัญได้แก่ ความไม่พร้อมทั้งร่างกายจิตใจและวุฒิภาวะของหญิงและชายที่จะสร้างครอบครัวหรือการไม่ได้เตรียมความพร้อมของครอบครัวซึ่งมีผลต่อทัศนคติและค่านิยมที่ผิดๆในเรื่องบทบาทของสามีและภรรยา (ภาสุรี เอี่ยมทิม 2548) โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวทำให้ไม่เข้าใจกันขาดทักษะในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสมก่อให้เกิดความขัดแย้งและหากสะสมความขัดแย้งเป็นเวลานานความขัดแย้งนั้นอาจขยายเป็นความรุนแรงในครอบครัวในที่สุดส่งผลให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวและการหย่าร้างตามมาได้ เมื่อมีปัญหาการกระทำรุนแรงในครอบครัวก็จะส่งผลให้ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ครอบครัวที่ดีได้

ความรุนแรงในครอบครัว เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม (Social phenomenon) ที่มีเงื่อนไขทางสังคมวัฒนธรรม การขัดเกลาทางสังคม และความเชื่อ เป็นปัจจัยกำหนด ซึ่งหล่อหลอมให้ปรากฏการณ์นี้ดำรงอยู่บนความสัมพันธ์ของมนุษย์ ในครอบครัว และสังคมมาเป็นเวลานาน

(เพ็ญจันทร์ ประดับมุข 2546) หากแต่สังคมไม่ได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาดังกล่าวเท่าที่ควร จะเห็นได้จากความรุนแรงในครอบครัวที่มักถูกมองว่าเป็นเรื่องส่วนตัว เป็นปัญหาเฉพาะสมาชิกในครอบครัว บุคคลภายนอกไม่ควรไปยุ่งเกี่ยว และขาดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในฐานะอาชญากรรมประเภทหนึ่ง ส่งผลให้ความรุนแรงในครอบครัวยังคงเป็นปัญหาซ่อนเร้นต่อไปในทุกสังคม และเป็นปัญหาสำคัญที่นำไปสู่ปัญหาสังคมที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ปัจจุบันความรุนแรงในครอบครัว จัดเป็นหนึ่งในปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของรัฐซึ่งกระทบต่อสตรีและเด็กเป็นวงกว้างที่สุด (รณชัย คงสกนธ์ และ นฤมล โพธิ์แจ่ม 2551) เพราะความรุนแรงในยุคโลกาภิวัตน์มี 2 รูปแบบ คือ ความรุนแรงเชิงโครงสร้างและความรุนแรงในเชิงกายภาพ ความรุนแรงในครอบครัวถือเป็นความรุนแรงทางกายภาพที่มีความเชื่อมโยงกับความรุนแรงเชิงโครงสร้างอย่างใกล้ชิด โดยความรุนแรงแบบไม่ลงมือหรือความรุนแรงเชิงโครงสร้างด้านหนึ่ง คือ อคติ ได้แก่ อคติทางเพศ ทางเชื้อชาติ สีผิว การเก็บกดและการกดขี่ ที่มีทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ครอบครัว สังคม ศาสนา และการเมือง รวมทั้งลัทธิถือเพศ (Sexism) ถือเป็นต้นเหตุที่ก่อให้เกิดความรุนแรงต่อสตรี ทำลายความกลมกลืนในการร่วมมือกันทางเพศ สร้างสังคมผู้ชายเป็นใหญ่ ซึ่งมีลักษณะนิยมความรุนแรงและชอบการแข่งขัน สิ่งเหล่านี้มีผลต่อทัศนคติ ค่านิยมของบุคคล ไปจนถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง แม้ว่าเป็นการปฏิบัติที่มีอยู่ในชีวิตประจำวันตามปกติ แต่เมื่อรวมกันแล้วกลายเป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้างซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะแก้ไข ส่งผลให้ความรุนแรงบางเรื่อง โดยเฉพาะความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มความสลับซับซ้อนมากขึ้นและกลายเป็นเรื่องที่แก้ไขได้ยากไปด้วย

ความรุนแรงระหว่างคู่สมรสที่เกิดขึ้นในครอบครัวมีปรากฏการณ์หลายอย่างที่สะท้อนให้เห็นว่าการทำร้ายร่างกายภรรยาทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกขณะ ผู้ที่ทำร้ายมาจากทุกฐานะ เศรษฐกิจ ทุกอาชีพ ทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนา และผู้ที่ทำร้ายร่างกายภรรยามักมีประสบการณ์การกระทำความรุนแรงในช่วงที่เป็นความสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน และมีจำนวนมากที่ใช้ความรุนแรงนั้นนอกบ้าน ความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นระหว่างสามีภรรยา นอกจากส่งผลกระทบต่อชีวิตร่างกาย และจิตใจของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อแล้ว ยังได้ก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคม บั่นทอน ความปกติสุขของครอบครัว โดยเฉพาะสมาชิกในครอบครัวที่ยังเป็นเด็ก พฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวเกิดจากหลายสาเหตุด้วยกันแต่สาเหตุที่เป็นรากฐานของปัญหาคือค่านิยมชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ที่ผ่านมามีความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างสามีภรรยาไม่ได้รับการแก้ไขเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและสังคมมองว่าความรุนแรงในครอบครัวโดยเฉพาะคู่กรณีที่มีความสัมพันธ์ฉันสามีภรรยาเป็นเรื่องความขัดแย้งระดับส่วนตัว จากข้อมูลรายงานสถิติความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ตั้งแต่ปี 2548 ถึง กุมภาพันธ์ 2551 ของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว โดยจำแนกตามผู้กระทำและลักษณะของการกระทำ พบว่า ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัวนั้น ส่วนใหญ่เป็นการถูกทำร้ายทางด้านร่างกายจากผู้เป็นสามีมากถึง 1,425 ราย (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 2553)

จากปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่นับวันยังมีจำนวนมากขึ้นทำให้องค์กรต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องตระหนักถึงปัญหานี้โดยเฉพาะรัฐบาล จึงได้กำหนดให้มีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 มาตรา 3 (ใช้บังคับวันที่ 13 พฤศจิกายน 2550)

ได้ให้ความหมาย “ความรุนแรงในครอบครัว” ไว้ว่าเป็นการกระทำใดๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตราย แก่ร่างกายจิตใจหรือสุขภาพหรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจหรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัวหรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลใน ครอบครัวต้องกระทำการไม่กระทำการหรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบแต่ไม่ รวมถึงการกระทำโดยประมาท (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 2553)

จากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของความรุนแรงในเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สาเหตุของความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวมีมากมายหลายสาเหตุและเกิดขึ้นได้ในทุกระดับ ของสังคมทั้งสาเหตุด้านตัวบุคคลสาเหตุด้านครอบครัวสาเหตุด้านสังคมและสาเหตุจากความสัมพันธ์ เชิงอำนาจ (วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล และคณะ 2546) นอกจากนี้ความเชื่อค่านิยมทัศนคติที่มีต่อ การกระทำรุนแรงในครอบครัวในทัศนะของคู่สมรสหรือสามีภรรยา ยังพบว่าสามีภรณายังมี ทัศนคติที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงกับชายเกี่ยวกับการกระทำรุนแรงใน ครอบครัวถือเป็นเรื่องส่วนตัวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูนิภาสธรรมาธิมุต อ่ำพร ปริมุตโต (2553) ที่พบว่า สาเหตุของความขัดแย้งในครอบครัวที่สำคัญ มี 3 ประการ คือ ประการที่ 1 เกิดจาก ปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับพื้นฐานในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ปัญหาความแตกต่างด้านลักษณะ นิสัย ทัศนคติ หรือบุคลิกภาพที่เป็นเชิงปัจเจกบุคคล หรือผ่านการอบรมเลี้ยงดูมาจากครอบครัวเดิม ประการที่ 2 เกิดจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของครอบครัว เช่น ปัญหาทางการเงิน ปัญหาคุณภาพชีวิต และปัญหาของบุคคลในครอบครัวที่ไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง และ ประการที่ 3 เกิดจากปัญหาความขัดแย้งในระดับรุนแรงของครอบครัว เช่น การนอกใจการไปมี ภรรยาหรือสามีใหม่ การทะเลาะเบาะแว้งขึ้นรุนแรงที่นำไปสู่การทำร้ายซึ่งกันและกันหรือนำไปสู่ ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวจนไม่สามารถประคับประคองสภาพครอบครัวให้อยู่รอดมั่นคงได้ และจากการศึกษาของ Straus (1977) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทระหว่างสามีภรรยาว่ามี สาเหตุที่เป็นปัจจัยรุนแรงที่นำไปสู่การทะเลาะวิวาท 4 ประการ คือ 1) การบ่มเพาะความอึดอัดไม่ พอใจระหว่างสามีภรรยาเป็นเวลานาน 2) กิจกรรมของครอบครัวและความสนใจของสามีภรรยาที่ แตกต่างกัน กล่าวคือ เวลาของสามีและภรรยาไม่ตรงกันในการกระทำกิจกรรมของครอบครัว 3) เวลาของสามีและภรรยาไม่มุ่งไปสู่การทำงานเฉพาะกิจของตนเอง ขาดความเอาใจใส่กันและกันและ 4) ความไม่เสมอภาคระหว่างเพศ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่สามีจะแสดงบทบาทผู้มี อำนาจเหนือกว่า ต้องการให้ภรรยาสมยอมในทุกเรื่อง และทำให้ภรรยาต้องอยู่ในภาวะพึ่งพาสามีโดย เห็นว่าการหย่าร้างจะนำผลร้ายมาสู่ลูกๆ

จากการอธิบายสาเหตุของการใช้ความรุนแรงในครอบครัวที่มักเกิดขึ้นกับภรรยา ส่งผลให้ครอบครัวขาดความสมดุล และนำไปสู่การเผชิญปัญหาที่สลับซับซ้อนหลากหลายมากยิ่งขึ้น ได้แก่ ปัญหาครอบครัวแตกแยก ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง ปัญหาผู้สูงอายุขาดการดูแล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่มีผลกระทบต่อคู่สมรส การทำร้ายร่างกายและจิตใจอัน เนื่องมาจากการหย่าร้าง ผลจากความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้น ดังกล่าวนั้นเป็นภัยต่อสังคมใน ทุกภาคส่วน ทุกครั้งที่เกิดความรุนแรงย่อมนำมาซึ่งความสูญเสียต่อเหยื่อซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัว ซึ่งความสูญเสียที่กล่าวนี้เป็นความสูญเสียทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และด้านสภาพเศรษฐกิจ สังคม จากการศึกษางานวิจัยของ ธัญภา พรหมรักษ์ (2550) ศึกษาพบว่าความรุนแรงที่เกิดในครอบครัวส่ง

ผลกระทบแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ผลกระทบต่อตนเอง (ฝ่ายหญิงที่ถูกทำร้าย) โดยผู้หญิงที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย นอกจากบาดเจ็บภายนอกที่ต้องรักษาแล้ว ยังได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจเป็นบาดแผลที่ซ่อนอยู่ภายในฝังใจไปตลอดชีวิต ความเจ็บป่วยทางใจนี้ผู้หญิงส่วนใหญ่ไม่ได้รับการเยียวยา บำบัดรักษาให้ตระหนักถึงคุณค่าของตัวเอง ส่วนที่ 2 ผลกระทบต่อครอบครัว ความรุนแรงในครอบครัวที่ฝ่ายชายกระทำต่อฝ่ายหญิง ส่งผลร้ายต่อสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะและบุตร ทั้งที่อยู่ในวัยเยาว์หรือวัยรุ่นได้รับผลกระทบทางจิตใจโดยตรงและรุนแรง เกิดภาพลบในเรื่องสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ส่งผลต่อคุณค่าชีวิต ทำให้บุตรมีพฤติกรรมเก็บกด ก้าวร้าว เกรและไม่มีตั้งใจเรียน และส่วนที่ 3 ผลกระทบต่อสังคม/ชุมชน ถ้าเป็นครอบครัวระดับล่าง ทั้งในกรณีที่มีพ่อแม่แยกทาง หย่าร้างและไม่หย่าร้างกัน เด็กอาจหนีออกจากบ้าน ออกเร่ร่อนกลายเป็นปัญหาของสังคม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

สตูลเป็นจังหวัดชายแดนใต้ มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย มีทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม ประชากรที่เป็นชาวไทยมุสลิมคิดเป็นร้อยละ 80 (วิลาศ ชูช่วย 2543) มีความแตกต่างกันในด้านการศึกษาและวัฒนธรรม โดยชาวไทยมุสลิมจะดำเนินชีวิตตามรูปแบบที่ได้กำหนดไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานซึ่งเป็นธรรมนูญแห่งชีวิตและรูปแบบการปฏิบัติตามหลักคำสอนของท่านศาสดามุฮัมมัด ซึ่งผู้ที่มีความศรัทธาในศาสนาจะมีการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด โดยมีสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเป็นศูนย์กลางในการบริหารองค์กรศาสนาตามหลักการอิสลามและเป็นองค์กรนำในการพัฒนาสังคมมุสลิมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้คู่คุณธรรม มีความเข้มแข็งเป็นเอกภาพใฝ่หาสันติและความยุติธรรม โดยหนึ่งในหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบคือ เป็นศูนย์กลางในการบริหารองค์กรมุสลิม มัสยิด วินิจฉัยปัญหาศาสนาประนีประนอมข้อพิพาทในเรื่องครอบครัวและมรดก ตลอดจนให้คำปรึกษาและเสนอความเห็นต่อภาครัฐและเอกชนในกิจการที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลามตามพระราชบัญญัติองค์กรบริหารศาสนาอิสลาม พ.ศ.2540 มีหน้าที่คอยกำกับ ดูแล สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชากรในพื้นที่มีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับหลักการอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการส่งเสริมความมั่นคงในสถาบันครอบครัวที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนั้นได้ดำเนินการโดยการจัดทะเบียนคู่สมรส (ใบนิกะห์) การอบรมให้ความรู้เรื่องหลักการศาสนา และการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในครอบครัว เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด 2554)

จากการรับเรื่องของผู้ที่เข้ามาร้องเรียนต่อสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในครอบครัว หรือชี้แนะและหาทางออก พบว่าตั้งแต่ ปี พ.ศ 2552-2554 มีปัญหาการร้องเรียนที่เกี่ยวกับความขัดแย้งในครอบครัว เช่น ความรุนแรงในคู่สมรส มีอัตราการร้องเรียนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด 2554) และรายงานผลการสำรวจสถานการณ์ความรุนแรงในภาพรวม 76 จังหวัด ปี 2556 จังหวัดสตูลติด 1 ใน 10 อันดับความรุนแรงในครอบครัวโดยพิจารณาประเด็นดังต่อไปนี้ 1. มีบุคคลในครอบครัวมีความสัมพันธ์ไม่อบอุ่น 2. มีบุคคลที่มีอารมณ์รุนแรงหรือชอบใช้กำลังในครอบครัว 3. ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมามีผู้เคยถูกกระทำรุนแรง (ทางกาย/จิตใจ/ทางเพศ) จากบุคคลในครอบครัว (ศูนย์การเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2556) จากข้อมูลดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าปัญหาความ

รุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวมีอัตราที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งมาจากหลากหลายสาเหตุและส่งผลกระทบต่อสังคมไทยและจังหวัดสตูล เช่น ปัญหาการหย่าร้าง เด็กและเยาวชนขาดการดูแล ปัญหายาเสพติด เป็นต้น

ปัจจุบันแม้ว่าหลายหน่วยงานได้เล็งเห็นความสำคัญและพยายามเร่งรัดแก้ไขสถานการณ์ปัญหาข้างต้นแต่การแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวก็ยังคงเป็นเรื่องยากที่จะเข้าถึงหากไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายผู้ศึกษาเล็งเห็นว่า การละลายแ่งมุมของสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวจากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะศึกษาภูมิหลังทางครอบครัวคู่สมรสสมรสที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว : กรณีศึกษาอำเภอเมืองจังหวัดสตูล เพื่อทราบว่า คู่สมรสสมรสที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีภูมิหลังทางครอบครัวเกี่ยวกับสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูอย่างไร เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงหรือไม่ อย่างไร มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจในครอบครัวในลักษณะใด ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับการกำหนดนโยบายในการป้องกันและการแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัว ก่อนที่ปัญหาดังกล่าวจะทวีความรุนแรงมากขึ้น จนยากต่อการแก้ไขในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูของคู่สมรสสมรสในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว
2. เพื่อศึกษาประสบการณ์การใช้ความรุนแรงของคู่สมรสสมรสในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจของคู่สมรสสมรสในอำเภอเมือง จังหวัดสตูลที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

3. คำถามของการวิจัย

1. คู่สมรสสมรสในอำเภอเมือง จังหวัดสตูลที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูอย่างไร
2. คู่สมรสสมรสในอำเภอเมือง จังหวัดสตูลที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีประสบการณ์การใช้ความรุนแรงจากการเคยถูกล่วงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง การเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี และการทำร้ายกันในวัยเด็กอย่างไร
3. คู่สมรสสมรสในอำเภอเมือง จังหวัดสตูลที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีการแสดงอำนาจชายเป็นใหญ่ และมีสถานภาพด้อยกว่าของผู้หญิงอย่างไร

4. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้ได้เน้นและสนใจเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังทางครอบครัวของคู่สมรสมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ใน 3 ประเด็นหลักคือ ภูมิหลังทางครอบครัวด้านสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูภูมิหลังทางครอบครัวด้านประสบการณ์การใช้ความรุนแรง และภูมิหลังทางครอบครัวด้านความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ซึ่งเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 คู่สมรสมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ที่ประสบปัญหาการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัว ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาโดยผ่านการพูดคุย สัมภาษณ์ คู่สมรส ภรรยา (ผู้ถูกกระทำ) 8 คน สามี 2 คน กลุ่มที่ 2 บิดาหรือมารดา ลูก และญาติพี่น้องของคู่สมรสที่ประสบปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาโดยผ่านการพูดคุย สัมภาษณ์ มารดาของคู่สมรส 3 คน ญาติพี่น้อง 3 คน และลูก 1 คน และกลุ่มที่ 3 ผู้นำศาสนา 3 คน เจ้าหน้าที่ศูนย์ช่วยเหลือสังคม One Stop Crisis Center (OSCC) โรงพยาบาลสตูล 1 คน และเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจตำบลลุง 1 คน โดยผ่านการพูดคุย สัมภาษณ์ และสอบถาม

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการศึกษานี้ทำให้ทราบถึงภูมิหลังทางครอบครัวคู่สมรสมุสลิมที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว : กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสตูล เพื่อประโยชน์ในการนำความรู้มาทำความเข้าใจในการศึกษาและวิเคราะห์หาแนวทางในการแก้ปัญหาความรุนแรงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและมีประสิทธิภาพต่อไป อันจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับมาตรการในการแก้ไขและป้องกันปัญหาดังกล่าวให้ลดน้อยลง

6. นิยามศัพท์

1. คู่สมรสมุสลิม หมายถึง คู่สามีภรรยามุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูลที่ผ่านการแต่งงานอย่างถูกต้องตามหลักการอิสลามและประสบปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัวระหว่างกัน โดยเป็นความรุนแรงที่เกิดจากสามีทำร้ายภรรยา ภรรยาทำร้ายสามี และต่างคนต่างใช้รุนแรงต่อกัน

2. ความรุนแรงภายในครอบครัว หมายถึง การตั้งใจกระทำหรือรับรู้ว่าตั้งใจกระทำของคู่สมรสที่ให้อีกฝ่ายรู้สึกเจ็บปวดและบาดเจ็บทางร่างกาย ตั้งแต่การบาดเจ็บเล็กน้อยไปจนถึงการทำอันตรายจนถึงแก่ชีวิต ซึ่งเป็นการทำร้ายทั้งทางร่างกายและจิตใจโดยรูปแบบและระดับความรุนแรงที่แตกต่างกัน ตั้งแต่การทะเลาะวิวาทโต้เถียง การทำร้ายร่างกายด้วยอวัยวะหรืออาวุธไปจนถึงการทำลายชีวิต

3. สภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง สภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูของคู่สมรสมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล แบ่งได้ 2 ลักษณะ

3.1 สภาพครอบครัว หมายถึง สภาพของครอบครัวของคู่สมรสที่มีปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลในครอบครัว พ่อแม่แยกทางกัน บิดามีภรรยาหลายคน

3.2 การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง อบรมเลี้ยงดูในครอบครัวที่ไม่เหมาะสม กล่าวคือ ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวด ควบคุมและปล่อยปละละเลยมากเกินไป

4. ประสบการณ์ความรุนแรง หมายถึง ประสบการณ์ความรุนแรงของคู่สามีภรรยา muslim ในอำเภอเมือง จังหวัดสตูลในอดีต แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ การเคยถูกล่วงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง และการเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี

4.1 การเคยถูกล่วงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง หมายถึง คู่สมรสที่ได้รับประสบการณ์การถูกล่วงโทษ ทั้งจากการดูดำ ดูดี และถูกล่วงโทษอย่างรุนแรงในวัยเด็ก

4.2 การเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี หมายถึง การได้รับประสบการณ์จากการเห็นการกระทำความรุนแรงจากคนในครอบครัว เช่น พ่อแม่ด่าทอ ทะเลาะเบาะแว้งกัน และพบเห็นพ่อทำร้ายร่างกายแม่

4.3 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ หมายถึง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจของคู่สามีภรรยา muslim ในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล แบ่งได้ 2 ลักษณะ

4.4 การแสดงอำนาจชายเป็นใหญ่ หมายถึง สภาพของสามีที่แสดงความเป็นใหญ่ในบ้าน มีอำนาจเหนือภรรยา และทุกอย่างต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของตนเอง

4.5 สถานภาพด้อยกว่าของผู้หญิง หมายถึง สภาพของภรรยาที่อยู่ภายใต้การควบคุมของสามี และไม่มีสิทธิแสดงความคิดเห็นภายในบ้าน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง ภูมิหลังทางครอบครัวคู่สมรสไทยมุสลิมที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว: กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสตูลนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวมุสลิม
2. แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งในครอบครัว
3. แนวคิดเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว
4. แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู
5. ทฤษฎีอำนาจ
6. ทฤษฎีบทบาท
7. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมและการเลียนแบบ
8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. กรอบแนวคิด

1. แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวมุสลิม

ครอบครัวจัดเป็นสถาบันที่เล็กที่สุด แต่มีความสำคัญที่สุด ถ้าสังคมมีสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งได้ ก็จะทำให้สังคมนั้นมีความเจริญก้าวหน้า ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันครอบครัวพึงมีหลักในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรักใคร่ปรองดองกันขึ้นในครอบครัว และศาสนาก็เป็นสถาบันที่สำคัญที่ได้ให้คำแนะนำและข้อประพฤติปฏิบัติเพื่อให้สถาบันครอบครัวซึ่งเป็นศาสนิกของตนปฏิบัติตาม เมื่อเป็นเช่นนี้ ศาสนาอิสลามก็เป็นศาสนาหนึ่งให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ ตามหลักการอิสลามแล้วจะสนับสนุนให้คนมีการแต่งงาน และอยู่เป็นครอบครัว เพื่อมีบุตรสืบสกุล และขยายเผ่าพันธุ์ให้กว้างขวาง ทั้งนี้ก็เพราะว่า อิสลามมีจุดประสงค์เพื่อให้คนมีชีวิตตามรูปแบบธรรมชาติที่องค์อัลลอฮ์ได้สร้างขึ้นไว้ กล่าวคือ เน้นให้คนดำเนินชีวิตไปตามกฎที่ไม่ผิดธรรมชาติ ถ้าผู้ใดไม่ปรารถนาที่จะมีครอบครัว ผู้นั้นย่อมประพฤติผิดแผกไปจากกฎธรรมชาติ ด้วยเหตุนี้เขาจึงไม่เป็นที่รักขององค์อัลลอฮ์ได้ ดังนั้น ศาสนาอิสลามจึงสนับสนุนให้คนมีครอบครัวอย่างเต็มที่ เพื่อตอบสนองความใคร่ที่เป็นพื้นฐานตามธรรมชาติของมนุษย์ ที่องค์อัลลอฮ์ได้กำหนดไว้ การแต่งงานหรือการมีครอบครัวนี้อิสลามถือว่าเป็นความสามารถทำให้จิตใจของคนสงบระงับได้ ซึ่งเมื่อจิตใจของคนสงบระงับแล้ว ก็จะมีจิตใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามหลักศาสนาต่อไป หรือเพื่อการป้องกันการสำส่อนทางเพศ เพราะว่าถ้าคนไม่มีคู่เป็นของตนเองแล้ว การผิดศีลธรรมหรือการล่วงประเวณีย่อมเกิดขึ้นแน่นอน (เสาวนีย์ จิตต์หมวด 2535)

การเลือกคู่ครอง

การเลือกคู่ครองถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับชาวมุสลิม เพราะถ้าบุคคลเลือกคู่ครองที่ผิดแล้ว ก็ทำให้ผู้นั้นเป็นความทุกข์ชั่วชีวิต ซึ่งก็ไม่เพียงแค่นี้ แต่ปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมา ก็ย่อมมากด้วย เช่น การทะเลาะทู่ตีกัน การแตกความสามัคคี และที่สำคัญก็คือ บุตรที่เกิดมาจะมีปมด้อยไปโดยปริยาย เมื่อเป็นเช่นนี้ การพิจารณาคู่ครองที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งสำคัญตามหลักศาสนาอิสลามมีคำสอนที่ชัดเจนในการกำหนดให้ศาสนิกชนของตนทำการเลือกคู่ครอง นั่นคือ ถ้าชายใดมีความชอบพอกับหญิงคนใดแล้ว บรรดาญาติที่จะแต่งงานด้วย เขาจำเป็นต้องเลือกหญิงที่ดีที่สุดเพราะหญิงที่ดีที่สุดจะทำให้เขามีความสุขได้ และถ้าหญิงใดปรนนิบัติสามีอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง และเป็นที่ยรักของสามีแล้ว นางก็จะได้เป็นที่รักและได้อยู่กับองค์อัลลอฮ์ ซึ่งผู้หญิงที่ดีที่สุดตามหลักศาสนาอิสลามนั้นก็ คือ 1) ผู้หญิงที่มีศาสนา กล่าวคือเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม เป็นผู้เคร่งครัดในศาสนา หญิงเช่นนี้ถึงแม้จะไม่ไซ้คนรูปร่างหน้าสวย แต่นับได้ว่าเป็นหญิงที่น่าปรารถนาที่สุดและ 2) ผู้หญิงที่สามารถให้กำเนิดบุตรได้ทั้งนี้ก็เพราะว่า ศาสนาอิสลามมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะสร้างจำนวนของประชากรให้มากขึ้น และเป็นการทำให้ความประสงค์ของอัลลอฮ์สำเร็จ (เสาวนีย์ จิตต์หมวด 2535)

ส่วนหญิงที่ห้ามไม่ให้แต่งงานด้วยก็คือ 1) เป็นคนต่างศาสนา (ชาวคัมภีร์ด้วยกันไม่นับเป็นคนต่างศาสนา ดังนั้นจึงแต่งงานด้วยได้) ทั้งนี้เพราะว่า จะทำให้ครอบครัวไม่มีความสุข เกิดความแตกแยกได้ อนึ่งถ้าหญิงเป็นคนต่างศาสนามาก่อน แต่ภายหลังหันมานับถืออิสลามก็สามารถที่จะแต่งงานได้และ 2) เป็นญาติของตน ซึ่งบุคคลที่องค์อัลลอฮ์ได้ห้ามไว้มีดังนี้ มารดา ย่า ยาย และที่สูงขึ้น คือ ลูกสาว หลานสาว เหลนสาว และที่ต่ำลงไป คือ พี่สาว น้องสาว น้าสาว ป้าสาว อาสาว ลูกสาวของพี่ชายหรือน้องชาย และที่ต่ำลงไป ลูกสาวของพี่สาวหรือน้องสาว และที่ต่ำลงไป แม่นม พี่สาวหรือน้องสาวที่ร่วมตึ้มนมแม่เดียวกัน การแต่งงานรวมทั้งพี่สาวละน้องสาว หลานสาวและอาสาว หลานสาวและน้าสาวหลานสาวและป้าของนาง หรือนาง และหลานสาวนาง แม่ยาย ลูกเลี้ยง แม่เลี้ยงทั้งนี้ก็เพราะว่า พระองค์อัลลอฮ์ทรงต้องการยกฐานะมนุษย์ให้สูงส่งกว่าสัตว์อื่น ๆ และเป็นการป้องกันการถ่ายทอดพันธุกรรมในลักษณะด้วย ที่ส่วนทำให้ทารกเป็นเด็กพิการหรือสติปัญญาไม่ปราดเปรื่อง นอกจากนี้ยังทรงต้องการให้มนุษย์ขยายวงศ์ญาติพี่น้องออกไป แทนที่จะเป็นญาติเกี่ยวดองกันเฉพาะในกลุ่มของตนเท่านั้น (เสาวนีย์ จิตต์หมวด 2535)

อนึ่งการเลือกคู่ครองนี้ ผู้ที่เป็นชายหญิงสมควรที่จะได้เห็นรูปร่างหน้าตากันก่อน ผู้ที่เป็นพ่อแม่ไม่สมควรที่จะกีดกัน ทั้งนี้ก็เพื่อให้เขาทั้งสองได้รู้จักกัน และมีความพึงพอใจซึ่งกันและกัน แต่อิสลามห้ามอย่างยิ่ง ถ้ามีการอยู่กินกันก่อนแต่งงาน หรือการท้อก่อนแต่ง เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งไม่สมควรอย่างยิ่ง และทำให้สังคมมีความเสี่ยงสูงต่อการขาดศีลธรรมจะเห็นได้ว่า คำสอนตามหลักอิสลามจะเน้นหนักให้ผู้ชายเป็นฝ่ายเลือกผู้หญิงมากกว่า ทั้งนี้ก็เพราะว่า ตามความเชื่อศาสนา ผู้หญิงเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ภายในเรือน คือรับผิดชอบทุกอย่างในเรือน และคอยสนับสนุนสามี ซึ่งก็อาจจะเป็นการทำนองที่ว่า สามีเป็นผู้ปกครองครอบครัว ภรรยาเป็นผู้ช่วย เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว จึงควรที่ผู้ชายจะหาหญิงที่ถูกใจตนมาช่วยเหลือถ้าเอาคนที่ไม่ถูกใจหรือต่างศาสนา หญิงก็อาจจะไม่เชื่อฟังได้ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันขึ้นมา

การแต่งงาน

เมื่อได้มีการเลือกคู่ที่เหมาะสม และฝ่ายชายหญิงพึงพอใจกันแล้ว ต่อมาก็ทำการตกลงเจรจากันเรื่อง “มะฮัร” ซึ่งก็คือเงินที่มอบให้หญิงที่จะแต่งงานและเป็นสิทธิของเธอโดยเฉพาะ ไม่ใช่ของพ่อแม่ เพราะในอิสลามถือว่า การเลี้ยงดูบุตรเป็นหน้าที่ (อะมานะฮ) ของพ่อแม่ที่จะต้องกระทำสำหรับมะฮัรนี้ ถ้าชายใดมีความยากจน ไม่สามารถหามะฮัร ที่มีค่าได้ แม้กระทั่งแหวนเหล็กวงหนึ่งก็หาไม่ได้แล้ว ก็ให้ทำการสอนหญิงโดยการกล่าวโอองการในคัมภีร์อัลกุรอานไม่กี่โอองการก็ได้ และฝ่ายหญิงก็ไม่ควรตำหนิเขาหลังจากมีการตกลงสู่ขอกันแล้ว ต่อมาก็คือการแต่งงาน หรืออิสลามเรียกว่า การนิกะห์ คือการผูกนิติสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงเพื่อเป็นสามีภรรยา กัน โดยพิธีสมรสตามหลักการของศาสนาอิสลาม (บุคอรี บินรามาญ 2521) ซึ่งองค์ประกอบของการนิกะห์ มีดังนี้

1. เจ้าบ่าวและเจ้าสาว ซึ่งทั้งสองพอใจกัน และผู้ปกครองก็เห็นด้วยแล้ว
 2. วะลี หรือผู้ปกครอง หมายถึงชายผู้มีสิทธิ์ตามศาสนบัญญัติในการประกอบพิธีนิกะห์ให้แก่หญิง เช่น พ่อ ปู่ พี่ชาย น้องชาย ฯลฯ หรือจะให้ผู้อื่นประกอบพิธีให้แทน ซึ่งส่วนมากก็จะเป็นผู้เป็นอหัมาม แต่ต้องได้รับการยินยอมให้ทำพิธีแทนจากผู้ปกครองของฝ่ายหญิงก่อน
 3. พยาน 2 คน ซึ่งเป็นชายมุสลิมที่มีความรู้ และได้รับการยอมรับทั่วไป
 4. ผู้กล่าวคุฎบะฮ์ หรือคำอบรม ผู้กล่าวอาจจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่นิกะห์ หรือเชิญผู้ที่มีความรู้ท่านอื่น
 5. มะฮัร
 6. การกล่าวเสนอและตอบรับนิกะห์
- สำหรับพิธีแต่งงานนี้จะขาดผู้ปกครองและพยานไม่ได้เป็นอันขาด ถ้าขาดถือว่าการแต่งงานเป็นโมฆะจะทำให้มีสติดีได้เป็นการดีที่สุด และพิธีแต่งงานนี้ควรจะทำอย่างเปิดเผย

การครองเรือน

ดังที่ทราบกันดีแล้วว่า ตามหลักอิสลามนั้น ผู้ชายเหนือกว่าผู้หญิง ทั้งนี้ก็เพราะว่า พระองค์อัลลอฮ์ทรงสร้างผู้หญิงมาจากซึ่งโครงของผู้ชาย แต่ผู้ชายก็ควรที่จะทะนุถนอมนาง ไม่ควรให้สิทธิอำนาจไปใช้กับนางในทางที่ไม่ถูกต้องสำหรับหน้าที่หลักของสามีตามหลักศาสนาอิสลาม ก็คือการปกครองเลี้ยงดูครอบครัวตนเองการปกครองนี้เลี้ยงดูนี้ก็คือประการที่หนึ่ง การเอาใจใส่โดยทั่วไปต่อครอบครัว ไม่ปล่อยปละเลยให้คนในครอบครัวต้องอดอยาก อิสลามถือว่าการให้ทานที่ดีที่สุดคือการให้ทานแก่ภรรยาตนเองและครอบครัว และการทำเช่นนี้ย่อมได้รับการโปรดปรานจากองค์อัลลอฮ์ ถ้าผู้ใดไม่ดูแลครอบครัวถือว่าเป็นบาปและประการที่สอง ก็คือการพยายามปกป้องครอบครัวให้ห่างจากสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลายไม่ว่าจะทางกายหรือทางใจ โดยเฉพาะการคอยเอาใจใส่ให้ครอบครัวของตนอยู่ในคำสอนขององค์อัลลอฮ์ในขณะที่ตามหลักคำสอนทางศาสนาอิสลาม ถือว่าภรรยาเป็นบุคคลที่มีสามีจะต้องเลี้ยงดู ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทำหน้าที่ของภรรยาเพื่อให้สามีพอใจด้วยภรรยาที่ดีที่สุดตามหลักอิสลาม ก็คือผู้ที่ทำให้สามีชื่นใจเมื่อมอง เชื่อฟังคำเขา และไม่ขัดขวางเขาทั้งด้านร่างกายและทรัพย์สิน

ด้วยกลัวว่า เขาจะไม่พอใจ อนึ่งเมื่อเขาไม่อยู่บ้าน เธอรักษาตัวเธอและสมบัติของเขา ซึ่งก็แน่นอนว่านางเป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของครอบครัวอนึ่ง หน้าที่หลักของภรรยาอีก ก็คือพวกนางจะต้องไม่ให้ผู้ที่สามีรังเกียจเหยียบที่นอน และพวกนางจะต้องไม่อนุญาต ให้ผู้ที่สามีรังเกียจเข้าไปในบ้านทั้งนี้ก็เพราะว่า ถ้านางไม่ปฏิบัติตามนี้แล้ว อาจจะทำให้เกิดความครหา และการนินทาจากเพื่อนบ้านได้ และจะทำให้เกิดความระแวงซึ่งกันและกันขึ้น อีกประการหนึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าในสมัยนั้นมีสงครามบ่อย เมื่อสามีไม่อยู่บ้าน ออกไปศึกสงคราม ถ้าภรรยาให้คนเข้าบ้านทั้งๆที่ไม่รู้จัก อาจจะเป็นไปได้ว่า คนนั้นจะเป็นศัตรูฝ่ายตรงข้ามก็เป็นได้ และถ้าเป็นอย่างนี้แล้ว ก็อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคมตนเองได้เช่นกัน (เสาวนีย์ จิตต์หมวด 2535)

การวางแผนครอบครัว

ตามหลักศาสนาอิสลามนั้น จะมีคำสอนในแง่ที่ว่า ถ้าพ่อแม่ทำหน้าที่หลักของตนคือ การเลี้ยงดูลูกถูกต้องตามหลักคำสอนของศาสนานั้นคือ มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการอบรมเลี้ยงดู จัดสิ่งแวดล้อมที่ดี ตั้งชื่อที่ดีและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้ลูกเป็นมุสลิมที่ดีแล้ว ถึงแม้ว่าครอบครัวนั้นจะมีลูกมาก จนทำให้รู้สึกว่าเป็นสาเหตุของความจนได้ แต่ผู้ที่เป็นมุสลิมต้องไม่มีความคิดความรู้สึกเช่นนี้ พวกเขาต้องมีความเชื่อมั่นและมีความนบน้อมยอมจำนนต่อบทบัญญัติของอัลลอฮ์ เพราะอัลลอฮ์เป็นพระเจ้าองค์เดียวที่พวกเขาเคารพและยอมตนนบน้อมเมื่อมีความมั่นใจในตัวอัลลอฮ์แล้วก็ไม่ต้องกลัวความยากจน เพราะอัลลอฮ์จะประทานเครื่องยังชีพให้แก่พวกเขา ถ้าพวกเขาปฏิบัติหน้าที่ในการเลี้ยงดูลูกอย่างถูกต้องตามหลักบทบัญญัติเพราะอิสลามถือว่า ลูกเป็นของฝากที่อัลลอฮ์ทรงประทานมาให้ และอัลลอฮ์จะทรงให้ปัจจัยเครื่องยังชีพแก่เด็กทุกคนที่เกิดมา ดังนั้นการมีลูกจึงเป็นการเพิ่มพูนปัจจัยยังชีพ มิใช่ทำให้ยากจนแต่อย่างไร อนึ่งอิสลามถือว่าการคุมกำเนิด การทำแท้งเป็นบาป และการทำหมันก็เป็นบาป เพราะเป็นการอวดรู้เหนือกว่าองค์อัลลอฮ์ (ไหมสาเหาะ บินมะหะหมัด 2530 อ้างถึงใน เสาวนีย์ จิตต์หมวด 2535) แต่อนุญาตป้องกันโดยใช้วิธีการหลังภายนอกได้ ซึ่งฝ่ายภรรยาก็ต้องเห็นชอบด้วย ดังท่านญาบิร (สหายท่านศาสดา) รายงานว่ามีชายคนหนึ่งมาหาท่านศาสดาเพื่อถามปัญหา ท่านตอบว่า อนุญาตให้ท่านหลังภายนอกของนางได้ ต่อไป (พระผู้เป็นเจ้า) จะบันดาลให้ภักดีหญิงนั้น ซึ่งสิ่งที่ได้กำหนดไว้แก่นาง (ทวิ นภาพร 2531 อ้างถึงใน เสาวนีย์ จิตต์หมวด 2535)

อนึ่งตามหลักวิทยาศาสตร์ที่มีการวิจัยว่า การที่พ่อแม่มีอายุน้อยเกินไป หรือมากเกินไป ถ้ามีลูกแล้วอาจทำให้ลูกปัญญาอ่อนได้นั้น ทางอิสลามไม่เห็นด้วย แต่จะเห็นว่า หญิงที่มีประจำเดือนสามารถมีลูกได้จนกระทั่งหมดประจำเดือนจึงไม่สามารถมีลูกได้ ไม่ว่าอายุจะเท่าไรก็ตาม และชายที่เริ่มมีการฝันเปียกก็สามารถมีลูกไปได้เรื่อยๆ เช่นกันไม่ขึ้นอยู่กับอายุแต่ประการใด เพราะทุกอย่างอย่างอัลลอฮ์ทรงเป็นผู้กำหนดสภาวะไว้แล้ว ผู้ที่ศรัทธาต่อพระองค์จะได้สิ่งที่ดีเสมอตามที่พระองค์จะทรงกำหนดให้เป็นต่อมา คือการที่พ่อแม่มุสลิมบางคนต้องการที่จะกำหนดให้ลูกของตนเกิดตามีเพศตามที่ต้องการนั้น ย่อมเป็นไปได้ ถึงแม้ว่าทางวิทยาศาสตร์จะบอกว่าสามารถกำหนดเพศของบุตรของตนได้ก็ตาม เพราะทางอิสลามเชื่อในอำนาจและพระประสงค์ของพระองค์อัลลอฮ์ ถ้าพระองค์ทรงพอพระทัยผู้ใดแล้ว ผู้นั้นจะประสพสิ่งที่สมประสงค์ไม่ว่าตัวเองจะตั้งใจขอพรหรือไม่ก็

ตาม ทิ้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับความศรัทธาที่มีต่อพระองค์ว่ามากหรือน้อยเพียงไร ดังนั้น จะเห็นได้ว่าชาวมุสลิมจะไม่มีกำหนดหรือการวางแผนในการมีลูกโดยทั้งสิ้น เพราะทุกอย่างขึ้นอยู่กับองค์อัลลอฮ์แต่เพียงผู้เดียว ที่จะทรงกำหนดสถานะ สภาวะและเหตุการณ์ให้เกิดแก่บุคคลแต่ละคน ทิ้งนี้ขึ้นอยู่กับความศรัทธาของเขาด้วย

วิธีการเลี้ยงบุตร

ตามหลักศาสนาอิสลาม ผู้ที่มีหน้าที่เลี้ยงลูกโดยตรงคือผู้เป็นพ่อ ส่วนแม่เป็นเพียงผู้ที่คอยช่วยเหลือเท่านั้น ดังที่ท่านศาสดามุฮัมมัด ค็อลลัลลอฮูอะบายฮิวะซัลลัม ได้กล่าวว่า “สิทธิของลูกที่มีต่อพ่อของเขาคือการตั้งชื่อที่ดี เลี้ยงดูในสิ่งแวดล้อมที่ดีและให้การอบรมที่ดี” ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้แล้วก็หมายรวมไปถึงการปกครองในครอบครัวด้วย ดังนั้น ผู้ที่เป็นพ่อจำเป็นต้องเป็นมุสลิมที่ดี มีความเข้าใจในหลักคำสอนของศาสนา และเป็นผู้ที่มีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์จึงสามารถพาครอบครัวไปสู่ความสุขได้อันจะเห็นได้ว่า อิสลามมองลูกที่เกิดมานั้นว่าเป็นผู้ที่สะอาดบริสุทธิ์เหมือนผ้าขาว ดังท่านศาสดาของอัลลอฮ์กล่าวว่า “เด็กที่เกิดมานั้นไม่อยู่ในสภาพอื่นใด นอกจากเป็นผู้บริสุทธิ์ บิดามารดาของเขาเองที่จะทำให้เขาเป็นยิว คริสเตียน หรือพวกบูชาไฟ” การที่ลูกจะเป็นไปอย่างไรมันก็ขึ้นอยู่กับผู้เป็นพ่อแม่จะคอยสั่งสอนอบรม ซึ่งเราพอจะทราบได้จากจุดมุ่งหมายการอบรมลูกที่ปรากฏใน (อัลกุรอาน ซูเราะห์ลูกมาน 31 : 13-19) พอสรุปได้ว่าต้องมีการสอนลูกให้รู้จักพระเจ้าให้มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงให้มีคุณธรรม มีจรรยาบรรณ มีการขัดเกลาจิตใจเพื่อการเข้าสังคม และให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้คือการมีปัจจัยยังชีพ (อามีนะห์ ดำรงผล 2544) ดังนั้นผู้เป็นพ่อแม่ต้องมีความเมตตาต่อลูกของตน ส่วนการลงโทษลูกนั้นถ้าไม่จำเป็นก็ไม่ควรทำ แต่ถ้าจะลงโทษก็ให้ลงโทษลูกผู้มีอายุตั้งแต่ 10 ขวบขึ้นไป อนึ่ง พ่อแม่ควรสอนลูกให้รู้จักสิ่งต่างๆตามความเหมาะสมในแต่ละวัย ซึ่งอาจจัดลำดับการเรียนรู้ได้ดังนี้ (อามีนะห์ ดำรงผล 2544)

1. ตั้งแต่รู้ความ ควรสร้างสิ่งแวดล้อมของมุสลิมที่ดีให้มีขึ้นในบ้าน
2. อายุสาม ขวบขึ้นไป ควรเล่าเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับจริยวัตรของท่านศาสดาต่างๆ ควรฝึกให้อ่านกุรอานบทสั้น และควรหัดให้ละหมาด
3. อายุสิบขวบขึ้นไป ควรให้รู้หน้าที่ของมุสลิมและหัดปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เช่น ควรหัดให้ถือศีลอด หัดให้เด็กบริจาคเงิน
4. อายุ 13 ปี ขึ้นไป ควรคอยสั่งสอนและชี้แจงข้อสงสัยต่างๆของลูก ควรให้ลูกยึดมั่นปฏิบัติตามคำสั่งของพระเจ้า เช่น การคลุมฮิญาบสำหรับผู้หญิง

ดังนั้น เราจะเห็นได้ว่า อิสลามให้ความสำคัญกับการอบรมลูกของตนเองอย่างใกล้ชิด ทิ้งนี้เพราะลูกที่เกิดมานั้นถือได้ว่าเป็นสิ่งที่พระเจ้าทรงประทานมาให้แล้ว และจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการรักษาศาสนาอิสลามต่อจากผู้เป็นพ่อแม่ ซึ่งเมื่อพิจารณาดูแล้ว เราจะพบว่า วิธีการสอนลูกของอิสลามนั้น จะเริ่มต้นจากการให้เด็กรู้จักศาสนา ก่อนโดยสอนให้รู้ถึงวิถีชีวิต ความดำรงอยู่ และพิธีกรรมต่างๆของทางศาสนา ต่อจากนั้นจึงให้ลูกศึกษาศาสตร์แขนงอื่นต่อไป ซึ่งวิธีแบบนี้จะทำให้เด็กระลึกถึงศาสนาของตนเองอยู่ตลอดเวลา เพราะได้รับจากสั่งสอนอบรมมาตั้งแต่เด็กแล้ว

สิทธิและหน้าที่ของสามีภรรยาในอิสลาม

1. ภรรยาจำเป็นต้องเชื่อฟังสามี ยกเว้นในสิ่งที่เป็นการฝ่าฝืนต่ออัลลอฮ์
2. ภรรยาจำเป็นต้องอาศัยอยู่ในบ้านสามีที่กำหนดให้ พร้อมกับไม่ออกจากบ้าน เว้นแต่ด้วยการอนุญาตของสามี
3. ภรรยาจำเป็นต้องรักษาเกียรติของตนเอง รักษาเกียรติของสามีและรักษาทรัพย์สินของสามี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสามีไม่อยู่บ้าน
4. สามีต้องรับผิดชอบค่าเลี้ยงดู ค่าใช้จ่าย ในเรื่องต่างๆ ในชีวิต เช่น ค่าใช้จ่ายในเรื่องเครื่องแต่งกาย อาหาร ที่พัก ยารักษาโรค และอื่นๆ แก่บุคคลที่จำเป็นต้องเลี้ยงดู คือครอบครัว
5. สามีนั้นจะได้รับเกียรติจากภรรยา และใกล้ชิดกับภรรยาของเขาอย่างดีเสมอ เขาจะเอาใจและให้ความสำคัญแก่ภรรยาอย่างดี
6. สามีจำเป็นต้องดูแลและปกป้องภรรยาของเขาให้พ้นจากความเสื่อมเสีย และให้นางออกห่างจากการสนทนาในสิ่งที่ไม่ดี (อัब्ดุลลอฮ์ โตะะมิ 2551)

หน้าที่ของบุตร

ตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ให้ความสำคัญของพ่อแม่แก่มนุษย์ รองจากการเคารพภักดีอัลลอฮ์ ดังในความพระมหาคำภีร์ที่ว่า “และพระผู้อภิบาลของเจ้าได้บัญชาว่า สูเจ้าจงอย่าเคารพภักดีผู้ใดนอกจากพระองค์เท่านั้น และจงทำการดีต่อพ่อแม่ ถ้าผู้ใดในทั้งสองหรือทั้งสองลู้วยชราอยู่กับเจ้า ดังนั้น จงอย่ากล่าวแก่เขาทั้งสองว่า อูฟ และจงอย่าตะเพิดทั้งสอง แต่จงพูดแก่เขาทั้งสองซึ่งถ้อยคำที่อ่อนโยนยิ่ง” (อัลกุรอาน สูเราะฮ์ อัล-อิสรอฮ์ 17 : 23-24) อิสลามสอนให้ลูกปฏิบัติดีต่อพ่อแม่ สนองตอบหรือตอบแทนบุญคุณโดยการปฏิบัติต่อท่านทั้งสองด้วยความอ่อนโยน รักใคร่ ถ้าปฏิบัติได้แล้วก็ถือว่า ได้ทำให้อัลลอฮ์ทรงพอใจและได้อยู่บนสวรรค์ อนึ่ง หลังจากพ่อแม่ได้สิ้นชีวิตไปแล้ว ก็สอนให้ลูกนั้นประพฤติปฏิบัติดีเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณท่าน และที่สำคัญคือการขอพรให้

การหย่าร้าง

ถ้าหากว่าครอบครัวใด ประนีประนอมกันไม่ติดอีกแล้ว อิสลามก็อนุญาตให้มีการหย่าได้ แต่เป็นการกระทำที่อัลลอฮ์มิได้ทรงโปรด ดังที่ท่านศาสดาได้กล่าวว่า “อัลลอฮ์มิได้ทรงอนุมัติอันใดซึ่งทรงชังไปกว่าการหย่าร้าง” (151 : บันทึกโดย อิบุนดาวัฏ อ่างถึงใน อัब्ดุลลอฮ์ โตะะมิ 2551) อนึ่ง การหย่านั้นมีข้อกำหนดว่าให้หย่าได้เมื่อ 1) ผู้หญิงไม่ได้กำลังมีระดู 2) ทั้งคู่ไม่ได้อยู่ในอารมณโกรธ 3) ต้องมีพยาน 2 คน การหย่าจะสมบูรณ์คือให้ผู้หญิงแต่งงานใหม่ได้ก็ต่อเมื่อครบอิดตะฮ์ คือหลังจากมีประจำเดือน 3 เดือน และให้คืนดีกันได้ 2 ครั้ง ถ้าคืนดีกัน ก่อนครบอิดตะฮ์ไม่ต้องนิกাহใหม่ แต่ต้องมีพยานและเรียกได้ว่าเคยหย่ากัน 1 ครั้งแล้ว ถ้าครบอิดตะฮ์แต่ต้องการคืนดี ต้องนิกাহ

ใหม่ ให้ของหมั้นใหม่ ในการหย่าแต่ละครั้งถึงจะพูดว่า “ฉันทยาเธอ 3 ครั้ง” (อัลกุรอาน สูเราะฮ์อัลบะเกาะเราะฮ์ 2 : 229) ก็ยังถือว่าเป็นการหย่าครั้งนั้นครั้งเดียว ถ้าหย่าครบ 3 ครั้งแล้ว จะนิกาห์กับสามีเดิมไม่ได้ จะต้องมีสามีใหม่แล้วเกิดหย่ากับสามีใหม่และรอจนครบอิดตะฮแล้วจึงหวนมานิกาห์กับสามีเดิมได้อีกถ้าต้องการ แต่ในการรอคอยที่เรียกว่าอิดตะฮนั้น ถ้าปรากฏว่าประจำเดือนขาดและตั้งครรภ์ จะต้องคอยจนครบกำหนดคลอดและพ้นการอยู่ไฟแล้วจึงแต่งงานใหม่ได้ หรือจะตีกันระหว่างคอยก็ได้ เมื่อหย่าได้แล้วห้ามกักผู้หญิงหรือกีดกันไม่ให้แต่งงานใหม่เด็ดขาด แต่การหย่าก่อนร่วมประเวณีไม่ต้องมีอิดตะฮ ส่วนอิดตะฮของหญิงมายสามีตาย ให้ครบ 4 เดือน 10 วัน (มณี ชูไทย 2532 อ้างถึงใน เสาวนีย์ จิตต์หมวด 2535)

ศาสนาอิสลามถือเป็นหนึ่งในศาสนาของชาวพระคัมภีร์ ดังนั้น จึงมีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการมีครอบครัวว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการดำเนินชีวิตอยู่ในโลกนี้ และสิ่งที่จะบ่งบอกว่าบุคคลใดประสบความสำเร็จในการมีครอบครัวนั้นก็คือ การมีบุตรแล้วเลี้ยงดูบุตรของตนเองให้ดำเนินชีวิตไปตามแนวทางของคำสอนทางศาสนาอิสลาม ไม่ว่าจะเป็นการได้รับการศึกษา การประพฤติตนที่ดี เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพราะว่า บุตรทุกคนนั้นถือเป็นพรที่องค์อัลลอฮ์ได้ประทานมาให้ การที่ได้รับพรและได้ทำให้พรนั้นประเสริฐมากยิ่งขึ้นไปอีก จึงถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับชาวมุสลิมและกลุ่มชาวพระคัมภีร์

2. แนวคิดที่เกี่ยวกับความขัดแย้งในครอบครัว

ตั้งแต่มนุษย์เริ่มอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ก็เริ่มมีความขัดแย้งกันขึ้นในสังคม มีผู้กล่าวว่าความขัดแย้งเริ่มมีขึ้นเมื่อมนุษย์มาอยู่ร่วมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป ระดับความซับซ้อนของความขัดแย้งมีตั้งแต่น้อยจนถึงซับซ้อนมาก ความขัดแย้งในสัตว์ก็มีแต่เป็นลักษณะที่ไม่ซับซ้อนมาก (Simple or instinct conflict) เช่น การแย่งอาหาร การแย่งตัวเมีย เป็นต้น แต่ในมนุษย์ซึ่งมีความคิด มีอารมณ์ มีการวางแผนซับซ้อน ความขัดแย้งในสังคมยิ่งทวีความซับซ้อนยิ่งขึ้นเท่านั้น ความขัดแย้งทางสังคมมีตั้งแต่หน่วยเล็ก คือ ครอบครัว หน่วยงาน ระดับประเทศไปจนถึงระหว่างระดับประเทศ ดังนั้นจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการ เพื่อบรรเทาความขัดแย้งให้เบาบางลงจนถึงให้หมดสิ้นไป

ความขัดแย้งเป็นกระบวนการทางสังคม ความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อต่างฝ่ายมีจุดมุ่งหมายที่ไปด้วยกันไม่ได้และมีค่านิยมที่ต่างกัน ความแตกต่างนี้มักเกิดจากการรับรู้มากกว่าที่จะเป็นความแตกต่างที่เกิดขึ้นจริงๆ (Fillee 1975 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ 2542) ความขัดแย้งระหว่างบุคคล หมายถึง การรับรู้ที่ไม่สอดคล้องกัน ทำให้เกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจ ลดความเชื่อถือตลอดจนทำให้เกิดการไม่ยอมรับนับถือกัน (McCrokey and Richmond 1986 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ 2542) ความขัดแย้งระหว่างบุคคลเป็นการหยุดยั้งความรู้สึกที่ดีต่อกันและขัดขวางความสามารถที่จะทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ (Dcetz and Stevenson 1986 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ 2542) ความขัดแย้งระหว่างบุคคล เป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะเกิดขึ้นเมื่อการกระทำของบุคคลหนึ่งไปขัดขวางและรบกวนการกระทำของอีกบุคคลหนึ่ง (Johnson 1986 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ 2542) ความขัดแย้งระหว่างบุคคลเป็นสถานการณ์การกระทำของอีกฝ่ายหนึ่งไปขัดขวาง หรือสกัดกั้นการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่งในการที่จะบรรลุเป้าหมายของเขา หรือการที่บุคคลที่มีความแตกต่างกันในค่านิยม ความสนใจแนวคิด วิธีการ

เป้าหมาย ต้องการติดต่อกันหรืออยู่ร่วมกัน โดยที่ความแตกต่างนี้เป็นสิ่งที่ไม่สอดคล้องกันหรือไปด้วยกันไม่ได้ (เสริมศักดิ์ วิชาลากรณ์ 2542)

ดังนั้นคำว่า “ขัดแย้ง” และคำอื่นๆที่คล้ายคลึงกันและตรงข้ามกันนั้นล้วนแสดงให้เห็นถึงปัญหาหรือลักษณะของความขัดแย้งและลักษณะการอยู่ร่วมกันอย่างไม่มี ความขัดแย้งเป็นไปเพื่อโทษหรือความไม่สงบสุขไม่ว่าความคิด การพูดจาและการกระทำของมนุษย์ในด้านต่างๆ เช่น เรื่อง การงาน การอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งถือเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่ขัดขวางความเจริญรุ่งเรืองและสันติภาพของมวลมนุษยชาติได้ หากมนุษย์ทุกคนรอบคอบทุกสังคมในโลกปรารถนาความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนและสังคมของตนแล้ว มนุษย์แต่ละคนต้องละเลิก ความขัดแย้งต่อกันไม่ว่าเรื่องใดๆ พร้อมทั้งต้องมีแนวคิด การกระทำไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ต้องรู้จักสามัคคีกันภายในครอบครัว แล้วแผ่ขยายออกสู่สังคมโดยมีน้ำใจช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันจึงสามารถเข้าถึงความเป็นครอบครัว สังคมมนุษย์ที่สมบูรณ์ถึงพร้อมด้วยความเจริญรุ่งเรืองได้อย่างแท้จริง

ถวิล ธาราโกชน (2532 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลากรณ์ 2542) ได้แบ่งความขัดแย้งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ ความขัดแย้งในตนเอง (Self-conflicts) ความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม (Intergroup conflicts) และความขัดแย้งภายในกลุ่ม (Intragroup conflicts) ดังรายละเอียด ดังนี้

1. ความขัดแย้งในตนเอง (Self-conflicts) เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเฉพาะในบุคคลคนหนึ่ง
2. ความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม (Intergroup conflicts) เป็นความขัดแย้งที่แต่ละกลุ่มสังคมมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน เช่น ความขัดแย้งในหน่วยงานตามส่วนต่างๆ ของโรงเรียน วิทยาลัย ในโรงงานอุตสาหกรรม ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มนายจ้างลูกจ้าง เป็นต้น ซึ่งความขัดแย้งดังกล่าวเป็นความรู้สึกต่อต้านแข่งขันกันระหว่างกลุ่มบุคคลในหน่วยงาน เพราะต้องการรักษาผลประโยชน์ไว้ในกลุ่มตน
3. ความขัดแย้งภายในกลุ่ม (Intragroup conflicts) ความขัดแย้งภายในกลุ่ม หมายถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในกลุ่มบุคคล อันประกอบด้วยบุคคลที่เกี่ยวข้องกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาอยู่รวมกันประกอบกิจกรรมต่างๆ โดยมีจุดประสงค์ร่วมกัน สมาชิกภายในกลุ่มมีบทบาทต่างๆกัน แต่ทุกคนก็มีความสมัครใจที่จะอยู่รวมกลุ่มกัน การอยู่รวมกันเป็นสมาชิกของกลุ่มจะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามใจชอบไม่ได้ เพราะทุกคนต้องทำตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม หรือตามมติที่ส่วนรวมกำหนดขึ้นมา เพื่อให้สมาชิกภายในกลุ่มอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข แต่โดยธรรมชาติบุคคลมีความต้องการ ความคิดเห็น เจตคติ ค่านิยมแตกต่างกัน หากไม่มีความเข้าใจการยอมรับซึ่งกันและกันหรือการปรับตัวแล้ว จะก่อให้เกิดความขัดแย้งความไม่ลงรอยกันขึ้น

ตัวอย่างความขัดแย้งภายในกลุ่มที่น่าสนใจ คือ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในครอบครัว ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เล็กที่สุดแต่สำคัญที่สุด ความขัดแย้งมักเกิดขึ้นในทุกครอบครัวในระหว่างคู่สมรส หรือสามีภรรยาที่แม้เมื่อตัดสินใจแต่งงานกันนั้น มักมีพื้นฐานของความรักและมีความตั้งใจจะใช้ชีวิตร่วมกันไปตลอดชีวิต แต่การที่คน 2 คน ที่มาจาก 2 ครอบครัวเคยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกันมาอยู่ด้วยกันย่อมต้องมีการปรับตัวเข้าหากัน หากต้องมีการปรับตัวมากความขัดแย้งระหว่าง 2 คน ย่อมมีมากตามมา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้งในครอบครัว ซึ่งเน้นเฉพาะความขัดแย้งระหว่างบุคคลซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

สรุปได้ว่า ลักษณะของความขัดแย้ง คือ ความขัดแย้งที่แสดงอาการออกมาหรือไม่แสดงอาการออกมา แต่สามารถรับรู้หรือรู้สึกได้ เช่น ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในบุคคล ความขัดแย้ง

ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลความขัดแย้งภายในกลุ่ม ระหว่างกลุ่ม หรือกระทั่งความขัดแย้งระหว่างองค์กร จากลักษณะความขัดแย้งหลายลักษณะดังกล่าว ผู้วิจัยเลือกลักษณะความขัดแย้งระหว่างบุคคล นำมาใช้ในการศึกษาความขัดแย้งในครอบครัวในการวิจัยในครั้งนี้

Wilson and Hanna (1990อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ 2542) กล่าวว่า แหล่งสำคัญที่ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคล มีดังนี้

1. ความขัดแย้งทางความคิดและค่านิยมของบุคคล
2. ความขัดแย้งของบทบาทและการใช้อำนาจ บทบาท หมายถึง ตำแหน่งของสมาชิกแต่ละบุคคลในกลุ่ม ถ้าหากสมาชิกในกลุ่มไม่พอใจบทบาทที่ตนได้รับ อาจนำไปสู่ความตึงเครียดและความขัดแย้งได้ ส่วนการใช้อำนาจ คือ การที่บุคคลหนึ่งมีอิทธิพล หรือมีผลต่ออีกบุคคลใดบุคคลหนึ่งใช้อำนาจอย่างเหมาะสม
3. ความขัดแย้งของเป้าหมาย ในบางครั้งเป้าหมายของแต่ละคน อาจจะแตกต่างกัน และไม่สามารถนำมารวมกันได้ก็อาจเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งได้เช่นกัน

กล่าวโดยสรุป ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลในครอบครัว เป็นสิ่งที่แทบทุกครอบครัวหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวจะต้องเกี่ยวข้องและมีปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะต่างๆ ตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน นอกจากนี้ความมุ่งหวังและการเรียกร้องให้สมาชิกคนอื่นมีความรู้สึกนึกคิด และมีพฤติกรรมที่มีคนตั้งไว้อย่างส่งผลให้ผู้ถูกคาดหวังเกิดความตึงเครียดและเกิดปัญหาขัดแย้งกัน อย่างไรก็ตามความขัดแย้งในครอบครัวไม่ได้ส่งผลกระทบต่อด้านลบเพียงด้านเดียว แต่จะส่งผลในทางสร้างสรรค์และช่วยกระชับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวให้ดีขึ้นได้ หากครอบครัวเรียนรู้ที่จะผสมผสานรอยร้าวและร่วมกันแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม

สาเหตุและลักษณะของความขัดแย้งในครอบครัว

ความขัดแย้งในครอบครัวเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นได้ แม้ในครอบครัวที่บอกว่ามีความสุขสงบราบรื่นอย่างมาก ก็มีความขัดแย้ง เพราะว่าชีวิตคนสองคนที่มีแบบแผนชีวิตที่แตกต่างกันมาอยู่ร่วมกัน ย่อมมีความคิดที่แตกต่างกัน ดังที่เคยศึกษามาแล้วว่าครอบครัวประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งมาจากต่างครอบครัวกันมาอยู่ร่วมกัน จึงเป็นการยากที่จะทำให้บุคคล 2 คนนี้มีพฤติกรรมและทัศนคติเหมือนกันทุกประการ เนื่องจากมีภูมิหลังและประสบการณ์แตกต่างกัน การอยู่ร่วมกันจึงอาจมีการขัดแย้งกันบ้าง การขัดแย้งกันในครอบครัวอาจจะมีตั้งแต่เรื่องเล็กน้อย จนกระทั่งเรื่องใหญ่ๆ แต่ส่วนมากเรื่องที่ขัดแย้งกันระหว่างสามีและภริยาในแต่ละสังคมมีปฏิริยาโต้ตอบต่างกัน เช่น ในประเทศที่เจริญแล้ว แลยุโรปและอเมริกา ถ้าขัดแย้งกันรุนแรงก็ให้ชั้นศาล ให้ศาลสั่งหย่าขาดจากกันถ้าตกลงกันไม่ได้ ส่วนประเทศด้วยพัฒนานั้น สมัยก่อนๆมักจะให้ผู้ใหญ่ไกล่เกลี่ยและการใช้

อำนาจของศาลไม่ค่อยจะปรากฏ ปัจจุบันเห็นได้ว่าศาลจะเป็นองค์กรที่มาตัดสินความขัดแย้งให้ (สุพัตรา สุภาพ 2545)

อย่างไรก็ตาม การขัดแย้งกันในครอบครัวอาจจะเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาครอบครัวแตกร้าง ปัญหาทางสุขภาพจิต ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาทางสังคมได้ ซึ่งผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวมักจะลงเอยที่เด็กเสมอ ปัญหาดังกล่าวหลายๆปัญหานี้ หากเป็นปัญหาที่ยืดเยื้อและรุนแรง ไม่ได้ได้รับความสนใจในการแก้ไขก็อาจจะทำให้กลายเป็นปัญหาที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศได้ ปัจจุบันครอบครัวจำนวนมากที่ประสบปัญหาครอบครัวแตกร้าง หย่าขาดจากกัน ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในครอบครัวมักจะทำให้ความสงบสุขในครอบครัวลดน้อยลงจนหมดสิ้นไป ซึ่งสาเหตุของการขัดแย้งกันเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ คือสาเหตุของความขัดแย้ง ด้านความรัก เมื่อครั้งรักกันนั้น ทุกอย่างได้รับการยอมรับและยกเว้น ครั้นเวลาผ่านไปความเคยชิน และความรักค่อยๆลดลงเหลือความผูกพัน ความรับผิดชอบและการยึดถืออุดมการณ์ด้านชีวิตครอบครัวของแต่ละคน เมื่อมีชีวิตคู่ เป้าหมายชีวิตคู่จะมีความสำคัญกว่าเป้าหมายส่วนตัว และบุคลิกส่วนตัวของแต่ละคน ก็จะถูกเปิดเผยออกมาตามวาระและโอกาส ยิ่งถ้าหากบุคลิกนั้นมีความคิดที่ต้องการเป้าหมายส่วนตน ยิ่งใหญ่กว่าเป้าหมายชีวิตคู่ ก็ยิ่งจะทำให้ความขัดแย้งนั้นรุนแรงมากขึ้น ก่อให้เกิดภาวะวิกฤติขึ้นในครอบครัวนั้นมีพื้นฐานมาจากสาเหตุต่างๆ เช่น

1. บทบาทของแต่ละคนในครอบครัว เพราะปัจจุบันนี้การแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจนไม่มีอีกแล้ว มีแต่การช่วยเหลือกัน เพราะหญิงชายต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัวช่วยเหลือกัน
2. นิสัยส่วนตัวที่มาจากแบบแผนชีวิตจากครอบครัวเดิม มีนิสัยส่วนตัวบางอย่างที่คู่สมรสต้องปรับเปลี่ยน แต่บางคนไม่ยอมปรับและบางคนปรับไม่ได้ เช่น เจ้าระเบียบ ไม่มีระเบียบ ใจน้อย ใจร้อน โกรธง่าย ความคาดหวังกับอีกฝ่ายหนึ่ง
3. ทักษะคติในการเลี้ยงดูที่ต่างกัน เรื่องการใช้ชีวิต การประหยัด ค่านิยม เรื่องโรงเรียน การให้ความสำคัญเรื่องการแต่งกาย โรงเรียน การรับประทานอาหาร
4. เรื่องเพศ รสนิยมทางเพศ บุคคลแต่ละคนมีระดับเรื่องเพศที่ไม่เหมือนกัน เช่น คนสมัยก่อนอบรมบุตรสาวว่า เรื่องเพศน่ารังเกียจ ตำช้า หรือสกปรก เมื่อไปมีครอบครัวหรือสมรสกับผู้ชายที่เห็นว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมดาและควรทำความเข้าใจ คนสองคนนี้อาจเกิดปัญหาได้
5. ความกดดันในชีวิตประจำวัน จากการทำงาน ปัญหาจากที่ทำงาน เศรษฐกิจ คนที่เครียดจากสิ่งต่างๆ รอบตัวก็จะง่ายต่อการเกิดอารมณ์เสีย

จากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในครอบครัวเหล่านี้ จึงมีความเป็นไปได้สูงที่จะพัฒนาสถานการณ์ไปสู่ความรุนแรง อย่างไรก็ตามที่มีปัญหาหรือวิกฤติเกิดขึ้นในครอบครัว ขอให้คู่สมรสหยุดทบทวนด้วยตัวเองก่อนว่า เป้าหมายในชีวิตคู่ของตัวเองคืออะไร ปรัชญาชีวิตคู่ที่ยึดถือกันคืออะไร มีคุณค่า มีความหมายสำหรับตัวเองหรือไม่ การจัดการกับวิกฤติที่มีทางออกได้หลายทาง ต้องคำนึงเสมอว่าถ้าแก้ไขแบบรุนแรงตัวท่านและครอบครัวจะได้รับผลกระทบอย่างไรบ้าง การแก้ไขแบบประนีประนอม หันหน้าเข้าหากัน ผ่อนสั้นผ่อนยาว ปรับตัวคนละครึ่งทาง ช่วยแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกัน เสียสละให้บุตรได้ประโยชน์สูงสุด คงจะหลีกเลี่ยงความแตกแยกของครอบครัวได้

3. แนวคิดความรุนแรงในครอบครัว

ความหมายของความรุนแรง (Violence)

องค์การอนามัยโลก ได้ให้ความหมายของความรุนแรงไว้ว่า เป็นการจงใจใช้กำลังหรืออำนาจทางกายเพื่อข่มขู่หรือกระทำต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อกลุ่มคนอื่นหรือชุมชน ซึ่งมีผลทำให้เกิดหรือมีแนวโน้มที่จะมีผลให้เกิดการบาดเจ็บ ตาย หรือเป็นอันตรายต่อจิตใจ หรือเป็นการยับยั้งการเจริญงอกงาม หรือการกีดกัน หรือปิดกั้น ทำให้สูญเสียสิทธิบางประการ และขาดการได้รับในสิ่งที่สมควรจะได้รับ (นันทพันธ์ ชินล้าประเสริฐ 2545 อ้างถึงใน รณชัย คงสกนธ์ และ นฤมล โพธิ์แจ่ม 2551) องค์การสหประชาชาติได้ให้คำนิยามเป็นครั้งแรกเมื่อปี 2536 ในปฏิญญาสากลว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อผู้หญิง มาตรา 1 ได้ระบุว่า ความรุนแรงต่อผู้หญิง หมายถึง “การกระทำใดๆที่เป็นความรุนแรงที่เกิดจากการอคติทางเพศ (Gender-based violence) ซึ่งเป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานทางร่างกาย ทางเพศและทางจิตใจต่อผู้หญิงรวมทั้งการขู่ข่มขู่ คุกคาม กีดกันเสรีภาพทั้งในที่สาธารณะและในชีวิตส่วนตัว และหมายถึง ความรุนแรงต่อร่างกาย เพศ และจิตใจ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว รวมทั้งการทุบตี การทารุณ กิจกรรมทางเพศต่อเด็กผู้หญิงในบ้าน ความรุนแรงอันมีเหตุมาจากสินสอด การข่มขืนโดยคู่สมรส การขลิบอวัยวะเพศของผู้หญิง การปฏิบัติตามประเพณีต่างๆ อันเป็นอันตรายต่อผู้หญิง ความรุนแรงที่กระทำต่อผู้ที่มีใช้คู่สมรส และความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับการหาประโยชน์จากผู้หญิง (คณะกรรมการการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี 2545)

นอกจากนี้ คำนิยามยังเกี่ยวข้องกับ คำว่า การใช้อำนาจนอกเหนือจากการใช้กำลังทางกายเพื่อกระทำต่อผู้อื่น ทำให้ความหมายของคำว่าความรุนแรงมีขอบเขตกว้างขึ้นและเห็นภาพการกระทำที่ชัดเจนขึ้น คลอบคลุมถึงผลของการกระทำที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจ รวมทั้งการคุกคามหรือข่มขู่ด้วย การใช้อำนาจยังหมายถึงรวมถึงการละเว้นไม่ปฏิบัติหรือปล่อยปละละเลยไม่ปฏิบัติยังผลทำให้เกิดความรุนแรงอย่างเห็นได้ชัดจากการกระทำนั้น ดังนั้นการใช้อำนาจหรือการใช้กำลังทางกายจึงควรหมายถึงรวมถึงการละเว้นไม่กระทำหรือการกระทำทุกประเภทที่ก่อให้เกิดผลเสีย ทั้งต่อร่างกาย จิตใจและเพศของผู้อื่น รวมทั้งการฆ่าตัวตายและการทำร้ายตนเองในรูปแบบต่างๆ สำหรับผลที่เกิดจากความรุนแรงที่ระบุไว้ในคำนิยามนี้ได้ครอบคลุมทั้งอันตรายต่อจิตใจและทำให้เกิดการพัฒนาไปในทางที่ไม่ดีการบาดเจ็บและการตายสะท้อนให้เห็นถึงความสนใจในผลต่อสุขภาพและสวัสดิการของบุคคล ครอบครัวและชุมชนที่เกิดจากความรุนแรงในรูปแบบที่กว้างขึ้น กล่าวคือไม่ใช่ผลเฉพาะที่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บหรือตายเท่านั้นแต่รวมถึงภาระทั้งทางด้านสุขภาพอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นทันทีหรือเกิดขึ้นภายหลังและคงอยู่เป็นเวลานานนับปีหลังจากการกระทำความรุนแรงครั้งแรก

โดยสรุปความรุนแรง หมายถึง การที่บุคคลใช้กำลังทำให้ผู้อื่นบาดเจ็บ การทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น รวมทั้งการใช้กำลังบังคับ กักขังหน่วงเหนี่ยว และรุกรานสิทธิหรือเสรีภาพส่วนบุคคล โดยคำนิยามข้างต้นความรุนแรงในครอบครัวจะเกิดใน 2 ลักษณะ คือ ความรุนแรงที่กระทำโดยผู้ใหญ่ ได้แก่ การทำร้ายเด็ก การทำร้ายคู่สมรส และการทำร้ายผู้สูงอายุ กับความรุนแรงที่เกิดจากผู้กระทำ ได้แก่ การทำร้ายพี่น้อง และการทำร้ายพ่อแม่ ส่วนรูปแบบของความรุนแรงในครอบครัว

ได้แก่ การทารุณทางร่างกาย การทารุณทางจิตใจ และการทารุณทางเพศ ซึ่งแสดงออกในลักษณะ ช่มชู้ทำร้ายร่างกาย กักขังหน่วงเหนี่ยว หรือละเมิดทางเพศ อีกลักษณะหนึ่ง คือ การปล่อยปละละเลย ไม่ให้การดูแลเอาใจใส่ปัจจัยสี่ และการดูแลยามเจ็บป่วย เป็นต้น ความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดจากการทำร้ายซึ่งกันและกัน มีหลายกรณี คือ กรณีสามีทำร้ายภรรยา กรณีการทำร้ายคู่สมรส กรณีผู้หญิงถูกทำร้ายจากคู่รักของตนเอง กรณีบิดาหรือมารดาทำร้ายบุตรกรณีผู้ที่แข็งแรงกว่าทำร้ายบุพการีที่มีความชราภาพ หรือญาติผู้ใหญ่ที่มีความอ่อนแอทางสรีระ และกรณีภรรยาที่ทำร้ายสามี ซึ่งมีส่วนน้อย โดยผู้กระทำความรุนแรงโดยส่วนใหญ่เป็นผู้ชายจำนวนถึงร้อยละ 90 และจะกระทำกับบุคคลในครอบครัวและคนใกล้ชิด โดยเฉพาะความรุนแรงที่เกิดจากการล่วงละเมิดทางเพศในครอบครัว เด็กจะได้รับผลกระทบและสะเทือนใจมาก เป็นหลายเท่ายิ่งกว่าบุคคลภายนอกเป็นผู้กระทำ โดยผู้หญิงที่ถูกทำร้ายจะเกิดภาวะภัยอันตรายรุนแรงเป็นโรควิตกกังวลใจเป็นผู้ที่เรียกว่า พีทีเอสดี (PTSD) (รณชัย คงสกนธ์ 2548) มีอาการวิตกกังวลเป็นประจำ ผวานอนฝันร้าย หากมีอาการมากจะหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย หรือตอบโต้สามีนจนถึงกับปล้ำมือฆ่าได้ ซึ่งผลกระทบของความรุนแรงนอกจากจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและจิตของผู้หญิงและเด็กแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสังคมทั้งทางด้านค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ด้านสวัสดิการการสังคมที่รัฐและเอกชนต้องให้ความช่วยเหลือต่อผู้ประสบต่อชะตากรรมซึ่งคิดเป็นมูลค่ามหาศาลอย่างที่คาดคิดไม่ถึง การปกปิดและปล่อยให้เรื่องราวเงียบไปนั้นในความเป็นจริงไม่ได้ช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้น ตรงกันข้ามกลับเป็นการสนับสนุนให้สถานการณ์ยิ่งเลวร้ายลงไปอีก แท้จริงการนิ่งเฉยของคนในบ้านหรือคนในชุมชนต่อปัญหานี้ นอกจากเป็นการทำลายระบบกลไกคุ้มครองทางสังคมที่ผู้กระทำผิดควรได้รับการลงโทษแล้ว ยังอาจทำให้ความรุนแรงในชีวิตคู่ทวีความรุนแรงหรือขยายวงกว้างออกไป เพราะผู้กระทำรุนแรงไม่ได้สำนึกว่าสิ่งที่ทำนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ขณะเดียวกันยังเป็นการตอกย้ำความเชื่อที่ว่า “ความรุนแรงในบ้านเป็นเรื่องส่วนตัวและเป็นปกติ” เป็นการส่งเสริมให้เกิดความรุนแรงในชีวิตคู่มากขึ้น จึงเป็นเรื่องที่ไม่น่าแปลกใจว่าในอดีตที่ผ่านมา คนส่วนใหญ่ในสังคมและรัฐจะมองข้ามและละเลยปัญหาการทำร้ายผู้หญิงถูกกระทำรุนแรงโดยคู่ของตน ในที่นี้จะกล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงต่อคู่สมรส

ความรุนแรงต่อคู่สมรส

ความรุนแรงต่อคู่สมรส เป็นความรุนแรงในครอบครัว ประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นการใช้ความรุนแรงระหว่างเพศชายหญิงที่เป็นสามีภรรยากัน นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายความรุนแรงต่อคู่สมรสไว้ดังนี้

Gelles และ Straus (1979) ได้ให้ความหมายของความรุนแรงต่อคู่สมรสว่าเป็นการตั้งใจกระทำหรือรับรู้ว่าตั้งใจกระทำให้ผู้อื่นรู้สึกเจ็บปวดและบาดเจ็บทางร่างกาย ตั้งแต่การบาดเจ็บเล็กน้อยไปจนถึงการทำอันตรายจนถึงแก่ชีวิต

มุลนิธิผู้หญิง (2532) ได้ให้ความหมายของความรุนแรงต่อคู่สมรสว่า เป็นการทำร้ายทั้งทางร่างกายและจิตใจโดยรูปแบบและระดับความรุนแรงที่แตกต่างกัน ตั้งแต่การทะเลาะวิวาทโต้เถียง การทำร้ายร่างกายด้วยอวัยวะหรืออาวุธไปจนถึงการทำลายชีวิต

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าความรุนแรงต่อคู่สมรส หมายถึง การกระทำระหว่างกันของคู่สมรส เพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับบาดเจ็บหรือได้รับความเจ็บปวดทั้งทางร่างกายและจิตใจ

วิธีการและรูปแบบการใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรส

การใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรสเป็นวิธีการหนึ่งที่คู่สมรสใช้ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกัน ซึ่งวิธีการและรูปแบบพฤติกรรมการแสดงออกที่คู่สมรสใช้ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งไว้ 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ (Straus 1977)

1. การใช้เหตุผล

เป็นการอธิบายหรือชี้แจงด้วยเหตุผล รูปแบบพฤติกรรมการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาความขัดแย้งดังนี้

- 1.1 การพูดปรับความเข้าใจ
- 1.2 การชี้แจงเหตุผลให้เข้าใจ
- 1.3 การหาคนกลางช่วยไกล่เกลี่ย

2. การใช้ความรุนแรง

เป็นการใช้คำพูด สัญลักษณ์ กำลังกาย หรือวัตถุ เป็นเครื่องมือในการทำร้ายคู่สมรส ตั้งแต่การทำร้ายจิตใจไปจนถึงการทำร้ายร่างกาย รูปแบบ พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาความขัดแย้งมีดังนี้

- 2.1 การนิ่งเฉย
- 2.2 การผลุนผลันออกจากห้อง หรือออกจากบ้าน
- 2.3 การร้องไห้
- 2.4 การใช้เสียงเข้าข่ม พูดหรือเถียงเสียงดัง
- 2.5 การพูดประชดประชัน ดุถูก การด่าว่าด้วยถ้อยคำหยาบคาย
- 2.6 การพูดขู่อาฆาต
- 2.7 การพูดขู่จะตี หรือพูดขู่จะขว้างสิ่งของใส่โดยไม่มีสิ่งของอยู่ในมือ
- 2.8 การทุบทำลายข้าวของ
- 2.9 การขว้างปาสิ่งของใส่
- 2.10 การผลักหรืออุดกระชาก
- 2.11 การตบ การตี
- 2.12 การเตะ การชก
- 2.13 การตี หรือพยายามจะตีด้วยวัตถุ

2.14 การข่มขู่ด้วยอาวุธ

2.15 การทำร้ายด้วยอาวุธ

จากรูปแบบพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงอาจจัดตามระดับของความรุนแรงได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ การทำร้ายจิตใจ การมุ่งจะทำร้ายร่างกาย และการทำร้ายร่างกาย ดังนี้ (รณชัย คงสกนธ์ และ นฤมล โพร้แจ่ม 2551)

1. การทำร้ายจิตใจ

เป็นการใช้คำพูดหรือสัญลักษณ์ที่ทำให้คู่สมรสเจ็บใจเสียใจ มีรูปแบบพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1.1 การนิ่งเฉยทำหูทวนลม

1.2 การผลุนผลันออกจากห้อง หรือออกจากบ้าน

1.3 การร้องไห้

1.4 การใช้เสียงเข้าข่ม พูดหรือเถียงเสียงดัง

1.5 การพูดประชดประชัน ดุฎ การตำหนิด้วยถ้อยคำหยาบคาย

2. การมุ่งจะทำร้ายร่างกาย

เป็นการใช้คำพูดหรือสัญลักษณ์ที่ทำให้คู่สมรสหวาดกลัว หรือหวาดเกรงว่าจะถูกทำร้ายร่างกาย มีรูปแบบพฤติกรรมดังต่อไปนี้

2.1 การพูดขู่อาฆาต

2.2 การพูดขู่จะตี หรือพูดขู่จะขว้างสิ่งของใส่โดยไม่มีสิ่งของอยู่ในมือ

2.3 การทุบทำลายข้าวของ

3. การทำร้ายร่างกาย

เป็นการใช้ร่างกายหรือวัตถุทำให้คู่สมรสเจ็บปวดหรือได้รับบาดเจ็บ มีรูปแบบพฤติกรรมดังต่อไปนี้

3.1 การขว้างปาสิ่งของใส่

3.2 การผลักหรืออุดกระชาก

3.3 การตบ การตี

3.4 การเตะ การชก

3.5 การตี หรือพยายามจะตีด้วยวัตถุ

3.6 การข่มขู่ด้วยอาวุธ

3.7 การทำร้ายด้วยอาวุธ

ประเภทความรุนแรง (Typology of Violence)

World Health Organization (1997 รมชัย คงสกันธ์ และ นฤมล โพธิ์แจ่ม 2551) ได้แบ่งประเภทของความรุนแรงไว้ในเบื้องต้นเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ ความรุนแรงต่อตนเอง (Self-directed violence) ความรุนแรงระหว่างบุคคล (Interpersonal Violence) และ ความรุนแรงระหว่างกลุ่ม (Collective Violence)

ความรุนแรงต่อตนเอง (Self-directed violence) หมายถึง ลักษณะความรุนแรงที่เกิดขึ้น จากบุคคลกระทำต่อตนเองความรุนแรงกลุ่มนี้ยังสามารถแบ่งย่อยเป็น 2 ประเภทที่เฉพาะเจาะจงได้ คือ

1) พฤติกรรมการฆ่าตัวตายซึ่งรวมทั้งความคิดฆ่าตัวตายความพยายามฆ่าตัวตาย และการฆ่าตัวตายโดยสมบูรณ์ และ

2) พฤติกรรมการทำร้ายตนเอง หมายถึง การกระทำให้ตนเองบาดเจ็บและพฤติกรรม ทำร้ายตนเองอื่นๆที่มุ่งร้ายต่อตนเองหรือทำให้ตนเองอยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายแต่ไม่จำเป็นต้องมีผลถึงเสียชีวิต

ความรุนแรงระหว่างบุคคล (Interpersonal violence) หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำโดยบุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่นความรุนแรงกลุ่มสามารถแบ่งย่อยเป็น 2 ประเภทที่เฉพาะเจาะจงคือ

1) ความรุนแรงในครอบครัว หมายถึง ความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัว คู่สมรสที่ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเฉพาะภายในบ้านเท่านั้น ได้แก่ ความรุนแรงต่อเด็ก (Child abuse) ความรุนแรงระหว่างสามีภรรยา (Intimate partner violence) และความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ (Elder abuse) และ

2) ความรุนแรงในชุมชนหมายถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลภายนอกบ้านที่คุ้นเคยกันหรือเกิดจากบุคคลที่รู้จักกันโดยไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันหรือเกี่ยวข้องเป็นญาติพี่น้องกันหรือ คนแปลกหน้าได้แก่ ความรุนแรงที่เกิดจากการร่วมกระทำผิดตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป (Gang violence) การใช้ความรุนแรงทางเพศการข่มขืนโดยคนแปลกหน้า (Stranger rape and sexual assault) การใช้ความรุนแรงแบบสุ่มกระทำต่อใครก็ได้ (Random acts of violence) การใช้ความรุนแรงทางกายระหว่างวัยรุ่น (Physical assaults between youths) ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในคูรัก (Dating violence) และความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานที่หรือสถาบันต่างๆได้แก่ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในโรงเรียนในที่ทำงานหรือโรงงานได้แก่การลวนลามทางเพศ (Sexual harassment) และความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานพยาบาลคนชราได้แก่การทอดทิ้งไม่ดูแลและการทุบตี

ความรุนแรงระหว่างกลุ่ม (Collective violence) หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำโดยกลุ่มบุคคลกลุ่มใหญ่เป็นความรุนแรงที่เกิดจากรัฐหรือประเทศซึ่งอาจเป็นการใช้ความรุนแรงโดยแอบแฝงอยู่ในรูปแบบของการใช้กฎหมายทางสังคมเป็นเครื่องมือในการก่อให้เกิดผลเสียต่อบุคคลและความไม่เท่าเทียมกันหรือเลือกปฏิบัติระหว่างเพศ เป็นต้น ซึ่งความรุนแรงกลุ่มนี้สามารถแบ่งย่อยออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) ความรุนแรงทางสังคมหมายถึงการใช้ความรุนแรงในประเด็นปัญหาทางสังคมได้แก่ การกระทำอาชญากรรมการใช้ความรุนแรงที่เกิดจากความเกลียดชังเหยียดผิวหรือเหยียดเชื้อ

ชาติกลุ่มชน (Hate crimes) การกระทำของผู้ก่อการร้าย (Terrorist acts) หรือการใช้ความรุนแรงโดยกลุ่มประท้วง (Mob violence)

2) ความรุนแรงทางการเมือง หมายถึง การใช้ความรุนแรงที่เกิดจากสงคราม ความขัดแย้ง และการใช้ความรุนแรงของรัฐหรือความรุนแรงที่เกิดจากคนกลุ่มใหญ่ ได้แก่ การข่มขืนระหว่างสงคราม และการใช้ความรุนแรงที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจในกิจการของสงคราม เช่น การทรมานเชลยทางการเมือง เป็นต้น และ

3) ความรุนแรงทางเศรษฐกิจ หมายถึง การใช้ความรุนแรงโดยกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ที่หวังผลทางเศรษฐกิจรวมทั้งกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการล้มเหลวทางเศรษฐกิจการโจมตีทางเศรษฐกิจก่อให้เกิดผลลบ ด้านเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อมการปฏิบัติไม่ใช้บริการที่จำเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดการแตกแยกทางเศรษฐกิจมูลเหตุจูงใจให้เกิดการใช้ความรุนแรงในกลุ่มนี้อาจเกิดจากความแค้นใจเพียงประเด็นเดียวหรือหลายๆประเด็นร่วมกันก็ได้

เนื่องจากสังคมทั่วโลกในปัจจุบันผู้หญิงมีโอกาสได้รับความรุนแรงจากการกระทำ ความรุนแรงทั้งผู้ชายและผู้หญิงที่เป็นเพศเดียวกัน ผู้ศึกษาจึงได้ค้นคว้าเกี่ยวกับความรุนแรงต่อผู้หญิง (Violence against woman) จะเห็นได้ว่าผู้หญิงทุกวัยมักตกเป็นเป้าหมายหรือเหยื่อของความรุนแรงทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะความรุนแรงนั้นจะเกิดในครอบครัว (Domestic violence) หรือนอกบ้าน เป็นที่ยอมรับกันในระดับสังคมว่า ความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นความรุนแรงที่เกิดจากพื้นฐานของความไม่เท่าเทียมกันทางเพศในสังคม (Gender based violence) ความรุนแรงในประเภหานี้มีสาเหตุและมูลเหตุจูงใจที่จะกระทำต่อผู้หญิงเพียงเพราะว่าเป็นผู้หญิง

รูปแบบของความรุนแรงในครอบครัวจะพบว่าสามารถแยกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ (รณชัย คงสกนธ์ และ นฤมล โพธิ์แจ่ม 2551)

1. **ความรุนแรงทางด้านร่างกาย** หมายถึง การใช้กำลัง หรือ อุปกรณ์ใดๆ เป็นอาวุธมีผลทำให้สตรีที่ถูกทำร้าย ได้รับบาดเจ็บ การใช้ความรุนแรงต่อภรรยาในครอบครัว เช่น กรณีสามีกระทำรุนแรงต่อตัวผู้ที่เป็นภรรยาอันได้แก่ การใช้ความรุนแรง เช่น การผลัก ตบ ตี ต่อย ทูบ กระชาก ปีบคอ การขว้างปาสิ่งของใส่ จนถึง การทำร้ายร่างกายชนิดบาดเจ็บสาหัส ด้วย อาวุธ หรือของมีคมต่างๆ

2. **ความรุนแรงทางด้านจิตใจ** หมายถึง การกระทำหรือการละเว้นใดๆ ก็ตามที่มีผลทำให้สตรีผู้ถูกกระทำได้รับความเสียหาย หรือเสียสิทธิเสรีภาพ นอกจากนี้การทำร้ายด้านจิตใจยังเห็นการที่สามีกระทำรุนแรงต่อตัวภรรยา โดยการแสดงด้วยวาจา หรือ แสดงท่าทีและการกระทำ ได้แก่ การพูดจาดูถูก การพูดประชดประชัน ดำว่าด้วยคำหยาบคาย ตะคอก ตวาด การทำให้ขายหน้า การแสดงท่าทีเฉยเมย การพูดข่มขู่ และการแสดงท่าทีโกรธ เป็นต้น

3. **ความรุนแรงทางด้านเพศ** หมายถึง การที่สามีกระทำรุนแรงต่อตัวผู้เป็นภรรยา การกระทำในลักษณะลวนลาม การละเมิดสิทธิทางเพศ ได้แก่ การใช้กำลังบังคับภรรยาให้ภรรยามีเพศสัมพันธ์ในลักษณะที่ภรรยาไม่ชอบและไม่ต้องการ การบังคับให้ภรรยาขายบริการทางเพศหรือมีเพศสัมพันธ์กับชายอื่น และการมีเพศสัมพันธ์กับภรรยาโดยคำนึงว่าภรรยาจะมีความสุขหรือไม่

นักวิชาการสันติศึกษา (Peace studies) แบ่งความรุนแรงออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ อ้างถึงใน กฤตยา อาชวนิจกุล 2542)

1. ความรุนแรงทางตรงหรือความรุนแรงส่วนบุคคล (Personal violence) เป็นความรุนแรงที่แสดงออกมาในรูปของการทำร้ายร่างกายและมีผู้ถูกกระทำ สาเหตุของความรุนแรงเกิดขึ้นได้จาก ความตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจก็ได้ โดยพิจารณาจาก

1.1 ตัวผู้ก่อความรุนแรง อาจจะเป็นการกระทำจากบุคคลคนเดียว กลุ่มคนหรือองค์การ

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการกระทำรุนแรง หมายถึงรวมถึงสิ่งที่สามารถกระทำ ความเจ็บปวดให้แก่ผู้ที่ถูกกระทำได้ทางร่างกาย ซึ่งอาจจะทำโดยการใช้อวัยวะของร่างกายในการทำร้ายและการใช้อาวุธหรือวัตถุ

1.3 ผลที่เกิดต่อร่างกายมนุษย์ ซึ่งผลที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อความเจ็บปวดทางร่างกายของผู้ที่ถูกกระทำ

กล่าวได้ว่า ความรุนแรงทางตรงหรือความรุนแรงส่วนบุคคลนั้นผู้ที่ถูกกระทำรุนแรงนั้นรู้ว่าใครเป็นผู้กระทำ ผู้ถูกกระทำเห็นผู้กระทำ ความรุนแรงประเภทนี้จะเกิดในระยะเวลาหนึ่งและสิ้นสุดลงในระยะเวลาหนึ่ง

2. ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (Structural Violence) จากการที่ระบบหรือโครงสร้างทางสังคมที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างศักยภาพมนุษย์ (Potentiality) กับสิ่งที่มนุษย์เป็นอยู่จริง (Actuality) โดยการที่โครงสร้างหรือระบบของสังคมทำให้ศักยภาพของมนุษย์กับสิ่งที่มนุษย์เป็นนั้นไม่สามารถที่จะสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันได้ จากการที่ความรุนแรงเชิงโครงสร้างนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ได้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นที่สามารถเห็นได้อย่างเด่นชัดความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมจึงเป็นความรุนแรงที่ค่อยๆ ซึมซับมาเป็นระยะเวลานาน ส่งผลให้คนในระบบสังคมนั้นเกิดความเคยชินหรือ เห็นเป็นเรื่องปกติจากการที่มีการปฏิบัติความรุนแรงกันมายาวนานคนในสังคมนั้นมองว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเรื่องที่ธรรมดาไม่ได้เป็นความรุนแรง

ความรุนแรงในครอบครัวนั้นถือได้ว่าเป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นโดยตรง จากการที่มี การใช้เครื่องมือที่กระทำรุนแรงโดยการตบตี โดยผู้ก่อความรุนแรงนั้นก็คือสามี ผลจากการทำร้ายร่างกายภรรยาส่งผลให้ภรรยาได้รับความเจ็บปวดทางร่างกาย นอกจากนี้ความรุนแรงใน ครอบครัวนั้นถือได้ว่าเป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้างอีกด้วย จากการที่สังคมได้สร้างระบบความเชื่อในเรื่องของบรรทัดฐานที่ให้ผู้ชายมีอำนาจมากกว่าผู้หญิงที่มีมาแต่สมัยโบราณ โดยผ่านการอบรมเลี้ยงดูว่าผู้หญิงต้องเชื่อฟังสามี ทำให้ผู้หญิงยอมรับในการที่ผู้ชายจะมีอำนาจที่เหนือกว่า

สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว

นักสังคมศาสตร์อธิบายปรากฏการณ์ของความรุนแรงทั้งโดยปัจจัยในระดับบุคคล ระหว่างบุคคลและระดับโครงสร้างการมองที่บุคคลให้ความสำคัญกับลักษณะทางกายภาพหรือ สุขภาพจิตของคนโดยผู้ที่ใช้ความรุนแรงถูกมองว่ามีความเจ็บป่วยทางจิตใจหรือมีปัญหาบุคลิกภาพ เช่นการขาดความสามารถในการควบคุมตนเองตัวอย่างเช่นงานวิจัยเกี่ยวกับการข่มขืนและบังคับ ร่วมเพศจำนวนหนึ่ง อธิบายการใช้ความรุนแรงในลักษณะนี้ว่าเป็นการแสดงออกของความเกลียดชัง เคียดแค้นของผู้ชายที่มีต่อผู้หญิงงานประเพณีสนใจประวัติความสัมพันธ์ของผู้ชายที่ข่มขืนกับผู้หญิง ในชีวิตของเขา เช่น แม่ หรือภรรยา หรือการเชื่อมโยงผู้ชายที่ทำร้ายภรรยาเข้ากับการบริโภค เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือการอธิบายการใช้ความรุนแรงนี้ด้วยประสบการณ์ในวัยเด็กของผู้ชาย นักสังคมศาสตร์บางคนมองว่าการที่ครอบครัวแบบดั้งเดิมมีแนวโน้มจะแตกแยกมากขึ้นทำให้เด็กผู้ชาย ขาดตัวอย่างหรือแบบอย่างของความเป็นชายที่สม่ำเสมอและต่อเนื่องเด็กชายที่ขาดพ่อเหล่านี้ มักจะยึดเอาแบบอย่างของบทบาทและพฤติกรรมที่เห็นจากสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์หรือ ภาพยนตร์ ต้นแบบเหล่านี้มีภาพของความเข้มแข็งมีอำนาจที่ประสบความสำเร็จในการจัดการกับ ปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ โดยการใช้วิธีการที่รุนแรงจึงเลียนแบบการจัดการกับสถานการณ์ที่เป็น ปัญหาในชีวิตของเขาด้วยวิธีการแบบเดียวกัน (ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ 2545) ซึ่งกรณีเช่นนี้เกิดขึ้นได้ ในทุกสังคม

ดังที่ Straus (1977) ได้ศึกษาต่างวัฒนธรรมเรื่องการทะเลาะวิวาทระหว่างสามี ภรรยาพบสาเหตุที่เป็นปัจจัยรุนแรงนำไปสู่การทะเลาะวิวาท 4 ประการคือ

1. การบ่มเพาะความอึดอัดไม่พอใจระหว่างสามีภรรยาเป็นเวลานาน
2. กิจกรรมของครอบครัว และความสนใจของสามีภรรยาที่แตกต่างกันกล่าวคือ เวลาของสามีและภรรยาจะไม่ตรงกันในการกระทำกิจกรรมของครอบครัว
3. เวลาของสามีและภรรยามุ่งไปสู่การทำงานเฉพาะกิจของตนเองขาดความเอาใจใส่ต่อกัน
4. ความไม่เสมอภาคระหว่างเพศโดยเฉพาะความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่สามี จะแสดงบทบาทผู้มีอำนาจเหนือต้องการให้ภรรยาสมยอมในทุกเรื่องและทำให้ภรรยาต้องอยู่ในภาวะ พังพาสามี โดยเห็นว่าการหย่าร้างจะนำผลร้ายมาสู่ลูกๆ

อีกแนวทางหนึ่งในการศึกษาความรุนแรงอธิบายปรากฏการณ์โดยปัจจัยเชิง โครงสร้างและเชิงสังคมเช่น ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมชนชั้นหรือระบบเศรษฐกิจ ปัจจัย เหล่านี้ถูกมองว่าเป็นเงื่อนไขหลักที่ทำให้เกิดการใช้ความรุนแรงเพื่อที่จะจัดการกับสภาพที่ทำให้คน เกิดความรู้สึกต่ำต้อยหรือถูกกดขี่ การเน้นที่โครงสร้างว่าทำให้เกิดการใช้ความรุนแรงดูจะมีนัยว่า บุคคลไม่ต้องรับผิดชอบการกระทำของตนทั้งที่คนที่อยู่ในกลุ่มใกล้เคียงกันในโครงสร้างทางอำนาจ อาจจะไม่ได้มีพฤติกรรมที่รุนแรงในลักษณะเดียวกันโครงสร้างที่ไม่เท่าเทียมและกดขี่ จึงเป็นเพียง เงื่อนไขหรือปัจจัยหนึ่งในการอธิบายความรุนแรง ซึ่งต้องมีการพิจารณาปัจจัยอื่นๆประกอบด้วย

ดังที่ Lori Heis (1993 อ้างถึงใน ศิริเพชร ศิริวัฒนา 2538) พุดถึงสาเหตุหลักของ การใช้ความรุนแรงต่อสตรีว่าแบ่งได้เป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. โครงสร้างทางสังคมโดยรวม สภาพสังคมโดยรวมที่เป็นระบบปิดาธิปไตย หรือระบบความคิดและบทบาทของหญิงและชาย ได้แก่ ความเชื่อที่ว่าผู้ชายเป็นเพศที่แข็งแกร่งและมีอำนาจมีพลังกำลัง ค่านิยมของสังคมและทัศนคติของผู้คนรอบข้างรองรับอยู่ ความเชื่อที่ผิดๆ (Myths) ในเรื่องสถานภาพแบบที่เน้นอำนาจของผู้ชาย นอกจากนี้ ค่านิยมในเรื่องบทบาททางเพศที่ผิดๆโดยมีวัฒนธรรมและเหตุผลเหนือเพศหญิง ซึ่งเป็นเพศที่อ่อนแอ นุ่มนวล ไร้เหตุผล ผู้ชายจึงเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำ เป็นหัวหน้าครอบครัว ผู้หญิงจึงเป็นเพียงผู้ตามเท่านั้น ความเชื่อที่ว่าความก้าวร้าว รุนแรงของผู้ชายเป็นเรื่องปกติ ถือว่ามีความเป็นชายชาติ แต่ถ้าผู้หญิงไม่สมควรเพราะถูกมองว่าไม่มีความเป็นกุลสตรี ความเชื่อที่ว่าศรัทธาที่ดีต้องสงบเสงี่ยมเจียมตน ไม่ต่อล้อต่อเถียงสามี ต้องอดทน เคารพ เชื่อฟังสามี พร้อมทั้งปรนนิบัติสามีในทุก ๆ เรื่อง ความเชื่อที่ว่าสามีเจ้าของชีวิต ภรรยาไม่มีสิทธิ์ที่จะทำอะไรก็ได้ แม้แต่การทำโทษด้วยการทุบตี ภรรยาไม่มีสิทธิ์ในการต่อต้านและบุคคลอื่นไม่สมควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสามีภรรยาด้วยกัน เป็นเรื่องของลึนกับพันกระทบกัน ยิ่งพอตีลูกยิ่งมีอำนาจทำได้โดยไม่มีความผิด บุคคลอื่นไม่ควรสนใจ ความเชื่อที่ว่าผู้ชายมีเมียแล้ว จะมีความสัมพันธ์ทางเพศกับหญิงอื่นอีกก็ได้เป็นเรื่องปกติ แต่ผู้หญิงมีสามีแล้วถ้ามีความสัมพันธ์กับชายอื่นถือว่าคบชู้ชู้ชาย เป็นหญิงเลวไม่มีใครมาสมาคมด้วย

2. ระดับสถาบันและบริบทของสังคมในระดับชุมชนใกล้ชิดตัว (Immediate social context) ที่มีปัจจัยสนับสนุนให้เกิดความรุนแรง (Risk factors) ได้แก่ อัตราการว่างงานสูง อัตราอาชญากรรมสูง จำนวนแหล่งอบายมุข การแพร่ระบาดของยาเสพติด สื่อลามกและสื่อการรุนแรงอื่นๆ รวมถึงสถานภาพของผู้หญิงที่ต่ำ และการอยู่โดดเดี่ยวของผู้หญิง ส่งผลให้โอกาสที่จะเกิดความรุนแรงต่อสตรีย่อมสูงกว่าในชุมชนที่ปราศจากปัญหาเหล่านี้ นอกจากนี้ยังพบปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคมและสภาพแวดล้อม ดังนี้

2.1 สังคมที่ขาดการตื่นตัวในเรื่องสิทธิมนุษยชนและไม่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิพื้นฐานเท่าเทียมกัน จะมองว่าบุคคลที่มีสถานภาพสูงกว่า มีสิทธิสูงกว่าบุคคลอื่นเป็นเรื่องปกติ สตรีและเด็กมีสถานภาพ ต่ำต้อยกว่าชาย จึงไม่ได้รับสิทธิต่างๆ เท่ากับชาย เป็นเหตุให้ถูกกระทำรุนแรงหรือเอารัดเอาเปรียบมากกว่า

2.2 สังคมที่มีพฤติกรรมรุนแรงเป็นตัวอย่างให้เห็นมา สังคมจะมองเรื่องความรุนแรงเป็นเรื่องปกติและยอมรับความรุนแรงมากขึ้น หากพฤติกรรมบางอย่าง ที่จะสะท้อนความรุนแรงเป็นสิ่งที่ให้ประโยชน์จะยิ่งเป็นแรงจูงใจให้กระทำความรุนแรง

2.3 สภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเกิดความรุนแรง สภาพแวดล้อมที่สร้างความกดดัน และความคิด คนในสังคมนั้นจะก้าวร้าวและกระทำรุนแรงได้มาก

2.4 ระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในบ้าน (Immediate family context) ได้แก่ความเป็นใหญ่ของชายในบ้าน โดยเฉพาะการครอบครองทรัพย์สิน และอำนาจในการจัดการเรื่องในครอบครัวทุกด้าน การไม่พูดจาสื่อสารของสามีภรรยาและคนในบ้าน และความขัดแย้งในชีวิตแต่งงาน ครอบครัวที่มีลักษณะเหล่านี้ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสเสี่ยงสูงมากต่อการถูกกระทำรุนแรง ซึ่งปัจจัยร่วมในระดับความสัมพันธ์ของบุคคลในบ้านที่พบบ่อยในเรื่องพฤติกรรมความรุนแรงของครอบครัวที่มีต่อผู้หญิง ได้แก่ สภาวะที่คู่สมรสอยู่กันตามลำพังแยกจากคนอื่น และมีการควบคุมโดย

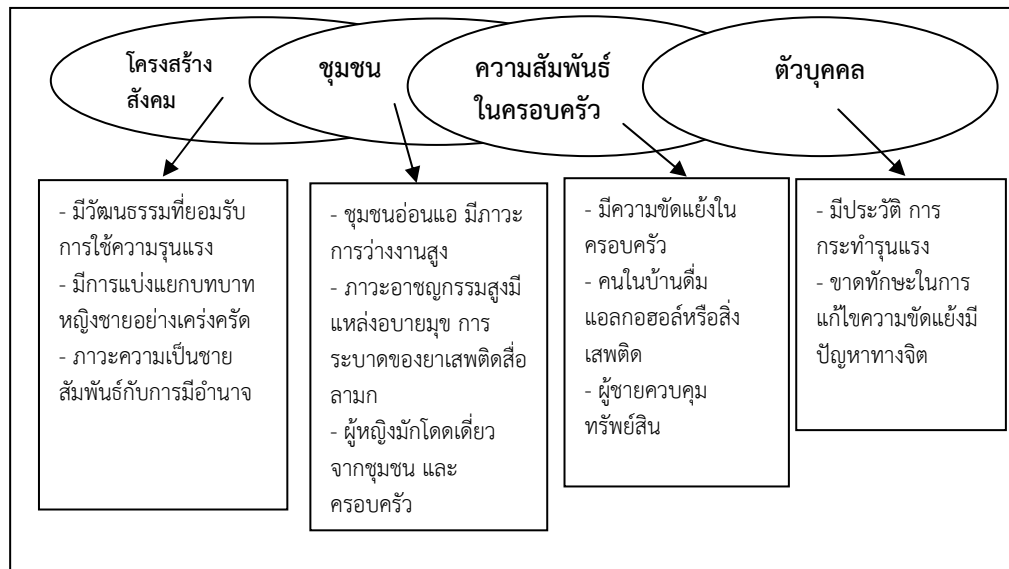
สังคมน้อย หรือไม่มีใครมายุ่งเกี่ยวกับครอบครัวเลย ลักษณะแบบนี้จะเกิดความรุนแรงในครอบครัวได้มากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวที่ก่อตั้งโดยปราศจากความพร้อม

2.5 ความแตกต่างเชิงอำนาจ คนที่อำนาจเหนือกว่าจะใช้อำนาจบังคับเอากับผู้ที่อ่อนแอกว่า ยิ่งอำนาจแตกต่างกันมาก ความรุนแรงก็ยิ่งเกิดขึ้นมาก ถ้าลดความแตกต่างเชิงอำนาจนี้ได้ ความรุนแรงจะลดลงชายที่ไม่มีอำนาจควบคุมในที่ทำงานหรือในสังคมเลย แต่มีอำนาจควบคุมพฤติกรรมสมาชิกในครอบครัวได้ จะแสดงอำนาจในครอบครัวต่อภรรยาและบุตรซึ่งอาจแสดงออกมาในรูปการใช้ความรุนแรงในครอบครัวได้

2.6 การไม่ปรับตัวเข้าหากัน ระหว่างสามีและภรรยา เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็ยกเอาไว้นจนถึงจุดหนึ่งก็จะมีปากเสียงกันและนำไปสู่การใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆได้

3. ปัจจัยในระดับตัวบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Individual involved) ที่อาจมีประสบการณ์ความรุนแรงมาก่อนในวัยเด็ก การมีอาวุธในครอบครอง การดื่มแอลกอฮอล์ หรือการมีสารเสพติด มีปัญหาความเครียดจากหน้าที่การงานในชีวิตประจำวัน เป็นต้น ซึ่งปัจจัยในระดับบุคคลที่ก่อให้เกิดปัญหาการใช้การรุนแรง ได้แก่ การเรียนรู้ของบุคคล การซึมซับความรุนแรงจากสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบข้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยเด็ก ซึ่งหากครอบครัวใช้ความรุนแรงอย่างสม่ำเสมอ เด็กจะซึมซับพฤติกรรมและแสดงออกเป็นเป็นคนก้าวร้าว ยอมรับความรุนแรงและเห็นเป็นเรื่องธรรมดา

จากการอธิบายสาเหตุของการใช้ความรุนแรงในครอบครัวที่มักเกิดขึ้นกับภรรยาจากนักคิดหลายๆท่าน พบว่า มีความคล้ายคลึงกันสามารถแสดงออกมาในกรอบความคิดในการวิเคราะห์ความรุนแรงต่อสตรีซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพข้างล่างนี้

ภาพประกอบที่ 1 การวิเคราะห์ความรุนแรงต่อสตรี

ที่มา : Moserand Shrader (1999) A Conceptual Mode for Violence Reduction's World Bank อ้างถึงใน กฤตยา อาชวนิจกุล และ วาสนา อิมเอ็ม (2546)

ปัจจุบันเป็นที่เข้าใจกันชัดเจนมากขึ้นว่า ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมทุกรูปแบบ เป็นผลพวงร่วมกันที่เกิดจากอิทธิพลหลายระดับในสังคมจนถึงลักษณะของตัวบุคคลเอง ประเด็นความรุนแรงต่อผู้หญิงมีผู้เสนอให้พิจารณาสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ป้องกันหรือส่งเสริมให้เกิดการกระทำรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่ ดังนี้ (รณชัย คงสกนธ์ และ นฤมล โพธิ์แจ่ม 2551)

1. **โครงสร้างสังคมโดยรวม (Larger society)** ที่เป็นระบบปิตาธิปไตย หรือระบบความคิดแบบที่เน้นอำนาจของผู้ชาย

2. **ระดับสถาบันและบริบทของสังคมในระดับชุมชนใกล้ตัว (Immediate social context)** ที่มีปัจจัยสนับสนุนให้เกิดความรุนแรง (Risk factors) ได้แก่ อัตราการว่างงานสูง อัตราอาชญากรรมสูง มีแหล่งอบายมุข มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด สื่อลามกและสื่อรุนแรงอื่นๆ รวมถึงสภาพที่ด้อยกว่าของผู้หญิงหรือไม่ได้รับการยอมรับ และการอยู่โดดเดี่ยวของผู้หญิงส่งผลให้โอกาสที่จะเกิดความรุนแรงต่อผู้หญิงมีสูงกว่าในชุมชนที่ปราศจากปัญหาเหล่านี้ ถ้าสังคมมีปัจจัยป้องกันความรุนแรง ได้แก่ ชุมชนมีความสงบสุข เอื้ออาทรต่อกัน มีการรวมกลุ่มของผู้หญิง ผู้หญิงมีสิทธิครอบครองที่ดินและทรัพยากรได้ส่งผลให้อัตราความรุนแรงต่อผู้หญิงมีน้อยลงด้วย

3. **ระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในบ้าน (Immediate family context)** ได้แก่ ความเป็นใหญ่ของชายในบ้าน โดยเฉพาะการครอบครองทรัพย์สิน อำนาจในการจัดการการใช้จ่ายและเรื่องในครอบครัวอื่นๆ การไม่พูดจาสื่อสารกันของสามีภรรยาและคนในบ้านและความขัดแย้งในชีวิตแต่งงาน ครอบครัวที่มีลักษณะเหล่านี้ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสเสี่ยงต่อการถูกกระทำรุนแรงสูงมาก

4. **ปัจจัยในระดับบุคคล (Individual involved)** ข้อค้นพบจากทั่วโลกยืนยันว่าในความสัมพันธ์ในชีวิตคู่ ผู้ชายมีแนวโน้มมากกว่าผู้หญิงที่จะเป็นผู้กระทำรุนแรงต่อคู่ของตน ลักษณะส่วนบุคคลต่อไปนี้มีผลผลักดันให้ก่อความรุนแรง คือ คนที่มีประสบการณ์ความรุนแรงมาก่อนในวัยเด็ก การมีอาวุธครอบครอง การดื่มแอลกอฮอล์หรือยาเสพติด มีปัญหาความเครียดจากหน้าที่การงานในชีวิตประจำวัน และสูญเสียสถานภาพ เช่น ตกงาน รวมถึงคนที่ขาดทักษะชีวิตในการระงับความโกรธ ระงับความขัดแย้ง และการรับมือกับความเครียด แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นหากบุคคลเหล่านี้อยู่ในสังคมที่ไม่ยอมรับพฤติกรรมดังกล่าว ก็อาจทำให้สามารถระงับยับยั้งชั่งใจได้ ปัญหาการใช้ความรุนแรงก็จะบรรเทาลงได้

ความรุนแรงที่ผู้หญิงได้รับจากคู่ของตนเอง ส่วนใหญ่เป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในบ้าน(Domestic violence) โดยที่ผู้หญิงถูกสามีหรืออดีตสามีหรือคู่รักทำทารุณกรรม ซึ่งมีรูปแบบหลากหลายตั้งแต่ การทำร้ายร่างกาย ได้แก่ การต่อยตะทะ ทุบตีด้วยวัตถุ กระแทก ทำให้บาดเจ็บด้วยวิธีต่างๆ และการฆ่าให้ตายการทำร้ายทางเพศ ในรูปแบบต่างๆ เช่น การข่มขืน บังคับให้ร่วมเพศในท่าที่ผู้หญิงไม่เต็มใจ เป็นต้น จนถึงการทำร้ายจิตใจต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการบีบคั้นทางจิตใจ การตำหนิ ข่มขู่ ทุบตี การกักขัง การบีบบังคับทางสังคมและเศรษฐกิจ การปฏิเสธที่จะให้ความช่วยเหลือทางการเงิน การดูถูกเหยียดหยาม (รณชัย คงสกนธ์ 2549)

การทำร้ายหลายรูปแบบที่กล่าวมาข้างต้นนี้นับเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่งแต่แตกต่างกับอาชญากรรมอื่นๆตรงที่มักเกิดขึ้นภายใต้หลังคาบ้านซึ่งคนทั่วไปเข้าใจว่าเป็นสถานที่ปลอดภัยที่สุดทำให้อาชญากรรมที่ยากแก่การป้องกันมากที่สุด เพราะผู้กระทำส่วนใหญ่ คือ ผู้ชายที่เป็นสมาชิกในบ้านครอบครัว การระมัดระวังหรือการป้องกันตนเองจึงเป็นสิ่งที่ถูกมองข้ามเป็นผลให้

โอกาสในการกระทำรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อการกระทำรุนแรงในบ้านเกิดขึ้น สมาชิกในครอบครัวมักช่วยกันปกปิดและไม่ต้องการเอาผิดเพื่อไม่ให้เรื่องขยายใหญ่โตหรือล่วงรู้ถึงบุคคลอื่นนอกครอบครัว ผู้ถูกกระทำจึงจำเป็นต้องปกปิดและเป็นฝ่ายอดทนอดกลั้นรับการกระทำนั้นต่อไป การปกปิดและปล่อยให้เรื่องราวเงียบไปนั้น ในความเป็นจริงไม่ได้ช่วยให้สถานการณ์ต่างๆ ดีขึ้น ตรงกันข้ามมักกลับเป็นการสนับสนุนให้สถานการณ์ยิ่งเลวร้ายลงไปอีก แท้จริงแล้ว การนิ่งเฉยของคนในบ้านหรือคนในชุมชนต่อปัญหานี้ นอกจากเป็นการทำลายระบบกลไกคุ้มครองทางสังคมที่ว่าผู้กระทำผิดควรได้รับการลงโทษแล้ว ยังอาจทำให้ความรุนแรงในชีวิตคู่ทวีความรุนแรงหรือขยายวงกว้างออกไป เพราะการกระทำรุนแรงไม่ได้สำนึกว่าสิ่งที่ทำนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ขณะเดียวกันยังเป็นการตอกย้ำความเชื่อที่ว่าความรุนแรงในบ้านเป็นเรื่องส่วนตัวและเป็นเรื่องปกติธรรมดา ทั้งหมดนี้คือการส่งเสริมให้เกิดความรุนแรงในชีวิตคู่เพิ่มมากขึ้น จึงเป็นเรื่องที่ไม่น่าแปลกใจว่าในอดีตที่เพิ่งผ่านมาไม่นาน คนส่วนใหญ่ในสังคมและรัฐมักจะมีมุมมองข้ามและละเลยปัญหาการที่ผู้หญิงถูกกระทำรุนแรงโดยคู่ของตน (รณชัย คงสกนธ์ และ นฤมล โพธิ์แจ่ม 2551)

ผลกระทบของความรุนแรง

1. ผลต่อสตรีที่ถูกทำร้าย

1. ผลกระทบทางร่างกาย สตรีที่ถูกทำร้ายจะได้รับบาดเจ็บตั้งแต่เล็กน้อยหรือบาดเจ็บสาหัสจนถึงเสียชีวิตการบาดเจ็บเล็กน้อยได้แก่ฟกช้ำบวมเจ็บบาดเจ็บมากเช่นกระดูกหักที่พบบ่อยคือ ตั้งجمูกหัก กราม แขนและอวัยวะภายในซ้ำหรือฉีกขาด การบาดเจ็บสาหัส ต้องเข้ารับรักษาที่โรงพยาบาล (รณชัย คงสกนธ์ 2549)

2. ผลกระทบทางจิตใจ สตรีจะรู้สึกปวดร้าว กระทบกระเทือนใจ หวาดกลัว หวาดระแวง รู้สึกหมดหนทาง มีความรู้สึกสูญเสียอำนาจและสูญเสียความภาคภูมิใจในตนเอง โดยการศึกษาของฟลอยด์ ได้อธิบายว่าลำดับขั้นของผลกระทบทางด้านจิตใจของสตรีที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงมี 4 ขั้นตอน คือ (ศิริเพชร ศิริวัฒนา 2538)

2.1 อาการตกใจ ไม่เชื่อว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นกับตน ปฏิเสธ ต่อมาเมื่อสตรียอมรับความเป็นจริงมากขึ้นจึงเริ่มเข้าสู่ลำดับที่สอง

2.2 เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยวอ่อนแอซึ่งจะกดดันให้สตรีขาดสัมพันธภาพ

2.3 สตรีเกิดการทบทวนเรื่องราวของชีวิตในอดีตและตั้งใจจะทำทุกอย่างให้ดีขึ้น

2.4 ประการสุดท้าย คือ การเกิดบาดแผลทางจิตใจ สตรีที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงจะมีอาการถดถอยของวุฒิภาวะทางจิตใจ เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่ตนต้องถูกสามีทำร้ายร่างกายและจิตใจมาเป็นเวลานานจะเกิดการถดถอยลงไปสู่พฤติกรรมวัยสมัยวัยเด็ก เช่น อ่อนแอ ยอมพ่ายแพ้และถือเอาแต่ความพอใจของตนเอง ถ้าหากขั้นตอนนี้ยังคงดำเนินต่อไปจะทำให้สตรีนั้นเลียนแบบความก้าวร้าว

2. ผลกระทบต่อครอบครัว

ครอบครัวที่มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวอยู่เสมอจะไม่สามารถทำหน้าที่ครอบครัวที่ดีได้เพราะว่าสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวถูกทำลาย บุคคลที่เป็นหลักของครอบครัว คือ สามี ภรรยา หรือ พ่อ แม่ ไม่สามารถทำหน้าที่ของตนได้ดี ครอบครัวไม่สงบสุข เห็นห่าง ขาดความรัก ความสามัคคี และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ครอบครัวลักษณะนี้ไม่สามารถดำเนินอยู่ในสังคมปกติได้ ในที่สุดก็เกิดปัญหาการหย่าร้าง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเด็กที่ประสบปัญหาครอบครัวแตกแยกและอาจเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมของบุตรในรูปแบบของการใช้ความรุนแรงในด้านต่างๆ เป็นต้น

3. ผลกระทบต่อสังคม

พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีผลต่อทั้งด้านความสุขและทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งยังเป็นปัญหาเรื้อรังถ่ายทอดถึงรุ่นหลังได้อีก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมต้อง เข้าใจปัญหาอย่างชัดเจน ตระหนักถึงความรุนแรงและความพร้อมใจกันทุกฝ่ายเพื่อดูแลป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเกิดขึ้นในอนาคต การทะเลาะเบาะแว้ง คำทอ ทูตตีในครอบครัว รบกวนเพื่อนบ้าน และความสงบสุขในชุมชน ผลต่อเศรษฐกิจไม่สามารถประมาณค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการแก้ปัญหา รวมถึงการสูญเสียด้านผลผลิตต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากผู้กระทำรุนแรงและผู้ถูกกระทำรุนแรง ปัญหาเด็กเร่ร่อน ที่มีสาเหตุส่วนหนึ่งจากครอบครัวแตกแยก ซึ่งเด็กเร่ร่อนจรจัด นอกจากจะเป็นภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อสังคมและประชาชาติแล้ว เด็กเหล่านี้แทนที่จะศึกษาเล่าเรียน ทำหน้าที่การงาน เป็นกำลังพัฒนาประเทศชาติกลับเป็นผู้สร้างปัญหาในสังคมทั้งต่อตนเอง และเพื่อนร่วมสังคม ทั้งนี้รัฐต้องสูญเสียทรัพยากรบุคคล และค่าใช้จ่ายมากมายเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว (บุศรินทร์ คล่องพยาบาล 2542)

เงื่อนไขที่นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว

การศึกษาความรุนแรงในครอบครัวเริ่มเกิดขึ้นในช่วงปี 1960 โดยเน้นไปยังการทำร้ายเด็ก และการศึกษาโดยส่วนใหญ่ก็มุ่งไปยังคุณลักษณะของบุคคลที่ทำร้าย ผลการศึกษามองว่าความรุนแรงในครอบครัวไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นบ่อยมากนัก และหากเกิดขึ้นก็เป็นเพราะปัญหาทางจิต (Psychopathology) ของบุคคลที่กระทำรุนแรง จนกระทั่งยุคต้นของทศวรรษ 1970 นักสังคมวิทยาเริ่มหันมาสนใจศึกษาความรุนแรงในครอบครัวในระดับกว้างขึ้น และผลการศึกษาที่สร้างความแปลกใจให้กับข้อค้นพบที่ว่าความรุนแรงระหว่างสมาชิกในครอบครัวเกิดขึ้นมากกว่าความรุนแรงที่ได้รับจากบุคคลภายนอกครอบครัว (Gelles and Strauss 1979 อ้างถึงใน รณชัย คงสกนธ์ และ นฤมล โพธิ์แจ่ม 2551) ทั้งๆที่บ้าน คือ สถานที่ที่ถูกมองว่าปลอดภัย แต่ความรุนแรงกลับเกิดขึ้นมากกว่าสถานที่อื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครอบครัวไม่ได้เป็นสถานที่สงบราบเรียบ แต่ครอบครัวเป็นสถานที่ที่มีแนวโน้มในการเกิดความขัดแย้งมากสถาบันหนึ่ง โดยได้เสนอเงื่อนไขด้านบริบทของครอบครัวที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง ดังนี้

- 1.ช่วงเวลาที่อยู่ด้วยกันยาวนาน (Time at risk) เนื่องจากในแต่ละวันสมาชิกครอบครัวเดียวกันจะใช้เวลาการสัมผัส (interaction) กันวันละหลายชั่วโมง ดังนั้นโอกาสที่จะเกิดความรุนแรงในครอบครัวจึงมีมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มคนอื่นๆ ที่คนในกลุ่มต้องใช้เวลาใน

การปฏิสังสรรค์กันมากเช่น เพื่อนร่วมงานแต่การเกิดความรุนแรงก็ยังมีน้อยกว่าในครอบครัวซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่านอกจากจะเกี่ยวกับเรื่องเวลาที่ใช้ในการปฏิสังสรรค์กันแล้วการเกิดความรุนแรงยังเกี่ยวกับเรื่องอื่นอีกด้วย

2. ขอบข่ายของกิจกรรมและความสนใจ (Ranges of activities and interest) การปฏิสังสรรค์ทางสังคมของกลุ่มคนอื่นๆ มักมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ แต่การปฏิสังสรรค์ภายในครอบครัวครอบคลุมกิจกรรมด้านต่างๆ มากกว่า จึงมีเหตุการณ์ที่เกิดข้อขัดแย้งและไม่เป็นไปตามความคาดหวังได้มากกว่า

3. ความเข้มข้นของการผูกพัน (Intensive of involvement) เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวเดียวกันมีความผูกพันกันอย่างลึกซึ้ง เมื่อคนในครอบครัวคนใดคนหนึ่งทำอะไรผิดพลาดเราจะรู้สึกเดือดร้อนใจมากกว่าเมื่อคนนอกครอบครัวทำเรื่องเดียวกันนอกจากนี้ Coser ได้กล่าวถึงความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับความเข้มข้นของการผูกพันว่าความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมกันจะมีความรุนแรงมากกว่าความขัดแย้งระหว่างคนแปลกหน้ากัน เนื่องจากต่างฝ่ายต่างพยายามเก็บกดไม่แสดงความไม่พอใจออกมา และเมื่อเก็บไว้มากๆ เข้าความไม่พอใจจะรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทำให้ระเบิดออกมาได้และเมื่อถึงวันนั้นอาจไม่เป็นเฉพาะเรื่องที่เป็นสาเหตุเท่านั้น แต่จะมีปัจจัยอื่นๆ เข้ามาด้วยซึ่งความสัมพันธ์ยิ่งใกล้ชิดยิ่งมีอารมณ์ร่วมมาก การแสดงความไม่พอใจจะยากขึ้น แนวโน้มของการเก็บกดความรู้สึกโกรธหรือไม่พอใจก็จะเพิ่มขึ้นด้วย และเมื่อมีการเก็บกดความรู้สึกไม่พอใจไว้นานเข้ายิ่งจำเป็นต้องให้แสดงออกมา (Coser 1956 อ้างถึงใน ปารีชาติ สุขุม 2531)

4. กิจกรรมที่มีการกระทบกระทั่งกัน (Infringing activities) กิจกรรมในครอบครัวมีลักษณะ Zero sum คือเมื่อฝ่ายหนึ่งได้ประโยชน์อีกฝ่ายหนึ่งจะเสียประโยชน์ ความขัดแย้งจะเกิดจากการที่แต่ละคนต้องการทำกิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกัน เช่น จากการทำคนหนึ่งจะไปดูภาพยนตร์ อีกคนหนึ่งต้องการจะไปเล่นกีฬาหรือเกิดจากการที่แต่ละคนมีนิสัยความเคยชินต่างกัน เช่น คนหนึ่งทิ้งของเกะเกะ อีกคนหนึ่งคอยตามเก็บ

5. สิทธิในการกำหนดพฤติกรรม (Right to influence) สมาชิกในครอบครัวเดียวกันมีสิทธิโดยนัยที่จะกำหนดพฤติกรรมของกันและกัน ดังนั้นการไม่พอใจต่อการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่งมากเกินไปจนถึงขั้นพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้อื่น

6. ความแตกต่างทางด้านอายุและเพศ (Age and sex discrepancies) การที่ครอบครัวประกอบไปด้วยบุคคลต่างเพศต่างวัยซึ่งมักจะมีโลกทัศน์และวัฒนธรรมแตกต่างกันทำให้ครอบครัวเป็นที่ที่มีความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างสามีภรรยาและระหว่างพ่อแม่กับลูก นอกจากนี้ ค่านิยม สภาพเศรษฐกิจสังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี แบบแผนวัฒนธรรมครอบครัวในยุคที่ผู้ใหญ่ยังเป็นวัยรุ่นกับวัยรุ่นปัจจุบันมีความแตกต่างกันบางเรื่องแตกต่างกันชนิดขวกับคำ ถ้าผู้ใหญ่ไม่ยอมรับชีวิตวัยรุ่นของเด็กในโลกใหม่ สังคมใหม่ ก็ยอมทำให้เกิดจุดต่างในด้านความสัมพันธ์ กับวัยรุ่นรุ่นใหม่ (ศรีเรือน แก้วกังวาล 2536)

7. บทบาทที่ได้มาแต่กำเนิด (Ascribed roles) ความเสมอภาคทางเพศที่กำหนดโดยสังคมมีพื้นฐานความแตกต่างทางชีวภาพ ในสังคมที่เน้นความเสมอภาคการแบ่งแยกเพศภายในครอบครัวก่อให้เกิดความขัดแย้งได้สูง

8. ความเป็นส่วนตัวของครอบครัว (Family privacy) ในสังคมจำนวนมาก กฎเกณฑ์ที่กำหนดความสัมพันธ์ทางครอบครัวได้กลายเป็นเกราะป้องกันไม่ให้สังคมเข้าไปควบคุม แก้ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวระบบครอบครัวเดี่ยวในสังคมอุตสาหกรรมเมืองเป็นตัวอย่างที่ได้ชัดที่สุด

9. ระดับความเครียดสูง (High level of stress) ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวเดี่ยวมีลักษณะไม่มั่นคง ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการ กล่าวคือโดยทั่วไป ความสัมพันธ์แบบ Dyadic มีแนวโน้มที่จะไม่มั่นคง ยิ่งกว่านั้นครอบครัวเดี่ยวต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างที่สำคัญ ซึ่งเป็นไปตามวงจรชีวิตครอบครัว เช่น การเกิด การบรรลุนิติภาวะของบุตร พัฒนาการของบุตรแต่ละวัย การล่วงเข้าวัยชรา การเกษียณ เป็นต้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีผลกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกของคนในครอบครัวเป็นอย่างมากและทำให้ครอบครัวเป็นที่ที่มีความเครียดสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ

10. การเป็นสมาชิกกลุ่มโดยไม่สมัครใจ (Involuntary membership) กล่าวคือ ในความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา นั้น มีลักษณะของความสัมพันธ์ที่เป็นไปโดยไม่สมัครใจ ซึ่งก็คือ การที่สังคมคาดหวังให้บุคคลที่แต่งงานกันต้องอยู่ด้วยกันจนกระทั่งตายจากกัน รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ ที่ทำให้สามีภรรยาจำเป็นต้องอยู่ด้วยกัน เช่น การตอบสนองทางด้านอารมณ์ ด้านทรัพย์สินและกฎหมาย ดังนั้นเมื่อเกิดความขัดแย้งหรือความไม่พอใจ การแก้ปัญหาด้วยการหย่าร้างจึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก ทำให้คู่สมรสต้องทนอยู่ด้วยกันไป ความขัดแย้งก็จะมีมากขึ้นเรื่อยๆ ของคนในครอบครัวเดี่ยว

11. ความรู้เกี่ยวกับประวัติชีวิตของกันและกัน (Extensive knowledge of social biographies) เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวจะรู้ประวัติของกันและกันเป็นอย่างดี เช่น รู้ถึงความสามารถ จุดอ่อน จุดแข็ง ความชอบ ความไม่ชอบ ต่างจากการเป็นสมาชิกในระบบอื่นที่รู้จักกันอย่างผิวเผิน เมื่อเกิดความขัดแย้งจึงรุนแรงกว่าระบบอื่น เพราะสามารถโจมตีจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องของอีกฝ่ายได้ตรงจุด

จากลักษณะเฉพาะของครอบครัวทั้ง 11 ประการนี้ ทำให้ครอบครัวมีโอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งได้สูงกว่ากลุ่มทางสังคมอื่นๆ ซึ่งความขัดแย้งดังกล่าวจะนำไปสู่สถานการณ์ความรุนแรง ดังนั้น ความรุนแรงในครอบครัวจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ

4. แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

อรพินทร์ ชูชม และคณะ (2535) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การดูแลเอาใจใส่ ปรนเปรอด้วยอาหารการกินหรือการที่ผู้ใหญ่ในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย บิดา มารดา และบุคคลอื่นๆ ปฏิบัติต่อเด็ก เพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี และยังแนะนำสั่งสอน ฝึกอบรมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสมด้วย และความหมายของการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง พฤติกรรมของผู้ปกครองที่ปรากฏต่อ

เด็กทั้งบวกและทางลบ ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูในทางบวก ได้แก่ การให้สมาชิกสนับสนุน มีเหตุผล ยอมรับนับถือความสามารถ และความคิดเห็นของเด็ก มีความสม่ำเสมอในการให้รางวัลหรือการลงโทษส่วนการอบรมเลี้ยงดูในทางลบ ได้แก่ การออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติตาม ควบคุม ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ไม่ให้ความอบอุ่น การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน แบบเรียกร้องเอาจากเด็ก ปล่อยปละละเลย ไม่ใช่เหตุผล (ดุซงกี โยเฮลา และ ลัดดาวัลย์ เกชมเนตร 2545) ส่วน (Green 1964 อ้างถึงใน สมคิด อิศระวัฒน์ 2542) ได้จับใจความสำคัญของความหมายการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึง การอบรมให้รู้ระเบียบสังคมในกระบวนการที่เด็กได้รับวัฒนธรรมและสร้างสมบุคลิกภาพกับความเป็นตัวของตัวเอง และการอบรมเลี้ยงดูในความหมายของสังคม หมายถึง การถ่ายทอด วัฒนธรรม การทำให้บุคคลมีวิถีชีวิตที่เป็นระเบียบและการอบรมเลี้ยงดูในความหมายแต่ละบุคคล หมายถึง กระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนจากชีวอินทรีย์ของมนุษย์ สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ และปฏิบัติตามค่านิยม อุดมคติ และระดับความทะเยอทะยาน (Broch and Letznick 1971 อ้างถึงใน สมคิด อิศระวัฒน์ 2542)

จากความหมายดังกล่าว สามารถสรุปความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นกระบวนการในการดูแลเอาใจใส่ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความเชื่อ ค่านิยมต่างๆ โดยที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องมีหน้าที่ดูแลและเอาใจใส่ปฏิบัติต่อเด็กทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ต้องอบรมสั่งสอนให้เด็กรู้ถึงทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยใช้การถ่ายทอดจากครอบครัว ซึ่งวิธีการหรือรูปแบบในการปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพแวดล้อมและคุณลักษณะของแต่ละบุคคล ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูนี้จะมีผลต่อเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพของเด็กต่อไป ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้นิยามความหมายของประวัติการอบรมเลี้ยงดูด้วยวิธีการรุนแรงจากครอบครัวว่า หมายถึง ประสบการณ์การถูกลงโทษตั้งแต่เด็กจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นทั้งการลงโทษที่เกิดจากการใช้อารมณ์และใช้เหตุผลร่วมกับการลงโทษและเป็นการลงโทษจากบุคคลในครอบครัวที่กระทำ จนกระทั่งได้รับบาดเจ็บทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูลูกของพ่อแม่มีความเกี่ยวข้องกันด้านจิตวิทยา ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ หรือสัมพันธ์ภาพระหว่างพ่อ แม่ กับลูก ซึ่ง Baumrind (1966) ได้แบ่งรูปแบบการเลี้ยงดูลูก ออกเป็น 3 แบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย (Authoritarian) เป็นการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่พ่อแม่ใช้เหตุผลกับลูกน้อย มักใช้อำนาจในการอบรมลูก (Power assertive discipline) รวมทั้งให้ความรัก ความเอาใจใส่ ความอบอุ่น ความเห็นอกเห็นใจกับลูกน้อย และมักไม่กระตุ้นให้ลูกได้พูดคุยเกี่ยวกับการตัดสินใจ หรือกฎเกณฑ์ใดๆ ของตนเอง พ่อแม่กลุ่มนี้มักใช้อำนาจอย่างอิสระพยายามให้ลูกเชื่อฟังตนเสมอ มักวางกฎเกณฑ์ให้ลูก และคาดหวังว่าลูกจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์นั้น โดยไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ ลูกจะต้องเชื่อฟัง และให้ความนับถือพ่อแม่

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล (Authoritative) เป็นการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่พ่อแม่มีการควบคุมลูกและเรียกร้องให้ลูกมีวุฒิภาวะ เช่นเดียวกับแบบแรกแต่การ

ควบคุมจะมีความยุติธรรมมากกว่า โดยที่พ่อแม่จะมีการสื่อสารที่ดี และมีการสื่อสารที่ชัดเจนกับลูก พ่อแม่จะมีการกระตุ้นให้ลูกได้พูดคุยอย่างยุติธรรมในการตัดสินใจใดๆของตนเอง รวมทั้งให้เหตุผล ให้คำอธิบายเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่ไว้วางใจได้ และเปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง โดยพ่อแม่พยายามตอบสนองความต้องการ และความปรารถนาของลูกเท่าที่จะเป็นไปได้และอย่างเหมาะสม เคารพในสิทธิและความคิดเห็นของลูก ทำให้ลูกมีความมั่นคงในความคิดของตนเอง

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามใจ (Indulgent - permissive) เป็นการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่พ่อแม่ให้อิสระกับลูก และมักไม่เรียกร้องให้ลูกมีวุฒิภาวะ หรือควบคุมมาก พ่อแม่จะให้ความรัก ความอบอุ่นและตามใจลูกมาก รวมทั้งการไม่ใช้การควบคุมลูก พ่อแม่จะขาดการอบรมลูก ยอมให้ลูกควบคุมตนเองมากที่สุดเท่าที่ลูกจะทำได้ พ่อแม่จะมีความอดทนต่อพฤติกรรมของลูกอย่างมาก และไม่คอยลงโทษลูก

จากแนวคิดทฤษฎีต่างๆบุคคลที่มีอิทธิพลต่อลูกมากที่สุดคือพ่อและแม่โดยลูกจะมีการเรียนรู้การเลียนแบบบทบาททางเพศการมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับเพศของแนวคิดรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูลูกของบาร์มรินด์สอดคล้องกับแนวคิดของโรเจอร์ (Roger อ้างถึงใน วันทนี วัสะสิกะสิน 2541) แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูลูก ออกเป็น 3 แบบดังนี้

1. แบบประชาธิปไตย (Democracy) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ลูกรู้สึกว่าคุณได้รับการยอมรับผู้เลี้ยงดูให้ความรักความอบอุ่นมีเหตุผลรู้จักยอมรับนับถือความสามารถ ความคิดเห็นของลูกให้มีส่วนร่วมแก่ลูกตามโอกาสอันควร

2. แบบเข้มงวดกวดขันหรือให้ความคุ้มครองมากเกินไป (Overprotection) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ลูกรู้สึกว่าคุณไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควรพ่อแม่จะเข้มงวดทั้งการกระทำความคิดและความเชื่อต้องอยู่ในระเบียบวินัยที่พ่อแม่กำหนดไว้หรือควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำตามที่ตนต้องการคอยคุ้มครองป้องกันและให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา

3. แบบปล่อยปละละเลยหรือแบบทอดทิ้ง (Rejection) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ลูกรู้สึกว่าคุณเองไม่ได้รับการเอาใจใส่การสนับสนุนหรือคำแนะนำมักถูกปล่อยให้อยู่อย่างไรตามใจปรารถนาไม่ได้รับความอบอุ่นเท่าที่ควร

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูลูกจะมีหลายรูปแบบต่างๆกันซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีผลโดยตรงกับบุคลิกภาพและมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกทำให้เกิดบรรยากาศในครอบครัวมีความแตกต่างกันไปดังนี้ (วันทนี วัสะสิกะสิน 2541)

1. บรรยากาศแบบอิตาเลียน คือ ครอบครัวให้สิทธิขาดแก่พ่อ พ่อมีอำนาจสิทธิขาดทุกอย่างภายในบ้านแม้กระทั่งการตัดสินใจแทนสมาชิกในครอบครัวพ่อจะสร้างกฎเกณฑ์ให้สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติตาม แม่มีหน้าที่เป็นแม่บ้านแต่อาจมีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจอยู่กับพ่ออยู่บ้าง ลูกถูกปิดกั้นความคิดเห็นพ่อแม่เท่านั้นที่มีสิทธิขาดทุกอย่างในบ้าน ซึ่งอยู่ในรูปแบบผู้ปกครองการแสดงออกจะปรากฏในลักษณะการห้ามปรามการออกคำสั่ง แบบเผด็จการไม่ชี้แจงเหตุผล

ผลก็คือ เกิดช่องว่างระหว่างลูกกับพ่อแม่ลูกจะเกิดความรู้สึกว่าเหวเป็นความอ่อนแอทางความคิดขาดความอบอุ่นขาดความเชื่อมั่นในตนเองไม่เป็นตัวของตัวเองบางคนถูกค่านิยมของครอบครัวครอบงำจนไม่กล้าทำอะไรที่คิดว่าพ่อแม่จะไม่พอใจลูกจะให้ความสำคัญ กับกลุ่มเพื่อนหรือสิ่งแวดล้อมภายนอกมากกว่า

2. บรรยากาศแบบให้เสรีภาพสุดขีด คือ พ่อแม่ต่างก็มีภาระหน้าที่จนไม่มีเวลาให้ครอบครัวความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกห่างเหินบางที่พ่อแม่คิดว่าเด็กมีเชื้อสายดีก็จะได้ดีเอง ทำให้เด็กก่อนการอบรมเด็กประเภทนี้หากพ่อแม่มีฐานะดี จะได้รับการปรนเปรอด้วยเงินทอง โดยพ่อแม่มีความคิดว่าเงินทองทดแทนความรักความเอาใจใส่ของตนที่มีที่มีต่อลูกได้ การแสดงออกจะปรากฏในลักษณะลูกจะมีความห่างเหินกันการพูดคุยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การรับฟังปัญหาภายในครอบครัวมีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อยมาก

ผลก็คือ ลูกขาดความอบอุ่นไม่เข้าใจว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรกระทำขาดความเข้าใจ ขาดการรู้จักความรักหรือการให้อภัยผู้อื่นบางที่จะรักและหลงตัวเองมีกลไกการป้องกันตนเองสูงหากถูกสิ่งแหวดล้อมที่เลวร้ายชักจูงก็สามารถประพฤติผิดนอกรอบได้เช่นเดียวกับเด็กที่อยู่ในครอบครัวแบบอิตาเลียน

3. บรรยากาศแบบประชาธิปไตยคือบรรยากาศของครอบครัวจะเป็นบรรยากาศที่ดี สร้างสรรค์ชีวิตแก่เด็ก พ่อแม่รวมใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการอบรมเลี้ยงดูลูกเปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็นร่วมตัดสินใจในการวางแผนชีวิตครอบครัวตามสมควรซึ่งพ่อแม่ยังต้องแสดงบทบาทความเป็นพ่อ แม่ที่มีความปรองดองต่อกันรู้จักผ่อนผันผ่อนยาวร่วมกันรับผิดชอบ ภารกิจต่างๆในครอบครัวไม่เอาัดเอาเปรียบกันการแสดงออกของพ่อแม่เช่นนี้จะสร้างความประทับใจและเป็นแบบแม่พิมพ์ของลูก

ผลก็คือ ลูกจะรู้สึกอบอุ่นปลอดภัยเชื่อมั่นในตนเองกล้าแสดงออกกล้าเผชิญความจริง กล้ารับผิดชอบมีความเสียสละรู้จักการให้อภัยคนอื่น

การอบรมเลี้ยงดูโดยใช้ความรุนแรง

การอบรมเลี้ยงดูด้วยวิธีการรุนแรงก็คือ การลงโทษ ซึ่งการลงโทษสามารถแยกออกเป็นการลงโทษทางกายและการลงโทษทางจิต การลงโทษทางกาย เช่น การเขี่ยตี การหยิกให้เจ็บ การลงโทษทางจิต เช่น การตำหนิ การปฏิเสธไม่ยอมรับ เป็นต้น การลงโทษบางอย่างมีลักษณะเป็นทั้งการลงโทษทางกายและทางจิตผสมกัน เช่น การกักขังให้สิ้นอิสรภาพ ผู้ถูกกักขังจะได้รับความทรมานทางด้านร่างกายและยังได้รับความทรมานทางใจเนื่องจากไม่สามารถทำกิจกรรมได้ตามใจตน (นวลจันทร์ ทศนชัยกุล มปป. อ้างถึงใน สมคิด อิศระวัฒน์ 2542) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษว่า

1. การลงโทษอาจเป็นปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาอารมณ์รุนแรงต่างๆ เช่น ความกลัว ความโกรธ ความวิตกกังวล ความหวาดระแวง อารมณ์เหล่านี้มักเป็นสาเหตุหนึ่งของพฤติกรรมที่ผิดปกติ

2. การมีพฤติกรรมที่แยกตัวเอง หลีกเลี้ยงการพบประผู้อื่น คนที่ถูกบิดามารดาตีบ่อยๆ มักมีพฤติกรรมเช่นนี้

3. การลงโทษทำให้ผู้รับโทษมีพฤติกรรมเก๋กกด โดยแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในรูปแบบต่างๆ ขึ้นมาทดแทนความรู้สึกของการถูกลงโทษ

การอบรมเลี้ยงดูด้วยวิธีการรุนแรงต่อเด็กไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย หรือจิตใจ การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมย่อมส่งผลกระทบต่อเด็กจากการใช้ความรุนแรง (วันเพ็ญ บุญประกอบ 2522) ซึ่งผลกระทบต่อตัวเด็กและครอบครัวดังนี้

1. ปัญหาและพัฒนาการทางร่างกายของเด็ก ซึ่งเกิดจากการถูกระงับการกระทำรุนแรงทางร่างกายโดยการลงโทษเขี่ยนตี ทำร้ายร่างกาย และอาจรุนแรงถึงชีวิต การอบรมเลี้ยงดูที่ใช้ความรุนแรงทางร่างกายจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมได้ในทันที เช่น การหวาดผวาและอาการทางประสาทอื่นๆ

2. ปัญหาทางจิตใจและอารมณ์ของเด็กซึ่งเกิดจากการใช้ความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะการทำร้ายทางจิตใจ สามารถส่งผลต่อการพัฒนาทางอารมณ์ พฤติกรรม และสติปัญญา

3. ปัญหาทางพฤติกรรมในระยะยาวของเด็กการที่เด็กถูกระงับการกระทำรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจจะสะสมให้เด็กเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยความรุนแรง ใช้กำลังในการตัดสินแทนที่ใช้เหตุผล มีผลให้เด็กกลายเป็นคนต่อต้านสังคม นิสัยก้าวร้าว อาจจะทำผิดหรือก่ออาชญากรรม ซึ่งกลายเป็นปัญหาต่อสังคมในอนาคตได้

4. ครอบครัวที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัวจะไม่สามารถทำหน้าที่ครอบครัวที่สมบูรณ์ได้ เพราะความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวถูกทำลาย ครอบครัวจะมีความสุข เห็นห่าง ขาดความสามัคคี และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เกิดความแตกร้าง ครอบครัวลักษณะนี้จะไม่สามารถดำเนินอยู่อย่างปกติในสังคมได้ เนื่องจากระบบครอบครัวขาดความสมดุล จะส่งผลให้ครอบครัวแตกสลายและแยกทางกันไปเป็นครอบครัวที่บ้านแตกสาแหรกขาด

5. แนวคิดอำนาจ

อำนาจในคู่สมรส

Friedman 1992 ได้ให้ความหมายของ อำนาจ หมายถึงการที่บุคคลมีความสามารถ มีศักยภาพ หรือการกระทำการใดๆ เพื่อที่จะควบคุมมีอิทธิพล หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอีกบุคคลหนึ่ง (Friedman 1992 อ้างถึงใน อรดี โชคสวัสดิ์ 2546) ดังนั้น อำนาจในคู่สมรส คือ การที่สามีหรือภรรยาที่มีความสามารถ มีศักยภาพ หรือกระทำการใดๆ เพื่อที่จะควบคุม มีอิทธิพล หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของอีกบุคคลหนึ่ง อำนาจ มีลักษณะเป็นนามธรรม และมีหลายมิติที่ไม่อาจสังเกตได้โดยตรง อำนาจยังเป็นส่วนหนึ่งในระบบครอบครัวด้วย กล่าวคือ อำนาจในครอบครัว มี 5 ลักษณะ ได้แก่ อำนาจในคู่สมรส อำนาจของบิดามารดา อำนาจของทายาท อำนาจของพี่น้อง และอำนาจของญาติ (McDonald 1980 อ้างถึงใน อรดี โชคสวัสดิ์ 2546) แต่ส่วนใหญ่แล้วงานวิจัยและทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับอำนาจในครอบครัว มักให้ความสนใจกับอำนาจในคู่สมรสมากกว่าอำนาจของลักษณะอื่นๆ

Babcock et al. (1993) ได้จำแนกอำนาจเป็น 3 มิติ ดังต่อไปนี้ คือ

1. พื้นฐานของอำนาจในคู่สมรส

พื้นฐานของอำนาจในคู่สมรสเป็นสิ่งที่มิในตัวบุคคลซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรของสมาชิกในครอบครัวที่ทำให้บุคคลบรรลุเป้าหมายในชีวิต Babcock et al. (1993) กล่าวว่า พื้นฐานของอำนาจในคู่สมรสเป็นความแตกต่างระหว่างสามีกับภรรยาในด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และทักษะในการสื่อสารระหว่างสามีกับภรรยา

1) ความรู้ ความรู้ซึ่งส่วนหนึ่งประเมินได้จากการศึกษา และความรู้หรือความสามารถในด้านต่างๆ เป็นอำนาจอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความมั่นคงของบุคคล และพื้นฐานของการควบคุมผู้อื่น (Lipman-Bluemans 1992 อ้างถึงใน อรดี โชคสวัสดิ์ 2546) บุคคลที่มีความรู้ความชำนาญมากกว่าบุคคลอื่นโดยทั่วไปแล้วจะมีอำนาจเหนือคนอื่น เนื่องจากคนอื่นจะยอมเชื่อฟังหรือยอมทำตาม ในทำนองเดียวกันสามีภรรยาที่มีความรู้แตกต่างกันย่อมมีอำนาจแตกต่างกันด้วย และเมื่ออำนาจแตกต่างกันมากย่อมส่งผลต่อความพึงพอใจในคู่สมรส ซึ่งคู่สมรสที่มีความรู้เท่าเทียมกัน จะมีความพึงพอใจในคู่สมรสสูงกว่าคู่สมรสที่มีความรู้แตกต่างกันมาก

2) สถานภาพทางเศรษฐกิจ รายได้และฐานะทางการเงินจัดเป็นทรัพยากรภายนอกที่ทำให้บุคคลมีอำนาจซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็น และมีผลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการตัดสินใจในเรื่องอื่นๆ (Galvin and Brommel 1999 อ้างถึงใน อรดี โชคสวัสดิ์ 2546) รายได้ที่แตกต่างกันจะทำให้มีการเป็นอยู่ที่แตกต่างกันด้วย ในกลุ่มตัวอย่างสตรีที่ถูกทำร้ายร่างกายอาศัยอยู่จังหวัดนครสวรรค์ และกรุงเทพมหานคร จำนวน 346 ราย พบว่าสตรีที่มีรายได้มากกว่าสามี จะถูกทำร้ายร่างกายได้มากกว่าสตรีที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับสามี (กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ 2544)

3) สถานภาพทางสังคม อาชีพ และตำแหน่ง ยศถาบรรดาศักดิ์สะท้อนถึงการยอมรับในสังคม รวมทั้งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีรายได้เพื่อเลี้ยงชีวิตของตนเอง สามี ภรรยาที่มีลักษณะอาชีพแตกต่างกันย่อมมีพื้นฐานของอำนาจแตกต่างกัน

4) การสื่อสาร การสื่อสารเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันโดยใช้คำพูดซึ่งสื่อด้วยเนื้อหา หรือไม่ใช้คำพูด ซึ่งสื่อด้วยสีหน้า แววตา และท่าทาง ฯลฯ การสื่อสารทั้ง 2 แบบนี้เกิดขึ้นพร้อมกัน Olson (1999 อ้างถึงใน อรดี โชคสวัสดิ์ 2546) อธิบายทักษะการสื่อสารในคู่สมรสว่าประกอบไปด้วย ทักษะการฟัง ทักษะการพูด การเปิดเผยตนเอง การชี้แจงความกระจ่างและความชัดเจน และการมีความเห็นตรงกัน หรือพ้องกัน ผู้ที่สามารถพูดโน้มน้าวให้ผู้อื่นคล้อยตามหรือเชื่อถือได้น่าจะมีอำนาจมากกว่า

กระบวนการของอำนาจในคู่สมรส

กระบวนการของอำนาจในคู่สมรสเป็นเทคนิคที่คู่สมรสใช้ในการมีปฏิสัมพันธ์กัน เช่น พฤติกรรมการอ้างสิทธิของตนเอง พฤติกรรมการตัดสินใจและแก้ไขความขัดแย้งในคู่สมรส (Babcock et al 1993) ในที่นี้กระบวนการของอำนาจที่กล่าวถึงเป็นแบบแผนการสื่อสารแบบเรียกร้อง / หลีกเลี้ยงที่สามีภรรยาใช้เมื่อมีเรื่องขัดแย้งในครอบครัว ผู้ที่มีการสื่อสารแบบเรียกร้อง จะพยายามบังคับให้อีกฝ่ายถกเถียงปัญหาด้วย กล่าวต่าหนีอีกฝ่ายหนึ่ง พร่าบ่น และ เรียกร้องให้อีกฝ่ายทำตามที่ตนเองต้องการ ส่วนผู้ที่มีการสื่อสารแบบหลีกเลี้ยง จะพยายามหลีกเลี้ยงไม่พูดถึงปัญหา หลบเลี่ยง เจียบเฉย หรือ บอกปฏิเสธที่จะถกเถียงปัญหา

ผลลัพธ์ของอำนาจในคู่สมรส

ผลลัพธ์ของอำนาจในคู่สมรสมักให้ความสนใจที่ว่า ใครคือผู้ตัดสินใจและใครคือผู้ชนะ (Friedman 1992, McDonald 1980 อ้างถึงใน อรดี โชคสวัสดิ์ 2546) โดยเฉพาะเรื่องที่สำคัญในชีวิตครอบครัวซึ่ง มี 4 ประเด็นหลักดังนี้ คือ การเงิน สังคม เรื่องที่ต้องตัดสินใจครั้งใหญ่ (เช่น การเปลี่ยนงาน หรือที่อยู่อาศัย) และการดูแลบุตร (Galvin and Brummel 1999 อ้างถึงใน อรดี โชคสวัสดิ์ 2546) การทำร้ายร่างกายภรรยาเกิดขึ้นเมื่ออำนาจในการตัดสินใจอยู่ที่ภรรยาหรือสามีเพียงฝ่ายเดียว กรณีที่อำนาจอยู่ที่ภรรยา อธิบายได้ว่า สามีเกิดการสูญเสียอำนาจ จึงใช้ความรุนแรงเพื่อแสดงถึงการมีอำนาจ กรณีที่อำนาจอยู่ที่สามี สามีใช้ความรุนแรงเพราะคิดว่า ตนเองมีอำนาจเหนือภรรยา สามารถแสดงความรุนแรงต่อภรรยาได้ การทำร้ายภรรยาเกิดขึ้นได้น้อยมากในครอบครัวที่มีอำนาจในการตัดสินใจแบบประชาธิปไตย จากการศึกษาของ Babcock et al. (1993) เกี่ยวกับความแตกต่างกันในครอบครัวที่มีและไม่มีมีการกระทำ ความรุนแรงนั้น พบว่า ในครอบครัวที่มีการกระทำ ความรุนแรงด้านร่างกายต่อภรรยาสูงนั้นสามีมีอำนาจในการตัดสินใจต่ำ

อำนาจในคู่สมรสในสังคมไทย

สุพัตรา สุภาพ (2534) ได้อธิบายเกี่ยวกับสถานภาพของหญิงชายในสังคมไทยว่าในอดีตชายไทยได้รับยกย่องว่ามีสถานภาพเหนือกว่าหญิงทั้งในทางปฏิบัติและในทางกฎหมาย ซึ่งแสดงให้เห็นได้จากการที่ได้รับการส่งเสริมให้มีการศึกษาสูงกว่า มีการประกอบอาชีพที่ได้รับการยกย่องและให้ค่าตอบแทนสูง รวมทั้งสามารถใช้ชีวิตในสังคมความเป็นอิสระมากกว่าหญิง ส่วนหญิงไทยนั้นสังคมมุ่งเน้นว่าต้องเป็นแม่บ้านแม่เรือน จึงไม่ต้องเล่าเรียนมาก แต่ให้เรียนรู้เรื่องงานบ้านงานเรือน และเมื่อแต่งงานมีครอบครัวแล้วสถานภาพของผู้หญิงยังไม่ดีขึ้น เพราะโครงสร้างของครอบครัวไทยในอดีตเป็นแบบพ่อเป็นใหญ่ (Patriarchal family) สามีหรือบิดาทำหน้าที่ปกครองดูแลภรรยาและบุตร มีอำนาจในการตัดสินใจภายในบ้าน เช่น การใช้จ่ายในครัวเรือน การมีสิทธิในมรดก การศึกษาของบุตร การประกอบอาชีพ การเลือกคู่ครองของบุตร เป็นต้น นอกจากนี้ลักษณะการใช้อำนาจและสิ่งที่แสดงสถานภาพของเพศชายที่กล่าวมาเห็นได้จากคำสุภาษิตไทยที่กล่าวว่าผู้หญิงต้องเป็นเข้าเท่าหลัง

ภรรยาต้องเชื่อฟังเคารพสามี และในด้านกฎหมายภรรยาและบุตรต้องใช้นามสกุลสามี ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายให้ทางเลือกสำหรับสตรีที่แต่งงานแล้วสามารถใช้สิทธิในการเลือกนามสกุลได้

สังคมไทยมีการจัดลำดับชั้นตอนปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น วงศ์ตระกูล ตำแหน่ง ยศฐา บรรดาศักดิ์ ความมั่งคั่ง อำนาจทางเศรษฐกิจและการเมือง ระดับการศึกษา ลักษณะอาชีพ เป็นต้น รวมทั้งค่านิยมเรื่องอาวุโสหรือวัยวุฒิ ลักษณะคู่สมรสไทยส่วนใหญ่แล้วภรรยามักมีอายุ ระดับการศึกษา และฐานะทางการเงินต่ำกว่าสามี กรณีนี้อาจทำให้ภรรยามีพื้นฐานของอำนาจในคู่สมรสต่ำกว่าสามีได้ ซึ่งน่าจะทำให้ภรรยามีอำนาจในการตัดสินใจต่ำกว่าสามีตามมาด้วย

สำหรับอำนาจในคู่สมรสในมุมมองของสังคมไทยตามการจำแนกของ (Babcock et al. 1993) ใน 3 มิติ นั้นจะวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. พื้นฐานของอำนาจในคู่สมรสในสังคมไทย ในอดีตสตรีจำนวนมากยังขาดโอกาสหรือด้อยโอกาสทางการศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับชาย ทำให้ถูกกีดกันในการเข้าร่วมทางเศรษฐกิจหรือเมื่อประกอบอาชีพก็ถูกกีดกันค่าแรงงาน ทำให้สตรีส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่าชาย และตกอยู่ในภาวะที่ด้อยกว่าหรือต้องพึ่งพาชายในทางเศรษฐกิจและครอบครัว ในทางกฎหมายสตรีต้องขึ้นกับชาย เช่น การมีสิทธิรับมรดก ไม่สามารถเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือไม่อาจทำนิติกรรมโดยไม่ผ่านการรับรู้จากสามี นอกจากนี้ยังพบว่าสตรีบางกลุ่มมอบรายได้ไว้กับสามีหรือแม่สามี ทำให้อำนาจการตัดสินใจต่างๆของสตรีถูกลดทอนลง (ภัสสร ลิมานนท์ 2542) ในปัจจุบันความสัมพันธ์หญิงชายในสังคมไทยมีระดับที่เท่าเทียมกันมากขึ้นทำให้สถานะของผู้หญิงไทยสูงขึ้น ผู้หญิงไทยได้รับการศึกษาสูงขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น ทำให้รายได้ครอบครัวเพิ่มสูงขึ้น จากการที่สตรีเป็นผู้ทำงานและหารายได้เข้าบ้านอีกทางหนึ่งเมื่อเทียบกับอดีต ในปัจจุบันพื้นฐานของอำนาจในคู่สมรสระหว่างสามีและภรรยาน่าจะมีความแตกต่างลดน้อยลง

2. กระบวนการของอำนาจในคู่สมรสในสังคมไทย ในชีวิตคู่ผู้หญิงต้องการความสัมพันธ์แบบเท่าเทียมกัน (Egalitarian relationship) ต้องการให้สามีเป็นเพื่อนที่มีความสนิทสนมและมีการแบ่งอำนาจที่เท่าเทียมกัน ส่วนผู้ชายชอบที่จะคงสถานภาพตามที่สังคมกำหนดไว้ คือต้องการเป็นหัวหน้าและเป็นผู้นำครอบครัวที่มีอำนาจมากกว่า (อุทุมพร ตรังคสมบัติ 2545) ความแตกต่างทั้งหมดนี้มีสาเหตุจากหลายปัจจัย เช่น การเลี้ยงดู โดยเฉพาะการเลี้ยงดูที่ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ทำให้เกิดการแบ่งแยกบทบาทชายหญิงชัดเจน ดังนั้นการที่ผู้ชายไม่สามารถสัมผัสกับความรู้สึกหรือแสดงความรู้สึกออกมาจึงเป็นวัฒนธรรมทางสังคมอย่างหนึ่ง รูปแบบการสื่อสารระหว่างผู้ชายและผู้หญิงจึงมีความแตกต่างกัน

3. ผลลัพธ์ของอำนาจในคู่สมรสในสังคมไทย ในอดีตครอบครัวไทยมีการปกครองแบบอิตาเลียน คือ อำนาจสิทธิขาดอยู่ที่หัวหน้าครอบครัวหรือสามีแต่เพียงผู้เดียว แต่ในปัจจุบันภรรยามีอำนาจมากขึ้น และมีโอกาสร่วมกับสามีในการตัดสินใจเรื่องสำคัญ เช่น การเลือกว่าจะมีบุตรกี่คน การศึกษาของบุตร การทำมาหากิน การจัดการเงินของครอบครัว ฯลฯ ความสัมพันธ์ของสามีภรรยาเปลี่ยนเป็นแบบเพื่อนกัน และครอบครัวเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น (จรรยา สุวรรณทัต 2535) อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับครอบครัวยังอยู่ในขอบเขตจำกัดสตรีส่วนใหญ่มีบทบาทสูงในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้จ่ายในครัวเรือน ในขณะที่ผู้ชายมีการตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุน และการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของครอบครัว (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรี

แห่งชาติ 2545) จากผลการวิจัยของ เจริญพงษ์ อินโซ (2541) แสดงให้เห็นว่าสตรีส่วนใหญ่มีบทบาทสูงในการตัดสินใจเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายการเงินในครอบครัว ส่วนการตัดสินใจของผู้ชายเกี่ยวกับเรื่องการติดต่อภายนอกครอบครัว

6. แนวคิดบทบาท

ความหมายของบทบาท

บทบาทหมายถึง การประกอบพฤติกรรมตามตำแหน่งความคาดหวัง หรือตามที่แสดงจริง เพราะตามทฤษฎีนี้ บุคคลจะคุมเด็กอยู่ คือ ผู้ที่ถูกคุมอำนาจ การลงโทษหรือการให้รางวัลเอาไว้ กล่าวคือ เด็กจะรับเอกลักษณะของพ่อหรือแม่ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจมากที่สุดในบ้าน ทฤษฎีบทบาทมีความสำคัญต่อการเกิดการเรียนรู้ทางสังคม เพราะพ่อแม่คือตัวแทนที่ลูกจะเลียนแบบในการแสดงบทบาทและพฤติกรรมต่อไปในอนาคต (รณชัย คงสกนธ์ และ นฤมล โป๊ะแจ่ม 2551)

ครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในสังคมแต่สำคัญที่สุดเพราะมีบทบาทสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับทุกคนทำหน้าที่ปกป้องดูแลหล่อหลอมและพัฒนาบุคคลในครอบครัวทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศโดยรวมต่อไป

ครอบครัวทำหน้าที่หล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคลให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ นำไปสู่การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ขณะเดียวกันยังเป็นแหล่งให้ความช่วยเหลือดูแลเยียวยารักษาบำบัดฟื้นฟู ในยามที่ต้องเผชิญกับปัญหาวิกฤตที่มากกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของ สมาชิกในครอบครัวอีกด้วย

การทำบทบาทหน้าที่ของครอบครัวจึงมีความสำคัญมากและเนื่องจากครอบครัวประกอบด้วยสมาชิกของครอบครัวที่มีบทบาทต่างกันแต่ยึดเหนี่ยวกันไว้ด้วยความรักและความผูกพันสมาชิกในครอบครัวทุกคนจึงควรได้รู้จักบทบาทของตัวเองและทำหน้าที่ของตัวเองให้ดีเพื่อเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพและความเข้มแข็งของครอบครัวบทบาทหน้าที่ของครอบครัวนั้นเป็นสิ่งสำคัญ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 2550)

บทบาทครอบครัว

ครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในสังคมแต่สำคัญที่สุด เพราะมีบทบาทสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับทุกคนทำหน้าที่ปกป้องดูแลหล่อหลอมและพัฒนาบุคคลในครอบครัวทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศโดยรวมต่อไป

ครอบครัวทำหน้าที่หล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคลให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการนำไปสู่การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ขณะเดียวกันยังเป็นแหล่งให้ความช่วยเหลือดูแลเยียวยารักษาบำบัดฟื้นฟู ในยามที่ต้องเผชิญกับปัญหาวิกฤตที่มากกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของสมาชิกในครอบครัวอีกด้วย

การทำบทบาทหน้าที่ของครอบครัวจึงมีความสำคัญมากและเนื่องจาก

ครอบครัวประกอบด้วยสมาชิกของครอบครัวที่มีบทบาทต่างกันไป แต่ยึดเหนี่ยวกันไว้ด้วยความรักและความผูกพันของสมาชิกในครอบครัวทุกคน จึงควรได้รู้จักบทบาทของตนเองและทำหน้าที่ของตนเองให้ดีเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพและความเข้มแข็งของครอบครัว บทบาทหน้าที่ของครอบครัวนั้นเป็นสิ่งสำคัญและมีผู้กล่าวถึงไว้อย่างมากมายและหลากหลายมุมมองแต่ทุกความคิดล้วนมุ่งเน้นให้สมาชิกเกิดความเข้าใจ และสามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเกื้อหนุนซึ่งกันและกันเพื่อให้ครอบครัวเป็นสถาบันที่เข้มแข็ง อบอุ่นเป็นกำลังใจและเป็นที่พักพิงของคนทุกคนในยามที่เหนื่อยล้า (จิราพร ชมพิกุล และคณะ 2552)

บทบาทหน้าที่ครอบครัว

บทบาทของครอบครัว(Role of family)หากสมาชิกในครอบครัว มีความเข้าใจและสามารถทำบทบาทหน้าที่ของทุกคนได้ครอบครัวก็จะมี ความสุข บทบาทการทำหน้าที่ครอบครัวที่สำคัญ มี 6 ด้านคือ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 2550)

1. บทบาทหน้าที่การแก้ปัญหาของครอบครัว
2. บทบาทการทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว
3. การรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองในครอบครัว
4. สร้างครอบครัวที่มีสายใยรักและความผูกพันทางอารมณ์
5. ครอบครัวเป็นที่พึ่งทางใจและความผูกพันในครอบครัว
6. มีการสื่อสาร สื่อภาษานำพาความสุขใจ

นอกจากนี้ ศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์ (2537) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครอบครัวสามารถพิจารณาได้ทั้ง 3 มิติ คือ

1) ด้านสังคม ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานเก่าแก่ที่สุด ทำหน้าที่หล่อหลอมความเป็นมนุษย์ด้วยการอบรมเลี้ยงดู ให้การเรียนรู้แก่ลูก แก่เด็กให้มีพัฒนาการรอบด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม อารมณ์ บุคลิกภาพที่เหมาะสมตามวัย โดยเฉพาะบทบาทการเป็นพ่อแม่ที่มั่นคงลาออกไม่ได้

บทบาทสำคัญในฐานะเป็นสถาบันในสังคมอีกประการหนึ่ง คือ การสั่งสมบ่มเพาะขัดเกลาเด็กให้มีการเรียนรู้เชิงสังคมให้เติบโตเป็นคนดีมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น มีจิตใจเอื้ออาทร มีจิตสำนึกต่อสังคมส่วนรวม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสันติสุข ทั้งนี้การทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีของพ่อแม่ และสมาชิกผู้ใหญ่ในครอบครัว จะเป็นการเรียนรู้ที่ดียิ่งสำหรับเด็ก

2) ด้านเศรษฐกิจ สมาชิกครอบครัวต่างก็เป็นผู้ผลิตและผู้บริโภค ในฐานะเป็นผู้ผลิตไม่ว่าจะอยู่ในฐานะผู้ใช้แรงงาน ผู้ประกอบการ ผู้ลงทุน ถ้าไม่ผ่านการขัดเกลาจากครอบครัว บ่มเพาะนิสัยให้รักการทำงาน มีความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ ต่ออาชีพของตน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวินัยใน

ตนเอง ก็จะเป็นผู้ผลิตในเชิงเศรษฐกิจที่ไม่มีคุณภาพ

ในฐานะเป็นผู้บริโภค ถ้าได้รับการอบรมขัดเกลาให้เป็นผู้บริโภคที่มีคุณภาพ คือ รู้ทันกัน เลือกสรรบริโภคอย่างมีประโยชน์อย่างประหยัดและปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็สินค้าบริการ หรือสื่อมวลชนก็ตาม ย่อมรู้จักใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล อย่างรู้จักประมาณ อย่างรู้จักพอ อย่างมีภูมิคุ้มกัน การที่ประชากรของสังคมได้รับการบ่มเพาะให้เป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่มีคุณภาพดังกล่าว ย่อมเป็นพื้นฐานเป็นพลังในการสร้างเศรษฐกิจส่วนรวมต่อไป

3) ด้านการเมืองการปกครอง ครอบครัวเป็นหน่วยสังคมพื้นฐานที่บ่มเพาะทักษะทางการเมืองให้เกิดขึ้นในครอบครัวได้ ซึ่งหมายถึงการอยู่ร่วมกันอย่างมีกติกา การมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว มีความเอื้ออาทรต่อกัน ตัดสินใจร่วมกัน รู้จักเจรจา ประนีประนอมด้วยความรักความเข้าใจและเหตุผล มีความเคารพซึ่งกันและกัน มีการรู้จักถ้อยกัน ซึ่งเป็นทักษะของการเมืองการปกครองในระดับครอบครัว อันจะเป็นพื้นฐานของวิถีชีวิตในครรลองประชาธิปไตยต่อไปอย่างดี

ถ้าสถาบันครอบครัวสามารถปฏิบัติภารกิจทั้ง 3 มิติ ดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์ ครอบครัวนั้นก็จะมีภูมิคุ้มกัน มีความมั่นคงเข้มแข็งเป็นพลังหลักในการสร้างสันติสุขในสังคม ในวงกว้างออกไปได้ไม่ยาก

หน้าที่ของครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่เล็กที่สุด แต่สำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นสถาบันที่สามารถหล่อหลอมและพัฒนาบุคคลต่างๆในครอบครัวให้เป็นบุคคลอันพึงประสงค์ ดังนั้น ครอบครัวควรมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ (สำนักงานกิจการสตรีและครอบครัว 2550)

1. หน้าที่สร้างสรรค์สมาชิก ครอบครัวมีหน้าที่สร้างสมาชิกใหม่ขึ้นมาทดแทนสมาชิกเดิมที่จากไปเพื่อสืบสกุลต่อไป แต่ก็ต้องตั้งอยู่บนความสมดุลกับสังคมมากเกินไปก็จะทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมา

2. หน้าที่อบรมสั่งสอนระเบียบของสังคมครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีหน้าที่และบทบาทในการอบรมสั่งสอนที่สำคัญที่สุด โดยมุ่งเน้นให้รู้จักค่านิยมพื้นฐานทางวัฒนธรรม การพัฒนาบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และการปรับตัวเข้ากับสังคม

3. หน้าที่ให้ความรักและความอบอุ่น ครอบครัวเป็นแหล่งสำคัญในการให้ความรัก ความอบอุ่นและกำลังใจแก่สมาชิกเพื่อให้สามารถต่อสู้และมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตในสังคมได้

4. หน้าที่กำหนดสถานภาพ เมื่ออยู่ในครอบครัว สมาชิกทุกคนจะมีสถานภาพที่ถูกกำหนดขึ้นโดยกำเนิดเช่น เพศ เชื้อชาติ ศาสนา เชื้อชาติ สัญชาติ และสถานะในครอบครัวรวมถึงในวงสังคม

5. หน้าปกป้องคุ้มครองหรือเลี้ยงดูผู้เยาว์ ครอบครัวจะทำหน้าที่ดูแลปกป้องและพัฒนาสมาชิกที่เกิดขึ้นใหม่ ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และให้การศึกษา

6. หน้าทางเศรษฐกิจ สมาชิกในครอบครัวทุกคนถือเป็นหน่วยการผลิตที่สำคัญ ทุกคนจะต้องทำงานและแบ่งผลผลิตซึ่งกันและกัน เช่น พ่อแม่จะทำมาหากินเพื่อเลี้ยงลูกในวันเด็กแต่พ่อในวัยหนุ่มสาวลูกก็จะทำมาหากินเพื่อเลี้ยงดูพ่อแม่

7. หน้าทางการศึกษา ครอบครัวเป็นแหล่งการศึกษาแห่งแรกของสมาชิก แต่เมื่อถึงวัยต้องรับการศึกษาในโรงเรียน ครอบครัวก็มีหน้าที่ต้องส่งสมาชิกเข้าเล่าเรียนศึกษา โดยต้องให้การสนับสนุนในเรื่องการศึกษา เพื่อให้มีความรู้เพื่อที่จะประกอบอาชีพได้ในอนาคต

8. หน้าทางศาสนา ครอบครัวต้องมีหน้าที่ในการปลูกฝังให้เลื่อมใสในศาสนา ประจำชาติและส่งเสริมให้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนา เพื่อให้เป็นคนดีของสังคม

หน้าที่ของสามีและภรรยา

ในสภาพสังคมปัจจุบัน สังคมและเศรษฐกิจได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ผู้ชายและผู้หญิงจึงล้วนมีบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ผู้ชายเป็นผู้นำครอบครัว ก็เริ่มมีการปรับเปลี่ยนให้ผู้หญิงมีบทบาททัดเทียมกัน ดังนั้นสามีและภรรยาในยุคปัจจุบันจึงควรมีหน้าที่ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ คือ (สำนักงานกิจการสตรีและครอบครัว 2550)

ให้การยกย่องซึ่งกันและกัน ให้เกียรติกันตามฐานะอย่างเหมาะสม ดูแลเอาใจใส่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามทั้งวาจาและท่าทาง ไม่ว่าต่อหน้าหรือลับหลัง ให้คำแนะนำในการปรับปรุงตนเอง และร่วมกันแก้ไขข้อบกพร่องซึ่งกันและกัน

ไม่ประพฤตินอกใจซึ่งกันและกัน ควรมีความซื่อสัตย์และคุณความดีของกันและกัน เพื่อรักษาครอบครัวให้มีความสุขและดำเนินชีวิตได้อย่างราบรื่น

ช่วยกันในธุรกิจงานบ้าน ช่วยดูแลทรัพย์สินสมบัติและกิจการงานบ้าน ควรรับผิดชอบภารกิจที่ต้องใช้แรงงาน รวมถึงการช่วยดูแลบุตร

ให้กำลังใจโดยของขวัญหรือของรางวัล ให้ความสำคัญกับโอกาสพิเศษ เช่น วันเกิด วันครบรอบแต่งงานหรือเทศกาลต่างๆมีของฝากเมื่อเดินทางไปสถานที่อื่นๆ

ร่วมกันจัดการงานบ้านเรือนให้เรียบร้อย แบ่งภารกิจการงานบ้านให้สมาชิกทุกคน
ในครอบครัวมีงานเท่าเทียมกัน รวมถึงสร้างบรรยากาศในครอบครัวให้น่าอยู่

ช่วยกันรักษาสมบัติไว้ให้ดี รู้จักการใช้สอยเงินทองอย่างประหยัด ไม่ควรใช้จ่ายให้
เกินฐานะ ไม่สร้างภาระหนี้สินโดยไม่จำเป็น และหลีกเลี่ยงอบายมุขต่างๆ

ไม่เกียจคร้านในกิจการทั้งปวง ควรมีความขยันขันแข็งในการทำงานทั้งภายในและ
ภายนอกบ้าน เพื่อความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เพื่อให้ฐานะครอบครัวมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น

บทบาทของพ่อแม่

พ่อแม่เป็นบุคคลที่มีบทบาทสูงสุดในสถาบันครอบครัว และมีอิทธิพลต่อการสังคม
ประภคิตของเด็ก เพราะการปฏิบัติตามบทบาทของพ่อแม่มาจากสถานภาพ (Status) หรือตำแหน่ง
เมื่อมีสถานภาพเป็นพ่อแม่ก็ต้องมีบทบาทที่พฤติกรรมในการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว สร้างความ
ต้องการขั้นพื้นฐาน อบรมขบวนการสังคมประภคิต เป็นต้น (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบัน
ครอบครัว 2550)

ดังนั้น สามารถแบ่งบทบาทของพ่อแม่ต่อลูกได้ ดังนี้

1. บทบาทของพ่อแม่โดยระบบกฎหมาย ตามกฎหมายครอบครัวซึ่งเป็นกฎหมายที่
สำคัญมาก เพราะควบคุมหน่วยย่อยที่เล็กที่สุดของสังคม ซึ่งหน่วยย่อยที่สุด คือ ครอบครัวดังนั้น
กฎหมายจะระบุสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดาและบุตร ไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่า
ด้วยครอบครัว ปี 2529 ว่า “บิดา มารดาและบุตรต้องอุปการะเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่บุตรใน
ระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ และต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรที่บรรลุนิติภาวะแล้วแต่เฉพาะผู้ทุพพลภาพและหา
เลี้ยงตนเองมิได้”

2. บทบาทของพ่อแม่โดยระบบสังคม บทบาทของพ่อแม่ในฐานะที่เป็นบุพการีเป็น
บุพนิยบุคคล ซึ่งเป็นบทบาทและสภาพการที่ถูกกำหนด

2.1 บทบาทของพ่อแม่ในฐานะเป็นผู้ทำให้สถาบันครอบครัว พ่อแม่มีบทบาท
เป็นตัวแบบต่อลูก ทั้งการกระทำ การแสดงออก การติดต่อสื่อสารทั้งใช้คำพูดและไม่ใช้คำพูด พ่อแม่
เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างเจตคติ (Attitudes) ต่อลูก ดังนั้นสังคมก็คาดหวังให้พ่อแม่ประพฤติปฏิบัติ
ให้อยู่ในกรอบของศีลธรรม เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับลูก เพื่อให้ลูกเติบโตเป็นคนที่มีศีลธรรมจรรยาดี

2.2 บทบาทพ่อแม่ในศาสนา ประเทศไทยมีหลายศาสนา พุทธ อิสลาม คริสต์
และฮินดู ทุกศาสนาล้วนมีหลักคำสอนให้พ่อแม่อบรมเลี้ยงดูสั่งสอนลูกในทางธรรม ซึ่งลูกต้องให้ความ
เคารพและเชื่อฟัง

หน้าที่ของพ่อแม่ต่อลูก

คู่สามีภรรยาที่มีความพร้อมและตัดสินใจมีลูกแล้ว จะต้องตระหนักถึงภาระหน้าที่
ที่เกิดขึ้นตามมา โดยมีบทบาทใหม่ในการเป็นพ่อและแม่ ซึ่งเป็นหน้าที่ๆสำคัญและมีความรับผิดชอบ

สูงอันได้แก่

1. จัดหาทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานหรือปัจจัย 4 ให้กับลูก เป็นการสนองความต้องการทางกายภาพพ่อแม่มีหน้าที่ต้องให้ความเอาใจใส่ลูกทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ในด้านร่างกายเป็นความจำเป็นในอันดับแรกของชีวิต ในขณะที่ลูกยังช่วยตัวเองไม่ได้ พ่อแม่มีหน้าที่ต้องดูแลหาอาหาร เครื่องนุ่งห่มและดูแลยามเจ็บไข้ได้ป่วย ในด้านจิตใจก็ได้แก่การให้ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยแก่ลูก สร้างความรู้สึกให้ลูกรู้สึกถึงการเจริญเติบโตด้วยความเป็นมิตร มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เกิดความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่น เกิดความภูมิใจกับสถานภาพของตนเองในครอบครัว

2. ให้ความรัก ความอบอุ่น เป็นการสนองความต้องการทางด้านจิตใจและอารมณ์พ่อแม่ต้องคอยเอาใจใส่ดูแลลูก เพื่อสังเกตและควบคุมพฤติกรรมของลูกให้ดำเนินไปได้อย่างถูกครรลองคลองธรรมและเป็นที่ยอมรับของสังคม อันได้แก่ ด้านสุขภาพจิต เพราะเด็กบางคนอาจมีความผิดปกติด้านสภาพจิตใจ ด้านความผิดปกติทางเพศ ซึ่งต้องได้รับการแก้ไขบำบัดเพื่อแก้ปัญหา ด้านการใช้ยาเสพติดเด็กสมัยใหม่จะเข้าถึงได้ง่าย จึงต้องใช้การสังเกตเพื่อป้องกันปัญหา ด้านการใช้เวลาว่างพ่อแม่ควรต้องแนะนำให้เด็กได้ใช้เวลาว่างตามความถนัดตามความสนใจ ให้คำแนะนำและส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

3. ปกป้องคุ้มครองให้ความปลอดภัย

4. เป็นตัวอย่างที่ดี เพื่อเป็นต้นแบบที่เหมาะสมเพื่อให้ลูกได้เกิดการเรียนรู้ทางสังคมที่ถูกต้อง

บทบาทและหน้าที่ของพ่อแม่ดังกล่าวข้างต้น อาจจะทำให้เกิดปัญหาได้ ถ้าเกิดความขัดแย้งและบทบาทที่ขึ้น โดยเฉพาะบทบาทของพ่อแม่ต่อลูก ความขัดแย้งของบทบาทอาจจะเกิดขึ้นได้เมื่อพ่อแม่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการทางกายและทางจิตใจให้กับลูกได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมีปัจจัยหลายประการเป็นตัวแปร เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ อารมณ์ สังคมของพ่อแม่ เมื่อพ่อแม่ปฏิบัติบทบาทหน้าที่ได้ไม่ถูกต้องเหมาะสม ก็มีผลถึงลูก ลูกอาจจะขาดความมั่นคงทั้งทางกายและจิตใจ พ่อแม่บางคนทำร้ายลูก เกิดปัญหาการกระทำ หรือความรุนแรงในครอบครัวขึ้นซึ่งจะมีผลต่อจิตใจของเด็กเป็นอย่างมาก (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 2550)

7. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมและการเลียนแบบ

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเสนอแนวคิดที่ว่าพฤติกรรมความรุนแรงมีที่มาจากกระบวนการเรียนรู้ เด็กที่มีประสบการณ์ความรุนแรงที่บ้าน ทั้งการมีประสบการณ์โดยตรงจากการถูกทารุณหรือการเห็นความรุนแรงจากพ่อแม่ มักมีแนวโน้มของการเป็นผู้กระทำความรุนแรงหรือตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงจากบุคคลอื่นเมื่อโตขึ้นเหตุเพราะครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่ซึ่ง

บุคคลเรียนรู้ การแสดงบทบาทของความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายและบทบาทของพ่อแม่ลูก เป็นสถาบันทางสังคมแรกที่บุคคลจะเรียนรู้วิธีการจัดการกับความเครียด วิกฤติการณ์ต่างๆรวมทั้งในหลายกรณีก็เป็นแหล่งบ่มเพาะการยอมรับความรุนแรงหรือการมีแนวคิดใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมอธิบายพฤติกรรมมนุษย์ว่า เป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายนอก การตอบสนองถูกเรียนรู้โดยผ่านการระบวนการเลียนแบบ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการเสริมแรง (Reinforcement) พฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำๆ มากกว่าพฤติกรรมที่ไม่ได้รับการเสริมแรง (พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์ 2532)

การเสริมแรง (Reinforcement) มี 2 ลักษณะคือ การเสริมแรงบวก (Positive reinforcement) และการเสริมแรงลบ (Negative reinforcement) การเสริมแรงทางบวก หมายถึง การให้สิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่รื่นรมย์หรือให้ประโยชน์ (pleasant) การเสริมแรงทางลบ หมายถึง การขจัดหรือถอดถอนสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่ให้โทษ อย่างไรก็ตามการลงโทษไม่ใช่การเสริมแรงทางลบ การลงโทษจะทำให้พฤติกรรมที่ดำเนินอยู่หยุดชะงักลง และแนวโน้มที่จะไม่แสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก (พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์ 2532)

การเรียนรู้ของมนุษย์จะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ในกรณีที่เป็นการเรียนรู้ในบริบทของความไม่เท่าเทียมกันทางอำนาจและบริบทของสถานการณ์ที่มีลักษณะเชิงความรู้สึกและอารมณ์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบริบทที่เกิดขึ้นในวัยเด็ก ทำให้การเรียนรู้ในวัยเด็กถูกซึมเข้าสู่บุคลิกภาพของบุคคลได้มากกว่าการเรียนรู้ในช่วงวัยอื่น ในสถาบันครอบครัวบิดามารดาเป็นผู้ทำหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิดเด็กทารกไม่สามารถดูแลตัวเองได้ ต้องพึ่งพาบิดามารดาในทุกๆด้าน เมื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับบิดามารดา จึงมีลักษณะความสัมพันธ์ที่มีความไม่เท่าเทียมกันในอำนาจ บิดามารดามีความพร้อมมากกว่าจึงมีอำนาจมากกว่า ในขณะที่เด็กไม่สามารถดำรงชีวิตได้ด้วยตนเองต้องพึ่งพาบิดามารดาเป็นสำคัญจึงมีอำนาจน้อยกว่า ทำให้เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ตัวแบบบทบาทจากบิดามารดามากกว่าการเรียนรู้จากบุคคลอื่น

การเรียนรู้ในวัยเด็กยังเป็นการเรียนรู้ในบริบทของสถานการณ์ที่มีลักษณะเชิงอารมณ์ เด็กมีความใกล้ชิดกับบิดามารดาจะมีความผูกพันทางอารมณ์กับบิดามารดามากกว่าบุคคลอื่น จึงเรียนรู้พฤติกรรมจากตัวแบบบทบาทของบิดามารดามากกว่าบุคคลอื่น แม้ว่าเมื่อเด็กเติบโตขึ้น จะไม่ได้รับการเสริมแรงจากบิดามารดาเป็นเวลานาน แต่สิ่งที่เรียนรู้ในวัยเด็กจะยังคงอยู่อย่างมั่นคงปรากฏการณ์นี้เรียกว่า “การทำให้มีลักษณะทั่วไป” (Generalization)

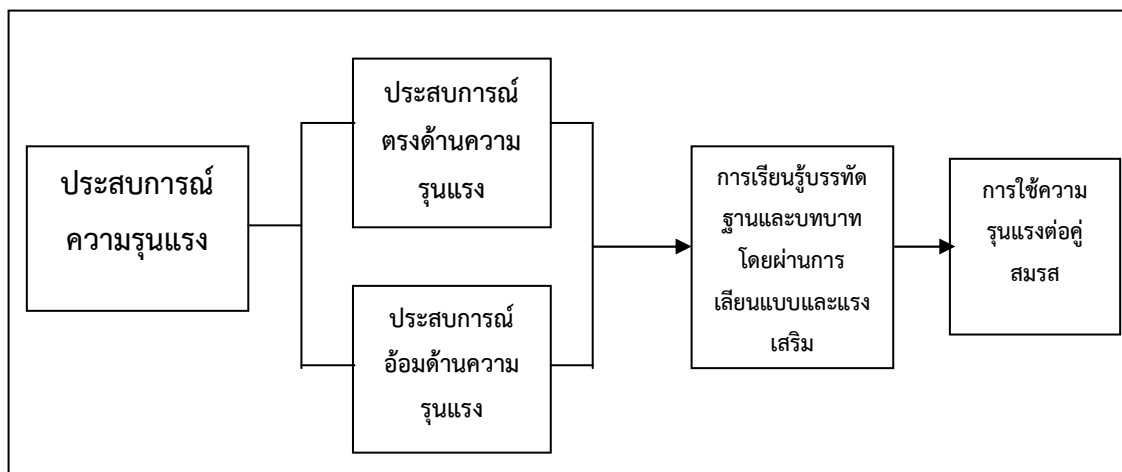
การทำให้มีลักษณะทั่วไป (Generalization) หมายถึง ความสามารถในการถ่ายทอดการเรียนรู้จากสถานการณ์หนึ่งไปยังอีกสถานการณ์หนึ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จากผลของการทำให้มีลักษณะทั่วไปจึงไม่จำเป็นต้องเป็นการเรียนรู้ใหม่ในแต่ละสถานการณ์ トラバโดที่บริบทนั้นๆ ยังมีความคล้ายคลึงกับบริบทเดิมอยู่ (พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์ 2532)

ทฤษฎีนี้เสนอความรุนแรงเป็นสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้ ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่ซึ่งบุคคลได้เรียนรู้ตัวแบบบทบาท (Role model) ของการเป็นสามีภรรยา บิดามารดาและบุตร ครอบครัวเป็นสถานที่แห่งแรกที่บุคคลได้เรียนรู้วิธีการจัดการกับความตึงเครียด วิกฤติการณ์และความคับข้องต่างๆ และในบางครั้งครอบครัวก็เป็นสถานที่แห่งแรกที่บุคคลมีประสบการณ์ด้านกร

ความรุนแรง ซึ่งนอกจากบุคคลได้เรียนรู้ถึงพฤติกรรมความรุนแรงแล้ว ยังได้เรียนรู้ถึงการตัดสินใจที่ใช้ความรุนแรงอีกด้วย

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมนำมาอธิบายการใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรสว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ความรุนแรงทั้งประสบการณ์ตรงในฐานะผู้ถูกระทำรุนแรง และประสบการณ์อ้อมในฐานะผู้สังเกตการณ์ความรุนแรงตั้งแต่เด็ก จะเรียนรู้บรรทัดฐานที่ยอมรับการใช้ความรุนแรง และตัวแบบบทบาทที่ใช้ความรุนแรง เมื่อเกิดความขัดแย้งกับคู่สมรสก็จะเลียนแบบพฤติกรรมโดยใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการในการแก้ปัญหา

ดังนั้นจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมสามารถสร้างกรอบความคิดในการใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรสได้ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

ที่มา : อ่างถึงใน ปัญชลี โชติคุต(2540)

จากกรอบแนวความคิดดังกล่าว สามารถอธิบายได้ดังนี้

บุคคลที่ได้รับประสบการณ์ความรุนแรงจาก 2 ทาง คือ ประสบการณ์ตรงด้านความรุนแรงและประสบการณ์อ้อมด้านความรุนแรง

1. ประสบการณ์ตรงด้านความรุนแรง เป็นประสบการณ์ความรุนแรงในฐานะผู้ถูกกระทำความรุนแรง เช่น การถูกบิดามารดาลงโทษทางร่างกาย
2. ประสบการณ์อ้อมด้านความรุนแรงเป็นประสบการณ์ความรุนแรงในฐานะผู้สังเกตการณ์หรือผู้รู้เห็นเหตุการณ์ความรุนแรง เช่น การเห็นบิดามารดาต่อกัน การเห็นบิดามารดาทุบตีกัน

การเรียนรู้ความรุนแรงที่เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เป็นการเรียนรู้จากการลงโทษทางร่างกาย (Physical punishment) การที่บิดามารดาใช้การลงโทษทางร่างกาย เป็นเครื่องมือในการอบรมสั่งสอน หรือใช้การลงโทษทางร่างกายเพื่อปกป้องสวัสดิภาพของบุตร เช่น การลงโทษด้วยการตีเมื่อลูกพูดโกหก การลงโทษด้วยการตีเมื่อลูกวิ่งข้ามถนนโดยไม่ระมัดระวัง การลงโทษด้วยการตีเมื่อหิบบนที่ตกลบบนพื้นขึ้นมารับประทาน เป็นต้น เป็นการให้ความหมายเชิงบวกกับใช้ความรุนแรงโดยไม่ตั้งใจ การลงโทษทางร่างกายทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับใช้ความรุนแรง 3 ประการคือ Straus, Gelles, and Steinmetz (1980 อ้างถึงใน ปัญชลี โชติคุด 2540)

1. การเรียนรู้ว่าคนที่รักเราจะเป็นผู้ที่ทำร้ายเรามากที่สุด การที่เด็กได้รับรู้ว่าบิดามารดาเป็นผู้ลงโทษทำให้เขารู้สึกเจ็บปวดในขณะเดียวกันเด็กก็รับรู้ว่าเป็นบิดามารดาที่รักเขา ทำให้เกิดการเชื่อมโยงกับความรุนแรงกับความรัก เรียนรู้ว่าการรักกับความรุนแรงเป็นของคู่กันเหมือนกับสองด้านของเหรียญ
2. การเรียนรู้สิทธิอันชอบธรรมในการใช้ความรุนแรง เนื่องจากความบิดามารดาใช้การลงโทษเป็นเครื่องมือในการอบรมสั่งสอน เป็นการให้ความหมายในทางบวกของการลงโทษว่ากระทำเพื่อผลประโยชน์ของเด็กเองในบั้นปลาย ทำให้เกิดการเรียนรู้สิทธิอันชอบธรรมที่จะใช้ความรุนแรงกับสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว
3. การเรียนรู้ว่าความรุนแรงเป็นสิ่งที่สามารถทำได้เมื่อใช้วิธีการอื่นไม่ได้ผล เด็กอาจได้รับการชู้หรือการลงโทษจากบิดามารดา หากทำยสุดแล้วเขาไม่ทำในสิ่งที่บิดามารดาต้องการทำให้เด็กเรียนรู้ว่าการใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการให้ได้สิ่งที่เขาต้องการ

การเรียนรู้ความรุนแรงที่เด็กได้รับประสบการณ์ทางอ้อม เป็นการเรียนรู้จากการรู้เห็นเหตุการณ์ที่บิดามารดาทะเลาะวิวาทหรือทำร้ายร่างกายกัน เด็กจะค่อยๆ ซึมซับพฤติกรรมเหล่านั้นและยึดถือตัวแบบบทบาทการใช้ความรุนแรงของบิดามารดา และเลียนแบบตัวแบบ บทบาทที่บิดามารดาใช้ความรุนแรงต่อกันเมื่อเกิดความขัดแย้งกับคู่สมรสซึ่งจะนำไปสู่บทบาทของผู้กระทำ ความรุนแรงต่อคู่สมรส ครอบครัวที่มีภรรยาที่มักลงโทษบุตรในการกระทำ ความรุนแรงทางด้านร่างกาย จะส่งผลให้เด็กเมื่อโตขึ้นจะเป็นสามีหรือภรรยาที่จะใช้ความรุนแรงหรือยอมรับการใช้ความรุนแรง

ครอบครัวจึงเป็นสถาบันที่ส่งเสริมให้รับรู้ความรุนแรงจากประสบการณ์ความรุนแรงในวัยเด็กทั้งการถูกลงโทษทางร่างกายและการเห็นบิดามารดาทำร้ายร่างกายกัน นำไปสู่บรรทัดฐานที่ยอมรับการใช้ความรุนแรง การเรียนรู้บทบาทโดยเลียนแบบจากตัวแบบบทบาท รวมทั้งการได้รับแรงเสริมจากบิดามารดา นำไปสู่บทบาทของการกระทำ ความรุนแรงต่อคู่สมรสในอนาคต ครอบครัวที่บิดา

มารดาหลงโทษบุตรทางร่างกาย เช่น การตี หรือครอบครัวยุติธรรมที่บิดามารดาทำร้ายร่างกายอยู่เสมอ จะทำให้เด็กเจริญเติบโตเป็นสามเณรหรือภรรยาที่ใช้ความรุนแรง (Gelles, Straus, and Steinmetz 1980 อ้างถึงใน ปัญชลี โชติคุต 2540) การใช้ความรุนแรงจึงมีลักษณะของการส่งผ่านจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีก รุ่นหนึ่ง เมื่อเด็กถูกล่วงโทษด้วยการใช้ความรุนแรงทำให้พฤติกรรมที่ก้าวร้าวและทัศนคติที่ยอมรับการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา เมื่อเด็กเห็นบิดามารดาใช้ความรุนแรงต่อกัน ก็จะเลียนแบบด้วยการ ใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรสของตนต่อเนืองจนเวียนเป็นวัฏจักร

ดังนั้นประสบการณ์ความรุนแรงจึงมีความสัมพันธ์กับการใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรส ผู้ที่มีประสบการณ์ความรุนแรงทั้งในฐานะผู้ถูกระทำรุนแรง (ประสบการณ์ตรงด้านความรุนแรง) และในฐานะผู้รู้เห็นความรุนแรง (ประสบการณ์อ้อมด้านความรุนแรง) มีแนวโน้มใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรสมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ความรุนแรง

การเลียนแบบ

เมื่อพิจารณาตามลักษณะการเลียนแบบจะพบว่า การเลียนแบบของบุคคลมิได้เกิดจากการเสริมแรงโดยตรง แต่เกิดจากแรงจูงใจที่จะเลียนแบบให้เหมือนกับตัวแบบตามที่สังเกตเห็น และคาดว่าเมื่อตนเองมีพฤติกรรมเหมือนกับตัวแบบแล้วจะได้รับการเสริมแรงเช่นเดียวกับตัวแบบ ซึ่งทำให้เกิดความพึงพอใจ จึงทำให้เกิดการเลียนแบบขึ้น และมักจะเลียนแบบจากคนใกล้ชิด ผู้เคยให้ความรัก ความอบอุ่นแก่ตน หรืออาจเกิดจากการเลียนแบบคนแปลกหน้าด้วยก็ได้

การเลียนแบบเป็นกระบวนการเรียนรู้รูปแบบพฤติกรรมจากการสังเกตพฤติกรรม และการกระทำของบุคคลอื่น โดยสิ่งมีชีวิตจะเลียนแบบการกระทำ พฤติกรรม การแสดงออกทางสีหน้า การเคลื่อนไหว การออกเสียงอื่นๆ ซึ่งพฤติกรรมการเลียนแบบที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์กับสิ่งที่เลียนแบบ โดยสังเกตได้จากรูปแบบการแต่งกาย การพูด ท่าทาง และการยึดถือ ธรรมเนียมปฏิบัติตามตัวแบบ (Model) หรือจากกลุ่มเพื่อน ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมใหม่ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือมีแนวโน้มในการคงพฤติกรรมเดิมไว้ และรับรู้ถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการเลียนแบบ นั้น

ประสิทธิภาพในการเลียนแบบพฤติกรรมจากบุคคลอื่นจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ ความละเอียดชัดเจน ความโดดเด่น และระดับความซับซ้อนของพฤติกรรมจากบุคคลต้นแบบที่แสดง เป็นสำคัญ ซึ่งการเลียนแบบพฤติกรรมเป็นการเรียนรู้วิธีการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และ ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม

การเลียนแบบเป็นกระบวนการขัดเกลาสมาชิกในสังคมให้มีการประพฤติปฏิบัติตน ตามรูปแบบที่สังคมคาดหวังกระบวนการหนึ่ง บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการเลียนแบบ ได้แก่ บุคคลต้นแบบและผู้เลียนแบบ ซึ่งบุคคลจะเลียนแบบจากบุคคลต้นแบบนั้น มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ แรงขับในการเลียนแบบ (Drive) พฤติกรรมของบุคคลต้นแบบซึ่งเป็นสิ่งให้เกิดการ เลียนแบบ (Cue) การตอบสนองหรือการแสดงพฤติกรรมเลียนแบบ (Response) และรางวัลที่ผู้ เลียนแบบได้รับจากการเลียนแบบนั้น (Reward) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

โดยบุคคลจะได้รับการขัดเกลาการเป็นสมาชิกในสังคมผ่านกลไกในการเลียนแบบ 3 รูปแบบ ด้วยกัน ได้แก่ การมีพฤติกรรมอย่างเดียวกัน (Same behavior) การมีพฤติกรรมเทียบเคียงกัน (Match Dependent behavior) และการลอกเลียนแบบ (Copying)

การมีพฤติกรรมอย่างเดียวกัน (Same behavior) บุคคลอาจมีพฤติกรรมแบบเดียวกัน เพราะมีสิ่งเร้าแบบเดียวกัน พฤติกรรมที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากการเลียนแบบหรือปัจจัยอื่น เช่น การเห็นกลุ่มบุคคลอื่นชุมนุมประท้วงก็ไปเข้าร่วมด้วย

การมีพฤติกรรมเทียบเคียงกัน (Match dependent behavior) กระบวนการเลียนแบบที่เกิดขึ้นเมื่อตัวต้นแบบเป็นบุคคลที่น่าเลื่อมใส หรือเป็นผู้ที่มีอาวุโสมากกว่าผู้เลียนแบบ เช่น พฤติกรรมการเลียนแบบของน้องที่เลียนแบบพฤติกรรมของพี่

หลักของการเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น (Observation learning) แล้วตนเองจึงนำมาทำตามอย่างที่เรียกว่า “เลียนแบบ” ในทางจิตวิทยาแยกการเลียนแบบออกเป็น 2 แบบ คือ

1. Imitation เป็นการแสดงปฏิกิริยาที่ออกมาเป็นกิริยาท่าทางตรงๆ การเลียนแบบชนิด Imitation เป็นการเลียนแบบจากภายนอกและอยู่ในระดับผิวเผิน

2. Identification เป็นการเลียนแบบที่เน้นหนักไปทางจิตใจ โดยผู้เลียนแบบมีความต้องการบางอย่างทางจิตใจที่จะเป็นเหมือนตัวต้นแบบ และเลือกเอาลักษณะบางประการของตัวต้นแบบมาเป็นของตน

เด็กและผู้ใหญ่ได้รับเจตคติ การตอบสนองทางอารมณ์และแนวปฏิบัติใหม่ๆ โดยการเอาอย่าง (การเลียนแบบ) จากภาพยนตร์โทรทัศน์ กระบวนการเรียนรู้จากการเอาอย่างประกอบด้วย ความน่าสนใจ ความตั้งใจ (Attention) การได้รับ (ข่าวสาร) และการจดจำ (Acquisition and retention) และการจูงใจ (Motivation) การเรียนรู้ความก้าวหน้าที่ (Aggression) สามารถแสดงออกเป็นพฤติกรรมต่อต้านสังคม (Antisocial behavior) ในระยะต่อมา

กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ได้พิจารณาขั้นตอนของการเรียนรู้โดยมีต้นแบบหรือการเลียนแบบออกเป็น 4 ระยะ คือ

1. ระยะของการเรียนรู้โดยการสร้างความสนใจ (Attention process) บุคคลจะไม่สามารถเรียนรู้ได้เลยถ้าขาดความสนใจ และขาดการรับรู้สิ่งที่ตัวแบบแสดงออกมา โดยมีองค์ประกอบหลักที่หลักที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 ประการ คือ

a. ลักษณะของตัวแบบ (Modeling stimuli) ตัวแบบที่มีความเด่นชัดจดจำได้ง่าย มีความดึงดูดใจสูง มีความซับซ้อนของพฤติกรรมน้อย จะทำให้ผู้สังเกตสนใจได้มาก นอกจากนั้น พฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกมามีประโยชน์ต่อผู้สังเกต จะโน้มน้าวจิตใจผู้สังเกตให้สนใจมากขึ้น

b. บุคลิกภาพของผู้รับสาร (Characters of modeling) การกระทำของตัวแบบที่ดี มีระดับความตื่นตัวในการใส่ใจพฤติกรรมของตัวแบบนั้น ขณะสังเกตจึงเกิดการรับรู้ที่ถูกต้องแม่นยำ

สิ่งเร้าที่ทำหน้าที่เป็นตัวต้นแบบอาจแยกประเภทออกได้หลายระดับ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความแข็งแกร่งของแรงจูงใจ และความสนใจที่บุคคลนั้นมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่ามากน้อยเพียงใด โดยความเกี่ยวพันกันระหว่างสิ่งเร้านั้นและสภาพแวดล้อม ก็ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรมที่แสดง

เป็นตัวแบบนั้น

2. ระยะเวลาของการจดจำ (Retention process) นับเป็นกระบวนการสำคัญในการที่ผู้รับสารเลือกสังเกตจดจำจากตัวแบบ โดยเฉพาะเมื่อตัวแบบนั้นให้แรงจูงใจอย่างสูงแก่ผู้รับสาร การเก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับตัวแบบเข้าสู่ความทรงจำนี้ เป็นไปได้โดยอาศัยระบบการสร้างตัวแทนทางสัญลักษณ์ หรือจดจำลำดับภาพของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกัน ซึ่งจะช่วยให้บุคคลนั้นสามารถระลึกถึงหรือเรียกข้อมูลที่เก็บไว้ใช้ได้ทันที เมื่อประสบกับเหตุการณ์ที่มีลักษณะบางอย่างที่ใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกับสิ่งที่ได้เห็นมาก่อน

3. ระยะเวลาของการจูงใจ (Motivation process) เป็นการจูงใจให้ผู้เลียนแบบแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบที่ตนสังเกต เนื่องจากความคาดหวังว่าการเลียนแบบและนำไปประโยชน์มาให้ เช่น การได้รับแรงเสริมหรือรางวัลอาจนำไปประโยชน์ บางสิ่งบางอย่างมาให้รวมทั้งการคิดว่าการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบจะทำให้ตนหลีกเลี่ยงปัญหาได้

4. ระยะเวลาของการสร้างพฤติกรรม (Motor reproduction process) คือ เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตดัดแปลงสัญลักษณ์จากการจำมาเป็นการกระทำที่เห็นว่าเหมาะสม จะเห็นถึงความสามารถและความพร้อมทางร่างกายในการกระทำตามตัวแบบ ตัวแทนทางสัญลักษณ์อาจหมายถึงคำพูด ภาพต่างๆ เมื่อถูกเปลี่ยนเป็นการกระทำจะง่ายขึ้นต่อการเลียนแบบ

โดยสรุป กระบวนการในการเรียนรู้ด้วยการสังเกตหรือการเรียนรู้จากตัวแบบ ต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบทั้ง 4 ประการดังกล่าวมาแล้ว พฤติกรรมการเลียนแบบที่สมบูรณ์จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการจัดวางรูปแบบองค์ประกอบของการเรียนรู้จากตัวแบบได้อย่างเหมาะสมโดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจตัวแบบอย่างแท้จริงจนสามารถจดจำและสร้างสัญลักษณ์แทนพฤติกรรมของตัวแบบได้ ประกอบกับการจูงใจอย่างเหมาะสมและเพียงพอจะทำให้พฤติกรรมการเลียนแบบจากการสังเกตตัวแบบเป็นอย่างดี

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้โดยการเลียนแบบ

การเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบนั้นจะได้ผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน ดังที่ อัจฉรา ธรรมาภรณ์ (2531) ได้สรุปถึงองค์ประกอบเหล่านั้นไว้ดังนี้

1. คุณสมบัติของตัวแบบ ตัวแบบที่มีลักษณะสถานภาพทางสังคมสูงเป็นคนเด่น มีเกียรติยศมีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของคนโดยทั่วไป มีความสามารถ ความชำนาญพิเศษเฉพาะด้าน ตัวแบบที่มีลักษณะเหล่านี้มีอิทธิพลมาก สามารถดึงดูดความสนใจจากบุคคลอื่นได้มากกว่าตัวแบบที่มีลักษณะตรงกันข้ามที่กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้ยังพบว่าผู้เรียนจะเลียนแบบพฤติกรรมจากตัวแบบที่มีลักษณะอบอุ่น ใจดี มากกว่าตัวแบบที่มีลักษณะตรงกันข้าม

2. ความคล้ายคลึงกันระหว่างบุคคลที่ใช้เป็นตัวแบบและผู้สังเกตในด้านต่างๆ เช่น อายุ เพศ รวมทั้งระดับความสามารถ การเลียนแบบจะน้อยลงตามระดับความแตกต่างกันระหว่างตัวแบบและผู้สังเกต

3. การใช้ตัวแบบอาจใช้ได้ทั้งตัวแบบชีวิตจริง หรือตัวแบบในภาพยนตร์ก็ได้ตัว

แบบในภาพยนตร์ อาจจะเป็นคนหรือเป็นตัวการ์ตูน ตุ๊กตาหรือสัตว์ แต่พบว่าตัวแบบที่เป็นคนจริงๆ จะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ประเภทนี้มากกว่า

4. ชนิดของพฤติกรรม พฤติกรรมที่มีลักษณะซับซ้อนจะเลียนแบบได้ยาก ต้องใช้การสังเกตหลายๆครั้ง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความก้าวร้าวรุนแรงทั้งหลายจะถูกเลียนแบบได้ง่ายและรวดเร็ว

5. ผู้เรียนจะเลียนแบบวิธีการตามมาตรฐานการใช้รางวัลกับตนเองจากตัวแบบ

6. ถ้าผลของพฤติกรรมที่ตัวแบบได้รับ หรือผลกรรม (Consequence) ออกมาในทางที่น่าพอใจ เด็กย่อมอยากเลียนแบบเพื่อให้ได้ผลที่น่าพึงพอใจนั้นบ้าง เช่น การที่ตัวแบบได้รับเป็นการลงโทษ การไม่ได้รับการยอมรับ ความไม่สนใจของคนรอบข้างคำตำหนิ ฯลฯ พฤติกรรมที่ได้รางวัลจะถูกเลียนแบบมากกว่าพฤติกรรมที่แสดงออกไปแล้วได้รับการลงโทษ

7. ควรมีการสอนหรือให้คำแนะนำกับผู้เรียนรู้พฤติกรรมตามตัวแบบหากมีตัวล่อ (Incentive) เช่น ถ้าเลียนแบบได้เหมือนมากก็จะให้รางวัล

8. รางวัลและการลงโทษ ส่งผลต่อการปฏิบัติหรือการกระทำหลังจากผู้บุคคลเปลี่ยนพฤติกรรม โดยการเลียนแบบพฤติกรรมตามตัวแบบแล้วได้รับรางวัลหรือผลกรรมที่เขาพึงพอใจ เขาก็จะเพิ่มอัตราการแสดงพฤติกรรมนั้น

9. การจัดให้ตัวแบบได้รับผลกรรมที่แตกต่างอย่างชัดเจนโดยการได้รับรางวัลเมื่อแสดงพฤติกรรมแบบหนึ่ง และได้รับการลงโทษเมื่อแสดงพฤติกรรมอีกแบบหนึ่ง ทำให้ผู้เรียนสามารถจำแนกได้ว่าควรจะเลียนแบบพฤติกรรมใด

จากองค์ประกอบดังกล่าวจะเห็นว่าอิทธิพลที่ทำให้ผู้สังเกตตัวแบบเกิดการเลียนแบบได้นั้น ตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อผู้เลียนแบบอยู่ในหลายๆลักษณะ ซึ่ง Bandura (1977) ได้สรุปเกี่ยวกับอิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อผู้สังเกตดังนี้

1. การสร้างพฤติกรรมใหม่ เมื่อผู้สังเกตได้เห็นการกระทำของตัวแบบ ซึ่งเป็นการกระทำที่ผู้สังเกตไม่เคยพบเห็นมาก่อน ผู้สังเกตจะรวบรวมรูปแบบของการกระทำใหม่นี้ในรูปลักษณะและถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมใหม่

2. การสร้างกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่ จะเกิดขึ้นในสภาพการณ์ที่ผู้สังเกตเห็นการกระทำของตัวแบบในลักษณะต่างๆ เช่น การตัดสินใจ รูปแบบทางภาษา เป็นต้น จากนั้นผู้สังเกตจะทดสอบการกระทำตามตัวแบบลักษณะต่างๆภายใต้สภาพ การณ์ต่างๆ และถ้าการตอบสนองส่งผลทางบวก ผู้สังเกตจะรวบรวมลักษณะของตัวแบบในรูปแบบต่างๆ แล้วนำมาสร้างเป็นกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่ๆ

3. การสอนความคิดและพฤติกรรมสร้างสรรค์ การมีตัวแบบจะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เพราะมนุษย์เมื่อเห็นตัวแบบกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง มนุษย์อาจใช้ประสบการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ประกอบกับการกระทำของตัวแบบมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ไม่เพียงพอก็จะไม่มีอิทธิพลต่อการกระทำของผู้สังเกตแต่อย่างใด

4. การยับยั้งการกระทำหรือการลดพฤติกรรมที่จะกระทำ การที่ได้เห็นตัวแบบถูกลงโทษ ผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำตามตัวแบบนั้น ในทำนองเดียวกันถ้าได้เห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องและถูกห้ามปรามแล้วไม่มีผลกรรมใดๆ ตามมา กล่าวคือ ตัวแบบยังคนทำ

พฤติกรรมไม่ถูกต้องนั้นเหมือนเดิม ผู้สังเกตก็จะมีแนวโน้มที่จะกระทำให้เหมือนตัวแบบได้เช่นกัน

5. การส่งเสริมการกระทำ การมีตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการกระทำ ทั้งที่เป็นทางบวกและทางลบ ถ้าผู้สังเกตได้เห็นพฤติกรรมหนึ่งและได้รับรางวัล ผู้สังเกตก็มีแนวโน้มที่จะกระทำตามมากขึ้น ในทำนองเดียวกัน ถ้าผู้สังเกตได้เห็นตัวแบบที่แสดงความก้าวร้าว และได้รับการยกย่องว่าเป็นสิ่งที่ดี ผู้สังเกตเห็นมีแนวโน้มที่จะกระทำมากขึ้นเช่นกัน

6. ด้านอารมณ์ การมีตัวแบบนี้ นอกจากจะช่วยส่งผลต่อการกระทำตามตัวแบบแล้วยังมีผลต่ออารมณ์ผู้สังเกตให้รุนแรงเพิ่มขึ้นอีก และกระตุ้นให้เกิดอารมณ์คล้อยตามไปด้วย

7. การเอื้ออำนวยให้เกิดการกระทำตามตัวแบบ การกระทำใดที่คนได้รับผลประโยชน์มีคุณค่าและคนส่วนใหญ่มีความชื่นชอบอยู่เสมอ การกระทำของตัวแบบนี้ก็จะทำให้ผู้สังเกตกระทำได้อย่างรวดเร็ว และมีความง่ายในการกระทำตาม นอกจากนี้เมื่อคนเราสามารถกระทำตามตัวแบบได้เร็ว จะทำให้เกิดการแผ่ขยายจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งได้โดยเร็ว

8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบเอกสารที่ผู้ศึกษาเกี่ยวกับ “ความรุนแรงในครอบครัว” ที่ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรง ลักษณะรูปแบบความรุนแรง ปัจจัยแวดล้อม ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างสามีภรรยา ตลอดจนการอบรมเลี้ยงดูโดยการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ที่ได้มีการศึกษาวิจัยดังนี้

ปัญญา ชิตติคุณ (2541) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรส ซึ่งประเภทของความรุนแรงแบ่งออกเป็น การทำร้ายจิตใจ การมุ่งทำร้ายร่างกาย ผลการวิจัยพบว่า ประเภทของความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างใช้มากที่สุดคือ การทำร้ายจิตใจ ได้แก่ นิ่งเฉย ทำหุทวนลม ผลุนผลันออกจากห้อง บ้าน ผู้หญิง ร้องไห้ ผู้ชาย ใช้เสียงข่ม พูดหรือเถียงเสียงดัง และพูดประชดประชัน พูดดูถูกเหยียดหยาม ต่ำว่าต่อคู่สมรส ประเภทของความรุนแรงในการทำร้ายจิตใจนั้น ผู้หญิงจะใช้มากกว่าผู้ชาย โดยผู้หญิงจะใช้การร้องไห้ และผู้ชายใช้การนิ่งเฉย ทำหุทวนลม ผลของการศึกษาพบว่า เมื่อเปรียบเทียบการใช้ความรุนแรงระหว่างเพศชายกับเพศหญิงแล้ว ส่วนใหญ่รูปแบบที่เพศหญิงใช้จะเป็นการทำร้ายทางจิตใจ พบว่าเพศหญิงเข้าทำร้ายคู่สมรสโดยไม่มีการใช้อาวุธเลย แต่พบว่าเพศชายซึ่งมีความแข็งแกร่งกว่า กลับใช้ทั้งร่างกายและวัตถุต่างๆเป็นอาวุธในการทำร้ายคู่สมรส

จรัญ พรหมอยู่ (2541) ได้กล่าวไว้ในหนังสือเกี่ยวกับ “ความขัดแย้งของคนในสังคม” ว่าเกิดจากการไม่สามารถปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ได้สมบูรณ์จึงนำไปสู่ความขัดแย้งทั้งตนและแก่คนอื่นได้ซึ่งพอสรุปใจความได้ว่าเมื่อคนมีสถานภาพทางสังคมแต่ละคนก็มีแนวทางที่ปฏิบัติตนไปตามแนวของสถานภาพของตนซึ่งเรียกว่าบทบาท ซึ่งยังต้องเกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ซึ่งตนต้องผูกพันกับสังคม การที่คนมีบทบาทต่อสังคมและประพฤติตนตามสิทธิ และหน้าที่แห่งบทบาทสมกับสถานภาพของตนต่อสังคม เป็นสิ่งสำคัญที่จะควบคุมให้เป็นระเบียบ และตรงกันข้ามถ้าคนในสังคมประพฤติบกพร่องดำเนินบทบาทของตนในสังคมให้ถูกต้องแล้วก็จะทำให้สังคมไม่เป็นระเบียบได้เกิดปัญหาสังคมขึ้น เช่นผู้พิพากษาไม่ให้ความเป็นธรรม มุ่งแต่จะรับสินจ้างรางวัล ตำรวจไม่จับกุมผู้กระทำผิดกฎหมายบ้านเมือง อาศัยเครื่องแบบประพฤติเป็นอันธพาล ครูอาจารย์เอา

เวลาราชการไปหารายได้พิเศษ ไม่สนใจการสอนศิษย์เมื่อความ รับผิดชอบแต่ละอย่างมีไม่พอ เกิด ความขัดแย้งกันเองในหน้าที่ต่างๆ ก็จะก่อให้เกิดความวุ่นวายแก่ผู้คนในการดำเนินชีวิตร่วมกันใน สังคมได้

บุศรินทร์ คล่องพยาบาล (2542) ได้ศึกษา เรื่องความรุนแรงในครอบครัว : ปัจจัยที่มี ความสัมพันธ์กับการถูกรังแกทำร้ายของภรรยาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว เก็บข้อมูลแบบ สัมภาษณ์ จากภรรยาที่อยู่อำเภอเมืองจังหวัดสระแก้วจำนวน 337 คน ผลการศึกษาพบว่าปัจจัย พื้นฐานของภรรยาอันเป็นเหตุให้เกิดความรุนแรงถูกทำร้ายจากสามี ได้แก่อายุ การศึกษา การใช้ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การเล่นเกมพนันและพบว่าภรรยาถูกทำร้ายทางจิตใจ มากกว่าทางร่างกาย ปัจจัยพื้นฐานที่สามีทำร้ายภรรยามาจากอายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ แรงงาน รายได้ ปานกลาง ใช้เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เล่นการพนัน การเผชิญกับปัญหาวิธีจัดการกับอารมณ์ ทำร้ายด้วยส่วนต่างๆของร่างกายมากกว่าอาวุธ

กฤตยา อาชวนิจกุล และวาสนา อิ่มแอม (2543) ได้ศึกษา เรื่องความรุนแรงต่อผู้ หญิงในชีวิตคู่ ขนาดของปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพและทางออก โดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เชิงปริมาณและสนทนากลุ่มบุคคลจำนวน 2,078 คนในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดนครสวรรค์ ในการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอเชิงนโยบายต่อรัฐและต่อสาธารณชนคือนอกจากความรุนแรงต่อผู้หญิงใน ชีวิตคู่จะเป็นการละเมิดสิทธิทางร่างกายและจิตใจแล้วยังเป็นปัญหาทางด้านสาธารณสุขที่ส่งผล ต่อการพัฒนาคุณภาพของสังคมโดยรวมอีกด้วยในสังคมควรตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกัน และแก้ไข โดยมีข้อเสนอการแก้ไขดังนี้มาตรการระยะสั้น ได้แก่ รมรงค์เพื่อให้กลไกต่างๆ เครือข่ายภาครัฐ และเอกชน ร่วมสร้างรักและสันติในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ อบรมตำรวจและ เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมอื่นๆ ให้มีทักษะในการจัดการคดีความรุนแรงที่มีต่อเด็กและผู้หญิง สร้างระบบการให้คำปรึกษาทักษะชีวิตก่อนมีชีวิตคู่ให้เป็นจริงหรือคำปรึกษาด้านอื่นๆ มาตรการระยะ ยาว ได้แก่ รัฐต้องประกาศนโยบายการยุติความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นวาระสำคัญของชาติ เพื่อแก้ ปัญหารากเหง้าของความรุนแรงและเริ่มเสริมสร้างรัฐไทยให้เป็นสังคมที่ปลอดความรุนแรงทุกประเภท ให้จัดตั้งหน่วยงานของรัฐขึ้นใหม่ที่ให้บริการแก่ผู้หญิงและเด็กที่ประสบปัญหาความรุนแรงต่างๆ

กุสุมา พลแก้ว (2544) ได้วิจัยเรื่องการปรับตัวทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้หญิงใน สังคมชนบทภายหลังการหย่าร้าง โดยวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวทางของหญิงในชนบท ภายหลังการหย่าร้าง ว่าผู้หญิงเหล่านั้นมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของตน ไปตามการเปลี่ยนแปลงของ สถานภาพความรุนแรงอย่างไรบ้าง โดยจะเน้นการศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวทางทางสังคม เศรษฐกิจ และการเลี้ยงดูลูก รวมทั้งการศึกษาสถิติ สาเหตุการหย่าร้างและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

มาลี จิรวฒนา นนท์ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง “กระบวนการเข้าสู่การเป็นครอบครัว แม่คนเดียว” เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนาแบบสัมภาษณ์เจาะลึก การสังเกตการณ์และการเยี่ยมบ้าน ผลการวิจัยพบว่าสามารถที่นำสู่ชีวิตคู่ จัดแบ่งเป็น 2 สาเหตุ คือ 1) ความขัดแย้งและการทะเลาะวิวาท มีปัญหาที่ตกลงกันไม่ได้ในครอบครัว อันนำไปสู่การแยกทางหย่าร้าง 2) การเสียชีวิตของคู่สมรส ทั้ง 2 กรณี ต่างนำไปสู่จุดจบชีวิตคู่ครอบครัวเช่นเดียวกัน

วิลาสินี พนานครทรัพย์ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง “ความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่ : เสียงผู้หญิง” ผลจากการศึกษาในส่วนของกระบวนการความรุนแรงนั้น พบว่า ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมี

ลักษณะของการเกิดซ้ำ กล่าวคือ เมื่อผู้หญิงถูกสามีทำร้ายร่างกายครั้งแรก ผู้หญิงจะไม่ออกจากความสัมพันธ์ทันทีแต่จะพยายามหาสาเหตุที่ทำให้สามีทำร้ายร่างกายเธอ เมื่อค้นหาสาเหตุแล้วผู้หญิงจะให้ความหมายกับการทุบตีทำร้ายร่างกายที่เกิดขึ้นครั้งแรกในลักษณะลดความรุนแรงลง โดยการกล่าวอ้างไปถึงความล้มเหลวของสามี ความรักที่พวกเขามีต่อกัน หรือแม้กระทั่งการกล่าวโทษตัวเอง อย่างไรก็ตามเมื่อผู้หญิงยกโทษให้สามี ความรุนแรงไม่ได้ยุติลง ตรงกันข้ามเมื่อเกิดปัญหาหรือความตึงเครียดในครอบครัวขึ้นมา ความรุนแรงและความถี่ของการทำร้ายก็เพิ่มขึ้นด้วย และภายหลังที่ภาวะของการทำร้ายจบลงก็จะตามมาด้วยภาวะของการสำนึกผิดและคำขอโทษจากสามีเธอ ผู้หญิงจึงยังคงอยู่กับสามีด้วยความหวังที่ว่าการทำร้ายจะไม่เกิดขึ้นอีก ผนวกกับข้อจำกัดของผู้หญิงเอง ทั้งการไร้ที่พึ่งพิงและการทนอยู่เพื่อรักษาความเป็นครอบครัว ทำให้ความรุนแรงเกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่งสำหรับในส่วนของประเด็นการจัดการกับปัญหาของผู้หญิงนั้น การศึกษาครั้งนี้พบว่ามีสามรูปแบบ คือ การทนอยู่ การแยกทางและการฆ่าสามี โดยเงื่อนไขที่ทำให้ผู้หญิงสามารถยุติโดยการหย่าร้าง คือ การที่ผู้หญิงตระหนักว่าการทนอยู่ไม่ใช่วิถีทางของการแก้ปัญหา และการที่ผู้หญิงสามารถพึ่งพาตนเองได้ ผนวกกับการได้รับความช่วยเหลือจากแหล่งสนับสนุนทางสังคม ในขณะที่รูปแบบการยุติปัญหาโดยการฆ่าสามีเป็นวิธีที่ผู้หญิงไม่ได้ตั้งใจให้เกิด ผู้หญิงไม่ได้คาดคิดมาก่อนว่าการกระทำของเธอจะทำให้สามีตาย

พระครูนิภาสธรรมาธิมุต (อำพร ปริมุตโต) (2554) จากการศึกษาปัญหาความขัดแย้งของครอบครัวไทย พบว่า มีปัญหาที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ 1) ปัญหาความขัดแย้งขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ปัญหาความแตกต่างด้านลักษณะนิสัย ทศนคติ หรือบุคลิกภาพที่เป็นเชิงปัจเจกบุคคล หรือมาจากครอบครัวเดิม 2) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของครอบครัว เช่น ปัญหาด้านการเงิน และปัญหาของบุคคลในครอบครัวที่ไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งเป็นปัญหาระดับกลาง 3) ปัญหาความขัดแย้งในระดับรุนแรงของครอบครัว เช่น ปัญหาการหย่าร้าง การนอกใจ การไปมีภรรยาหรือสามีใหม่ การทะเลาะเบาะแว้งขั้นรุนแรงของครอบครัว ที่นำไปสู่การทำร้ายซึ่งกันและกันหรือนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวจนไม่สามารถประคับประคองสภาพครอบครัวให้อยู่รอดมั่นคงได้ ผลการศึกษาสาเหตุที่พบผู้หญิงใช้เป็นข้ออ้างเพื่อหย่าร้างกับสามีมากที่สุดเกี่ยวกับทัศนคติหรือความคิดเห็นไม่ตรงกันและรองลงมาคือการนอกใจภาวะการหย่าร้างผู้หญิงต้องมีการปรับบทบาททั้งทางด้านสังคมคือ การปรับบทบาทเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างญาติฝ่ายสามีที่ต้องทำห่างเหินไปรวมทั้งต้องรู้จักปรับบทบาทให้เหมาะสมกับสถานภาพแม่หม้าย ส่วนทางด้านเศรษฐกิจผู้หญิงสามารถปรับบทบาทได้ดี แต่การปรับบทบาทด้านการเลี้ยงดูลูกไม่ดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะเวลาที่มีให้ลูกน้อยลงต้องหาเลี้ยงครอบครัวเพียงผู้เดียว ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างความสัมพันธ์ของแม่กับลูก

Gelles (1976) อ้างถึงใน อริยา คัมภีร์ (2544) ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยในวารสารเรื่อง “Marriage and the family” คู่สมรสพบว่า ภรรยาที่มักถูกทำร้ายจากสามี เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบพึ่งพา โดยเมื่อมีความรุนแรงเกิดขึ้น ภรรยาจะเป็นผู้เก็บกดความคับข้องใจ ความโกรธเคืองที่มีต่อสามี

Bandura and Walters (1959) อ้างถึงใน สุมิตรา นิธิสินประเสริฐ (2540) ได้ศึกษาพบว่ามารดาที่ชอบใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา บุตรมักจะมีแนวโน้มที่จะใช้ความก้าวร้าวในการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น

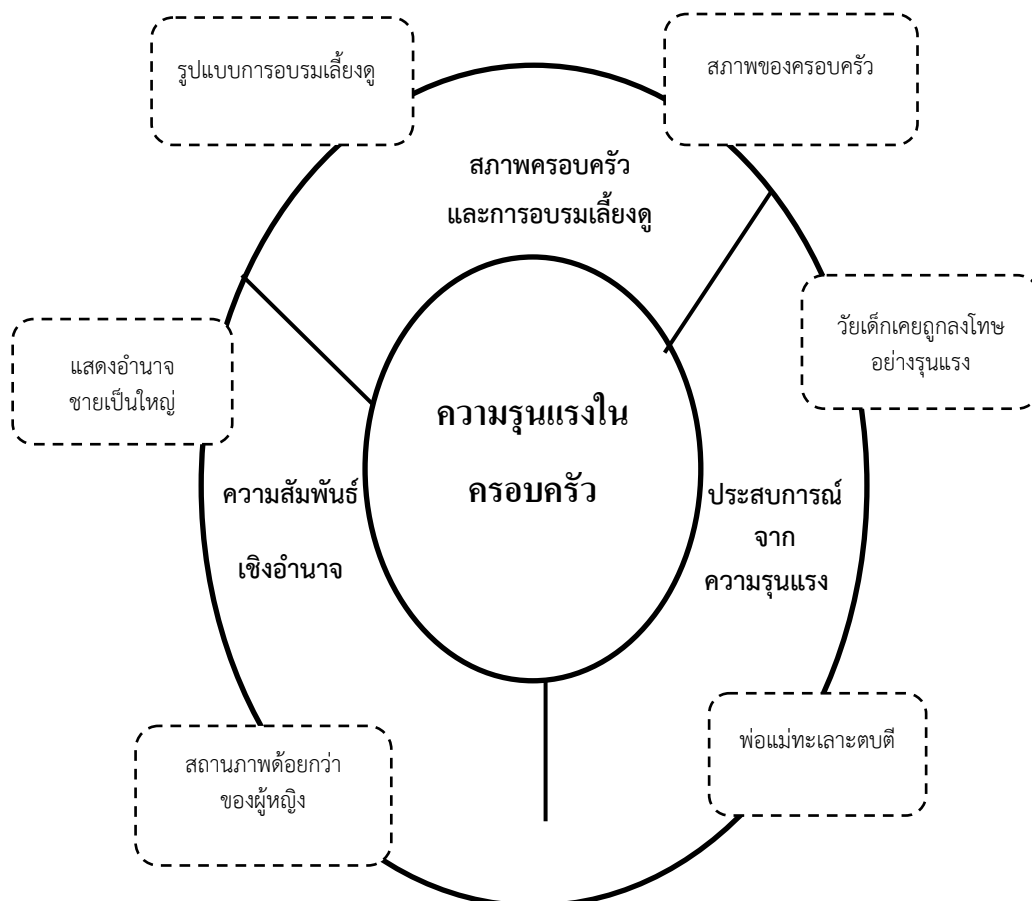
Hallin and Wheeler (1982) อ้างถึงใน สุมิตรา นิธิสินประเสริฐ (2540) ได้ศึกษาพื้นฐานทางครอบครัวของกลุ่มผู้ต้องขังวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวพบว่า 9 ใน 10 รายของกลุ่มที่มีความรุนแรงนี้มาจากครอบครัวที่มีความรุนแรงทางกายภาพและมีรายงานถึงเหตุการณ์ที่บิดามารดาแสดงความรุนแรงและทำทารุณกับคนในครอบครัว

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงระหว่างคู่สมรส สรุปได้ว่าสังคมไทย เริ่มสนใจศึกษาปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยเฉพาะระหว่างสามีภรรยาและคู่รักมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว งานวิจัยที่ผ่านมาบอกกล่าวถึงระดับความรุนแรงของปัญหา สาเหตุ รูปแบบ ผลกระทบและข้อเสนอแนะต่างๆอย่างชัดเจนและไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนใหญ่ข้อเสนอแนะ มักจะเป็นการส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคมโดยเฉพาะค่านิยมชายเป็นใหญ่ และการนิยมใช้อำนาจเหนือผู้หญิงและเด็ก ผลกระทบที่ตามมาไม่เพียงตกแก่คู่สมรสเท่านั้นที่ต้องทุกข์ทรมาน บางครั้งก็เลือกที่จะยุติความรุนแรงด้วยการต้องจบชีวิตของอีกฝ่ายหนึ่งแต่มีผลที่โหดร้ายต่อเด็ก ทั้งยังเป็นกรกล่อมเกลาคำให้เด็กเหล่านี้กลายเป็นผู้กระทำความรุนแรงเสียเองในอนาคต เป็นวงจรความรุนแรงที่ไม่รู้จักจบ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาประเด็นที่ยังขาดหายไปคือ การศึกษาวิจัยที่เน้นและสนใจเกี่ยวกับภูมิหลังทางครอบครัวคู่สมรสสมุสลิที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว : กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสตูลโดยสนใจว่าคู่สมรสมีภูมิหลังเกี่ยวกับสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูเป็นอย่างไร เคยมีประสบการณ์การใช้ความรุนแรงหรือไม่อย่างไร

9. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดการวิจัยโดยการเลือกวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว ศึกษาจากภูมิหลังทางครอบครัวของคู่สมรสที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งสนใจว่าคู่สมรสมีภูมิหลังเกี่ยวกับสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูประสบการณ์การใช้ความรุนแรง และความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ที่นำไปสู่ความรุนแรงในคู่สมรส โดยใช้แนวคิดความขัดแย้งและความรุนแรงในครอบครัว ในการศึกษาเรื่องความรุนแรงในครอบครัวนี้ จากนั้นจึงนำทฤษฎีทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม และทฤษฎีบทบาททฤษฎีเลียนแบบ และทฤษฎีการอบรมเลี้ยงดู เป็นต้นที่จะนำมาเสนอให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม และอธิบายถึงการกระทำของบุคคลที่ได้จากการเรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวนี้ เพื่อศึกษาภูมิหลังของความรุนแรงในคู่สมรส

ภาพประกอบที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

เป้าหมายของการวิจัยนี้ เป็นการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ภูมิหลังทางครอบครัวคู่สมรสสมรสที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว: กรณีศึกษา อำเภอเมืองจังหวัดสตูลเป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งการศึกษานี้ให้ความสำคัญกับข้อมูลในภาคสนามโดย เทคนิควิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เห็นถึงขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาดังละเอียดต่อไปนี้

1. วิธีการวิจัย

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยเลือกใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการหาคำตอบเกี่ยวกับการศึกษาเรื่อง “ภูมิหลังทางครอบครัวคู่สมรสสมรสที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว : กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสตูล” โดยการนำแนวคิดที่สำคัญมาใช้ในการศึกษา 3 แนวคิด คือ แนวคิดการอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์ความรุนแรง และความสัมพันธ์เชิงอำนาจในคู่สมรส ซึ่งจะต้องทำความเข้าใจเรื่องรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์ความรุนแรง และความสัมพันธ์เชิงอำนาจในคู่สมรส การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาของงานวิจัยในครั้งนี้ คือ คู่สมรสสมรสที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งเน้นที่ ภรรยา เนื่องจากเป็นผู้ถูกระทำ ส่วนผู้ให้ข้อมูลรอง คือ บิดาหรือมารดา ลูก ญาติพี่น้องของคู่สมรสและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งกระบวนการศึกษาออกเป็น 3 ประการ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ คือ

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาภูมิหลังการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว เป็นการศึกษาสภาพครอบครัวและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาประสบการณ์การใช้ความรุนแรง เป็นการศึกษาถึงประสบการณ์ความรุนแรงทั้งจากการเคยถูกล่วงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง และเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี ทำร้ายกันในวัยเด็ก

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจของคู่สมรสสมรสในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสตูล เป็นการศึกษาถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสที่มีทัศนคติ ความเชื่อเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจ การแสดงอำนาจชายเป็นใหญ่ และสถานภาพด้อยกว่าของหญิง

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาปรากฏการณ์ภาคสนามนี้ ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non participant observation) เพื่อทำการสังเกตเกี่ยวกับการเข้ามาร้องเรียนและขอความช่วยเหลือของสามีหรือภรรยาที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวต่อคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด หลังจากที่ได้ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยพิจารณากรณีศึกษาที่มีความรุนแรงในคู่สมรส ผ่านสำนักงานอิสลามประจำจังหวัดสตูลและสัมภาษณ์คณะกรรมการฯ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ศูนย์ช่วยเหลือสังคม One Stop Crisis Center (OSCC) โรงพยาบาลสตูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการศึกษาผ่านการพูดคุย สนทนา สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ข้อมูลได้เปิดใจ เล่าเรื่อง และระบายในสิ่งที่เกิดขึ้น หรือให้ข้อมูลอย่างใดอย่างหนึ่ง รวมถึงการสังเกตปัญหาที่เกิดขึ้น การศึกษาคนที่อยู่ในสถานการณ์ดังกล่าว (สุภางค์ จันทวานิช 2530) ผู้วิจัยไม่ได้ตั้งคำถามตรงๆ ทั้งหมด แต่เลือกที่จะพูดคุยในลักษณะเปิดกว้างและมีช่องทางในการพูดคุยหลายลักษณะตามสถานการณ์ เช่น เข้าไปเยี่ยมเยียนและทำความสนิทสนม และทำให้เขารู้สึกร่วมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตเขา เห็นใจ สงสาร และเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ ให้กำลังใจ โดยพยายามรับฟังเรื่องเล่า คำพูดที่สะท้อนสาระสำคัญเรื่องราวที่เกิดขึ้น หลังจากนั้นแจ้งจุดประสงค์ของการศึกษาขออนุญาต ชักถามและการจดบันทึกข้อมูล (Note taking) การศึกษาปรากฏการณ์ในภาคสนามครั้งนี้เน้นวิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) เพื่อให้ทราบถึงลักษณะและเข้าใจปรากฏการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ผู้วิจัยจะเตรียมคำถามมาล่วงหน้าสำหรับการพูดคุยและรับฟังเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในลักษณะที่เปิดกว้างไม่จำกัด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสารบทความ และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการจดบันทึกข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยในฐานะที่อยู่ในเขตพื้นที่ตั้งของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล ศูนย์ช่วยเหลือสังคม One Stop Crisis Center (OSCC) โรงพยาบาลสตูล และ สถานีตำรวจฉลุง จึงมีความคุ้นเคยต่อสถานที่และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสำนักงาน ผู้วิจัยมีโอกาสดำเนินการพบกับเหตุการณ์ต่างๆ ตลอดจนปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ซึ่งแต่ละสถานการณ์ได้พูดคุยและสังเกตการณ์ตามประเด็นการวิจัย หลังจากได้เข้าสู่สนามและเก็บข้อมูลแล้ว ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาตีความและวิเคราะห์กรณีศึกษาต่อไป

3. หน่วยการวิเคราะห์

1. ระดับครอบครัว ได้แก่

1) คู่สมรสมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ที่ประสบปัญหาการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัว ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาโดยผ่านการพูดคุย สัมภาษณ์ คู่สมรส ภรรยา (ผู้ถูกระทำ) 8 คน สามี 2 คน

2) บิดาหรือมารดา ลูก และญาติพี่น้องของคู่สมรสที่ประสบปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาโดยผ่านการพูดคุย สัมภาษณ์ มารดาของคู่สมรส 3 คน ญาติพี่น้อง 3 คน และลูก 1 คน

2. ระดับบุคคล ได้แก่ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูลผู้นำศาสนาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาโดยผ่านการพูดคุย สัมภาษณ์ สอบถามและสังเกตการณ์ ผู้นำศาสนา 3 คน เจ้าหน้าที่ศูนย์ช่วยเหลือสังคม One Stop Crisis Center (OSCC) โรงพยาบาลสตูล 1 คน และเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจตำบลฉลุง 1 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัย เรื่อง ภูมิหลังทางครอบครัวของคู่สมรสมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ถึงภูมิหลังและสภาพการเลี้ยงดูของครอบครัว ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และประสบการณ์ความรุนแรง ที่นำไปสู่ความรุนแรงของคู่สมรสในครอบครัว ซึ่งเป็นการวิเคราะห์โดยการพูดคุย การสัมภาษณ์ การสังเกต ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆที่เกิดขึ้นในสำนักงาน ผู้วิจัยได้นำแนวคิด มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู
2. วิเคราะห์ประสบการณ์การใช้ความรุนแรง
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

เพื่อถอดรหัสตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นจึงนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาความ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการพูดคุย สัมภาษณ์แบบเจาะลึกมาวิเคราะห์ แยกประเด็นและนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมารวบรวมเพื่อให้เห็นถึงพฤติกรรมความรุนแรงต่างๆที่เกิดขึ้นในครอบครัวที่หลากหลาย ผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่ของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล

นิตา ชูโต (2545) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ว่า การนำทฤษฎีมาใช้เป็นแนวทางเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยจะต้องพิจารณาวัตถุประสงค์หรือคำถามของการวิจัยเป็นหลัก ซึ่งส่วนมากจะอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดของทฤษฎีใหญ่ๆ (Grand theories) ทางปรากฏการณ์วิทยา วัฒนธรรม การเรียนรู้ รวมทั้งทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ทางภาษาและสัญลักษณ์นิยม ดังนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลสนามจึงเป็นเรื่องที่นักวิจัยนำรายละเอียดและประสบการณ์ต่างๆ ที่ตนได้สัมผัส มาแสดงความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับคำถามการวิจัย ด้วยการวิเคราะห์อย่างเข้มข้นลึกซึ้งตามแนวทางการวิเคราะห์ที่วางไว้ เพื่อให้เห็นรูปแบบของประสบการณ์ วิธีคิด กรอบทางวัฒนธรรมของสนามของแต่ละกรณี หรือการศึกษาเพื่อพัฒนาทฤษฎีเฉพาะจากข้อมูลรูปธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การได้มาซึ่งทฤษฎีอื่นๆหรือหาคำอธิบายใหม่ๆต่อไป (Substantive or formal theory)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ถึงแม้ว่าท้ายที่สุดแล้วปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของแต่ละครอบครัวมีความแตกต่างกันแต่สิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยได้สัมผัสและมีโอกาสพูดคุยด้วย คือ คู่สมรสที่มีพฤติกรรมความรุนแรงมีพื้นฐานมาจากครอบครัวที่มีปัญหาเกี่ยวกับสภาพครอบครัว การเลี้ยงดู ประสบการณ์การใช้ความรุนแรงและความสัมพันธ์เชิงอำนาจ กล่าวคือ ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นมีความสำคัญต่อพฤติกรรมที่นำไปสู่ความรุนแรงของครอบครัวมาจากคู่สมรสที่มาจากสภาพครอบครัวที่มีปัญหา เช่น สภาพเศรษฐกิจทางครอบครัว ยาเสพติด การแต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อย มีพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยง ความสัมพันธ์ทางเครือญาติของสามีหรือภรรยาที่ไม่ลงรอยกัน และบิดามารดาแยกกันอยู่หรือหย่าร้างกัน ส่งผลให้ขาดความอบอุ่นและความสมบูรณ์ในครอบครัว รู้สึกขาดความรัก การเอาใจใส่และการอบรมเลี้ยงดูที่ดี ปัญหาเหล่านี้ล้วนมีผลอันสำคัญต่อคู่สมรสในการแสดงออกทั้งทางด้านอารมณ์และพฤติกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม คู่สมรสที่ครอบครัวมีพฤติกรรมความรุนแรงอยู่เสมอจะไม่สามารถทำหน้าที่ครอบครัวที่ดีได้ เพราะว่าสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวถูกทำลาย บุคคลที่เป็นหลักของครอบครัว คือ สามี ภรรยา หรือ พ่อ แม่ ไม่สามารถทำหน้าที่ของตนได้ดี ส่งผลให้ครอบครัวไม่สงบสุข เห็นห่าง ขาดความรัก ความสามัคคี และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ในขณะที่คู่สมรสที่มีประสบการณ์การใช้ความรุนแรงทั้งเคยเห็นหรือเคยถูกทำร้ายในวัยเด็กดังกล่าวนี้จะฝังใจเรื่องความรุนแรงและจะเข้าใจว่าวิธีการแก้ปัญหาคือการใช้ความรุนแรง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาก่อนหน้านี้เกี่ยวกับคู่สมรส พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่บิดามารดาทำโทษ ทุบตีกัน บิดามารดาที่ทุบตีบุตร พี่น้องที่ทะเลาะวิวาทกันบ่อยครั้งจะแสดงความก้าวร้าวรุนแรงกับคู่สมรสมากกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ความรุนแรงดังกล่าว และผู้ที่มีประสบการณ์ความรุนแรงจะใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรสมากขึ้นนอกจากนี้ความรุนแรงในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว เช่น ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ความเป็นใหญ่ของชายในบ้าน โดยเฉพาะการครอบครองทรัพย์สินและอำนาจในการจัดการค่าใช้จ่าย การไม่พูดจาสื่อสารกันของสามีภรรยาและคนในบ้านและความขัดแย้งในชีวิตแต่งงาน เป็นต้น ซึ่งยังเป็นค่านิยมที่ยังหลงเหลือจนถึงปัจจุบันโดยเฉพาะชาวมุสลิมที่ยึดถือสามีเป็นหัวหน้าครอบครัวมีหน้าที่ครอบครองและควบคุมสมาชิกในบ้าน และให้ภรรยาเป็นคนดูแลบ้านและลูกๆ ทำให้เกิดความขัดแย้งภายในบ้านและอาจไปสู่ความรุนแรง

ความรุนแรงของคู่สมรสที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นการกระทำรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในบ้าน (Domestic violence) โดยที่ผู้หญิงหรือภรรยาถูกสามีหรืออดีตสามี ทำทารุณกรรม ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบตั้งแต่ การทำร้ายร่างกาย ได้แก่ การเตะต่อย กระทบ ทุบตี ทำให้บาดเจ็บด้วยวิธีต่างๆ การทำร้ายทางจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นการบีบคั้นทางจิตใจ การด่าทอข่มขู่ ฆ่าทำร้ายร่างกาย การบีบบังคับ การดูถูกเหยียดหยาม การทำร้ายดังกล่าวนี้นับเป็นอาชญากรรมความรุนแรงอย่างหนึ่ง แต่แตกต่างตรงที่มักเกิดขึ้นภายใต้หลังคาบ้าน ซึ่งคนทั่วไปมักเข้าใจว่าเป็นสถานที่ปลอดภัย ทำให้เป็นความรุนแรงที่ยากที่จะป้องกัน เพราะผู้กระทำส่วนใหญ่คือผู้ชายที่เป็นสมาชิกในครอบครัว

การระมัดระวังหรือการป้องกันตนเองจึงเป็นสิ่งที่ถูกมองข้าม เป็นผลให้โอกาสในการกระทำ ความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อการกระทำ ความรุนแรงในบ้านเกิดขึ้น สมาชิกในบ้านหรือญาติพี่น้อง จะช่วยกันปกปิดและไม่ต้องการเอาผิดเพื่อไม่ให้เป็นเรื่องใหญ่โต หรือถ้ารู้ก็ให้ถือว่าเป็นเรื่องผัวๆ เมียๆ ลี้นกับฟัน ผู้ถูกกระทำจึงจำที่จะต้องปกปิดและเป็นฝ่ายอดทนกล้ากลืนรับการกระทำนั้นต่อไป

ผลการศึกษาจากกรณีศึกษา

สำหรับในส่วนนี้เป็นการนำเสนอให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่และความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวของกรณีศึกษา เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าความรุนแรงของผู้สมรสสมรสในอำเภอเมือง จังหวัดสตูลอย่างไร

กรณีศึกษาครอบครัวที่ 1 : นางเกา อายุ 51 ปี

นางเกา (นามสมมุติ) ตัดสินใจใช้ชีวิตคู่กับสามี (นายฮาติม) แม้ว่าทางครอบครัวทั้งสองไม่สนับสนุนความสัมพันธ์ครั้งนี้สัก ทำให้ทั้งสองตัดสินใจใช้ชีวิตคู่ด้วยกันโดยไม่ได้มีพิธีการอะไร เพราะคิดว่าด้วยความรักจึงคิดว่าสามารถใช้ชีวิตคู่ร่วมกันได้ ในระยะแรกของการอยู่ด้วยกันยังไม่มีปัญหาอะไร จนเมื่อตั้งท้องและมีลูกคนแรกก็กลับไปอยู่ที่บ้านของสามี ก็มีปัญหาดูด้วยกันเป็นประจำ เนื่องจากครอบครัวด้านสามีไม่ยอมรับ ประกอบกับภรรยาอยู่บ้าน เลี้ยงลูก ไม่ได้ประกอบอาชีพอะไร ต่อมาเมื่อมีลูกเพิ่มมากขึ้นก็เริ่มมีปัญหาเพิ่มขึ้น สามีทำงานเป็นนายหน้าขายรถและทำงานบ่อกุ้ง หากครั้งไหนกุ้งตายหรือเป็นโรคก็ทำให้ขาดทุนเป็นแสน ทำให้รายได้ของครอบครัวไม่เป็นหลักแหล่ง หากมีมากก็ใช้มาก หากไม่มีก็หมดตัวแล้วทะเลาะกันที่สุดในที่สุด พฤติกรรมที่เกิดขึ้นบ่อยคือ การมีปากเสียง และทะเลาะกัน ขว้างปาสิ่งของ ตบตีกันเป็นเรื่องธรรมดา นานเข้าก็มีการลงไม้ลงมือหนักขึ้นเรื่อยๆ ล่าสุดมีการใช้อาวุธ คือ เสียมมาแทงเพื่อทำให้บาดเจ็บ จากการสอบถามญาติพี่น้องนางเกาพบว่า

“คู่สามีภรรยาคนนี้ทะเลาะกันบ่อยครั้งเป็นเรื่องธรรมดาตั้งแต่ลูกๆ ยังเล็กจนถึงตอนนี้ลูกบางคนออกเรือนมีครอบครัวก็ยังทะเลาะกันเป็นประจำ และเมื่อเวลาผ่านไปเหตุการณ์เหล่านี้ญาติๆ และลูกต่างคิดว่าเป็นความเคยชินเพราะเห็นเป็นเนืองนิจ แต่ด้วยเหตุการณ์วันนั้นมีการลงไม้ลงมือและอาวุธ ทำให้นางเกาได้รับบาดเจ็บจนต้องส่งโรงพยาบาล ทำให้พวกเราคิดว่าค่อนข้างรุนแรง จึงชวนกันไปร้องเรียนต่อสำนักงานอิสลามเพื่อช่วยแก้ปัญหา”

นางสาวนี้ลูกสาวคนโตของนางเภาอายุ 30 ปี ได้เล่าเพิ่มเติมว่า

“พ่อกับแม่ทะเลาะกันเป็นประจำค่ะ พวกเราลูกๆ เห็นว่าเป็นเรื่องปกติค่ะ ถ้าวันไหนหรือช่วงไหนไม่ทะเลาะกันรู้สึกประหลาดใจ เวลาที่ทะเลาะหรือมีปากเสียงกันพวกเราจะเฉยๆ แต่ถ้าลงไม้ลงมือพวกเราถึงจะเข้าไปแยกกัน พ่อและแม่ต่างคนต่างใจร้อน ไม่ค่อยยอมกัน เวลาที่พ่อไม่พอใจอะไร ก็จะขว้างปาสิ่งของ ส่วนแม่ชอบโวยวายและตะโกนด่า ยิ่งทำให้พ่อโกรธ เวลาทะเลาะกันจะด่าเรื่องในอดีต รู้สึกเหมือนแม่มีความทรงจำที่ไม่ค่อยดีเกี่ยวกับครอบครัวของพ่อ พ่อแม่พูดจาด่าทอมากขึ้น พ่อก็โกรธ ทีนี้ก็จะลงไม้ลงมือกัน แต่พักหลังพ่อเริ่มติดผู้หญิงที่ร้านอาหาร ปัญหา ก็มีมากขึ้น ไม่ไว้ใจกันและทะเลาะหนักขึ้นทุกวัน จนทำให้แม่ต้องเข้าโรงพยาบาล”

จากการพูดคุยและสอบถามน้องสาวนางเภาเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตของครอบครัวนายอาลี พบว่านางเภาเคยเล่าว่านายอาลีได้รับการเลี้ยงดูแบบดูแบบทอดทิ้งและควบคุมในเวลาเดียวกัน ไม่ได้รับการเอาใจใส่ สนับสนุนหรือให้คำแนะนำเท่าที่ควร พ่อมักใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงและปราศจากเหตุผล อีกทั้งยังไม่ให้ความสนิทสนมหรือเป็นกันเองและปล่อยให้ปล่อยปละละเลย เนื่องจากพ่อนายอาลีมีอาชีพขายปลาสดรายใหญ่ที่ตลาดนัด มีภรรยาหลายคน ใครๆก็รู้จัก เป็นเจ้าพ่อตลาดนัดก็ว่าได้ ร่างสูงใหญ่ พูดจาเสียงดัง ไม่ค่อยมีเวลาอยู่กับครอบครัว สามีนางเภาเป็นลูกของภรรยาคนหนึ่ง ซึ่งเป็นภรรยาที่ไม่ค่อยได้รับความสนใจจากบิดาซักเท่าไร เนื่องจากยากจน ไม่เหมือนภรรยาคนอื่นมาจากครอบครัวที่มีฐานะดีกว่า แม่ไม่ได้ทำงานอะไร อยู่บ้านเลี้ยงลูก นานๆที พ่อจะกลับมาที่บ้านซักที เขาเคยถามแม่ว่า ทำไมพ่อไม่ค่อยกลับบ้าน แม่บอกว่าบ้านนี้พ่อมีลูกชาย สามารถรับผิดชอบเองได้ ทั้งๆที่เขายอายุ 14 ปี เอง แต่บ้านโน้นมีลูกสาวต้องดูแลให้ดีพ่อเป็นคนดูมาก ถ้าหากใครทำอะไรไม่พอใจก็จะโดนลงโทษแม้ว่าคนๆนั้นจะเป็นเมียตัวเอง เจ้าก็เจ้าการ ควบคุมทุกอย่างทุกบ้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องค่าใช้จ่ายหรือการเป็นอยู่ ลูกทุกคนต้องฟังคำสั่งและทำตามที่ตนเองเห็นด้วยเท่านั้น ทั้งๆที่ตัวเองมีเมียหลายคน ลูกเมียไม่มีใครกล้า น้องสาวนางเภากล่าวต่ออีกว่า

“นายอาลีเคยเล่าว่าเขาสังเกตเห็นว่าแม่จะโดนพ่อทำร้ายหรือดูด่ามากกว่าคนอื่น ทำให้เขาไม่ค่อยสนิทกับพ่อ และรู้สึกฝังใจตลอดเวลา เขาเป็นลูกชาย พอจบ ม. 3 พ่อบอกว่า ไม่ต้องเรียนต่อแล้ว ให้ออกมาทำงานหาเงินช่วยพ่อ เขาก็ไม่เรียน ตอนนั้นเขาอายุได้ 15 ปี ก็ออกเรือเพื่อหาเงินเลี้ยงตัวเองและแม่ ส่วนตัวคิดว่าไม่อยากขอความช่วยเหลือจากพ่อซักเท่าไร ไม่อยากเห็นหน้า

พ่อ เลยไม่เรียนต่อ พ่อชอบกลับมาเปรียบเทียบกับลูกบ้านโน้นกับ
ตัวเอง และชอบทำร้ายแม่”

มีเหตุการณ์หนึ่งพ่อกลับมาจากตลาดนัดโดยไม่บอก แม่ไม่ได้เตรียมกับข้าวให้ แกลย
ไว้วาย ขว้างจานข้าวออกนอกหน้าต่างต่างด่าว่าหากแม่เลี้ยงก็จะโดนตบหรือทำให้เจ็บปวด วันไหนที่พ่อ
โกรธแม่ วันนั้นเค้าก็ต้องโดนลงโทษด้วย เช่น ลงโทษโดยการไม่ให้ค่าขนม หรือหากเค้าเลี้ยงแทน
แม่ พ่อมักจะเดินเข้ามาตบหัวและถูกด่าว่าเสมอ ทำให้เขาไม่ค่อยอยากอยู่บ้าน บางทีก็ออกไปไกล
ถึงน่านน้ำอินโด 15 วัน ถึงได้กลับบ้าน จากการที่เขาถูกเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งและควบคุมในเวลา
เดียวกัน รู้สึกเหินห่างไม่ได้รับการสนับสนุนและมีปฏิสัมพันธ์น้อยจากพ่อ และใช้วาจาที่รุนแรง เมื่อมี
การลงโทษก็จะถูกลงโทษด้วยความรุนแรง ทำให้เขาเติบโตเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมรุนแรงและก้าวร้าว
ต้องดิ้นรนด้วยตนเอง และรู้สึกไม่อยากพึ่งพาคนอื่น การที่เขาได้รับการเลี้ยงดูแบบควบคุมและ
เข้มงวดนั้น ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างกัน ทำให้รู้สึกว่าเขาขาดความรัก ความอบอุ่น ความเชื่อมั่นใน
ตัวเอง ในขณะที่เดียวกันยังซึมซับค่านิยมการแสดงออกด้วยการออกคำสั่ง แบบเผด็จการและไม่มี
เหตุผล

ต่อมานายอาลีมีครอบครัวก็ถูกควบคุมจากพ่อ และยังไม่ได้รับการสนับสนุน ทำให้
รู้สึกน้อยใจ พอมีลูกมีหลานก็ไม่ได้รับความยุติธรรม ลูกของเขากับกับนางเภาถูกกีดกัน ไม่ได้รับความ
รักจากปู่เหมือนหลานคนอื่นๆ มารดาก็ได้รับน้อยกว่าลูกคนอื่นๆ จากการได้เรียนรู้ประสบการณ์ความ
รุนแรงที่เกิดขึ้นกับตัวเองและบุคคลรอบข้างทำให้นายอาลีรู้สึกสิ้นหวัง หวาดกลัว เพียงแค่เห็น
แม่หรือคนที่เขารัก ถูกทำร้ายทั้งร่างกายและจิตใจ จนรู้สึกเกลียดชังคนที่ใช้กำลัง ขณะเดียวกันก็ได้
เรียนรู้ว่าการทำร้ายร่างกายคนที่เขารักหรือคนในครอบครัวเป็นการแสดงออกที่เหมาะสมและเรียนรู้
ว่าคนที่ใช้ความรุนแรงภายในบ้าน มีอำนาจและมีลักษณะของความเป็นใหญ่ สามารถควบคุมทุกอย่าง
ภายในบ้าน

กรณีศึกษาครอบครัวที่ 2 : นางนุสรุ (นามสมมุติ)

นางนุสรุ(นามสมมุติ)เป็นพนักงานราชการสอนอยู่โรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งใน
จังหวัด ได้หย่าขาดกับนายภูอาหมาต (นามสมมุติ) หลังจากผ่านการประนีประนอมและไกล่เกลี่ย
หลายครั้งทั้งทางญาติพี่น้อง และจากสำนักงานอิสลามฯ ซึ่งนางนุสรุ อายุ 34 ปี ได้ให้สัมภาษณ์กับ
ผู้วิจัยว่าได้หย่าขาดกับสามีหลังจากที่มีปัญหาสะสมมานานเธอแต่งงานตั้งแต่เรียนมหาวิทยาลัยเปิดปี
ที่ 3 มีลูกด้วยกัน 2 คน ชายหนึ่ง หญิงหนึ่ง ลูกๆอยู่ในวัยประถมศึกษา คนพี่เรียนอยู่ ป.4 ส่วนคนน้อง
เรียนอยู่ ป.1 ปัจจุบันเธอกลับมาอาศัยกับพ่อแม่ สามีและครอบครัวของเขาไม่ให้ลูกให้เธอ บอกว่าถ้า
จะหย่าก็ไม่ต้องเอาลูกไปนางนุสรุ(นามสมมุติ) กล่าวว่า

“ปัญหาของเรามาสั่งสมมานาน (นั่งและเริ่มร้องไห้) เราแต่งงานกันไม่ใช่เพราะความรัก ตอนนั้นพี่กำลังเรียนอยู่ปี 3 ตอนปลายๆ พี่ยอมรับว่าพี่เป็นคนสวย หน้าตาดีคนหนึ่ง ฐานะทางบ้านก็ดี มีผู้ชายหมายปองหลายคน ตัวพี่เองก็มีแฟนแล้วเป็นตำรวจ แต่พ่อแม่ของเราไม่เห็นด้วย”

มีอยู่วันหนึ่งมีญาติมาแนะนำและเสนอนายกุอาหมาต (อดีตสามี) ซึ่งมีคุณสมบัติที่เพียบพร้อมทั้งรูปร่างหน้าตา ฐานะ การศึกษา พ่อแม่และญาติเห็นพ้องต้องกัน ก็เกลี้ยกล่อมให้พี่แต่งงานกับเขา พี่เป็นลูกคนโต พ่อแม่รักและหวง ก็เลยยอมทำเพื่อพ่อแม่ เราก็แต่งงานกัน 2-3 ปีแรกชีวิตคู่รักกันด้วยดี ทุกคนอิจฉากันทั้งนั้น ต่อมาเมื่อพี่เรียนจบ เราก็มีลูกด้วยกัน พี่ต้องมาอาศัยอยู่บ้านสามี ซึ่งอยู่ห่างกับบ้านพี่หลายกิโล เราอยู่คนละอำเภอกัน พี่ต้องห่างจากครอบครัวอันเป็นที่รักมากในชีวิตพี่

ครอบครัวของพี่จะรักลูกๆ ถึงแม้จะมีครอบครัวกันแล้วก็มาหากัน อยู่ด้วยกันเป็นครอบครัวใหญ่ จะช่วยเหลือกัน บ้านเราทำธุรกิจครอบครัว คือ มีโรงไก่ เชือดไก่ ขายไก่สด และเลี้ยงปลาตก ทุกคนในบ้านมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน ทุกวันเราทำงานด้วยเสียงหัวเราะและรอยยิ้ม แต่กลับกันเมื่อพี่มาอยู่บ้านสามี ทุกคนในบ้านต่างคนต่างอยู่ ลูกคนไหนที่แต่งงานมีครัวเรือนแล้วต้องออกไปอยู่ข้างนอก ต้องสร้างเนื้อสร้างตัวเอง สามีพี่เป็นลูกคนสุดท้องเลยต้องอยู่บ้านเดียวกับพ่อแม่ และต้องเป็นดูแลพ่อแม่ของเขา ทุกอย่างก็ต้องขึ้นอยู่กับคำสั่งของพ่อว่าให้ทำอะไร ไม่ต้องทำอะไร บ้านของเขาเป็นบ้านที่มีฐานะและเจ้าศเจ้าอย่าง ทำอะไรต้องคิดถึงหน้าตาของตนเอง เพราะมีคนนับหน้าถือตามากมาย

“พี่ต้องคอยปรนนิบัติสามี พ่อแม่สามี และลูกๆ ทุกอย่าง ตั้งแต่เรื่องในครัว เลื้อผ้า และดูแลบ้านทั้งหมด พี่ต้องทำอาหารให้ทุกคนกินก่อน พี่ต้องดูแลพ่อแม่ยายเข้านอนก่อน พี่ต้องให้ลูกทำการบ้านและพาลูกนอนก่อน และสุดท้ายพี่ต้องดูแลสามี พี่ต้องนวดทั้งตัว พี่ต้องปรนเปรอเขาก่อนทุกคืน พี่พูดจริงๆนะ เหมือนในละครสมัยโบราณมัย (ยิ้ม) กว่าเราจะได้นอนเหนื่อยมาก ซึ่งตอนนั้นตัวเองก็เป็นครู สอนหนังสือ กลับมาจากการงานก็เหนื่อยแล้ว พอเราบ่นมากๆ เขาก็พูดว่าให้ออกจากงาน เขาเลี้ยงเมียเขาได้ ใครจะออกน่อง งานทำให้เรามีเพื่อน มีสังคม หน้าที่การงานเราก็เยอะ แต่เขาไม่ให้เราไปทำงานเฝ้าตามติด โทรเช็คตลอด เราก็รู้สึกอึดอัด เสียบบาทหน้าหน้าที่ สติไม่อยู่กับเนื้อตัว ซึ่งเป็นสิ่งที่พี่หนักใจมาก เขาจะเป็นคนที่ระแวงมากเกินไป จุดนี้เป็นสาเหตุที่

ทำให้เราทะเลาะกัน แบบกลัวคนอื่นจะเอาเมียไป เป็นอะไรที่เรา
ไม่ชอบ”

ต่อมาพี่สอบได้บรรจุเป็นครูพนักงานราชการ ทางบ้านของพี่ดีใจ แต่บ้านสามีของพี่กลับโกรธเป็นฟืนเป็นไฟ เพราะไม่อยากให้พี่ทำงาน อยากให้อยู่บ้านดูแลครอบครัว หลังจากที่สอบบรรจุพี่ก็ต้องย้ายโรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีระยะทางไกลกว่าเดิม ประมาณ 30-40 กม. พี่ตัดสินใจซื้อรถเพื่อจะพาไปโรงเรียนทั้งๆที่ตอนนั้นยังขับไม่เป็นพี่ตัวเอง ผ่อนเอง พี่ตั้งใจว่าจะหัดขับรถ แต่สุดท้ายสามีก็ไม่ให้ขับ และไม่ให้ไปหัดขับด้วย ให้พามอไซค์ไปโรงเรียนเหมือนเดิม จนทำให้พี่โกรธ พี่จะไปไหนมาไหนต้องบอกต้องรายงานตลอด จะกลับบ้านแม่ ถ้าสามีพี่ไม่พาไปก็ไม่ได้ไป จะขอไปเองก็ไม่ให้ บางทีพี่แอบกลับบ้านแม่หลังกลับจากทำงานหากวันไหนเลิกสอนเร็วนางนุสรายังให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า

“สิ่งที่พี่ไม่พอใจมากคือ เวลาที่สามีพาพี่และลูกๆกลับบ้านแม่ เขาไม่ค่อยให้เกียรติครอบครัวพี่ เขาไม่ค่อยคุยและร่วมวงสนทนาด้วย พวกเราอยู่ด้วยกันในครัว พูดคุยกันอย่างสนุกสนาน แต่เขาก็แอบออกไปนั่งที่โซฟาหน้าบ้าน เล่นกับลูกๆ พออยู่ได้ซักประมาณครึ่งชั่วโมงก็ชวนกลับบ้าน เราอยากกินข้าวร่วมกับพ่อแม่พี่น้องและญาติๆ นานๆที่จะได้เจอกัน แต่ถ้าเขาบอกว่าไม่ก็คือไม่ ต้องทำตามทุกอย่าง เราเป็นคนกลางก็อึดอัด พ่อแม่ก็สงสารเรา พี่รู้สึกว่หากเราเสียใจก็ยังดีกว่าที่ทำให้พ่อแม่พี่น้องเราเสียใจ นานๆเข้ารู้สึกเบื่อ หากวันไหนที่ต้องไปอบรมครูที่หาดใหญ่หรือที่ไหนก็ตาม ต้องโทรรายงานตลอดเกือบชั่วโมงละครึ่ง ชีทิ่งและระแวงพี่ตลอดเวลา ห้ามนั่นห้ามนี่ทุกอย่าง เป็นแบบนี้มาเป็นเวลา 5-6 ปี”

หลังจากที่ลูกๆ โต ตลอดเวลาที่ผ่านมาก็ใช้ความเงิบและอดทน เป็นฝ่ายยอมมาตลอดถือว่าพี่เป็นภรรยาเห็นแก่พ่อตาแม่ยาย เห็นแก่ลูกๆ ทนเพื่อลูก คิดตลอดเวลา กลัวลูกเป็นเด็กมีปัญหา อยู่จนแบบหมดความอดทน ต้องนานๆเข้าพี่โกรธและไม่พอใจก็แสดงอาการออกมาบ้าง เช่น โต้เถียงกลับหากเขาตำราว่าอะไรมา ระยะหลังๆทำให้เราทะเลาะกันเรื่อยๆ พอทะเลาะกันรุนแรงหรือโต้เถียงกันหนักขึ้นสามีพี่จะสอนลูกๆว่าพี่ไม่ดี ไม่เชื่อฟังเขาและคุณตาคุณยาย พี่ไม่มีสิทธิ์สั่งสอนหรือว่ากล่าวอะไรแก่ลูก ๆ เพราะพ่อเขา พ่อตาแม่ยายจะสั่งสอนและควบคุมหมด ซึ่งเป็นสิ่งที่พี่เสียใจมากที่สุด

“นานๆเข้าพี่รู้สึกเหมือนอยู่ตัวคนเดียว เป็นคนไร้ค่า ความสัมพันธ์ของเราลดลงเรื่อยๆ พี่เริ่มไม่สนใจ ไม่ปรนนิบัติ ไม่ดูแลเหมือนเดิม ยิ่งตอนนี้พ่อตาไม่สบายเป็นอัมพฤกษ์ เหตุการณ์ยิ่งเลวร้าย พี่ทำ

อะไรก็ผิดหมด เขาพูดดูถูก ณะถ่างตลอดเวลา พอเราเถียงกลับ ก็โดนตบ ปีบแขนอย่างแรง ทำให้เราเจ็บซึ่งความรู้สึกตอนนั้นอยากจะเลิก อยากหนี มันไม่ใช่ปัญหา การที่เขาตบตีเรา หรือทำให้เราเจ็บ ไม่รู้สินะ พี่คิดว่าปัญหาคือเราอยู่บ้านนี้ด้วยกันไม่ได้แล้ว เพราะยังงี้เราก็ผิดเสมอ สำหรับที่นี่”

สุดท้ายพี่ตัดสินใจกลับไปอยู่ที่บ้านแม่ เขาขู่ว่าให้กลับบ้านถ้าไม่กลับจะเปิดโปงให้หมด พี่ก็ไม่กลัว พี่กลับมาอยู่บ้านแม่ประมาณ 4 เดือน ทางญาติก็ช่วยมาคุย โกล่เกลี่ยให้ทั้งสองคนคืนดีกัน พี่ไม่อยากกลับไปแล้ว ขนาดลูกๆสามีพี่ยังสอนให้เกลียดพี่เลยโดย นางนุสรากล่าวว่า

“วันก่อนญาติพี่ถามลูกๆว่าไม่คิดถึงแม่หรือ ลูกพี่ตอบว่าไม่รู้มัย ลูกพี่ตอบว่าไม่ แม่เป็นคนไม่ดี ไม่รักแม่แล้ว พี่ได้ยินแล้วปวดใจ พี่ร้องไห้หนักมาก ร้องให้เป็นเดือน น้ำหนักลดหลายกิโล ลางานมาตั้งหลายวัน ร้องให้จนหมดน้ำตาแล้ว ไปที่ทำงานก็ไม่ว่าจะตอบเพื่อนๆอย่างไร แต่ถึงตอนนี้อะไรจะเกิดก็ให้มันเกิด พี่ไม่สนแล้ว รู้แต่ครอบครัวเราเข้าใจและพร้อมจะดูแลเราหลังจากนี้ (ร้องไห้)”

จากการสอบถามนางสาว (น้องสาวแม่) ของนางนุสรา เล่าให้ฟังว่า “แม่ของนุสราโกรธมาก ไม่อยากให้ใครพูดถึงเรื่องนี้ ส่วนหนึ่งรู้สึกผิดหลังจากเกิดเหตุการณ์ แต่อีกใจหนึ่งก็โกรธแค้นแทนลูกพวกเราเห็นมาตลอดแต่ไม่อยากพูดหรือว่ากล่าวอะไร ก็เห็นใจหลานนะ พวกเราไม่พอใจ และหลานของเราละคงปวดใจไม่น้อยเหมือนวันก่อนครั้งนั้นเป็นวันอีด (วันตรุษของอิสลาม) พี่น้องญาติมิตรมารวมตัวกันเต็มบ้าน ไข่ไก่ ปลาตุ๋น ของกินมากมาย ทุกคนต่างนั่งคุยกันเฮฮาสนุกสนาน แต่กูอาหมาดไปนั่งเล่นกับลูกๆหน้าบ้าน ไม่ค่อยพูดคุยกับพี่น้องเมียเท่าไร อยู่ไม่นานบอกลูกให้มาบอกแม่ว่าจะกลับบ้านแล้ว พวกเราทุกคนงงกันหมด และอีกหลายครั้งที่นุสรากลับมาร้องไห้ ถึงแม่ไม่พูดอะไรก็รู้ว่าเขาต้องมีปัญหาและคงเสียใจมาก เพราะเดิมนุสราจะเป็นคนที่อดทนสูง เพราะเขาเป็นลูกคนโต มารยาทเรียบร้อย พูดจาไพเราะ นำมาใช้จะอวดหลานนะ แต่เขานิสัยดีจริงๆ ใจดี ขี้สงสารคน ไม่ใช่เหนียวมีอะไรจะช่วยเหลือคนอื่นตลอด พ่อแม่และรักและห่วงมาก การที่นุสราตัดสินใจแบบนี้ นำไม่เสียใจนะ กลับดีใจด้วยซ้ำ แต่ก็เห็นใจนุสราเขานะ เขาคงต้องทำใจอีกนาน และที่สำคัญเรื่องลูกทั้งสอง

คนที่ไม่สามารถอยู่กับแม่ได้ เป็นสิ่งที่เจ็บปวดสำหรับความเป็นแม่คนนะ”

จากการได้สัมภาษณ์นายกุอาหมาดเพิ่มเติม พบว่านายกุอาหมาดยังโกรธที่ภรรยาตนเองกลับมาอยู่ที่บ้าน ไม่สนใจลูกๆและคนที่บ้าน จนตนต้องยื่นคำขาดว่าถ้าไม่กลับจะหย่า และไม่ให้ลูกด้วย เขากล่าวเพิ่มเติมว่านุสราเป็นคนไม่ดี ไม่ดูแลลูกๆ และครอบครัว สนใจแต่เรื่องการเงินของตนเอง งานที่โรงเรียน บอกให้อยู่บ้านไม่ต้องออกไปทำงาน บกพร่องเรื่องงานบ้าน ไม่เชื่อฟังสามี และปฏิเสธที่จะมีเพศสัมพันธ์

และได้สัมภาษณ์แม่ของนายกุอาหมาด

“แม่ก็รู้สึกผิดนะ สงสารลูกสะใภ้เหมือนกัน แต่ทำยังไง พ่อกับลูก (กุอาหมาด) พวกเขาเห็นด้วยกับวิธีนี้ กุอาหมาดจะเห็นด้วยกับความคิดของพ่อตลอด พ่อว่าอะไรเขาจะทำตามพ่อจะเป็นคนดูจริงจัง พ่อจะมีสิทธิ คิดแทนทุกคนในบ้านทุกคนในครอบครัวต้องทำตามทุกอย่าง เขาเป็นลูกชายคนเดียวและเป็นคนสุดท้ายของทุกคนอื่นๆที่มีครอบครัวแล้วต่างมีบ้านของตัวเอง เขาเลยได้รับอิทธิพลจากพ่อมาก ตอนที่พ่อสบายดี ที่บ้านมีกฎเกณฑ์มาก พ่อเขาเป็นคนเข้มงวด เจ้าระเบียบ แต่ก่อนแม่ก็ดีกว่านี้ ลำบากมาก แต่ต้องอดทน เราต้องปรนนิบัติคนในครอบครัวให้ดีที่สุด เมื่อเราเป็นภรรยาเขาแล้ว แม่มีหน้าที่เป็นแม่บ้านอาจมีส่วนร่วมคิดร่วมบ้าง แต่การตัดสินใจขึ้นกับพ่อคนเดียว แม่เข้าใจนุสรา นะ คนสมัยนี้ ต้องมีหน้าที่การงานที่ดี มีสังคม สร้างเกียรติภูมิแก่ตนเอง ผู้หญิงทำงานข้างนอกเป็นเรื่องธรรมดา แต่บ้านนี้ไม่เหมือนบ้านไหน ผู้หญิงต้องอยู่บ้าน ทำงานบ้าน ดูแลลูกๆและครอบครัว”

จากการสัมภาษณ์คุณนุสราพบว่า สภาพครอบครัวและรูปแบบการเลี้ยงดูของนายกุอาหมาดมีลักษณะแบบเข้มงวด บุคคลที่เติบโตมาจากครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในบ้านเป็นลักษณะผู้ชายเป็นใหญ่ การแสดงอำนาจในการจัดการในครอบครัวทุกด้าน การไม่พูดจาสื่อสารของสามีภรรยาและคนในบ้าน การใช้อำนาจในการควบคุมพฤติกรรมสมาชิกในครอบครัว จะแสดงอำนาจในครอบครัวต่อภรรยาและบุตร ซึ่งอาจแสดงออกมาในรูปการใช้ความรุนแรงในครอบครัวได้ จะซึมซับพฤติกรรมดังกล่าว การอบรมเลี้ยงดูและลักษณะการเป็นอยู่ในครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเมื่อโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ หากพ่อแม่ที่มีอิทธิพลในการอบรมเลี้ยงดูที่

เข้มงวด ยึดติดกับความคิดของตนเอง จนทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมเกิดขึ้น ดังเช่นครอบครัวของสามีคุณนุสรุา ได้รับอิทธิพลจากการเลี้ยงดูที่เข้มงวดจนเกินไป สามีคุณนุสรุาได้รับการเลี้ยงดูลักษณะผู้ชายเป็นใหญ่ มีความคิดตัวเองเป็นหัวหน้าครอบครัวมีสิทธิในการควบคุมและการตัดสินใจทุกอย่างภายในบ้าน อีกทั้งยังเป็นบุคคลที่มีนิสัยสันโดษ เป็นคนเก็บตัว มีโลกส่วนตัวสูง ไม่ค่อยทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ทำให้เขาขาดปฏิสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกครอบครัว รวมทั้งการไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นเมื่อมีเรื่องเดือดร้อน เมื่อมีปัญหาที่แก้ไขด้วยตนเองตามลำพัง เป็นเสมือนการตัดขาดครอบครัวของเขาออกจากโลกภายนอก เป็นโลกส่วนตัวที่เขาควบคุมเอง ไม่มีใครมายุ่งเกี่ยวหรือรู้เห็นในสิ่งที่เขากระทำกับสมาชิกในครอบครัว ทำให้เขาสามารถแสดงพฤติกรรมรุนแรงซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมได้อย่างสะดวก ประกอบกับหากได้รับการสนับสนุนให้ใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรสจากบิดามารดาของเขาด้วยแล้ว ก็ยิ่งเท่ากับเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลใช้ความรุนแรงมากขึ้น

กรณีศึกษาครอบครัวที่ 3 : นางปะ(นามสมมุติ)

นางปะ (นามสมมุติ) อายุ 29 ปี ทำงานรับจ้างขายของที่ชายแดนไทยมาเลย์ ได้พบรักและอยู่กินกับนายบอย (นามสมมุติ พ่อเป็นมาเลย์ แม่เป็นคนไทย) อายุ 39 ปี มาเป็นเวลา 11 ปี เนื่องจากนางปะแต่งงานอายุน้อย ทำให้ตอนนี้มีลูกด้วยกัน 6 คน ปัจจุบันนางปะและนายบอยแยกกันอยู่โดยที่ไม่ได้อย่าขาดกัน แต่ด้วยความที่นางปะอดทนไม่ไหวหลังจากที่มีการทะเลาะและลงไม้ลงมือกันอย่างรุนแรง ทำให้นางปะหอบเสื้อผ้าและลูกๆทั้งหมดกลับบ้านแม่ของตัวเอง

นางตีมะ (อายุ 54 ปี) ผู้เป็นแม่ของนางปะได้ให้สัมภาษณ์ว่า นางปะและลูกๆได้มาอาศัยกับนางมาเป็นเวลาสามสัปดาห์แล้ว เนื่องจากลูกสาวและลูกชายได้มีการทะเลาะกันอย่างรุนแรง

“อ้อ.. ประจำ คูนี่เดี๋ยวดี เดี่ยวร้าย” “ลูกสาวชั้นมันขายข้าวที่เขตแดนไทย มาเลย์ ส่วนไอ้ลูกเขยวันๆมันไม่ทำอะไร วันๆได้แต่เสพยาและขายยา พอเงินมันหมด ก็หาเรื่องพุดจาไม่ดี สิ่งของมันต้องการคือ เงิน เงิน และเงิน เวลาที่เงินมันหมด และขายยาไม่ได้ ถ้าวินไหนที่มันไม่ได้เงิน หรือได้น้อยกว่าที่มันต้องการ มันก็จะอลาวาดทะเลาะและเถียงกับลูกสาวชั้น เวลาที่มันอลาวาด พวกเราก็ก้าว แต่เวลาที่มันบ้า พุดไม่รู้เรื่อง พวกเราจะเอาลูกมันเป็นตัวประกัน พอมันเห็นลูกมันไม่กล้าทำ มันรักลูกของมันมาก แต่เวลามันบ้ามากๆมันก็ตบตีเมียต่อหน้าลูกๆมันนั่นแหละ”

นางตีมะ ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า

“บางทีก็คิดนะ คิดจะแจ้งตำรวจ แต่.พอมาคิดอีกที สงสารลูก

และหลานๆตาต่างๆ คนพี่เพื่อนอายุ 11 ปี ผู้ชาย คนที่สองอายุ 9 ปี ผู้ชายคนที่สามอายุ 7 ปี ผู้ชายคนที่สี่อายุ 5 ปี ผู้หญิงคนที่ห้าอายุ 4 ปี ผู้ชายและคนสุดท้ายอายุ 8 เดือนเป็นผู้หญิง ลูกๆมันเกิดติดๆ ทั้งๆที่พวกมันทะเลาะกันบ่อยก็มีลูกถี่เหมือนกัน”

“พวกมันทะเลาะและตบตีกันแบบนี้เป็นประจำ แต่ไม่นานก็คุยกันต่อ ถ้าหนักๆหน่อยก็จะกลับมาหาท๊อแล้วหอบลูกหอบหลานแบบนี้เป็นประจำแหละ แต่ครั้งนี้เห็นที่ไม่ไหวมันแรงเกิน ท๊อส่งสารลูกท๊อ รู้ไหมตอนพวกมันทะเลาะ ท๊อก็อยู่ มันไม่เกรงใจเลย แรกๆ ก็ทะเลาะเถียงไปเถียงมา ขนาดท๊อมันยังด่าเลย คนมันเมายา ต่อมาพอลูกท๊อเถียงมากเข้า มันเข้ามาจะบีบคอ พวกเราช่วยกันผลักมันสุดท้ายลูกท๊อโดนมันตบพวกเด็กๆก็ร้องไห้ ส่วนพวกโตๆก็ห้ามปะมัน แต่มันไม่ฟังแล้ว หลังจากนั้นพวกเราพากันหนีกลับมาอยู่ที่บ้าน ท๊อว่าครั้งนี้ท๊อจะไม่ให้อภัยแล้ว มันแรงเกิน อยู่ไปก็ทะเลาะเปล่าๆ”

ลูกๆยังบอกเลยว่าพ่อตีแม่พวกเขา เวลาใครถาม หรือใครมาเยี่ยมเด็กๆจะเล่าเหมือนนิทาน เป็นสิ่งที่พวกเด็กๆ เห็นเป็นประจำและรู้สึกเฉยๆเสียแล้ว

ท๊อเคยชวนลูกสาวไปปรึกษาไอ้ตะอี่หม่าม

“เขาบอกว่าผู้ชายคนนี้อันตราย ดิฉันขอยืมคนที่เป็นภรรยาต้องแข็งแรงที่จะตัดขาด แต่น้องคิดดู ลูกสาวฉันจะทำอย่างไรลูกมันก็เยอะ งานก็ไม่มั่นคง ชายข้าวไปวัน ๆ ตอนที่ผิวมันอารมณ์ดี มันก็ช่วยงานบ้าง หาเงินบ้าง พอช่วยเหลือกันไป แต่จะมีปัญหาตอนที่ไม่ได้กินยา หรือ ภาษากายมันเค้าเรียกพิวขาด พวกเราเคยให้อภัย เค้าไม่รู้ก็ครั้งแล้ว แต่ก็ยังกลับมา ตัดขาดไม่ได้”

หลังจากนี้ท๊อไม่รู้จะทำอย่างไร ลูกสาวท๊อก็เงียบไม่พูดจาอะไร ส่วนพวกเด็กๆก็ไม่สนใจอะไร เล่นอย่างเดียว เวลาใครถามพ่ออยู่ไหนมันบอกว่าพ่อไม่กลับมาแล้ว พ่อทะเลาะกับแม่

“ท๊อไม่กล้าขึ้นไปร้องเรียนที่สำนักงานอิสลามฯ อายเขา พ่อตีมัน อยู่ใกล้บ้าน เดียวเขารู้หมด ให้เรื่องมันเงียบไปเอง”

“ถ้าเขากลับมา ก็ไม่รู้เหมือนกันจะทำอย่างไร ต้องถามลูกก่อนว่า มันจะเอาอย่างไร”

ครอบครัวของฝ่ายบอยไม่เคยรับรู้อะไรเลย ไม่เคยมาสนใจ “พ่อกับแม่มันแยกทางกัน พวกมันมีพี่น้องฝาแฝดสองคน แฝดคนพี่อยู่กับแม่ซึ่งแม่มันแต่งงานใหม่กับคนมาเลย์นานแล้ว ส่วนมันเป็นแฝดน้องอยู่กับพ่อมันที่เขตแดนวังประจันสตูล - เปอร์ลิส ตั้งแต่เด็ก พ่อมันทำงานขายของเล็กๆน้อย บ้างก็ขับมอเตอร์ไซด์รับจ้างพาคนซื้อของข้ามเขตแดน เวลาวันเสาร์ อาทิตย์ช่วยดูแลลูกหลานให้เวลาที่พ่อแม่ทะเลาะกัน บางทีลูกสาวกะหนักกลับบ้านนี้ พ่อตามันก็ช่วยทำอาหารและซักผ้าให้หลานๆ ให้นะ ตอนนี้อาแกแล้วก็ดีขึ้น สมัยก่อน ก็ติดยา ขายยา เหมือนกัน ติดหญิงอาบอบนวด อยู่ติดกับชายแดนมีเรื่องพวกนี้เยอะ ที่ได้หย่ากับแม่มันก็เพราะเรื่องพวกนี้แหละ ติดเหล้า ติดยา ติดหญิงอมแถม กลับมาก็ชวนเมียทะเลาะทุกวัน บางวันนะ ตื่นเช้าก็เห็นนอนกอดขวดเหล้าหน้าประตูบ้าน เจ้าชู๊ มีเมียหลายคน บางทีพาหญิงมานอนที่บ้านบ้างไม่เกรงใจลูกเมีย มีหน้าซำยังพาลูกจากเมียอื่นมาให้เลี้ยง ทะเลาะกันจนบ้านแตกเมียเป็นคนรับผิดชอบครอบครัวทุกอย่าง มีปัญหาต่อทอ หุบตีกันตลอดเวลา พอถึงตา ลูกจะไปไหนไกลก็ติดยาเหมือนพ่อมัน ก็เลยทำให้ครอบครัวมันเป็นแบบนี้”

“ตอนนี้ก็แก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเด็กๆเพราะสงสารพวกมันไม่ค่อยได้เรียน เวลาที่พ่อแม่มีปัญหาที่หยุดเรียน “ตอนนี้ก็ติดต่อศูนย์ดูแลเด็กที่ประเทศมาเลเซีย แล้วนำเด็กๆ ไปอยู่กินที่นั่น พร้อมกับเรียนหนังสือ ถ้าอยู่กับพ่อแม่มันก็ไม่ได้เรียน เคียวดีเคียวเล็ก เคียวอยู่ด้วยกันเคียวก็หอบผ้าหอบผ่อนมานี้ เด็กๆ ไม่พักเรียนกัน”

กะบอกให้โต๊ะ (แม่ของบอย) มาช่วยจัดการกับหลานๆมันหน่อย เพราะมีหลายคน กะก็ช่วยไม่ทัน เขาอยู่ทางโน้นแล้ว เพราะมาเลย์เค้ามีองค์กรที่ดูแลเด็กๆประเภทนี้ พวกเด็กๆมันมี

สองสัญชาติ ย่าของมันทำเรื่องเป็นลูกในไส้ ในขณะที่เดียวกันก็มีสัญชาติไทยด้วย ก็เลยทำเรื่องง่าย หน่อย เหลือแต่พวกเล็กๆนี้แหละอยู่กับแม่มันเอง แม่มันกระเตงไปขายข้าวที่เขตแดน

ตอนนี้นางปะกับนายบอย ยังอยู่ด้วยกัน

“น้องคิดว่ามันจะไปไหนพัน ลูกๆเยอะแยะอย่างนั้น พวกมัน ทะเลาะเป็นประจำ มันก็ท้องตลอด ขนาดกินยาคุมนะ”

ก็จะคิดว่าจะแก้ปัญหาเรื่องนี้ได้อย่างไร

“ก็จะว่าต้องอดทนอย่างเดียวแหละ ทำไรได้ มีปัญหามาก็แก้ปัญหา ไป นี่ก็ลูก โน้นก็หลาน ใครจะรับผิดชอบ ลูกก็ะ มันรักของมัน เวลามีปัญหาทะเลาะมันก็ใจแข็งอยู่นะ เพราะหายดีมันก็อ่อนใจ บอยมัน ซี้้ออัน คารมมันเยอะ ยังมียาอยู่ด้วยเคลิ้มเลย วันก่อน ร้านที่มันขายข้าวมีคนมายึดและจะมาขายต่อ มันบอกว่าบอยขาย ให้มันแล้ว ลูกก็ะกึ่งงและตกใจพอไปถามบอยมันบอกว่าจริงยิ่ง โกรธใหญ่ แต่สงสัยทำไมมันถึงได้ขายร้านไป ทะเลาะกันยกใหญ่ พอสืบไปสืบมาบอยมันซี้้อยากกับคนนั้นพอไม่มีเงินให้ เขาก็เลยทำ ว่าแกไม่มีเงินให้เขาจะยึดร้านมันก็ยอม พอมันค้ำค้ายามากเข้า เขาก็เลยมายึด เรื่องก็เลยแดงขึ้น ลูกก็ะมันเจ็บใจมาก ทะเลาะกัน อย่างรุนแรง เนื้อตัวเขียวซ้ำ หอบลูกหอบหลานมาหาอีก ก็ะ บอกให้แจ้งตำรวจเรื่องร้านถูกยึดแต่ลูกก็ะบอกว่าเรื่องนี้ไม่กล้าถึง ตำรวจเพราะเกี่ยวข้องกับเรื่องยา เรื่องมันเลยเข้าวังจรเดิม ก็ะเลย ปลง คิดว่ามีปัญหาอะไรก็แก้ไขกันไปแล้วกัน ทำไรได้”

กรณีศึกษาครอบครัวที่ 4 : นางนารี (นามสมมุติ)

นางนารี (นามสมมุติ) อายุ 39 ปี ถูกทำร้ายร่างกาย มีบาดแผลถลอกที่ต้นคอขวา (มีรอยช่วนจากเล็บ)มีเลือดออก เป็นแผลยาว ปวดข้อมือ ทะเลาะกับสามีบ่อยครั้ง ตบตีกัน บ่อยครั้ง หนีกลับไปอยู่บ้านแม่ แต่สามีก็กลับมาคืนดี กลับไปที่ทะเลาะกันอีก นางนารีกับสามีลูกด้วยกัน 5 คน คนเล็กอายุ 6 เดือน เวลาที่ทะเลาะกันจะทิ้งลูกไว้กับสามีเป็นประจำ แต่แล้วสามีก็มาง้อขอคืนดีจนได้ ครั้งนี้ก็เช่นเดียวกัน นางถูกสามีขกต้อยและตบหน้าช่วนและบิบคอ นางทนไม่ไหวจึงเอาลูกคนเล็กหนีไป โดยครั้งนี้ได้ไปพักอยู่ที่บ้านพักเด็ก ศูนย์พึ่งได้ฯ

จากการที่ได้สัมภาษณ์ นางนารี ได้แต่งงานอยู่กับนายหมาน เป็นเวลา 15 ปีแล้ว มีลูกด้วยกัน 5 คน

“แต่ก่อนก็ไม่ค่อยมีปัญหา หรือทะเลาะอะไรนะ แต่พอมีลูกมาก ขึ้นรายได้ไม่เพียงพอ บังก็ไม่ทำงานเสริม ตัดยงอย่างเดียว ก็ะก็

ไม่ได้ออกไปทำงานที่ไหนเพราะมีลูกอ่อน อาศัยปลูกผักข้างบ้าน ช่วยลดรายจ่าย ลูกก็ต้องเรียนหนังสือ ค่าใช้จ่ายก็เยอะขึ้น ที่นี้ก็มีเรื่องให้ทะเลาะตลอด เวลาทะเลาะกันเขาไม่ค่อยด่าว่า หรือโต้ตอบกลับ แต่จะลงไม้ลงมือเลย บางทีก็ตบ บางทีก็ขว้างของ หรือทำให้มันแตกหักกระจัดกระจาย เขาเป็นคนชอบเอาเหตุผลตัวเองเป็นใหญ่ บอกว่าทุกอย่างเค้าจัดการเอง ให้ฟังเขา things that แก้ปัญหาอะไรไม่ได้ เราพยายามพูดว่าตอนนี้ไม่เหมือนแต่ก่อน ค่าใช้จ่ายเรามากขึ้นเราจำเป็นต้องหาเงินมากขึ้น เราพยายามอธิบายให้ก็ไม่ฟัง เขาเฉยๆ เจ็บไม่ค่อยด่าว่ากลับ เวลามีปัญหาไม่ค่อยแก้ปัญหา ทำเลยตามเลย เราก็โกรธชิว เราต้องมารับผิดชอบอะไรต่อมิอะไรมากมายในบ้าน พอมีปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในบ้าน เราบอกให้ช่วยกันแก้ปัญหา ก็ยังคงอยู่เฉยๆ เราก็เบื่อและโมโหในที่สุด ก็นั่งลองคิดดู ลูกต้องกินต้องจ่าย นี่ขนาดไม่ต้องซื้อนมให้ลูกนะ กินนมกะเอง ถ้าซื้อนมลูกก็ไม่ต้องกินอะไรของกินของใช้ก็แพง ก็ต้องพูดตลอดจนเหมือนชนทะเลาะ นานๆ เข้าก็หนีกลับไปอยู่บ้านแม่ พาลูกไป 2-3 คน ตัวเล็กๆเราก็ส่งสารลูกนะ แต่มันเหลือรอด”

“แต่มันจะอยู่ได้กี่วันน้อ ไม่เกิน 1 อาทิตย์ ก็มาตามที่บ้าน มาตี้อ มาจ้อ จนรำคาญ อายุชาวบ้าน เราก็กลับไปอีก เป็นแบบนี้ประจำ”

“เหตุการณ์วันนั้นเราทะเลาะกันอีกนั่นแหละ ก็ด่ามันแรงและเข้าไปทุบตีด้วยความหมั่นไส้ และโกรธมาก นั่งคิดดู เรามีลูกอ่อนอยู่ 6 เดือน ไหนต้องดูแลลูก ที่ต้องไปโรงเรียน แต่เขา กลับอยู่เฉยๆ เหมือนเดิมทุกอย่าง ตัดยางเสร็จไม่ทำอะไร ก็พยายามพูดให้เขาไปหางานหารายได้เสริม ตอนนี้มันไม่พอ จะหวังแค่สมบัติพ่อแม่ จะพอกินอะไร (เพราะเขาชอบอ้างสมบัติสวานยางของเขาตลอด ว่าเขาทำงานแล้ว นั่งคิดดูว่ามี 5 ไร่ ยางตอนนี้ราคาก็ไม่แน่นอนขึ้นๆลงๆ ดูจะลงไปเรื่อยๆ ฝนก็ตกตลอด) พอจะพูดคำนี้ (สมบัติพ่อแม่) เขาโกรธมาก จึงตบหน้ากะกะหน้าชาเลย

แต่ก็รู้สึกตัวมันออกแล้วก็ตีมันที่อก แล้วทั้งตะโกนด่าและร้องให้
ปนเปกันหมด เขาเลยเข้ามาบีบคอและบีบแขนก๊ะอย่างแรง ก๊ะ
ร้องให้ลั่น ทีนี้ลูกๆก็ร้องไห้ใหญ่เลย พอมันเห็นลูกๆยังร้อง มันเลย
ปล่อยก๊ะแล้วออกไปนอกบ้าน หลังจากนั้นก๊ะเอาลูกคนสุดท้าย
แอบหนีไป ตอนแรกก็ไม่ว่าจะไปไหนนะ ถ้ากลับบ้านมันก็ตาม
อีก ก็เลยเข้าเมืองไปที่บ้านพักเด็ก ศูนย์พึ่งได้ เพื่อขอความ
ช่วยเหลือ หลังจากนั้น 1 อาทิตย์ พออาการดีขึ้นก็เลยเข้าไป
สำนักงานอิสลามฯ เพื่อเข้าไปร้องเรียนให้เขาช่วยแก้ปัญหาให้ ก๊ะ
ขอไม่กลับไปแล้ว ขอหย่าอย่างเดียว สงสารลูกก็สงสารนะ แต่ทน
ไม่ได้แล้ว”

จากการได้พูดคุยเพิ่มเติมพบว่าพฤติกรรมการกระทำความรุนแรงของสามีนางนารี
จะแสดงออกโดยการลงไม้ลงมือ ทั้ๆที่เขาจะเป็นคนเจียบ ไม่ค่อยด่าหรือตะคอกกลับ แต่เวลาโมโหก็
จะแสดงออกมาทันที

“เขาดูเหมือนเก็บกดนะ เวลาพูดก็คำไหนคำนั้น ไม่ค่อยจู้จี้ขี้ป่น
หรือด่าเรากลับ ก๊ะต่างหากที่ด่าว่าเขาตลอด ก็จะทำให้เราทำใจน้อง
พูดก็แล้ว อธิบายก็แล้ว ก็ยังเฉยๆ แล้วไม่แก้ไขอะไรเลย อีกอย่าง
ชอบยึดแต่เหตุผลของตัวเองเป็นใหญ่ อย่างอื่นไม่สนใจ ความรู้สึก
ของคนในครอบครัวไม่สนใจ เราก็น้อยใจ ท้อก็ท้อ เหนื่อยก็
เหนื่อยปัญหาก็เยอะ เขาซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวน่าจะสนใจ
ปัญหาเหล่านี้กลับนิ่งเฉย ไม่ทำอะไรเลย”

“พ่อตาก็เป็นโต๊ะครู (ครูสอนกร้ออ่านและธรรมะประจำหมู่บ้าน)
คนในหมู่บ้านจะเคารพนับถือ และเกรงกลัวเนื่องจากเป็นคนดู
จริงจัง อยู่ในหลักธรรมศาสนาอย่างเข้มงวด ครอบครัวเค้ามีพี่น้อง
6 คน ผู้หญิง 2 คน และชาย 4 คน เท่าที่ก๊ะสัมผัสนะ พ่อตาก็
เป็นคนหัวโบราณและที่บ้านเค้ามีกฎเกณฑ์เยอะมาก พวกเขาแต่
ละคนในบ้านมีลูกส่วนตัวสูง เวลาอยู่ในบ้านต้องวางตัวให้ดี ไม่
พูดจาเสียงดังต้องทำตามกฎ ต้องฟังคำของพ่อเท่านั้น ส่วนแม่เป็น
ไม่บ้านไม่มีอิทธิพลอะไร เจียบ พูดน้อย เจียมตัว ไม่มีสิทธิออก
ความคิดเห็นอะไร น้องรู้มัยเวลาแขกมาที่บ้าน พ่อและแขกจะนั่ง

บนเก้าอี้ ส่วนแม่หลังจากยกน้ำ ขนม ให้แขกแล้ว ต้องนั่งลงที่พื้นข้างๆพ่อ จะมีสิทธินั่งบนเก้าอี้ก็ต่อเมื่อพ่ออนุญาตหรือแขกบอกว่าลุกมานั่งข้างบนด้วยกัน”

“เมื่อใดที่พ่อเขาพูดหรือตัดสินใจอะไร นั่นคือสิ่งที่ทุกคนในบ้านต้องทำตามพ่อบอกให้เรียนที่ไหนก็ต้องเรียนที่นั่น ทำงานอะไร จะซื้อรถต้องเป็นรถที่พ่ออนุญาตเท่านั้น ก่อนไปโรงเรียนลูกผู้ชายต้องไปช่วยตัดยางก่อน ตื่นแต่ตีสี่ กลับมาไปโรงเรียนตีแปดครึ่งหรือตีเก้า(แปดโมงครึ่งหรือเก้าโมงเช้า : ผู้วิจัย) กลับตอนเย็นห้ามออกไปเล่นนอกบ้าน ต้องรดต้นลองกอง มังคุด ผักที่ปลูกหลังบ้าน กลางคืนต้องเรียนศาสนา ถ้าใครเล่นไม่ทำตามก็จะโดนตีไ้ย. เยอะแยะไปหมด คือทุกสิ่งทุกอย่างในบ้านต้องเป็นไปตามคำของพ่อถึงแม้ลูกคนไหนมีครอบครัวแล้วก็ยังโดนนะ ควบคุมหมดตอนที่กะแต่งงานใหม่ๆ กะได้เข้าไปอยู่บ้านสามมี ทุกอย่างต้องเป็นระเบียบเรียบร้อย เวลาเข้าออกนอกบ้านต้องตามเวลาที่กำหนดถึงเวลากินข้าวต้องรอให้ปะกินก่อนหลังจากนั้นคนอื่นๆถึงจะได้กินไม่มีการพูดคุย หยอกล้อคุยระหว่างกันนะต่างคนต่างกิน ใครกินเสร็จก็เอาจานของตัวเองไปล้าง รถเครื่องของใครของมัน ประตูบ้านมี 5 บาน ด้านหน้า 2 ชั้นบนชั้นล่าง ด้านข้าง 2 ด้าน ซ้ายขวา และด้านหลังอีก 1 บาน นื่องเชื่อมัยว่าลูกๆเขาแต่ละคนจะเข้าบ้านโดยใช้ประตูบ้านเป็นของตนเองพูดง่ายๆคือต่างคนต่างอยู่ ไม่ได้ยินเสียงหัวเราะจากบรรดาลูกๆของเขาเลยนะกะไปอยู่ที่นั่นเป็นเวลา 1 ปี รู้สึกเครียดมาก หลังจากนั้นเราแยกมาสร้างบ้านเอง ถึงแม้เป็นบ้านเล็กๆแต่ก็สบายใจเพราะมันคือบ้านเรานะนื่อง”

“สามมีกะเคยถูกลงโทษจากพ่อของเขา แกเคยเล่าว่า ที่บ้านเขามีภูมิระเบียบ ถ้าใครไม่ทำตามกฎ จะโดนลงโทษไม่ว่าจะเป็นลูกผู้หญิงหรือลูกชาย หากเป็นเรื่องที่หนักหนาก็จะโดนตีด้วยไม้หวาย ไม้หวายจะมีประจำบ้านตลอด สามมีกะบอกว่าลูกทุกคนเคยถูกตีกันทั้งนั้น ถ้าใครโดนตีนะห้ามใครมาห้าม แม้กระทั่งแม่ ถ้าเข้ามาห้ามแม่ก็จะโดนด้วย กะเคยเห็นกับตาเลยนะ ถ้าหากแม่ทำอะไรที่ไม่ถูกใจหรือไม่พอใจก็จะโดนว่าทันที วันนั้นแม่ทำกับข้าว พอถึงเวลากินข้าว ทุกคนก็วงล้อมกินข้าว แล้วพ่อก็ถามใครเป็นคนทำกับข้าว แม่ก็บอกว่าเขาทำเอง ทีนี้พ่อก็ตำและตะคอกใส่ต่อหน้า

พวกเรา ว่าทำอะไร ไม่เห็นอร่อย ถ้าทำแบบนี้วันหลังไม่ต้องทำ
แล้ว ทุกคนในวงหน้าชาหมด สงสารมะ คือไม่ให้เกียรติกันเลย
ทั้งๆที่ในวงข่าวมีทั้งลูกตัวเองและลูกสะใภ้ อยู่แล้วเครียดจริงๆ”

เขาเคยเล่าว่าสมัยก่อนที่เขายังเด็กมากจำไม่ค่อยได้ แต่ก็เคยเห็นพ่อเตะแม่ครั้งหนึ่ง
แล้วแม่เจ็บ

“นี่ดู.. พ่อมึงเตะ”แม่จะชี้ให้ดู ตอนไม่มีพ่ออยู่

บางทีก็ได้ยินจากพี่สาวเล่าว่าวันนี้พ่อแม่ทะเลาะกัน
“ตอนนี้กะทนไม่ไหวแล้ว ไม่อยากอยู่แล้ว บางทีก็สงสารนะ ตอน
นี้กะติดต่อกับเรื่องที่ทำสำนักงานอิสลามฯ ให้พิจารณาเรื่องการขอ
หย่า เพราะอยู่ด้วยกันมานาน 15 ปีแล้ว เค้กก็ไม่เปลี่ยนแปลงเลย
เราก็กินซ้ำแล้วซ้ำอีก เหนื่อยก็เหนื่อย มาเลี้ยงลูกคนเดียวดีกว่า”

จากการสัมภาษณ์คุณนารีพบว่า สภาพครอบครัวและรูปแบบการเลี้ยงดูของนาย
หมานมีลักษณะแบบเข้มงวด บุคคลที่เติบโตมาจากครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในบ้าน
เป็นลักษณะผู้ชายเป็นใหญ่ โดยเฉพาะการครอบครองทรัพย์สิน อำนาจในการจัดการในครอบครัวทุก
ด้าน การไม่พูดจาสื่อสารของสามีภรรยาและคนในบ้าน การใช้อำนาจในการควบคุมพฤติกรรมสมาชิก
ในครอบครัว จะแสดงอำนาจในครอบครัวต่อภรรยาและบุตร ซึ่งอาจแสดงออกมาในรูปแบบการใช้ความ
รุนแรงในครอบครัวได้ หรือที่มีบรรยากาศนิยมแก้ปัญหาด้วยการใช้กำลัง เป็นคนที่มีประสบการณ์
ความรุนแรงมาก่อนในวัยเด็ก จะซึมซับพฤติกรรมดังกล่าว การอบรมเลี้ยงดูและลักษณะการเป็นอยู่ใน
ครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเมื่อโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ หากพ่อแม่ที่มีอิทธิพลในการอบรม
เลี้ยงดูที่เข้มงวด ยึดติดกับความคิดของตนเอง จนทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมเกิดขึ้น ดังเช่น
ครอบครัวของสามีคุณนารี ได้รับอิทธิพลจากการเลี้ยงดูที่เข้มงวดจนเกินไป สามีคุณนารีได้รับการเลี้ยง
ดูแบบหัวโบราณ ทุกอย่างต้องมีกฎเกณฑ์ มีความคิดตัวเองเป็นใหญ่ ซึ่งไม่อาจนำมาใช้ในยุคนปัจจุบัน
ทำให้เกิดปัญหาในครอบครัวขึ้น ก่อให้เกิดความรุนแรงตามมาเนื่องจากความขัดแย้งมาอยู่จุดสูงสุด

จากการศึกษาภูมิหลังของครอบครัวพบว่านายหมานได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวด
คือการเลี้ยงดูที่มีระดับควบคุม แต่ระดับการยอมรับหรือความใกล้ชิดจะต่ำ บุคคลที่ได้รับการเลี้ยงดู
แบบนี้จะขาดทักษะทางสังคม เข้ากับคนอื่นยาก มีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวและรุนแรงซึ่งเป็นรูปแบบการ
อบรมเลี้ยงดูที่มีผลเชิงลบส่งผลกระทบต่อตัวเองและบุคคลรอบข้าง ประกอบกับเป็นครอบครัวที่
เข้มงวดกวดขันในการสร้างรูปแบบการเลี้ยงดูตามรูปแบบอิสลาม มารยาทและค่านิยมและทัศนคติ
จากความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง สามีภรรยา ความเป็นใหญ่และการมีอำนาจที่เหนือกว่าของสามี
ทำให้นายหมานได้ซึมซับและเรียนรู้การพฤติกรรมดังกล่าว

กรณีศึกษาครอบครัวที่ 5 : นางฮาบีบ๊ะ (นามสมมุติ)

นางฮาบีบ๊ะโดนทำร้ายร่างกายจากสามี ด้วยการตีที่หลัง ศีรษะ ด้วยไม้หน้าสาม ตามตัวมีรอยแผลเขียวช้ำ มาขอความช่วยเหลือจากสำนักงานอิสลามฯ สามีของนางฮาบีบ๊ะ เดิมเป็นคนไทยพุทธมาเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม มีลูกด้วยกัน 5 คน เป็นคนติดสุราและยาเสพติด ไม่ค่อยทำงานเป็นหลักเป็นแหล่ง รับจ้างงานทั่วไป เช่น รับจ้างกรีดยาง ตัดหญ้า ฉีดยาฆ่าแมลงในสวน พอไม่มีเงินก็ชวนทะเลาะกับภรรยาบ่อยๆ

จากการได้สัมภาษณ์และพูดคุยกับนางฮาบีบ๊ะ อายุ 35 ปี ได้แต่งงานกับนายอาลี (นามสมมุติ) ได้แต่งงานมาเป็นเวลา 10 ปี เดิมนายอาลีเป็นชาวไทยพุทธ และได้รู้จักกับนางฮาบีบ๊ะ และชอบพอกันจึงเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามและแต่งงานด้วยกันในที่สุด

“แต่ก่อนก็จะรับจ้างตัดยางและเลี้ยงลูก แต่ตอนนี้ก็จะไปทำงานที่โรงงานปลากระป๋อง ส่วนสามีก็จะหลังจากตัดยางเสร็จแล้วก็รับจ้างตัดหญ้า ฉีดยาฆ่าแมลง หรืองานอะไรก็ได้เป็นงานเสริม”

“เรามีลูกด้วยกัน 5 คน กำลังเรียนหนังสือ 3 คน ส่วนอีก 2 คน ยังเล็กอยู่ คนที่ปีหน้าก็ได้เข้าโรงเรียนแล้ว เวลาจะไปทำงานก็จะให้มะเลี้ยง เพราะบ้านอยู่ใกล้กัน”

“สามีจะเป็นคนพ่อบุญ เรารู้จักกันตอนที่ทำงานโรงงานที่หาดใหญ่ หลังจากคบกัน เขาก็เข้านับถือศาสนาอิสลาม แล้วแต่งงานกับพี่ แต่ก่อนเขาเป็นคนดีนะ เหล้าไม่ดื่ม ยาเสพติดไม่ยุ่ง มีแต่ติดบุหรี่นี้แหละ แต่ข้อเสียคือเขาเป็นคนใจร้อน ไม่ค่อยฟังเหตุผลเท่าไรและขี้หึงมาก ตอนนี่ครอบครัวเรามีปัญหา อย่างว่าแหละน้องแต่งงานมานาน มีลูกหลายคน รายได้และรายจ่ายของครอบครัวมันมากขึ้น ก็จะจำเป็นต้องทำงานเพิ่ม มาหวังค่าจ้างตัดยาง และรับจ้างเล็กๆน้อยๆ นั้นไม่พอกินหรอก พี่ก็พูดกับสามีตลอดเรื่องนี้ แต่พอคูยมามากๆ เขาว่าก็จะขี้น บอกรว่ารำคาญ ทำให้เรามีปากเสียงขึ้นมาตลอด ก็จะไม่ให้กะบ่นได้ไงละน้อง วันๆเขารอรับจ้างเล็กๆน้อยๆ อย่างอื่นไม่ทำ ลูกเต้าก็เยอะ ค่าใช้จ่ายก็สูง ต้องใช้เงินทุกวัน วันไหนฝนตกก็ตัดยางไม่ได้ ก็จะขอเค้าออกไปทำงานที่โรงงานก็ไม่ให้กว่าจะได้กะผ่านการทะเลาะไม่รู้กี่ครั้งแล้ว พอจะได้ไปทำงานที่โรงงานปลากระป๋องในตัวเมือง วันไหนก็จะกลับบ้านช้า หรือสายหน่อย เค้าก็โกรธหาว่ากะไปเที่ยวบ้าง ไปกับผู้ชายคนอื่นบ้าง ขี้หึง

มากๆ ยิ่งตอนนี้เขาติดยาและเหล้าด้วย ก๊ี้เครียดมากเลย อายุคน
ไปหมด อิสลามห้ามกินเหล้าแต่สามีก๊ี้ก็กิน ทั้งๆที่แต่ก่อนไม่กิน
ถ้าคืนไหนกลับมาเหม็นเหล้านี้ระวังเลยพูดอะไรไม่เข้าหูเข้าตามี
ปัญหาแน่ พ่อและแม่ของก๊ี้ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาแล้วแต่ก่อน
เราไม่ค่อยทะเลาะกันเท่าไรนะน้อง แต่พักหลังนี่ตลอดเลย ยิ่ง
เวลาไม่มีเงิน เขาก็จะมาเอาเงินให้ได้ เพราะเขาต้องการเอาเงินไป
ซื้อยา แต่พอก๊ี้ไม่ให้ มันก็จะตบจะตีก๊ี้ จะให้ก๊ี้ให้มันได้ไงละ
น้อง ก็มันไม่มี ไหนลูกๆก็จะกินจะใช้ ไหนรายได้ก็น้อยลง ก๊ี้จะ
ทำอะไรล่ะ พ่อไม่ให้ก๊ี้ทะเลาะกันแรงมากขึ้น”

นางฮาบีบ๊ะยังเล่าอีกเหตุการณ์หนึ่งที่รุนแรง คือ
“วันนั้นก๊ี้ไปทำงานปกติ แต่เพื่อนร่วมงานบอกว่าช่วยเข้าโอที
แทนให้หน่อย เขามีธุระด่วน เราก็เลยช่วยแทนเพื่อน และไม่ได้อ
โทรบอกสามี เพราะที่โรงงานห้ามใช้โทรศัพท์ในเวลาทำงานวัน
นั้นก๊ี้เลยกลับบ้านช้า ประมาณทุ่มกว่าๆ เกือบสองทุ่ม พอก๊ี้
กลับถึงบ้านเขาตัวใหญ่เลย โดยไม่ฟังเหตุผล กล่าวหาว่าพี่ไปกับ
ผู้ชายคนอื่นบ้าง มีชู้บ้าง เรากลับมาจากทำงานเหนื่อยก็เหนื่อย
เขาพูดให้โมโหอีกก็ยิ่งโกรธก็ด่ากลับ หลังจากนั้นเขาก็ตะคอก
กลับมาบอกว่าจะออกไปข้างนอก ขอเงินหน่อย ก๊ี้ก็ไม่ให้ เขาเข้า
มาแย่งกระเป๋าไป ก๊ี้ก็แย่งกลับมา มันโกรธตบก๊ี้ทีหนึ่ง ก็ตะโกน
ร้อง และตีมัน และวิ่งออกจากบ้านเพื่อไปบ้านมะ มันวิ่งตามแล้ว
ไปเอาไม้หน้าบ้านมาขว้างโดนหัวก๊ี้ จนเลือดออก ก๊ี้ก็ร้องกรี๊ด
เสียงดังเลย ลูกไม่ขึ้นระบมไปหมด อุ้มลูกเจ็บปวดน้ำตาไหล พ่อ
กับแม่ก๊ี้ออกมาและตะโกนด่ามันและไล่มันออกไป แล้วพาก๊ี้มา
โรงพยาบาล พอพรั่งนี้เข้ามะพาก๊ี้มาที่สำนักงานอิสลามฯ เพื่อ
ร้องเรียนและขอความเป็นธรรม ไม่นานแล้วหนักขึ้นเรื่อยๆ
ทะเลาะตลอด”

จากการสอบถามถึงข้อมูลภูมิหลังของการเลี้ยงดูพบว่า สภาพครอบครัวของเขาพ่อ
กับแม่แยกทางกัน แม่ได้หนีจากพวกเขาไป ปล่อยให้เขาอยู่กับพ่อ พ่อก็ไปมีเมียใหม่ พ่อติดเมียใหม่
มาก ชี้หิ้ว ห้ามไม่ให้ออกไปไหน ถ้าออกไปไหนไม่บอกก็จะโดนด่า ตอนเด็กๆ เขาต้องทำงานบ้านเอง

รับผิดชอบเองทุกอย่าง ถ้าวันไหนไม่ทำ เช่น ล้างจาน ถูบ้าน หรือเลี้ยงกับพ่อก็จะถูกพ่อลงโทษเป็นประจำ ดีด้วยไม้มะยมบ้าง ไม้แขวนเสื้อบ้าง มีครั้งหนึ่งเขาเล่าว่า เขาโดนพ่อทำโทษด้วยการแขวนตัวเขาที่ต้นมะม่วงโดยให้มัดแดงกั๊ดทั้งวันเลย เหตุเพราะวันนั้นพ่อกลับมาแล้วยังไม่หุงข้าว แม่เลี้ยงก็โดนด่า แต่เขาเถียงมากหน่อย เขาพูดว่าแล้วเมียพ่อละทำไมไม่หุงข้าวให้พ่อ ทำไมต้องเป็นผม ผมต้องทำงานบ้านแทนเมียพ่อทุกอย่าง เขาพูดไปก็ร้องไป พ่อเลยโกรธจึงจับตัวเค้าไปแขวนที่ต้นมะม่วงดังกล่าว จากเหตุการณ์วันนั้น เขาเลยบอกพี่ว่า พี่ไม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน เลี้ยงลูกก็พอ แต่สถานการณ์ตอนนี้มันไม่สบายแล้วน้อง ลูกก็เยอะ รายได้ก็น้อย พี่เลยต้องหางานเพิ่ม แล้วเขาล่ะ เงินไม่มีแล้วยังไปติดยาอีก จะเอาเงินที่ไหนมากินมาใช้ สุดท้ายแล้วมาโกรธเรา หึงเรา มาตบตีเรา จะไหวหรือ อยากเลิกแต่ลูกละ ก็ะคิดจนปวดหัว สงสารพ่อแม่ต้องมาทุกข์กับเรา ตอนนี้อธิวให้ทางสำนักงานอิสลามฯ พิจารณาก่อนแล้วค่อยตัดสินใจ

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเกิดจากการไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองในครอบครัว สามีขาดความรับผิดชอบการใช้จ่าย ทำให้ขาดเสถียรภาพด้านเศรษฐกิจในครอบครัว การไม่ปรับตัวเข้าหากันระหว่างสามีภรรยา ระดับความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง เมื่อเกิดปัญหาสามีหาทางออกด้วยการดื่มแอลกอฮอล์หรือเสพสารเสพติด พฤติกรรมของนายอาลีได้แสดงออกในรูปแบบของการทำร้ายร่างกาย กล่าวคือเป็นการแสดงถึงความผูกพันทางอารมณ์ภายใต้สถานการณ์ผิดไปจากธรรมชาติทั่วไป ไม่เพียงแต่ลักษณะความสัมพันธ์ของคู่สมรสที่ใช้ความรุนแรงเท่านั้น ยังเคยเป็นเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ใช้ความรุนแรงและเด็กที่เคยถูกพ่อหรือแม่ใช้ความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจกับตน การแสดงอำนาจของคนในครอบครัวยังเป็นแบบอย่างให้ได้เรียนรู้ เพราะผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าสามารถลงโทษผู้ที่ต่ำกว่าได้ในทุกกรณี จะทำให้ผู้ที่ตกอยู่ในฐานะที่เป็นฝ่ายถูกกระทำรับเอาแนวคิดหรือพฤติกรรมความรุนแรงของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่ามาเป็นของตนและจะส่งผ่านความรู้สึกดังกล่าวไปยังบุคคลอื่นด้วยเช่นกัน ผลกระทบของความรุนแรงเกิดต่อร่างกายและจิตใจของผู้ถูกกระทำและผู้ที่อยู่รอบข้าง พ่อทุบตีแม่ ลูกถูกทุบตี เด็กที่ถูกทุบตี ถูกทำร้าย ด่าทอ หรือได้เห็นความรุนแรงเสมอๆ จะฝังใจเรื่องความรุนแรง ดังเช่น ความทรงจำในอดีตของนายอาลี

กรณีศึกษาครอบครัวที่ 6 : นางบานูน (นามสมมุติ)

นางบานูน อายุ 41 ปี แต่งงานกับนายชาย (นามสมมุติ) ครอบครัวนางบานูนไม่ค่อยเคร่งครัดในศาสนาไม่ปฏิบัติศาสนกิจ นางบานูนมีอาชีพรับจ้างขายผลไม้ตามตลาดนัดต่างๆ ส่วนสามีไม่ทำงานเป็นหลักแหล่ง ส่วนใหญ่จะได้เงินจากการแข่งขันกกรงหัวจุก ติดยา เมมาเหล้าไปวันๆ เข้าๆ ออกๆ โรงพักเป็นประจำ การทะเลาะเบาะแว้งในครอบครัวเกิดขึ้นเป็นประจำ จนเป็นเรื่องธรรมดา พวกเขามีลูกด้วยกัน 4 คน ลูกคนโตเป็นลูกสาวอายุ 15 ปี ท้องก่อนแต่ง ลูกคนที่สองผู้ชายอายุ 14 ปี

ติดยาและลักขโมยตอนนี้ถูกควบคุมที่สถานพินิจ ส่วนลูกคนที่สามสี่ อายุ 10 ปี และ 1 ขวบ ตามลำดับนางบานูน ถูกสามีทำร้ายจากการทะเลาะกันอย่างรุนแรงโดยที่ตามมือและแขนมีรอยเขียวช้ำ และซี่โครงหักต้องนอนโรงพยาบาลหลายคืน หลังจากนั้นนางบานูนจึงเข้าไปสำนักงานเพื่อร้องเรียนปัญหาดังกล่าว

จากการพูดคุยและสัมภาษณ์ นางบานูนเล่าว่า

“ก๊ยะยอมรับว่าครอบครัวก๊ยะมีปัญหาตลอด เราทะเลาะกันเป็นประจำ แต่มันไม่หนักเหมือนตอนนี้ ครั้งนี้มันทำเกินไป นอกจากเจ็บใจแล้วยังเจ็บปวดกายอีก ก๊ยะไม่ยอมแล้ว”

“ที่ผ่านมาก็ไม่เรียกร้องอะไรเขาเลยนะ เขาไม่หางาน ทำงานเป็นหลักแหล่ง ก๊ยะก็ไม่ว่า เพราะเราพูดไปก็เท่านั้น จะทะเลาะกันเปล่าๆ นอกจากขอช่วยให้เขาไปช่วยตอนยกแข่งผลไม้ลงจากรถตอนไปขายตามตลาดนัด หลังจากนั้นเขาก็หายไป จะมาอีกทีก็ตลาดนัดวาย เก็บของกลับบ้าน เท่านั้นแหละหน้าที่ของเขา เขาไม่สนใจหรือรับผิดชอบอะไรเลยไม่ว่าเรื่องลูกหรือบ้าน มีหน้าซ้ำยังไปติดยา ดื่มเหล้าเอาหมด ลูกๆจะไปไหนก็เหมือนพอมัน พอมันเป็นแบบให้แล้ว”

นางบานูนยังให้ข้อมูลเพิ่มเติม

“ตอนนี้เรามีลูก 4 คนคนโต มันได้ลูกตอนอายุ 15 ปี พวกเราไปตามลูกสาวที่โรงแรมกับผู้ชาย งามหน้าไหมอายุชาวบ้าน ส่วนลูกชายก็ติดยาเหมือนพอมัน ตอนนี้โดนจับอยู่สถานพินิจเพราะไปขโมยของที่โลตัส ก็ตีเหมือนไปทีนั้นจะได้ปรับนีสัย จะได้ไม่ต้องปวดหัว”

ก๊ยะไม่ค่อยมีเวลาดูลูกต้องไปขายของตลอด วันจันทร์ขายที่ตลาดนัดควนกาหลง วันอังคารตลาดนัดบ้านควน วันพุธตลาดนัดควนโดน วันพฤหัสบดีตลาดนัดกาเนาะ วันเสาร์อาทิตย์ตลาดนัดที่เขตแดนวังประจัน วันไหนกลับมาเหนื่อยๆที่บ้านก็กรก ไหนก็ลูกอ่อน ฝวักยังไม่กลับ เราก็กังปรี๊ดเลย โกรธ พอมันกลับมาทีนี้ก็ต่อว่า มีปากเสียง ทะเลาะกันเป็นแบบนี้ประจำ

“วันนั้นที่เกิดเรื่องตอนที่มันกลับบ้านตอนกลางคืนก็ได้กลิ่นเหล้า

มาขอเงินเรา เราบอกว่าไม่ให้ นี่มันมีดค่าแล้ว จะไปไหน มันก็
ตวาดใส่ก๊าะว่าอย่ามายุ่ง ก็เข้าไปในห้อง ไปค้นกระเป๋า ก๊าะก็แย่ง
กลับ บอกไม่ให้ บอกว่าเลิกได้แล้วเหล่ายานี้ เห็นไหมลูกเราก็
เป็นไอ้ขี้คุกขี้ยาเหมือนบังแล้ว ไม่อายคนหรือ ทีนี้เค้าโมโหก็เข้า
แย่งกระเป๋าอีก ก๊าะไม่ให้ มันบีบข้อมือและแขนก๊าะอย่างแรง ก๊าะก็
ทุบตีมันกลับ มันตบก๊าะก๊าะร้องลั่น ดึงกระเป๋าหนี มันไล่ตามมา
ถีบหลังและเตะก๊าะที่ซี่โครงอย่างแรง หลังจากทีโดนแต่นั้นก๊าะจุก
ลุกขึ้นไม่ได้ ได้แต่ร้องไห้เสียงดัง มันเอากระเป๋าออกจากบ้านไป
หลังจากนั้นก๊าะไปหมอ ต้องนอนโรงพยาบาลหลายคืน หมอบอก
ว่ากระดูกซี่โครงหัก 2 ซี่”

หลังจากเหตุการณ์วันนั้นก๊าะไปขอความช่วยเหลือ โตะอีหม่าม (ผู้นำศาสนา) แนะนำ
ให้ไปสำนักงานฯ เพื่อไปร้องเรียน และแนะนำให้ไปแจ้งตำรวจด้วย มันกลับมา แต่ก๊าะทำเฉยๆ ไม่
สนใจ ต่างคนต่างอยู่

“สามีก๊าะมีนิสัยติดยา ติดเหล้าและมีอารมณ์รุนแรง ทุ้งทุ้งที่ศาสนา
อิสลามห้ามสิ่งเหล่านี้ แต่มันก็ยังทำเพราะที่บ้านมันไม่มีใคร
ละหมาดครอบครว้ใดที่ไม่ละหมาดก็แสดงว่าไม่ศรัทธาต่อพระเจ้า
ไม่ปฏิบัติในสิ่งที่ศาสนาสั่งใช้ จึงง่ายที่จะทำสิ่งที่ไม่ดีหรือสิ่งที่
ศาสนาสั่งห้าม ทั้งพ่อแม่และลูกๆ พึ่งมาละหมาดตอนแก่นี้แหละ
แต่ก่อนนี่พ่อมันก็ติดยาและขี้เกียจทำงานแบบนี้แหละ เวลาไปตัด
ยางนะ พอดตัดเสร็จให้เมียเก็บน้ำยางและรีดยางแผ่นเอง ตัวเองมา
นอน พอกลับจากตัดยางก็เอานกกรงหัวจุกไปแข่ง แล้วก็ไปอยู่
ร้านน้ำชา ครอบครว้เขามีลูกสองเขาเป็นคนสุดท้อง พ่อแม่ตามใจ
ลูกไม่อยากเรียนหนังสือก็ไม่ให้เรียนอยู่บ้านเฉยๆ ตอนที่ก๊าะ
แต่งงานกับเขาก็ก้อยู่ที่บ้านเค้า ก๊าะเห็นพ่อกับแม่ทะเลาะกัน
ประจำ เรื่องพ่อเขาไม่ช่วยทำงาน เพราะรับจ้างตัดยาง แต่วันไหน
ที่พ่อขี้เกียจก็ไม่ไปตัด ซึ่งแม่ขับรถไม่เป็น ไม่ได้ไปตัดยาง เถ้าแก่ก็
ดู เงินก็ได้ ทีนี้ก็มีปากเถียงกัน ก๊าะเคยถามสามีก๊าะว่า พ่อกับแม่
ทะเลาะกันแบบนี้ประจำหรือ เขาบอกว่าเป็นเรื่องธรรมดาแล้ว
เวลาทะเลาะกันพวกเราเฉยๆ ส่วนใหญ่แม่จะร้องไห้เจ็บใจ เพราะ
ปะไม่ค่อยช่วยแม่ทำงาน แต่มีบางทีที่พ่อตบแม่ หรือทำแรงๆ พวก

เราก็จะเข้าไปแยก แบบอย่างดังกล่าวนี้เขาเลยคิดว่าเป็นเรื่อง
ความเคยชิน และไม่คิดว่าร้ายแรงอะไร”

นายชายได้รับอิทธิพลการอบรมเลี้ยงดูแบบอิสระปล่อยปละละเลย ขาดการแนะนำ
หรือสนับสนุน มักจะถูกปล่อยให้ได้อะไรตามใจปรารถนา รูปแบบการเลี้ยงดูดังกล่าวก่อให้เกิด
บรรยากาศแบบให้เสรีภาพสุดขีดขาดความเห็นระเบียบวินัย และความรักผิดชอบ เมื่อนายชายมี
ครอบครัวก็ไม่สามารถรับผิดชอบครอบครัวตัวเองให้ดีเท่าที่ควร ทำให้เกิดปัญหาขึ้นตามมา

จากพฤติกรรมนายชายที่แสดงออกในรูปแบบการกระทำความรุนแรงต่อภรรยา
พบว่า นายชายเกิดการเรียนรู้จากแรงเสริมหรือแรงสนับสนุน กล่าวคือ พฤติกรรมการเรียนรู้มี
ความสำคัญมากต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมของมนุษย์ สภาพครอบครัวและประสบการณ์ในอดีตมีส่วน
สำคัญต่อการกระทำ ดังนั้น บุคคลที่เด็กสามารถเรียนรู้ได้คือ พ่อแม่ เด็กที่ขาดความรักความ
อบอุ่น มีประสบการณ์จากครอบครัวในลักษณะที่ไม่ถูกต้องจะเติบโตเป็นบุคคลที่มีปัญหาทาง
บุคลิกภาพ จะแก้ปัญหาในชีวิตด้วยความรุนแรง นายชายขาดทักษะการใช้ชีวิตเนื่องจากไม่ได้รับการ
ศึกษา จึงไม่ปฏิบัติตามบทบาทของตนเองได้ ไม่ว่าจะเป็บทบาทของสามีภรรยา บทบาทของพ่อ
แม่ ขาดทักษะการแก้ปัญหา เนื่องจากได้รับประสบการณ์ทางตรงว่าการกระทำความรุนแรงต่อภรรยา
หรือคนในครอบครัวเป็นเรื่องที่กระทำได้และเป็นเรื่องที่ธรรมดา

กรณีศึกษาครอบครัวที่ 7 : นาง จันจิรา โตะหมาต

นาง จันจิรา โตะหมาต อายุ 50 ปี โดนสามีขี้ขลาดทำให้ศึระแตก แผลฉีกขาด
เย็บ 9 เข็ม สาเหตุมาจากทะเลาะกัน มีปากเสียงกันเรื่องหนี้เงินทอง สามีของนาง นายเดช (นามสมมุติ)
ไปมีหนี้สินแต่ไม่ยอมไปจ่ายคืน จนทำให้เจ้าหนี้มาทวงหนี้ พอทวงกับนายเดชไม่ได้ ก็มาทวงเงินกับ
นาง จึงเป็นสาเหตุของการทะเลาะกันเพราะนางไม่เคยรู้เรื่องหนี้สินมาก่อน นอกจากนี้ยังบังคับให้นาง
ขายที่ดินเพื่อจ่ายหนี้ แต่นางไม่ยอม ทำให้นายเดชโกรธมาก จึงตบตี นางก็สู้แต่แล้วก็โดนนายเดช
ขี้ขลาดน้ำหวานแอสลอบอยไปโดนศึระจนทำให้เลือดอาบ จึงถูกนำส่งไปโรงพยาบาล หลังจากนั้น
นางจันจิราจึงเข้าไปแจ้งความต่อตำรวจ

จากการได้สัมภาษณ์ นางพิมล (นามสมมุติ) ญาตินางจันจิรา ที่อยู่บ้านใกล้กัน
ซึ่งเป็นผู้พานางจันจิราไปโรงพยาบาล หลังจากทะเลาะกันจนเลือดอาบ

“วันนั้นกะได้ยินพวกเขาทะเลาะกันตั้งแต่เช้า เราก็รู้สึกเฉย ๆ
เพราะพวกเขาทะเลาะกันเป็นประจำ แต่วันนี้รู้สึกเสียงตะคอก ด่า
ทอกันอย่างรุนแรงและเสียงดังมากกว่าเดิม ก็รู้สึกใจ แต่ก็ไม่อยาก
ไปยุ่ง แต่สักพักก็ได้ยินเสียงร้องเสียงดังมากของนางจันจิรา จึงรีบ

ออกไปดูกับสามี ก็ตกใจเมื่อเห็นหัวหน้างานจันจิราเต็มไปด้วยเลือด จึงรีบเข้าไปพยุงตัวนางออกไปนอกบ้าน ส่วนสามีของพี่เข้าไปจับตัวนายเดชออกไป”

“เดชมันชอบทำงานสบายๆ ไม่ชอบทำงานหนัก ลงทุนทำปุนิม เลี้ยงกุ้งกุลาบ้าง หอยลายบ้าง ชอบลงทุนแต่ไม่ทำเองให้ลูกน้องทำ อีกอย่างชอบทำงานกับคนมีนิสัยไม่ค่อยดี พวกชอบเที่ยวร้านอาหารกลางคืน พออยู่กับสังคมแบบนี้ ทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับเมียบ่อยๆเพราะกลับบ้านดึกๆ เป็นประจำ มันชอบลงทุนนั่นที่ลงทุนนี้ที่ เหมือนมีตั้งเยอะ สุดท้ายก็เอาโฉนดไปวางจำนำจนหมด มีหน้าซำยังแอบขโมยเอาสมบัติของเมียไปวางด้วย โดยที่เมียไม่รู้ ฟังมารู้ทีหลังทีนี้ก็ทะเลาะกันใหญ่ วันนั้นที่เกิดเรื่องเพราะว่านายเดชได้เอารถเครื่องไปแอบขาย โดยไม่มีใครรู้ พอเมียถามว่ารถอยู่ไหน บอกว่ารถเสียเอาไปซ่อม นานเป็นอาทิตย์ เมียก็ผิตสังเกตก็ถามอีกว่าซ่อมที่ไหน นานจัง เขาก็บอก พอจะไปดูที่ร้านซ่อม เขาก็บอกว่าไม่ใช่ที่นั่น ซ่อมที่อื่นอีก ถามไปถามมาจนได้รู้ว่าเอารถไปขายเสียแล้ว

ทีนี้ก็ด่ากันยกใหญ่เลย เมียมันถามว่าแล้วเงินที่ขายได้อยู่ไหน นายเดชบอกว่าไปจ่ายหนี้ แต่ไม่พอ จึงต้องการเพิ่มอีก แล้วยังบังคับให้เมียเอาโฉนดที่ดินมาหรือไม่ก็ให้ขายที่ดินนั้นเสีย เพราะต้องเอาเงินไปจ่ายหนี้ แต่เมียมันไม่ยอม เลียงกันไปเลียงกันมา นายเดชก็เข้าไปตบหน้า นางจันจิราก็ไม่ยอม ตบตีกลับ ก็มาเห็นก็ตอนที่โดนขว้างขวดจนหัวแตกนั้นแหละ จึงช่วยกันพาไปโรงพยาบาล ก็ช่วยมาเผื่อนางจันจิราที่โรงพยาบาล เป็นเวลา 2 วัน พอเขาดีขึ้นนั้นแหละเขาถึงได้เล่าเรื่องวันนั้นให้ฟัง”

“ก็จะไม่แน่ใจนะว่าทำไมนายเดชถึงต้องทำให้เมียมันต้องเจ็บแบบนี้ มันรุนแรงขึ้นทุกวัน แต่ก่อนไม่ค่อยมีเรื่องแบบนี้ คู่มันเหมือนเป็นคนเจิบขริ่ม ไม่ค่อยชอบยุ่งกับใคร มีโลกของตัวเองสูง คนในหมู่บ้านมันไม่ค่อยสมาคมกับใคร มันชอบพาเพื่อนคนนอกพื้นที่มาบ้านประจำ แต่พอรู้มาบ้างจากนางจันจิราเคยเล่าว่านายเดช

เป็นลูกคนที่มือทิพพลคนหนึ่งในหมู่บ้านแต่อยู่คนละหมู่บ้านกันนะ บ้านเดิมอยู่ที่บ้านคุสน พ่อของเขารวยมีที่ดินเยอะแยะ ทั้งสวน ยาง ปาล์ม แต่พ่อก็มีเมียเยอะนะ นายเดชมีพี่น้องคนละแม่หลายคนมาก เพราะเมียของพ่อคนนั้นมีลูก 5 คน คนนี้มีลูก 3 คน แต่ลูกคนไหนที่มีฐานะดี หรืออยู่ดีกินดี แสดงว่าเป็นลูกของเมียที่เขา รัก และให้สมบัติมาก แต่ลูกคนไหนยากจนหน่อย แสดงว่าเป็นลูก ที่พ่อของเขาไม่ค่อยรัก ซึ่งนายเดชเป็นหนึ่งในนั้น มีพี่น้อง 2 คน และอยู่บ้านของแม่ (หมู่บ้านเดียวกับนางจันจिरา) ซึ่งอยู่คนละ ตำบลกับพ่อ”

“บ้านนายเดชมีฐานะไม่ค่อยดีเท่าไรถ้าเทียบกับคนอื่นนะ และ พวกเขาสองคนไม่ได้เรียนหนังสือเหมือนคนอื่น ทำให้ครอบครัว นายเดชซึ่งแม่และน้องชายเหมือนเป็นคนที่ไม่ได้รับความสนใจน้อย พ่อของเขาไม่ค่อยมาที่บ้านเท่าไร พ่อของเขาเป็นคนดูมาก เผด็จ การ สิทธิทุกอย่างอยู่ที่พ่อหมด มีลูกน้องเยอะ ไม่พอใจอะไร โดน ด่าแค้น ฉันทเคยเห็นสมัยก่อน ตอนที่พวกมันเล็กๆ อยู่ เวลาพ่อมัน มาที่นี้ ถ้าแม่มันทำอะไรไม่พอใจ ก็จะไปด่า ตะคอกใส่ บางทีก็ ถูกตบนะ ลูกๆไม่กล้าค่อยใกล้และไม่สนิทกับพ่อมันเท่าไรหรอก นายเดชกับน้องชายมันไม่ค่อยพูด ไม่มีสิทธิแม้กระทั่งออก ความ คิดเห็น มีนิสัยขี้น้อยใจ ดูเหมือนเป็นเด็กเก็บกดนะแต่เวลาโกรธก็ น่ากลัวนะ ตอนนี่ทั้งปะและมะมันเสียแล้วหลังจากนั้นมันและน้อง ต่างมีครอบครัวกันหมดแล้ว ซึ่งต่างก็มาสร้างบ้านที่หมู่บ้านของ แม่ และไม่ไปหาพ่อพวกเค้าเลย น้องชายนายเดชเป็นเจ๊บขริ่ม และอยู่อย่างสมถะ ไม่หรูหรา มีนิสัยเหมือนแม่ แต่นายเดช ก็ว่า มันน่าจะได้อะไรบ้างนะ ชี้โมโห อารมณ์เป็นนักเลง ชอบทำงาน เสี่ยงๆลงทุนอะไร ขาดทุนตลอด แต่ทำใจใหญ่เหมือนคนมีตังเห็น มั้ยตอนนี่หมดเนื้อหมดตัวโดนด่าที่คืนก็ขายหมด รู้มั้ยขนาดบ้านที่ อยู่ตอนนั้นก็โดนยึด ทั้งๆที่เมียมันยังไม่รู้เรื่องเลย รู้อีกที บ้านมีคน มายึดแล้ว จึงเป็นสาเหตุให้ทะเลาะจนแตกหักกับนางจันจिरา”

จากการได้สัมภาษณ์นางจันจिरา

“ตอนนี้รู้สึกเครียด เกลียด กลัว เต็มไปหมด มีผลกระทบต่อตัวเอง
ตำหนิตัวเองว่าเราทำผิดอะไร ทำไมเขาถึงเป็นแบบนี้ อับอาย
ญาติพี่น้องและเพื่อนฝูง นอนไม่หลับ เรื่องนั้นมันวนเวียนในสมอง
ตลอดเวลา กังวลไปสารพัด ว่าเขาจะเอาทรัพย์สินไปผลาญอีก
เท่าไร”

ตอนนี้นางจันจิราพาลูกไปอยู่บ้านแม่ตัวเองแล้วขอแยกทางกับนายเดช ตั้งแต่
เหตุการณ์วันนั้น เพราะหลังจากที่กะพาไปหาหมอ แล้วก็พาไปที่โรงพักเพื่อแจ้งความ และนางจันจิรา
ก็ไปร้องเรียนที่สำนักงานอิสลามฯ เพื่อขอหย่าด้วย.

จากพฤติกรรมการณ์เลี้ยงดูในครอบครัวของนายเดชพบว่า ภูมิหลังการเลี้ยงดูใน
ครอบครัวของนายเดช มีลักษณะบรรยากาศเข้มงวดหรือแบบอึดตายปไตย คือ พ่อมีสิทธิเด็ดขาดทุก
อย่างภายในบ้าน หากสมาชิกในครอบครัวทำอะไรไม่ถูกใจก็จะแสดงพฤติกรรมที่ไม่พอใจ หรือรุนแรง
ออกมา นอกจากนี้ยังควบคุมแม้กระทั่งการตัดสินใจของคนในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวจึงขาด
ความรักความอบอุ่น ครอบครัวที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงทั้งการพูดและการกระทำจะ
ไม่สามารถทำหน้าที่ครอบครัวที่สมบูรณ์ได้ เพราะความสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกถูกทำลาย ครอบครัว
ไม่มีความสุข เห็นห่าง ขาดความรักความสามัคคี และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เกิดความแตกร้าง
นายเดชได้รับประสบการณ์การเลี้ยงดูด้วยวิธีการรุนแรง การถูกลงโทษ ทำให้มีพฤติกรรมที่เก็บกด
แยกตัวเองและเลียนแบบ โดยจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวในรูปแบบต่างๆขึ้นมาทดแทนความรู้สึกของ
การถูกลงโทษ

กรณีศึกษาครอบครัวที่ 8 : นางสาวนา (นามสมมุติ)

นายเฟาเส้นทะเลาะตบตีกับภรรยา (นา) จนทำให้ภรรยาหนีออกไปอยู่กับผู้ชายคน
ใหม่ โดยทิ้งให้นายเฟาเส้นเลี้ยงลูกคนเดียว สาเหตุมาจากการทะเลาะกันอย่างรุนแรงในวันนั้น ทำ
ให้นาได้รับบาดเจ็บกระดูกไหปลาร้าหัก เนื่องจากโดนนายเฟาเส้นตอก ผลักและถีบเข้าที่หลังจนล้ม
จากนั้นทำให้หน้าตัดสติใจออกจากบ้าน

จากการได้พูดคุยและสัมภาษณ์ นา (นามสมมุติ) อายุ 30 ปี

“นาเป็นคนนทบุริคะ พ่อกับแม่เนาเล็กกัน น้ำของนาที่อยู่ที่ถูกกัด
ได้เอานามาเลี้ยง นาไม่เคยรู้จักพ่อกับแม่เนาเลย”

นาได้รู้จักบังเฟาเส้นที่ภูเก็ตเพราะเขาไปทำงานช่างเชื่อมเหล็กที่ภูเก็ตและเราชอบกัน จึงทำให้ญาติฝ่ายบังซึ่งไม่ได้อยู่ที่ภูเก็ตก็รู้สึกไม่ค่อยพอใจเพราะไม่เคยรู้จักและเราไม่มีพ่อแม่ญาติผู้ใหญ่มีแต่น้าคนเดียวอีกอย่างเราอายุยังน้อย แต่บังเฟาเส้นบอกมะของเขาว่ต้องการแต่งงานกับนา

“ตอนนั้นนาอายุ 17 ปี และบังเฟาเส้นอายุ 21 ปี ทำให้เราได้แต่งงานกันหลังจากนั้นกลับมาอยู่ที่สตูลบ้านบังเฟาเส้น”

บ้านของเขาเปิดร้านอาหารนากับบังก็ทำงานที่ร้านและอาศัยชั้นบนของร้านเป็นห้องนอน นาต้องทำทุกอย่างเพราะเราอยู่กับเค้ารายได้และค่าใช้จ่ายมะบังรับผิดชอบหมด เริ่มจากจัดร้าน เสริฟอาหาร ล้างจาน ทำความสะอาดร้าน ส่วนบังเฟาเส้นช่วยงานบ้าง ไม่ช่วยบ้าง ออกไปเที่ยวกับเพื่อนบ้าง แต่มะก็ไม่ว่าหรือดะอะไรเพราะเค้าเป็นลูกชายหัวแก้วหัวแหวนไม่ต้องทำงานก็ได้ ส่วนเราเป็นแค่ลูกสะใภ้

“ต่อมาเรามีลูกด้วยกัน จาก 1 คน เป็น 2 เป็น 3 พอมีสมาชิกเพิ่มมากขึ้นก็เริ่มมีปัญหา ค่าใช้จ่ายมากขึ้น เมื่อสมาชิกที่เพิ่มเป็นเด็ก ๆ ก็ยิ่งเพิ่มความปวดหัวตลอด ทำให้ร้านเลอะบ้าง ทำให้จานชามแตกบ้าง ที่นี้แม่ยายก็บ่นบ่อยๆขึ้น วันหนึ่งเงินในร้านหาย ซึ่งที่ร้านมีลูกน้องสี่คน แต่แม่ยายกลับกล่าวหาเราเป็นคนเอา ทำให้ทะเลาะกันยกใหญ่ หลังจากเหตุการณ์นั้น เราขอบังเฟาเส้นออกไปอยู่บ้านเช่า และไม่ทำงานที่ร้านแล้ว เมื่อไม่ทำงานบังเฟาเส้นจำเป็นต้องหางานทำ ส่วนนาต้องดูแลลูกๆ บังได้ไปสมัครที่โรงกลึง เป็นช่างเชื่อมเพราะถนัด เมื่อออกมาอยู่ข้างนอก ทำให้ค่าใช้จ่ายมากขึ้น ไหนจะเป็นค่าเช่าบ้าน ค่าลูกไปโรงเรียน และอีกมากมาย”

“เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น เดิมทีมะบังรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด เพราะเราทำงานที่ร้าน อยู่กิน ที่นั่นทั้งครอบครัว พอวันหนึ่งเราออกมาอยู่ข้างนอก ทำให้เห็นว่าเราต้องรับผิดชอบหลายอย่าง ค่าใช้จ่ายมากขึ้น แต่บังกลับอยู่เหมือนเดิม ไม่เปลี่ยนแปลง พอออกไปทำงานนอกบ้าน ก็มีเพื่อน มีสังคม กลางวันก็ไปทำงาน กลางคืนก็บอกว่าไปน้ำซากับเพื่อนๆ พอนานเข้าเรารู้ทีหลังว่าบังเริ่มติดต่อกับเพื่อน พอเราซักถามว่าทำไมต้องกินยาด้วย เขาบอกว่าจะได้มีแรงทำงาน เพราะงานเชื่อมบางที่ต้องทำถึงกลางดึก

เพราะต้องให้งานเสร็จ ไม่หลับไม่นอนเขาบอกว่ากินเพื่อทำงาน ไม่ติดหรอก เธอเชื่อไหม ยาเสพติดมีที่ไหนไม่ติด สุดท้ายติดงอมแงม ทีนี้พอติดยากี่เพิ่มปัญหามากขึ้นอารมณ์ขึ้นๆลงๆ บางครั้งดีบางครั้งร้าย บางทีก็หลอน ลูกๆนี้ไม่กล้าเข้าใกล้เวลาที่เขามีอาการ และเวลาที่เงินก็ไม่พอ เขาจะเอาไปซื้อยาแต่ไม่มี เพราะเขาทำงานคนเดียว ทีนี้เราก็เลยต้องออกไปทำงานด้วย ไปเป็นลูกจ้างที่ร้านอาหาร เป็นพนักงานเสิร์ฟ เขาก็มีอาการหึงหวงอีก กลับมาก็หาเรื่อง พุดเห็บแหมมบ้าง ประชดบ้าง ยิ่งวันไหนไม่ได้ซื้อยาเพราะเงินไม่พอ เราก็มองให้ ก็โมโห โวยวาย คำว่าเราพอเราเถียงกลับก็จะโดนตบบ้าง หรือไม่ก็ขว้างของให้เพื่อนพ้อง แล้วออกไปนอกบ้านเป็นแบบนี้ประจำ พอได้เงินทีก็หายไป 2-3 วัน พอเงินหมดก็กลับมา ไม่ได้ก็ทะเลาะกัน ตอนนี้องต้องประหยัดให้มากลูกๆก็เข้าโรงเรียนหมด ทำงานวันๆ ก็หาเงินเพื่อลูก ส่วนเรื่องข้าวกิน ได้จากร้านอาหารที่ไปเป็นลูกน้อง เขาให้แกงถุงกลับทุกวัน”

“วันนั้นเขาโดนตำรวจจับเพราะมียาบ้า แต่มีเพื่อเสฟไม่มากนัก เขาก็ให้เราเอาเงินมาประกันตัว แต่เราไม่มีเงิน จะเอาเงินที่ไหน เป็นแสน เขาโกรธ แม่ของเขาก็โกรธ บอกว่าเราไม่สนใจลูก แม็กี่เลยประกันตัวลูกเขาออกมา พอเขาออกมาก็ด่าว่าเราอย่างแรง บอกว่าเป็นเมียทรยศบ้าง ต่างๆนาๆ เราก็อโกรธ ก็ด่ากลับ ทีนี้ก็ทะเลาะกันใหญ่ เขาเข้ามาจิกผม นาก็ร้องแล้วถีบมัน ทีนี้เขาโกรธก็เลยเตะและถีบจนชิดฝาผนัง แล้วเขายังเอาคอกเข้าที่ไหล่ อย่างแรง เราเจ็บมาก รู้สึกหนักที่ไหล่ จึงไปหาหมอ หมอบอกว่าไหลปลาร้าเราหัก”

“ตอนนั้นทั้งโกรธและเจ็บมาก เสียใจด้วย ก็เลยไปหามะเขากี่ แม่ยายเรานั้นแหละ บอกว่าไม่เอาแล้ว ไม่อยู่แล้ว ช่วยดูแลลูกด้วย ก็หนีออกจากบ้านไปเป็นปี กลับมาอีกทีก็ไปแต่งงานใหม่กับคนอีกหมู่บ้านหนึ่งไม่ไกลจากบ้านเขาเท่าไร”

“สงสารลูกและคิดถึงด้วย แต่เราต้องไปคนเดียวเพราะเราไม่รู้ว่าจะไปตกระกำลำบากแค่ไหน ไม่อยากให้ลูกไปลำบากด้วย เขาอยู่กับพ่อนั้นดีแล้ว พวกเขามีญาติพี่น้องเยอะ เราไม่มีญาติพี่น้องตัวคนเดียว”

และได้มีโอกาสสัมภาษณ์ นางยะ แม่เฟาเส้น อายุ 54 ปี มีอาชีพเปิดร้านอาหาร นางยะเป็นแม่มา่ยหลังจากที่พ่อของเฟาเส้นเสียชีวิต ต่อมานางยะแต่งงานใหม่ ซึ่งปัจจุบันนางยะมีสามี 2 คนแล้ว หลังจากที่มีสามีคนแรกเสียชีวิต

“กะ ต้องดูแลหลานๆแทนมะมัน (สีหน้าไม่พอใจ) กลางคืนพวกเด็กๆไปนอนกับพ่อ ตอนกลางวันก็ให้เด็กๆช่วยล้างจานที่ร้านหลังเลิกเรียนหรือเสาร์ อาทิตย์ พวกมันโตๆกันแล้ว ป.3 ป.4 กันแล้วก็ต้องช่วยเหลือกัน เป็นเงินค่าไปโรงเรียน”

“กะกับสามีมีลูกด้วยกัน 5 คน ผู้ชาย 3 คน ผู้หญิง 2 คน เราด้วยกันทำธุรกิจโดยเปิดร้านอาหาร ซึ่งตอนนั้นขายดีมาก เศรษฐกิจดี ครอบครัวเราอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข แต่มีอย่างหนึ่งที่กะยังเสียใจคือ ตอนนั้นเราสนใจแต่ธุรกิจ กะไม่สนใจเรื่องลูกเลย ไม่ว่าจะเป็นการเรียน การเป็นอยู่ของลูกๆ ลูกๆกะจบ ป.6 บางคนจบ ม.3 บอกว่าไม่อยากเรียนแล้วกะก็ไม่ให้เรียน ก็ให้มาช่วยงานที่ร้าน ใครช่วยเยอะก็ได้เงินเยอะ ลูกๆกะ 5 คน ไม่ได้เรียนหนังสือจนจบ เหลือคนสุดท้ายที่จบซึ่งตอนนั้นพึ่งรู้สึกตัวส่วนที่ผู้ชายติดยาทั้งหมดยิงที่คนโตตอนนี้เป็นบ้าแล้ว ต้องกินยาประสาทตลอด ไม้ั่นสติแตก ชอบเที่ยวผับ ห้องอาหาร ส่วนคนที่สองมีครอบครัว และทำงานช่วยเมียดี แต่ก็ติดยาอยู่บ้าง และเฟาเส้นเป็นคนที่สาม ซึ่งเป็นคนที่กะไม่ค่อยดูแลเท่าไร อาการกะเร มีตั้งแต่เด็ก มันแหวกแนวกว่าพี่ๆ มันไปเรียนสายอาชีพ แค่ ปวช. มันเริ่มออกจากบ้านแล้วก็ไปหางานหาเงินเอง มันไปทำงานถึงภูเก็ตโน้น”

“ตอนนั้นพอครอบครัวเรามีปัญหา ลูกติดยา ธุรกิจร้านอาหารก็มีปัญหา มีคู่แข่งมากขึ้น เราถกเถียงกันตลอด ต่างโทษกันไปโทษกัน

มา ไม่มีใครยอมรับผิด ทะเลาะหนักขึ้นทุกวัน วันไหนทะเลาะกัน
ก็จะปาข้าวของระเนระนาด ส่วนสามีก็จะตบตีก็จะเป็นแบบนี้เรื่อยๆ
นานเข้าสามีก็เครียด ทำให้มีโรคแทรกซ้อน หลังจากนั้นก็
เสียชีวิตไป”

ต่อมาก็ได้แต่งงานกับสามีคนใหม่ หลังจากที่เขามาจับที่ร้านเช่าเย็บ นานๆเข้าก็
ใจอ่อน ซึ่งลูกๆ ไม่พอใจและไม่อยากให้กะแต่งงาน

“เฟาเสี้ยนเป็นคนหนึ่งที่โกรธและไม่พอใจกะมาก เรามีปากเถียงกัน
ยังไงเฟาเสี้ยนก็ไม่ยอม เราเลยทะเลาะกันอย่างรุนแรง เขาเลยหนี
ออกจากบ้านไป แต่พออยู่นานเข้าก็รู้ว่าที่ธาตุนั้น ผัวคนนี้ติดยา
ไม่ทำงานทำการ นานเข้าก็ทะเลาะกัน และมารู้อีกทีว่ามีเมียอยู่
อีกซึ่งตอนจับเราบอกว่า เป็นพอม่าย ยิ่งทะเลาะกันใหญ่ มันเข้ามา
ตบตีก็ บางทีไล่ตักกันทิ้งๆที่มีลูกค้ำอยู่ ก็จะไม่ให้ว่าให้ตายังไง
วันๆจะเอาเงินอย่างเดียว กะให้ล้างจานหากจะเอาเงิน ก็ไม่ทำ ที่
นี้ก็ทะเลาะกันตลอด ลูกๆก็เข้ามาห้าม ซึ่งเฟาเสี้ยนจะไม่ชอบพอกคน
นี้มาก มันเคยเข้าไปต่อยกับพ่อเลี้ยงคนนี้ ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุที่
เขาไปทำงานไกลๆ กลับบ้านนานๆ ครั้ง หลังจากนั้นกะก็ได้หย่า
กับผัวคนนั้น แต่ต่อมาก็แต่งงานใหม่อีกครั้ง ซึ่งตอนนั้นเฟาเสี้ยน
ลูกก็แต่งงานมีครอบครัวแล้ว”

“ส่วนปัญหาในครอบครัวเฟาเสี้ยนพวกมันทะเลาะกัน ผัวเมียเป็น
เรื่องธรรมดาบ้าง ลินกับพินก็ต้องมีการกระทบกันบ้าง”

“แต่พักหลังมาเฟาเสี้ยนมันลงไม้ลงมือ ตบตีหนักขึ้น กะก็รู้ เรื่องยา
นั้นแหละ มันติดยา แต่จะทำได้ เมียมันต้องยอมรับในสิ่งนี้
เฟาเสี้ยนเป็นคนเก็บกดตั้งแต่เล็กๆแล้ว ทำอะไรไม่ค่อยปรึกษา
ชอบตัดสินใจเอง แต่ตอนนั้นกะยอมรับว่าไม่ค่อยได้ดูแลลูกๆเลย
ส่วนใหญ่ก็จะให้เงินและบังคับใช้งาน หากใครช่วยเยอะก็จะได้
เงินเยอะ หากไม่ช่วยก็ไม่ให้เงิน แค่นี้จริงๆ พอมันโตเป็นผู้ใหญ่
ก็แสดงอาการไม่ชอบที่กะแต่งงานใหม่ มันโกรธมาก ยิ่งพอกะมี
ปัญหามันยิ่งเกลียด มันเลยออกจากบ้านไปทำงานไกลๆ

ไม่ค่อยกลับบ้าน”

“ตอนนี้จะแก้ปัญหาด้วยการดูแลเด็กๆไปเรื่อยๆ ถ้าแม่มันไม่สนใจ
ทำใจได้ละหลานเรา อีกอย่างสงสารเฟาเส็น ตอนนี้มันก็ปรับตัวดี
ขึ้น ทำงานทำการเลี้ยงลูกคนเดียว เราก็สงสารลูกเรานะ”

พื้นฐานอำนาจในคู่สมรสเป็นความแตกต่างระหว่างสามีภรรยาในด้านสถานภาพ เศรษฐกิจและสังคม ครอบครัวของนายเฟาเส็นมีพื้นฐานอำนาจที่แตกต่างกับ นางสาวนามาจาก ครอบครัวที่ขาดความสมบูรณ์ ขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัว ไม่ได้พบเห็นกับพ่อแม่ ส่วน นายเฟาเส็นมีครอบครัวที่อบอุ่นและมีฐานะ แต่พ่อแม่ขาดการดูแลและเอาใจใส่ ถูกเลี้ยงดูแบบตามใจ ทั้งคู่มีระดับการศึกษาที่ต่ำและอายุน้อย เมื่อมีลูกทำให้ขาดวุฒิภาวะที่จะดูแลครอบครัว ขาดทักษะ การสื่อสารระหว่างสามีภรรยา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งด้านการศึกษา รายได้และอาชีพ บุคคลที่เติบโตมาจากครอบครัวมีปัญหาหองระแหง ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่ด่าทอ ตบตีกัน และมีประสบการณ์ความรุนแรงในอดีต เมื่อมีครอบครัวเป็นของตนเองแล้วจะซึมซับและเลียนแบบการ กระทำที่ก้าวร้าวและรุนแรงดังกล่าวต่อคู่สมรสของตน

การวิเคราะห์ภูมิหลังครอบครัวคู่สมรสสุลิมที่มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว

จากผลการสัมภาษณ์กรณีศึกษาที่ได้นำเสนอมาในบทที่ 4 ทั้งหมดเป็นข้อมูลที่ได้จากคำบอกเล่าและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับคู่สมรสสุลิมที่มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว 8 ครอบครัวคู่สมรส ภรรยา (ผู้ถูกกระทำ) 8 คน สามี 2 คน มารดาคู่สมรส 3 คน ญาติพี่น้องรวมถึงลูก 4 คน ผู้นำศาสนา 3 คนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ 2คน โดยการเน้นประเด็นตามกรอบแนวคิดดังนี้ ด้านสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู ด้านประสบการณ์ความรุนแรง และด้านความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ซึ่งปรากฏผลดังนี้

1. สภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูคู่สมรสสุลิมที่มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว

สภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดามีผลต่อการกระทำความรุนแรงเมื่อบุคคลนั้นเติบโตขึ้น ครอบครัวที่มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวอยู่เสมอจะไม่สามารถทำหน้าที่ครอบครัวที่ดีได้เพราะว่าสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวถูกทำลาย บุคคลที่เป็นหลักของครอบครัว คือ สามี ภรรยา หรือ พ่อ แม่ ไม่สามารถทำหน้าที่ของตนได้ดี ครอบครัวไม่สงบสุข เห็นห่าง ขาดความรัก ความสามัคคี และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ครอบครัวลักษณะนี้ไม่สามารถดำเนินอยู่ในสังคมปกติได้ ในที่สุดก็เกิดปัญหาการหย่าร้าง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเด็กที่ประสบปัญหาครอบครัวแตกแยกและอาจเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมของบุตรในรูปแบบของการใช้ความรุนแรงในด้านต่างๆ

เมื่อก้าวถึงความสำคัญของครอบครัวจะเห็นได้ว่าบิดามารดาเป็นองค์ประกอบหลักที่มีอิทธิพลยิ่งใหญ่ในชีวิตของบุตร บิดามารดาสามารถสร้างแบบแผนพฤติกรรมให้กับบุตรได้โดยผ่านการอบรมเลี้ยงดู และบทบาทของบิดามารดาที่ทำตัวแบบให้กับบุตร ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าบิดามารดาทำหน้าที่ได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูที่มีลักษณะแตกต่างกันไปแต่ละครอบครัว การที่พฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดามีรูปแบบที่ต่างกันั้นทั้งนี้เนื่องจากมีปัจจัยพื้นฐานของแต่ละครอบครัวที่แตกต่าง เช่น เช่น หากพ่อแม่ที่มีอิทธิพลในการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตยยึดติดกับความคิดของตนเอง พ่อมีอำนาจสิทธิขาดทุกอย่างภายในบ้าน แม้กระทั่งการตัดสินใจแทนสมาชิกในบ้าน การแสดงออกจะปรากฏในลักษณะ การห้ามปราม การออกคำสั่ง แบบเผด็จการ จะทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมเกิดขึ้น

1.1 ด้านสภาพครอบครัว

จากข้อมูลที่เป็นกรณีศึกษาแสดงให้เห็นว่าสภาพครอบครัวที่มีปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลในครอบครัว พ่อแม่แยกทางกัน บิดามีภรรยาหลายคน คนในครอบครัวไม่มีความสุข ส่งผลต่อการกระทำความรุนแรงในคู่สมรส ดังเช่นครอบครัวนางปะ ครอบครัวนางฮาบี๊ะ ครอบครัวของนางสาวนาครอบครัวของนางจันจิราและครอบครัวของนางเกา

“พ่อกับแม่มันแยกทางกัน พวกมันมีพี่น้องฝาแฝดสองคน แผลคนพี่อยู่กับแม่ ซึ่งแม่มันแต่งงานใหม่กับคนมาเลย์นานแล้ว ส่วนมันเป็นแฝดน้องอยู่กับพ่อมันที่เขตแดนวังประจันสตูล – เปอร์ลิส”

(นางติมะ, (แม่นางปะ) 23 พฤศจิกายน 2556)

“พ่อกับแม่แยกทางกัน แม่ได้หนีจากพวกเขาไป ปล่อยให้เขาอยู่กับพ่อ พ่อก็ไปมีเมียใหม่ พ่อติดเมียใหม่มาก”

(คุณฮาบี๊ะ, 25 ธันวาคม 2556)

“นาเป็นคนนทบุริคะ พ่อกับแม่นาเล็กกัน น้ำของนาที่อยู่ที่ถูกกัดได้เอานามาเลี้ยง”

(นางสาวนา, 26 เมษายน 2557)

“พ่อของเขารวยมีที่ดินเยอะเยอะ ทั้งสวนยาง ปาล์ม แต่พ่อก็มีเมียเยอะนะ นายเดซมีพี่น้องคนละแม่หลายคนมาก เพราะเมียของพ่อคนนั้นมีลูก 5 คน คนนี้มีลูก 3 คน”

(นางจันจิรา, 22 ธันวาคม 2556)

“เนื่องจากพ่อนายอาลีมีอาชีพขายพลาสติกรายใหญ่ที่ตลาดนัด มีภรรยาหลายคน ใครๆก็รู้จัก เป็นเจ้าพ่อตลาดนัดก็ว่าได้ ร้างสูงใหญ่ พุดจาเสียงดัง ไม่ค่อยมีเวลาอยู่กับครอบครัว สามีนางเกาเป็นลูกของภรรยาคนหนึ่ง”

(นางมะ (น้องสาวนางเกา), 27 ตุลาคม 2556)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นพบว่าแต่ละครอบครัวล้วนมีสภาพครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ขาดความรัก ความอบอุ่น เนื่องจากพ่อแม่หย่าร้างกัน บิดาหรือมารดาแต่งงานใหม่ รวมทั้งบิดามีภรรยาหลายคน สภาพครอบครัวดังกล่าวนี้ล้วนเป็นปัจจัยหนึ่งที่บ่มเพาะปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้

ในส่วนของครอบครัวที่มีปัญหาเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ ขาดรายได้ที่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกในบ้าน การขาดटकบกพร่องในบทบาทหน้าที่ของสามี ไม่รับผิดชอบต่อการหารายได้ ล้วนก่อให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัว ดังเช่นครอบครัวนางนารี ครอบครัวนางฮาปี๊ะ และครอบครัวของนางบานูน

“เราพยายามพูดว่าตอนนี้ไม่เหมือนแต่ก่อน ค่าใช้จ่ายเรามากขึ้น เราจำเป็นต้องหาเงินมากขึ้น เราพยายามอธิบายให้ก็ไม่ฟัง เขาเฉยๆ เจียบไม่ค่อยด่าว่ากลับ เวลามีปัญหาไม่ค่อยแก้ปัญหา ทำเลยตามเลย เราก็โกรธชิว เราต้องมารับผิดชอบอะไรต่อมิอะไรมากมายในบ้าน พอมีปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในบ้าน เราบอกให้ช่วยกันแก้ปัญหา ก็ยังคงอยู่เฉยๆ เราก็บื่อและโมโหในที่สุด ก็นั่งลองคิดดู ลูกต้องกินต้องจ่าย นี่ขนาดไม่ต้องซื้อนมให้ลูกนะ กินนมกะเอง ถ้าซื้อนมลูกก็ไม่ต้องกินอะไร ของกินของใช้ก็แพง กะต้องพูดตลอดจนเหมือนชวนทะเลาะ นานๆเข้าก็หนีกลับไปอยู่บ้านแม่ พาลูกไป 2-3 คน ตัวเล็กๆเราก็ดสงสารลูกนะ แต่มันเหลือรอด”

(นางนารี, 24 พฤศจิกายน 2556)

“อย่างว่าแหละน้องแต่งงานมานาน มีลูกหลายคน รายได้และรายจ่ายของครอบครัวมันมากขึ้น กะจำเป็นต้องทำงานเพิ่ม มาหวังค่าจ้างตัดยาง และรับจ้างเล็กๆน้อยๆ นั้นไม่พอกินหรอก พี่ก็พูดกับสามีตลอดเรื่องนี้ แต่พอคุยมากๆ เขาว่าพี่ขี้บ่น บอกว่ารำคาญ ทำให้เรามีปากเสียงขึ้นมาตลอด ก็จะไม่ให้พี่บ่นได้ไงละน้อง วันๆเขารอรับจ้างเล็กๆน้อยๆ อย่างอื่นไม่ทำ ลูกเต้าก็เยอะ ค่าใช้จ่ายก็สูง ต้องใช้เงินทุกวัน วันไหนฝนตกก็ตัดยางไม่ได้”

(คุณฮาปี๊ะ, 25 ธันวาคม 2556)

“ที่ผ่านมาก็จะไม่เรียกร้องอะไรเขาเลยนะ เขาไม่ทำงาน ทำงานเป็นหลักแหล่ง ก็ก็ไม่ว่า เพราะเราพูดไปก็เท่านั้น จะทะเลาะกันเปล่าๆ นอกจากขอช่วยให้เขาไปช่วยตอนยกแข่งผลไม้ลงจากรถ ตอนไปขายตามตลาดนัด หลังจากนั้นเขาก็หายไป จะมาอีกทีก็ตลาดนัดวาย เก็บของกลับบ้าน เท่านั้นแหละหน้าที่ของเขา เขาไม่สนใจหรือรับผิดชอบอะไรเลยไม่ว่าเรื่องลูกหรือบ้าน มีหน้าซำยังไปติดยา ต้มเหล้าเอาหมด ลูกๆจะไปไหนก็เหมือนพอมัน พอมันเป็นแบบให้แล้ว”

(นางบานูน, 2 พฤศจิกายน 2556)

สภาพเศรษฐกิจในครอบครัวเป็นผลพวงที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลทางสังคม กล่าวคือ สังคมมีภาวะอาชญากรรม มีแหล่งอบายมุข การระบาดของ สุรา ยาเสพติด และการว่างงาน รวมถึงสถานภาพของภรรยาที่ไม่ได้มีโอกาทำงาน หาเงินเพื่อมาจุนเจือครอบครัวอีกแรงหนึ่ง ในขณะเดียวกันเมื่อสามีหลงมัวเมากับอบายมุขต่างๆเหล่านี้ ยิ่งทำให้มีความขัดแย้งและความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูนิภาสธรรมาธิมุต อำพร ปริมุตโต (2553) พบว่า สาเหตุของความขัดแย้งในครอบครัวที่สำคัญ มี 3 ประการ คือ ประการที่ 1 เกิดจากปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับพื้นฐานในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ปัญหาความแตกต่างด้านลักษณะนิสัยทัศนคติ หรือบุคลิกภาพที่เป็นเชิงปัจเจกบุคคล หรือผ่านการอบรมเลี้ยงดูมาจากครอบครัวเดิม ประการที่ 2 เกิดจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของครอบครัว เช่น ปัญหาด้านการเงิน ปัญหาคุณภาพชีวิต และปัญหาของบุคคลในครอบครัวที่ไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง และ ประการที่ 3 เกิดจากปัญหาความขัดแย้งในระดับรุนแรงของครอบครัว เช่น การนอกใจการไปมีภรรยาหรือสามีใหม่ การทะเลาะเบาะแว้งขั้นรุนแรงที่นำไปสู่การทำร้ายซึ่งกันและกันหรือนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวจนไม่สามารถประคับประคองสภาพครอบครัวให้อยู่รอดมั่นคงได้

อีกปัจจัยหนึ่งที่มีปัญหาในครอบครัวไทยมุสลิมก็คือความไม่เคร่งครัดในศาสนา ศาสนาก็เป็นสถาบันที่สำคัญในการจรริ่งชีวิตให้อยู่ครองครองธรรม สถาบันครอบครัวจึงควรยึดหลักในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรักใคร่ปรองดองกันขึ้นในครอบครัว แต่ถ้าหากบุคคลในครอบครัวไม่ปฏิบัติตามหลักศาสนา ไม่ดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนของพระเจ้าที่กำหนดไว้ ย่อมเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้สภาพครอบครัวถูกทำลาย ดังเช่นครอบครัวของนางปะครอบครัวนางฮาบีปะครอบครัวของนางบานูน และนางสาวนาได้ให้ข้อมูลว่า

“ก๊ะเคยชวนลูกสาวไปปรึกษาโต๊ะอีหม่าม เค้าบอกว่าผู้ชายคนนี้ อันตราย ดิตรายางมgay คนที่เป็นภรรยาต้องแข็งใจที่จะตัดขาด แต่น้องคิดดู ลูกสาวฉันจะทำอย่างไรลูกมันก็เยอะ งานก็ไม่มั่นคง ชายข้าวไปวัน ๆ ตอนที่ผิวมันอารมณ์ดี มันก็ช่วยงานบ้าง หาเงินบ้าง พอช่วยเหลือกันไป แต่จะมีปัญหาตอนที่ไม่ได้กินยา หรือภาษาบ้านๆเค้าเรียกฟิวขาด พวกเราเคยให้อภัยเค้าไม่รู้กี่ครั้งแล้ว แต่ก็ยังกลับมา ตัดขาดไม่ได้”

(นางติมะ, (แม่นางปะ) 23 พฤศจิกายน 2556)

“อยู่ติดกับชายแดนมีเรื่องพวกนี้เยอะ ที่ได้หย่ากับแม่มันก็เพราะเรื่องพวกนี้แหละ ดิดเหล่า ดิดยา ดิดหญิงงามแถม กลับมาก็ชวนเมียทะเลาะทุกวัน บางวันนะ ตื่นเช้าก็เห็นนอนกอดขวดเหล้าหน้าประตูบ้าน เจ้าชู มีเมียหลายคน บางทีพาหญิงมานอนที่บ้านบ้าง ไม่เกรงใจลูกเมีย มีหน้าซำยังพาลูกจากเมียอื่นมาให้เลี้ยง ทะเลาะกันจนบ้านแตกเลย เมียเป็นคนรับผิดชอบครอบครัวทุกอย่าง มีปัญหาด่าทอ ทูบตีกันตลอดเวลา พอถึงตาลูกจะไปไหนไกลก็ดิดยาเหมือนพ่อมัน ก็เลยทำให้ครอบครัวมันเป็นแบบนี้”

(นางติมะ, (แม่นางปะ) 23 พฤศจิกายน 2556)

“ยี่งตอนนี้เขาดิดยาและเหล้าด้วย ก๊ะเครียดมากเลย อายุคนไปหมด อิสลามห้ามกินเหล้าแต่สามีก๊ะก็กิน ทั้งๆที่แต่ก่อนไม่กิน ถ้าคืนไหนกลับมาเหม็นเหล้านี้ระวังเลย พุดอะไรไม่เข้าหูเข้าตามีปัญหาแน่ พ่อและแม่ของก๊ะถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาแล้ว”

(คุณฮาปี๊ะ, 25 ธันวาคม 2556)

“วันนั้นที่เกิดเรื่องตอนที่มันกลับบ้านตอนกลางคืน ก็ได้กลิ่นเหล้ามาขอเงินเรา เราบอกว่าไม่ให้ นี่มันมีดคำแล้ว จะไปไหน มันก็ตวาดใส่ก๊ะว่าอย่ามายุ่ง ก็เข้าไปในห้อง ไปค้นกระเป๋า ก๊ะก็แย่งกลับ บอกไม่ให้ บอกว่าเลิกได้แล้วเหล้ายานั้น เห็นมัยลูกเราก็เป็น

ไอ้ซึกุขี้ยาเหมือนบังแล้ว ไม่อายคนทรอ ทีนี้เค้าโมโหก็เข้าแย่ง
กระเป๋าก็ กะไม่ให้ มันบีบข้อมือและแขนก็อย่างแรง”

(นางบานูน, 2 พฤศจิกายน 2556)

“พอออกไปทำงานนอกบ้าน ก็มีเพื่อน มีสังคม กลางวันก็ไป
ทำงาน กลางคืนก็บอกว่าไปน้ำซากับเพื่อนๆ พอวันเช้าเรารู้ที่
หลังว่าบังเริ่มติดยากับเพื่อน พอเราซักถามว่าทำไมต้องกินยาด้วย
เขาบอกว่าจะได้มีแรงทำงาน เพราะงานเชื่อมบางที่ต้องทำถึง
กลางดึกเพราะต้องให้งานเสร็จ ไม่หลับไม่นอน เขาบอกว่ากินเพื่อ
ทำงาน ไม่ติดหรอก เธอเชื่อไหม ยาเสพติดมีที่ไหนไม่ติด สุดท้าย
ติดงอมแงม ทีนี้พอติดยากก็เพิ่มปัญหามากขึ้น อารมณ์ขึ้นๆลงๆ
บางครั้งดีบางครั้งร้าย บางทีก็หลอน ลูกๆนี้ไม่กล้าเข้าใกล้เวลาที่
เขามีอาการ

(นางสาวนา, 26 เมษายน 2557)

เจ้าหน้าที่ศูนย์ช่วยเหลือสังคม One Stop Crisis Center (OSCC) โรงพยาบาลสตูล
ได้ให้ข้อมูลว่า

“คนไข้ที่มีปัญหาความรุนแรงในครอบครัวแต่ละคนที่เข้ามารักษาที่
โรงพยาบาล ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง และให้ข้อมูลว่า สภาพครอบครัว
มีปัญหา สามีติดยาเสพติดและดื่มสุรา มีการทะเลาะเป็นประจำ
ในกรณีที่ได้รับบาดเจ็บเล็กน้อย เลือกว่าจะไม่ไปหาหมอ ส่วนใหญ่
จะได้รับบาดเจ็บอย่างรุนแรง”

(คุณกฤษฎา, 3 ตุลาคม 2556)

ซึ่งสอดคล้องกับคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล ที่ได้ให้ข้อมูลว่า

“ปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงของคู่สมรสส่วนใหญ่เกิด
จากความไม่พร้อมของสามี ภรรยา สภาพเศรษฐกิจในครอบครัว
การไม่มีงานทำของสามี และที่สำคัญสภาพครอบครัวมีปัญหา ไม่
เข้าใจในหลักศาสนาอย่างแท้จริง และไม่ปฏิบัติตามหลักการของ
ศาสนาอย่างเคร่งครัด ทำให้ครอบครัวเกิดปัญหาขึ้น”

(คุณอรุณ, 30 เมษายน 2556)

1.2 ด้านรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูเป็นกระบวนการในการดูแลเอาใจใส่ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความเชื่อ ค่านิยมต่างๆ โดยที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องมีหน้าที่ดูแลและเอาใจใส่ปฏิบัติต่อเด็กทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ต้องอบรมสั่งสอนให้เด็กรู้ถึงทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยใช้การถ่ายทอดจากครอบครัว ซึ่งวิธีการหรือรูปแบบในการปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพแวดล้อมและคุณลักษณะของแต่ละบุคคล ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูนี้จะมีผลต่อเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพของเด็กต่อไปในอนาคต

ดังนั้น รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เนื่องจากบุคคลที่ได้รับการเลี้ยงดูจะเรียนรู้รูปแบบที่บิดามารดาที่ได้แสดงพฤติกรรมออกมา จากผลการศึกษาพบว่าครอบครัวกรณีศึกษาส่วนใหญ่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในอดีตที่ไม่เหมาะสม กล่าวคือ มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู 2 แบบคือ ลักษณะเป็นแบบเข้มงวด ควบคุม และแบบปล่อยปละละเลย ให้อิสระและตามใจมากเกินไป ดังเช่นครอบครัวนางงาได้ให้ข้อมูล

“พ่อเป็นคนคุมมาก ถ้าหากใครทำอะไรไม่พอใจก็จะโดนลงโทษแม้ว่าคนๆนั้นจะเป็นเมียตัวเอง เจ้าก็เจ้าการ ควบคุมทุกอย่างทุกบ้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องค่าใช้จ่ายหรือการเป็นอยู่ ลูกทุกคนต้องฟังคำสั่ง และทำตามที่ตนเองเห็นด้วยเท่านั้น ทั้ๆที่ตัวเองมีเมียหลายคน ลูกเมียไม่มีใครกล้า”

และ

“เขาสั่งเกตได้ว่าแม่จะโดนพ่อทำร้ายหรือดูด่ามากกว่าคนอื่น ทำให้เขาไม่ค่อยสนิทกับพ่อ และรู้สึกฝังใจตลอดเวลา เขาเป็นลูกชาย พอจบ ม. 3 พ่อบอกว่า ไม่ต้องเรียนต่อแล้ว ให้ออกมาทำงานหาเงินช่วยพ่อ เขาก็ไม่เรียน ตอนนั้นเขาอายุได้ 15 ปี ก็ออกเรือเพื่อหาเงินเลี้ยงตัวเองและแม่ ส่วนตัวคิดว่าไม่ยากขอความช่วยเหลือจากพ่อช้กเท่าไร ไม่อยากเห็นหน้าพ่อ เลยไม่เรียนต่อ”

(นางมะ (น้องสาวนางงา), 27 ตุลาคม 2556)

ครอบครัวของนางนารี

“พ่อตาก็เป็นโตะครู (ครูสอนกร้ออ่านและธรรมะประจำหมู่บ้าน)

คนในหมู่บ้านจะเคารพนับถือ และเกรงกลัวเนื่องจากเป็นคนดู
จริงจัง อยู่ในหลักธรรมศาสนาอย่างเข้มงวด ครอบครัวเขามีพี่น้อง
6 คน ผู้หญิง 2 และชาย 4 คน เท่าที่กะสัมผัสนะ พ่อตาจะเป็น
คนหัวโบราณและที่บ้านเขามีกฎเกณฑ์เยอะมาก พวกเขาแต่ละ
คนในบ้านมีลูกส่วนตัวสูง เวลาอยู่ในบ้านต้องวางตัวให้ดี ไม่พูดจา
เสียงดัง ต้องทำตามกฎ ต้องฟังคำของพ่อเท่านั้น ส่วนแม่เป็น
แม่บ้านไม่มีอิทธิพลอะไร เจียบ พูดน้อย เจียมตัว ไม่มีสิทธิออก
ความคิดเห็นอะไร เพราะเมื่อใดที่พ่อเขาพูดหรือตัดสินใจอะไร นั้น
คือสิ่งที่ทุกคนในบ้านต้องทำตาม”

(นางนารี, 24 พฤศจิกายน 2556)

“ทุกอย่างต้องเป็นระเบียบเรียบร้อย เวลาเข้าออกนอกบ้านต้อง
ตามเวลาที่กำหนด ถึงเวลากินข้าวต้องรอให้ปะ (พ่อ) กินก่อนหลัง
จากนั้นคนอื่นๆถึงจะได้กิน ไม่มีการพูดคุย หยอกล้อคุยระหว่าง
กันนะ ต่างคนต่างกิน ใครกินเสร็จก็เอาจานของตัวเองไปล้าง”

(นางนารี, 24 พฤศจิกายน 2556)

เช่นเดียวกับครอบครัวนางจันจิรา

“พ่อของเขาเป็นคนดูมาก เผล็จการ สิทธิทุกอย่างอยู่ที่พ่อหมด
มีลูกน้องเยอะ ไม่พอใจอะไร โดนด่าแน่ ฉันทเห็นสมัยก่อน
ตอนที่พวกมันเล็กๆ อยู่ เวลาพ่อมันมาที่นี่ ถ้าแม่มันทำอะไรไม่
พอใจก็จะโดนด่า ตะคอกใส่ บางทีก็ถูกตบนะ ลูกๆไม่กล้าค่อยใกล้
และไม่สนิทกับพ่อมันเท่าไรหรอก นายเดชกับน้องชายมันไม่ค่อย
พูด ไม่มีสิทธิแม้กระทั่งออกความคิดเห็น มีนิสัยเจียบขริม ดู
เหมือนเป็นเด็กเก็บกตนะแต่เวลาโกรธก็น่ากลัวนะ”

(นางจันจิรา, 22 ธันวาคม 2556)

และจากการได้สัมภาษณ์มารดาของนายภูมามาด

“ที่บ้านมีกฎเกณฑ์มาก พ่อเขาเป็นคนเข้มงวด เจ้าระเบียบ

แต่ก่อนแม่คือดีกว่านี้ ลำบากมาก แต่ต้องอดทน เราต้อง
ปรนนิบัติคนในครอบครัวให้ดีที่สุด”

(มารดาของนายภูมิต, 2 พฤศจิกายน 2556)

จากข้อมูลพบว่าในอดีตคู่สมรสได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดและเผด็จการ คือการเลี้ยงดูที่มีระดับควบคุม แต่ระดับการยอมรับหรือความใกล้ชิดจะต่ำ บุคคลที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบนี้จะขาดทักษะทางสังคม เข้ากับคนอื่นยาก มีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวและรุนแรงซึ่งเป็นรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลเชิงลบส่งผลกระทบต่อตัวเองและบุคคลรอบข้าง การอบรมเลี้ยงดูและลักษณะการเป็นอยู่ในครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเมื่อโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ หากพ่อแม่ที่มีอิทธิพลในการอบรมเลี้ยงดูที่เข้มงวด ยึดติดกับความคิดของตนเอง จนทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมเกิดขึ้น ดังเช่นครอบครัวของสามีคุณนารี ได้รับอิทธิพลจากการเลี้ยงดูที่เข้มงวดจนเกินไป สามีคุณนารีได้รับการเลี้ยงดูแบบหัวโบราณ ทุกอย่างต้องมีกฎเกณฑ์ มีความคิดตัวเองเป็นใหญ่ ซึ่งไม่อาจนำมาใช้ในยุคปัจจุบันทำให้เกิดปัญหาในครอบครัวขึ้น ก่อให้เกิดความรุนแรงตามมาเนื่องจากความขัดแย้งมาอยู่จุดสูงสุด ดังเช่น จากพฤติกรรมการเลี้ยงดูในครอบครัวของนายเดชจากการได้พูดคุยพบว่าในอดีตครอบครัวนายเดชมีลักษณะบรรยากาศแบบเข้มงวดคือ พ่อมีสิทธิเด็ดขาดทุกอย่างภายในบ้าน หากสมาชิกในครอบครัวทำอะไรไม่ถูกใจก็จะแสดงพฤติกรรมที่ไม่พอใจ หรือรุนแรงออกมา นอกจากนี้ยังควบคุมแม้กระทั่งการตัดสินใจของคนในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวจึงขาดความรักความอบอุ่น ครอบครัวที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงทั้งการพูดและการกระทำจะไม่สามารถทำหน้าที่ครอบครัวที่สมบูรณ์ได้ เพราะความสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกถูกทำลาย ครอบครัวไม่มีความสุข เห็นห่างขาดความรักความสามัคคี และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เกิดความแตกร้าง

ขณะเดียวกันครอบครัวที่มีรูปแบบการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ทอดทิ้ง หรือตามใจมากเกินไป พบว่าเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักของปัญหาความรุนแรงเนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูที่ลูกรู้สึกว่าคุณเองไม่ได้รับการเอาใจใส่การสนับสนุนหรือคำแนะนำมักถูกปล่อยไว้ทำอะไรตามใจปรารถนาไม่ได้รับความอบอุ่นเท่าที่ควร หรือการให้อิสระตามใจมากเกินไป เกิดความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกห่างเหิน การรับฟังปัญหาภายในครอบครัวมีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อย ทำให้ลูกขาดความอบอุ่นไม่เข้าใจว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรกระทำขาดความเข้าใจ ขาดการรู้จักความรักหรือการให้อภัยผู้อื่นบางทีจะรักและหลงตัวเองมีกลไกการป้องกันตนเองสูงหากถูกสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายซุกงูก็สามารถประพัตินอกกรอบได้เช่นเดียวกับเด็กที่อยู่ในครอบครัวแบบอัตตาธิปไตย

ซึ่งจากสัมภาษณ์พบว่าคู่สมรสสมรสในอำเภอเมือง จังหวัดสตูลส่วนใหญ่มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด ควบคุม โดยกลุ่มเป้าหมายต่างให้ข้อมูล

ว่าพ่อแม่มีการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่พ่อแม่ให้เหตุผลน้อย ใช้อำนาจในการอบรมลูก ควบคุมและเข้มงวดมาก จริงจัง ทุกอย่างต้องอยู่ในกฎเกณฑ์ จนทำให้มีความรู้สึกที่ตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัยที่พ่อแม่กำหนดไว้ไม่มีความยืดหยุ่น ผ่อนปรน ถูกควบคุมอยู่ในสายตาทูตลอดเวลา ไม่มีความเป็นตัวของตัวเองซึ่งพ่อแม่มีการตั้งกฎเกณฑ์จะต้องพยายามรักษาระเบียบวินัยอย่างเข้มงวดการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์นับเป็นความผิดที่รุนแรง นอกจากนี้กลุ่มเป้าหมายยังกล่าวอีกว่าพ่อแม่มักมีการใช้อำนาจโดยการตั้งกฎเกณฑ์ข้อบังคับที่เข้มงวดและเผด็จการและมีความคาดหวังในตัวของตนสูงมีการจัดระบบการควบคุมและวางกฎเกณฑ์การปฏิบัติตามอย่างเข้มงวดโดยตนเองต้องยอมรับในคำพูดของพ่อแม่ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมเสมอพ่อแม่ใช้อำนาจควบคุมโดยวิธีบังคับและลงโทษเมื่อตนไม่ทำตามความคาดหวังของพ่อแม่จนทำให้ตนเกิดความกดดัน ไม่ไว้วางใจใครมองโลกในแง่ร้าย เข้ากับคนอื่นยากมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวและรุนแรง

2. ประสบการณ์ความรุนแรงของคู่สมรสสุลิมที่มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันที่ส่งเสริมให้รับรู้ความรุนแรงจากประสบการณ์ความรุนแรงทั้งจากการเคยถูกลงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง และเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี ทำร้ายกันในวัยเด็กนำไปสู่บรรทัดฐานที่ยอมรับการใช้ความรุนแรง การเรียนรู้บทบาทโดยเลียนแบบจากตัวแบบบทบาทรวมทั้งการได้รับแรงเสริมจากบิดามารดา นำไปสู่บทบาทของการกระทำความรุนแรงต่อคู่สมรสในอนาคต ครอบครัวที่บิดามารดาลงโทษบุตรทางร่างกาย เมื่อเด็กถูกลงโทษด้วยการใช้ความรุนแรงทำให้พฤติกรรมที่ก้าวร้าวและทัศนคติที่ยอมรับการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา เมื่อเด็กเห็นบิดามารดาใช้ความรุนแรงต่อกัน การมีประสบการณ์การกระทำความรุนแรงในวัยเด็ก มีแนวโน้มว่าจะมีความสัมพันธ์กับความรุนแรงในชีวิตคู่ของคนๆนั้นเมื่อเติบโตขึ้น โดยถ้าเป็นผู้ชายมีแนวโน้มว่าจะเป็นผู้กระทำความรุนแรงต่อคู่สมรสของตน เพราะมองว่าการทำร้ายผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์ด้วยหรือภรรยาของตนเองเป็นเรื่องปกติ ประสบการณ์การกระทำความรุนแรงที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้ เกิดจากการที่เด็กเคยเห็นความรุนแรงต่างๆ จากคนในครอบครัวหรือได้รับผลกระทบโดยตรง คือจากการถูกลงโทษ ซึ่งการลงโทษนั้นก็จะเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นสิ่งที่ดี แต่หากว่าเป็นการลงโทษที่รุนแรง เช่น การเขียนตี ถูกทารุณทางร่างกาย การดูต่ำ และด่าว่าด้วยคำหยาบคาย เป็นต้น ประสบการณ์ในวัยเด็กดังกล่าวนี้อาจนำไปสู่ความรุนแรงในอนาคต

2.1 ประสบการณ์ความรุนแรงจากการเคยถูกลงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง

ประสบการณ์ความรุนแรงจากการเคยถูกลงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง เป็นประสบการณ์ความรุนแรงในฐานะผู้ถูกละเมิดความรุนแรง เป็นการเรียนรู้จากการลงโทษทางร่างกาย เช่น การถูกบิดามารดาลงโทษทางร่างกายเด็กจะเรียนรู้ว่าคนที่รักเราจะเป็นผู้ที่ทำร้ายเรามากที่สุด

การที่เด็กรับรู้ว่าเป็นผู้ลงโทษทำให้เขารู้สึกเจ็บปวดในขณะเดียวกันเด็กก็รับรู้ว่าเป็นบิดามารดา
รักเขา ทำให้เกิดการเชื่อมโยงกับความรุนแรงกับความรัก เรียนรู้ว่าความรักกับความรุนแรงเป็นของคู่
กันเหมือนกับสองด้านของเหรียญ

สำหรับกรณีศึกษาของคุณสมรสสมิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล พบว่า ครอบครัวที่มี
ประสบการณ์ความรุนแรงจากการเคยถูกล่วงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง นั้นมีน้อยกว่าครอบครัวที่มี
ประสบการณ์ความรุนแรงที่เคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี ทำร้ายกันในวัยเด็ก แต่ทั้งนี้ปัจจัยดังกล่าวก็
ส่งผลให้คุณสมรสเรียนรู้ที่จะเลียนแบบพฤติกรรมการกระทำความรุนแรงดังกล่าวมาสู่บุตรของตน
จนก่อความรุนแรงในครอบครัวได้เช่นกันดังเช่นครอบครัวนางนารี

“สามีก็เคยถูกล่วงโทษจากพ่อของเขา แก่เคยเล่าว่า ที่บ้านเขา
มีกฎมีระเบียบ ถ้าใครไม่ทำตามกฎ จะโดนลงโทษไม่ว่าจะเป็นลูก
ผู้หญิงหรือลูกชาย หากเป็นเรื่องที่หนักหนาก็โดนตีด้วยไม้หวาย
ไม้หวายจะมีประจำบ้านตลอด สามีก็บอกว่าลูกทุกคนเคยถูกตี
กันทั้งนั้น ถ้าใครโดนตีนะห้ามใครมาห้าม แม่กระทั่งแม่ ถ้าเข้า
มาห้ามแม่ก็จะโดนด้วย”

(นางนารี, 24 พฤศจิกายน 2556)

และครอบครัวนางฮาปีบ๊ะได้เล่าว่า

“ตอนเด็กๆ เค้าต้องทำงานบ้านเอง รับผิดชอบเองทุกอย่าง ถ้าวัน
ไหนไม่ทำ เช่น ล้างจาน ถูบ้าน หรือเถียงกับพ่อ ก็จะถูกพ่อลงโทษ
เป็นประจำ ตีด้วยไม้มะยมบ้าง ไม้แขวนเสื้อบ้าง มีครั้งหนึ่งเค้าเล่า
ว่า เค้าโดนพ่อทำโทษด้วยการแขวนตัวเค้าที่ต้นมะม่วงโดยให้มัด
แดงกาด เค้าร้องไห้ยังงัยพ่อก็ไม่ช่วย ปล่อยให้แดงกาดทั้งวันเลย
เหตุเพราะวันนั้นพ่อกลับมาแล้วยังไม่หุงข้าว”

(คุณฮาปีบ๊ะ, 25 ธันวาคม 2556)

ความรุนแรงเป็นสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่ซึ่งบุคคลได้
เรียนรู้แบบบทบาท ของสามีภรรยา บิดามารดาและบุตร ครอบครัวเป็นสถานที่แห่งแรกที่บุคคล
เรียนรู้วิธีการจัดการกับความตึงเครียด วิกฤตและความคับข้องใจต่างๆ และครอบครัวก็เป็นสถานที่
แห่งแรกที่บุคคลมีประสบการณ์ด้านความรุนแรง ซึ่งนอกจากบุคคลได้เรียนรู้ถึงพฤติกรรมความรุนแรง
แล้ว ยังได้เรียนรู้ถึงการตัดสินใจที่จะใช้ความรุนแรงได้ ลักษณะส่วนบุคคลต่อไปนี้มีผลผลักดันให้ก่อ

ความรุนแรง คือ คนที่มีประสบการณ์ความรุนแรงมาก่อนในวัยเด็ก การขาดทักษะชีวิตในการระงับความโกรธ การรับมือกับความเครียด และการมือดีที่ฝังใจ เมื่อได้รับประสบการณ์จากครอบครัวที่ไม่ถูกต้องจะเติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่มีปัญหาทางบุคลิกภาพ รวมทั้งทางด้านจิตใจด้วย ดังนั้นโอกาสที่จะเกิดความรุนแรงในครอบครัวของตนเองสูงกว่าในครอบครัวอื่นที่ปราศจากปัญหาเหล่านี้

ดังนั้นโอกาสที่จะเกิดความรุนแรงในครอบครัวของตนเองสูงกว่าในครอบครัวอื่นที่ปราศจากปัญหาเหล่านี้ ทำให้ความสัมพันธ์ของคู่สมรส (สามีภรรยา) ได้รับผลกระทบทั้งทางด้านจิตใจและร่างกาย ดังครอบครัวนางเอกโดยคุณนี่ (ลูกสาว) ได้เล่าว่า

“พ่อและแม่มีการระแวงไม่ไว้ใจซึ่งกันและกัน ต่างฝ่ายต่างจะเอาชนะคุณพ่อไม่ค่อยรับผิดชอบเกี่ยวกับบ้านซักเท่าไร ควบคุมค่าใช้จ่ายทั้งหมดในบ้าน เวลามีเงินมาก็ออกไปเที่ยวเตร่”

ซึ่งสอดคล้องจากการประสบการณ์การของพ่อคุณนี่ในอดีตที่ถูกควบคุมถึงแม้ว่าเค้ามีครอบครัวของตนเองแล้วก็ตาม

“พ่อเป็นคนดุดมาก ถ้าหากใครทำอะไรไม่พอใจก็จะโดนลงโทษ แม้ว่าคนๆนั้นจะเป็นเมียตัวเอง เจ้าก็เจ้าการ ควบคุมทุกอย่างทุกบ้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องค่าใช้จ่ายหรือการเป็นอยู่ ทั้งๆที่ตัวเองมีเมียหลายคน ลูกเมียไม่มีใครกล้า”

(คุณนี่, 27 ตุลาคม 2556)

การมีประสบการณ์การกระทำความรุนแรงในวัยเด็ก มีแนวโน้มว่าจะมีความสัมพันธ์กับความรุนแรงในชีวิตคู่ของคนๆนั้นเมื่อเติบโตขึ้น โดยถ้าเป็นผู้ชายมีแนวโน้มว่าจะเป็นผู้กระทำรุนแรงต่อคู่สมรสของตน เพราะมองว่าการทำร้ายผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์ด้วยหรือภรรยาของตนเองเป็นเรื่องปกติ ประสบการณ์ในวัยเด็กดังกล่าวนี้อาจนำไปสู่ความรุนแรงในอนาคตได้ ดังเช่นครอบครัวคุณฮาบีบ๊ะ สามีของนางเคยถูกลงโทษอย่างรุนแรง

ส่วนครอบครัวของนางจันจิรา ประสบการณ์ของความรุนแรงในอดีตของสามีของนาง พบว่านายเดชต้องอยู่กับแม่เนื่องจากพ่อมีภรรยาหลายคน ดังที่นางจันจิราเล่าว่า

“พ่อของเค้าเป็นคนดุดมาก มีลูกน้องเยอะ ไม่พอใจอะไร โดนด่าแน่ ฉันทเคยเห็นสมัยก่อน ตอนที่พวกมันเล็กๆ อยู่ เวลาพ่อมันมาที่นี่ ถ้าแม่มันทำอะไรไม่พอใจ ก็ด่า โดนด่า ตะคอกใส่ บางทีก็ถูกตบนะ ลูกๆไม่กล้าค่อยใกล้และไม่สนิทกับพ่อมันเท่าไรหรอก นายเดช

กับน้องชายมันไม่ค่อยพูด มีนิสัยเงียบขรึม ดูเหมือนเป็นเด็กเก็บกอดนะ แต่เวลาโกรธก็น่ากลัวนะ”

(นางจันจิรา, 22 ธันวาคม 2556)

2.2 ประสบการณ์ความรุนแรงที่เคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี ทำร้ายกันในวัยเด็ก

ประสบการณ์ความรุนแรงที่เคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี ทำร้ายกันในวัยเด็ก เป็นประสบการณ์ความรุนแรงในฐานะผู้สังเกตการณ์หรือผู้รู้เห็นเหตุการณ์ความรุนแรง เช่น การเห็นบิดามารดาต่อกัน การเห็นบิดามารดาทุบตีกัน การเรียนรู้ความรุนแรงที่เด็กได้รับประสบการณ์ทางอ้อมเป็นการเรียนรู้จากการรู้เห็นเหตุการณ์ที่บิดามารดาทะเลาะวิวาทหรือทำร้ายร่างกาย เด็กจะค่อยๆ ซึมซับพฤติกรรมเหล่านั้นและยึดถือตัวแบบบทบาทการใช้ความรุนแรงของบิดามารดา และเลียนแบบตัวแบบ บทบาทที่บิดามารดาใช้ความรุนแรงต่อกันเมื่อเกิดความขัดแย้งกับคู่สมรสซึ่งจะนำไปสู่บทบาทของผู้กระทำความรุนแรงต่อคู่สมรส ครอบครัวที่มีกลองโฆษบุตรในการกระทำความรุนแรงทางด้านร่างกาย จะส่งผลให้เด็กเมื่อโตขึ้นจะเป็นสามีหรือภรรยาที่จะใช้ความรุนแรงหรือยอมรับการใช้ความรุนแรง ประสบการณ์ความรุนแรงที่เคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี ทำร้ายกันในวัยเด็กนั้นเกิดจากที่บุคคลได้เคยเห็นบิดามารดาทะเลาะ ต่ำว่า ตบตีกัน และมีการลงไม้ลงมือทำร้ายกันดังครอบครัวของนางเงาที่ให้ข้อมูลว่า

“เขาสังเกตได้ว่าแม่จะโดนพ่อทำร้ายหรือดูค่ามากกว่าคนอื่น ทำให้เขาไม่ค่อยสนิทกับพ่อ และรู้สึกฝังใจตลอดเวลา”

(นางมะ (น้องสาวนางเงา), 27 ตุลาคม 2556)

ครอบครัวของนางปะ

“สมัยก่อน ก็ติดยา ขายยา เหมือนกัน ดิดหญิงอาบอบนวด อยู่ติดกับชายแดนมีเรื่องพวกนี้เยอะ ที่ได้หย่ากับแม่มันก็เพราะเรื่องพวกนี้แหละ ดิดเหล้า ดิดยา ดิดหญิงงอมแงม กลับมาก็ขวนเมียทะเลาะ ทุกวัน บางวันนะ ตื่นเช้าก็เห็นนอนกอดขวดเหล้าหน้าประตูบ้าน เจ้าชู มีเมียหลายคน บางทีพาหญิงมานอนที่บ้านบ้าง ไม่เกรงใจลูกเมียมีหน้าซำยังพาลูกจากเมียอื่นมาให้เลี้ยง ทะเลาะกันจนบ้านแตก เลย เมียเป็นคนรับผิดชอบครอบครัวทุกอย่าง มีปัญหาต่อกัน ทุบตี กันตลอดเวลาพอถึงตาลูกจะไปไหนไกลก็ติดยาเหมือนพ่อมัน ก็เลยทำให้ครอบครัวมันเป็นแบบนี้”

(นางตีมะ, (แม่นางปะ) 23 พฤศจิกายน 2556)

ครอบครัวนางบานูน

“เวลาทะเลาะกันพวกเราเฉยๆ ส่วนใหญ่แม่จะร้องไห้เจ็บใจ เพราะพ่อไม่ค่อยช่วยแม่ทำงาน แต่มีบางทีที่พ่อตบแม่ หรือทำแรงๆ พวกเราก็จะเข้าไปแยก”

(นางบานูน, 2 พฤศจิกายน 2556)

ครอบครัวนางจันจิรา

“เวลาพ่อมันมาที่นี่ ถ้าแม่มันทำอะไรไม่พอใจ ก็จะไม่โดนตำ ตะคอกใส่ บางทีก็ถูกตบนะ ลูกๆไม่กล้าค่อยใกล้และไม่สนิทกับพ่อมันเท่าไรหรอก”

(นางจันจิรา, 22 ธันวาคม 2556)

และจากตัวอย่างครอบครัวนางสาวนาไดให้ข้อมูลว่า

“ตอนนั้นพอครอบครัวเรามีปัญหา ลูกติดยา ธุรกิจร้านอาหารก็มีปัญหา มีคู่แข่งมากขึ้น เราถกเถียงกันตลอด ต่างโทษกันไปโทษกันมา ไม่มีใครยอมรับผิด ทะเลาะหนักขึ้นทุกวัน วันไหนทะเลาะกัน ก็ปาข้าวของระเนระนาด ส่วนสามีก็จะตบตีก็จะเป็นแบบนี้เรื่อยๆ นานเข้าสามีก็เครียด ทำให้มีโรคแทรกซ้อน หลังจากนั้นก็เสียชีวิตไป ต่อมาก็ได้แต่งงานกับสามีคนใหม่”

(นางย๊ะ (แม่สามี), 27 เมษายน 2557)

จากสัมภาษณ์พบว่าคู่สมรสมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูลที่มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวต่างก็เคยมีประสบการณ์ความรุนแรงทั้งจากการเคยถูกลงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง และเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี ทำร้ายกันในวัยเด็กสามีมักเป็นผู้ได้รับการเรียนรู้การใช้ความรุนแรงในวัยเด็กและเลียนแบบการใช้ความรุนแรงนี้ในการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัว ดังปรากฏว่าเริ่มจากในวัยเด็กของสามีส่วนใหญ่จะเรียนรู้การใช้ความรุนแรงจากการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ทั้งเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตีกัน การเคยถูกลงโทษอย่างรุนแรงในวัยเด็ก โดยกลุ่มเป้าหมายต่างให้ข้อมูลว่า พ่อ

แม่มักมีพฤติกรรมความรุนแรงเป็นประจำโดยการใช้กำลังทำร้ายร่างกายกัน ทะเลาะกันอย่างรุนแรง การตำหนิ การตบตีเตะซึ่งเป็นการกระทำที่มีความรุนแรงผิดปกติจากการปลดปล่อยความโกรธและความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นมักเป็นการกระทำของพ่อที่กระทำต่อแม่ ซึ่งเป็นการทำร้ายร่างกายทำร้ายจิตใจ โดยการบังคับขู่เชือดให้แม่ทำหรือไม่ให้ทำการบางอย่างตามที่พ่อต้องการ จนทำให้มีความรู้สึกสลดใจ หดหู่ เครียด สงสารแม่ที่ถูกพ่อตบตี และอยากจะระบายความเครียด นอกจากนี้กลุ่มเป้าหมายยังกล่าวอีกว่า พ่อแม่มักทะเลาะกันบ่อย และมักมีการทำร้ายร่างกายกันอยู่เสมอ บางครั้งความรุนแรงก็สูงขึ้นเรื่อยๆ จนต้องเข้าโรงพยาบาล เช่น พกซ้่า หัวแตก ไหล่ปลาร้าหัก เป็นต้น ซึ่งทั้งคู่เป็นคนไม่ยอมกันง่าย ๆ และในการทะเลาะจะยุติก็ต่อเมื่อมีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหนีหรือขอยอม จนชาวบ้านรู้จักกันทั่ว ไม่มีใครกล้ายุ่ง กลุ่มเป้าหมายยังกล่าวถึงการเคยถูกลงโทษอย่างรุนแรงในวัยเด็ก จะถูกทำโทษโดยการเขี่ยนตีด้วย ตีด้วยมือ ไม้แขวนเสื้อ สายยางน้ำ ไม้มะยม เป็นต้น และบางครั้งถูกทำโทษโดยการมัดกับต้นมะม่วงแล้วปล่อยให้หมดแดงกั้ดทั้งวัน ซึ่งทำให้จำฝังใจและเจ็บใจเสมอกับเหตุการณ์ดังกล่าว จากการรับรู้วิธีการยุติความขัดแย้งด้วยความรุนแรงในวัยเด็กจะพัฒนาต่อมา กลายเป็นการยอมรับการใช้ความรุนแรงในการยุติปัญหาขัดแย้งในวัยผู้ใหญ่

ดังนั้นจะพบว่า แม้ว่าโดยบุคลิกภาพปกติแล้ว สามิผู้ใช้ความรุนแรงจะไม่ใช่เป็นคนก้าวร้าวหรืออารมณ์ร้อน ซี้โมโห แต่ในทางตรงกันข้าม บางคนเมื่อเป็นผู้ใหญ่ที่ใจเย็น สุภาพ มีเมตตา แต่เมื่อต้องยุติข้อขัดแย้งหรือปัญหาในครอบครัว เช่น การมีปากเสียง ทะเลาะกับภรรยา พบว่าเขาเลือกใช้วิธีการทำร้ายร่างกาย เนื่องจากเชื่อว่าเป็นวิธีการที่ใช้ได้ผลและจะทำให้ยุติความขัดแย้งนั้นลงได้ ซึ่งผู้ที่มีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่บิดามารดาตำหนิ ทบตีกัน บิดามารดาที่ทุบตีบุตร พี่น้องที่ทะเลาะวิวาทกันบ่อยครั้งจะแสดงความก้าวร้าวรุนแรงกับคู่สมรสมากกว่าผู้ที่ไม่ม่ประสบการณ์ความรุนแรงดังกล่าว และผู้ที่มีประสบการณ์ความรุนแรง จะใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรสมากขึ้นโดยแบ่งเป็นประสบการณ์ตรงในฐานะผู้ถูกรกระทำ ได้แก่ การถูกบิดามารดา หรือบิดามารดาเลี้ยงลงโทษทางร่างกาย และประสบการณ์อ้อมในฐานะผู้รู้เห็นบิดามารดา หรือบิดามารดาเลี้ยงทะเลาะวิวาทและทำร้ายร่างกาย พบว่าผู้ที่มีประสบการณ์ความรุนแรงมีแนวโน้มที่จะแสดงความรุนแรงกับคู่สมรสมากกว่าผู้ที่ไม่ม่ประสบการณ์ความรุนแรงและสำหรับเพศชายปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทำร้ายร่างกายคู่สมรส ได้แก่ การเคยเห็นบิดาทำร้ายมารดา สำหรับเพศหญิงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทำร้ายร่างกายคู่สมรส ได้แก่ การเคยเห็นมารดาทำร้ายบิดา

ดังนั้นประสบการณ์ความรุนแรงจึงมีความสัมพันธ์กับการใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรส ผู้ที่มีประสบการณ์ ความรุนแรงทั้งในฐานะผู้ถูกรกระทำรุนแรง (ประสบการณ์ความรุนแรงจากการเคยถูกลงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง) และในฐานะผู้รู้เห็นความรุนแรง (ประสบการณ์ความรุนแรงจากการเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี ทำร้ายกันในวัยเด็ก) มีแนวโน้มใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรสมากกว่าผู้ที่ไม่ม่ประสบการณ์ความรุนแรง

3. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจของคู่สมรสไทยมุสลิมที่มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจเป็นการแสดงออกทางความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างคู่สมรส ได้แก่ การแสดงบทบาทความเป็นใหญ่ของชายในบ้าน โดยเฉพาะการครอบครองทรัพย์สินและอำนาจในการจัดการเรื่องในครอบครัวทุกด้าน การไม่พุดจาสื่อสารของสามีภรรยาและคนในบ้าน และความขัดแย้งในชีวิตแต่งงาน สามีขาดความรับผิดชอบในการใช้จ่าย ทำให้ขาดเสถียรภาพด้านเศรษฐกิจในครอบครัว การไม่ปรับตัวเข้าหากันระหว่างสามีภรรยา ระดับความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง เมื่อเกิดปัญหาสามีหาทางออกด้วยการดื่มแอลกอฮอล์หรือเสพสารเสพติด และแสดงพฤติกรรมในรูปแบบของการทำร้ายร่างกาย

การแสดงอำนาจของคนในครอบครัวยังเป็นแบบอย่างให้ได้เรียนรู้ เพราะผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าสามารถลงโทษผู้ที่ต่ำกว่าได้ในทุกกรณี จะทำให้ผู้ที่ตกอยู่ในฐานะที่เป็นฝ่ายถูกกระทำรับเอาแนวคิดหรือพฤติกรรมความรุนแรงของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่ามาเป็นของตนและจะส่งผ่านความรู้สึกดังกล่าวไปยังบุคคลอื่นด้วยเช่นกัน ผลกระทบของความรุนแรงเกิดต่อร่างกายและจิตใจของผู้ถูกระทำและผู้ที่อยู่รอบข้าง พ่อทุบตีแม่ ลูกถูกทุบตี เด็กที่ถูกทุบตี ถูกทำร้าย ต่ำทอ หรือได้เห็นความรุนแรงเสมอๆ จะฝังใจเรื่องความรุนแรง ครอบครัวที่มีลักษณะเหล่านี้ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสเสี่ยงสูงมากต่อการถูกระทำรุนแรง ซึ่งเป็นปัจจัยร่วมในระดับความสัมพันธ์ของบุคคลในบ้านที่พบบ่อยในเรื่องพฤติกรรมความรุนแรงของครอบครัวที่มีต่อผู้หญิง ความแตกต่างเชิงอำนาจ คนที่อำนาจเหนือกว่าจะใช้อำนาจบังคับเอาเปรียบกับผู้ที่อ่อนแอกว่า ยิ่งอำนาจแตกต่างกันมาก ความรุนแรงก็ยิ่งเกิดขึ้นมาก

3.1 การแสดงอำนาจความเป็นใหญ่ของชายในบ้าน

สภาพครอบครัวส่วนใหญ่ของคู่สมรสในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ยังคงมีความทัศนคติและค่านิยมความเชื่อที่เน้นอำนาจ บทบาทหน้าที่ให้แก่สามี เนื่องจากเป็นผู้นำ หัวหน้าครอบครัว ก่อให้เกิดระบบชายเป็นใหญ่ จึงส่งผลกระทบต่อระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในบ้าน ได้แก่ ความเป็นใหญ่ของชายในบ้าน โดยเฉพาะการครอบครองทรัพย์สิน และอำนาจในการจัดการเรื่องในครอบครัวทุกด้าน ความแตกต่างในเรื่องอำนาจ การไม่พุดจาสื่อสารของสามีภรรยาและคนในบ้าน และความขัดแย้งในชีวิตแต่งงาน ครอบครัวที่มีลักษณะเหล่านี้ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสเสี่ยงสูงมากต่อการถูกระทำรุนแรง ซึ่งเป็นปัจจัยร่วมในระดับความสัมพันธ์ของบุคคลในบ้านที่พบบ่อยในเรื่องพฤติกรรมความรุนแรงของครอบครัวที่มีต่อผู้หญิง ได้แก่ สภาวะที่คู่สมรสอยู่กันตามลำพังแยกจากคนอื่น และมีการควบคุมโดยสังคมน้อย หรือไม่มีใครมายุ่งเกี่ยวกับครอบครัวเลย ลักษณะแบบนี้จะเกิดความรุนแรงในครอบครัวได้มากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวที่ก่อตั้งโดยที่อายุยังน้อยหรือปราศจากความร่วมมือ

จากการศึกษาพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวของคู่สมรสอำเภอเมือง จังหวัดสตูลส่วนใหญ่จะแสดงออกในลักษณะความเป็นใหญ่ของชายในบ้านภายในบ้าน ครอบครัว และจัดการค่าใช้จ่ายและเรื่องในครอบครัวอื่นๆ ส่งผลให้เกิดปัญหาความขัดแย้งภายในครอบครัวและทำให้เกิดการทำร้ายทั้งทางด้านจิตใจและร่างกาย ทำให้ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวอ่อนแอลงจากการพูดคุยสัมภาษณ์กับแม่ของนายกุอาหมาด พบว่า

“แม่ก็รู้สึกผิดนะ สงสารลูกสะใภ้เหมือนกัน แต่ทำยังได้ พ่อและลูก (กุอาหมาด) พวกเขาเห็นด้วยกับวิธีนี้กุอาหมาดจะเห็นด้วยกับความคิดของพ่อตลอด พ่อว่าอะไรเขาจะทำตาม พ่อจะเป็นคนดูจริงจัง พ่อจะมีสิทธิคิดแทนทุกคนในบ้านทุกคนในครอบครัวต้องทำตามทุกอย่าง เขาเป็นลูกชายคนเดียวและเป็นคนสุดท้าย ลูกๆ คนอื่นๆ ที่มีครอบครัวแล้วต่างมีบ้านของตัวเอง เขาเลยได้รับอิทธิพลจากพ่อมาก”

(แม่ของนายกุอาหมาด, 2 พฤศจิกายน 2556)

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสตูล ได้ให้ข้อมูลว่า “ผู้ชายหรือสามีส่วนใหญ่ มักแสดงลักษณะของความเป็นใหญ่ เนื่องจากมีความคิดว่า ภรรยาและลูกๆ นั้นต้องอยู่ในความควบคุมและดูแลของตน ทำให้บางครอบครัวมีปัญหาเนื่องจากการควบคุม เข้มงวด มากเกินไป สมาชิกในครอบครัวไม่สามารถแสดงความคิดของตนเองได้ ทำให้เกิดความตึงเครียดและมีปัญหาตามมา”

(คุณอรุณ, 30 เมษายน 2556)

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายในครอบครัวที่สามีจะแสดงบทบาทผู้มีอำนาจเหนือกว่า ต้องการให้ภรรยาสมยอมทุกเรื่อง และทำให้ภรรยาต้องอยู่ในภาวะพึ่งพาสามี โดยเฉพาะการครอบครองทรัพย์สินและอำนาจในการจัดการค่าใช้จ่ายและเรื่องในครอบครัวอื่นๆ บุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่าสามารถลงโทษผู้ที่ต่ำกว่าในทุกกรณีจะทำให้ผู้ที่ตกอยู่ในฐานะที่เป็นฝ่ายถูกระงับเอาแนวความคิดหรือพฤติกรรมกระทำ ความรุนแรงของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่ามาเป็นของตน แต่หากภรรยาสามารถพึ่งพาตัวเองได้ หรือมีฐานะที่เทียบเท่ากับสามี ก็สามารถนำมาซึ่งปัญหาขัดแย้งได้เนื่องจากสามียังคงมีค่านิยมทางความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ปลูกฝังให้ผู้หญิงต้องเป็นช้างเท้าหลังเหมือนในอดีต ดังเช่นครอบครัวของคุณนุสรุ

“ทุกคนในบ้านต่างคนต่างอยู่ ลูกคนไหนที่แต่งงานมีครัวเรือนแล้ว ต้องออกไปอยู่ข้างนอก ต้องสร้างเนื้อสร้างตัวเอง สามีพี่เป็นลูกคนสุดท้ายต้องอยู่บ้านเดียวกับพ่อแม่และต้องเป็นดูแลพ่อแม่ของเขาทุกอย่างก็ต้องขึ้นอยู่กับคำสั่งของพ่อว่าให้ทำอะไรไม่ต้องทำอะไร บ้านของเขาเป็นบ้านที่มีฐานะและเจ้ายศเจ้าอย่างทำอะไรต้องคิดถึงหน้าตาของตนเอง เพราะมีคนนับหน้าถือตามากมาย พี่ต้องคอยปรนนิบัติสามี พ่อแม่สามี และลูกๆทุกอย่าง ตั้งแต่เรื่องในครัวเสื้อผ้าและดูแลบ้านทั้งหมด พี่ต้องทำอาหารให้ทุกคนกินก่อน พี่ต้องดูแลพ่อตาแม่ยายเข้านอนก่อน พี่ต้องให้ลูกทำการบ้านและพาลูกนอน ก่อนและสุดท้ายพี่ต้องดูแลสามี พี่ต้องนวดทั้งตัว พี่ต้องปรนเปรอเขาก่อนทุกคืน พี่พูดจริงๆนะ เหมือนในละครสมัยโบราณมัย (ยิ้ม) กว่าเราจะได้นอนเหนื่อยมาก”

(นางนุสรรา, 2 พฤศจิกายน 2556)

และ

“กลับมาจากทำงานก็เหนื่อยแล้ว พอเราบ่นมากๆ เขาก็พูดว่าให้ออกจากงาน เขาเลี้ยงเมียเขาได้ ใครจะออกน่อง งานทำให้เรามีเพื่อนมีสังคม หน้าที่การงานเราก็เยอะ แต่เขาไม่ให้เราไปทำงาน ฝืนตามติด โทเร่เช็คตลอด เราก็รู้สึกอึดอัด เสียบทบาทหน้าที่ สติไม่อยู่กับเนื้อตัว ซึ่งเป็นสิ่งที่พี่หนักใจมาก เขาจะเป็นคนที่ระแวงมากเกินไป จุดนี้เป็นสาเหตุที่ทำให้เราทะเลาะกัน”

(นางนุสรรา, 2 พฤศจิกายน 2556)

สิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดการบ่มเพาะความอึดอัดไม่พอใจระหว่างกัน ครอบครัวที่ลักษณะเหล่านี้ทำให้ภรรยาหรือผู้หญิงตกเป็นเหยื่อหรือมีโอกาสเสี่ยงต่อการถูกรังแกรุนแรงสูงมาก ในกรณีปัญหาที่เกิดขึ้น นายหมานได้รับแนวคิดและพฤติกรรมกรรมการกระทำ ความรุนแรงจากบิดาของตน ที่มีอำนาจและควบคุมจัดการทุกอย่างภายในบ้าน ทุกอย่างต้องอยู่ตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด ไม่มีสิทธิออกความคิดเห็น อำนาจเด็ดขาดอยู่ที่หัวหน้าครอบครัว เมื่อมีครอบครัวของตนเองยังคงใช้พฤติกรรมดังกล่าว จนนำไปสู่ความรุนแรง ดังที่นางนารีได้เล่าว่า

“เขาเป็นคนชอบเอาเหตุผลตัวเองเป็นใหญ่ บอกว่าทุกอย่างเค้าจัดการเอง เราพยายามพูดว่าตอนนี้ไม่เหมือนแต่ก่อน ค่าใช้จ่ายเรามากขึ้น เราจำเป็นต้องหาเงินมากขึ้น เราพยายามอธิบายให้ก็ไม่ฟังเขาเฉยๆ เจ็บไม่ค้อยด่าว่ากลับ เวลามีปัญหาไม่คอยแก้ปัญหาทำเลยตามเลย เราก็โกรธชิว เราต้องมารับผิดชอบอะไรต่อมิอะไรมากมายในบ้าน พอมีปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในบ้าน เราก็บอกให้ช่วยกันแก้ปัญหา ก็ยังคงอยู่เฉยๆ บอกก็จะออกไปทำงานนอกบ้าน ก็ไม่ให้หัวโบราณสุดๆ ทุกอย่างต้องเป็นอย่างที่เค้ากำหนด”

(นางนารี, 24 พฤศจิกายน 2556)

ส่วนข้อมูลจากคุณนี่เล่าว่า

“พ่อและแม่ของเธอมักมีปัญหาตลอดเวลา มีการระแวงไม่ไว้ใจซึ่งกันและกัน ต่างฝ่ายต่างจะเอาชนะ คุณพ่อไม่ค่อยรับผิดชอบเกี่ยวกับบ้านซักเท่าไร ส่วนแม่ก็ไม่ได้ทำงานอะไร แม่ต้องดูแลลูกๆ และการใช้จ่าย แต่จะพ่อควบคุมค่าใช้จ่ายทั้งหมดในบ้าน พอถึงเวลาต้องใช้เงินจะมีปัญหา หากแม่ขอตั้งบ่อยๆก็จะมีเรื่องทะเลาะกันทันที เวลาที่มีเงินมากๆพ่อก็จะออกไปเที่ยวเตร่ พอไม่มีเงินก็กลับบ้านยิ่งในช่วงเวลาไม่มีเงิน ยามนั้นครอบครัวของเราจะมีเรื่องให้ทะเลาะทุกวิทุกวิน พวกเรารู้สึกเป็นเรื่องธรรมดาแล้ว”

(คุณนี่, 27 ตุลาคม 2556)

3.2 สภาพด้อยกว่าของผู้หญิง

ความไม่เสมอภาคระหว่างเพศค่านิยมในเรื่องบทบาทหน้าที่ ผู้ชายเป็นหัวหน้าครอบครัว ผู้หญิงเป็นผู้ตาม ต้องปรนนิบัติสามีในทุกๆเรื่อง ต้องอดทน เคารพและเชื่อฟังสามีภรรยา ภรรยาไม่มีสิทธิในการต่อต้านและบุคคลอื่นไม่สมควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสามีภรรยาด้วยกัน ความเชื่อเหล่านี้ยังคงมีอยู่ในสังคมคู่สมรสในจังหวัดสตูล โดยเฉพาะความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่สามีจะแสดงบทบาทผู้มีอำนาจเหนือต้องการให้ภรรยาสมยอมในทุกเรื่องและทำให้ภรรยาต้องอยู่ในภาวะพึ่งพาสามีดังเช่นครอบครัวนางเอา

“จนเมื่อตั้งท้องและมีลูกคนแรกก็กลับไปอยู่ที่บ้านของสามี ก็มีปัญหาด้วยกันเป็นประจำเนื่องจากครอบครัวด้านสามีไม่ยอมรับ

ประกอบกับภรรยาอยู่บ้าน เลี้ยงลูก ไม่ได้ประกอบอาชีพอะไร
ต่อมาเมื่อมีลูกเพิ่มมากขึ้นก็เริ่มมีปัญหาเพิ่มขึ้น”

(นางมะ (น้องสาวนางเภา), 27 ตุลาคม 2556)

ครอบครัวนางนารี

“พ่อตาจะเป็นคนหัวโบราณและที่บ้านเค้ามีกฎเกณฑ์เยอะมาก
พวกเขาแต่ละคนในบ้านมีลูกส่วนตัวสูง เวลาอยู่ในบ้านต้อง
วางตัวให้ดี ไม่พูดจาเสียงดัง ต้องทำตามกฎ ต้องฟังคำของพ่อ
เท่านั้น ส่วนแม่เป็นแม่บ้านไม่มีอิทธิพลอะไร เจ็บ พูดน้อย เจียม
ตัว ไม่มีสิทธิออกความคิดเห็นอะไร น้องรู้มัยเวลาแขกมาที่บ้าน
พ่อและแขกจะนั่งบนเก้าอี้ ส่วนแม่หลังจากยกน้ำ ขนม ให้แขก
แล้ว ต้องนั่งลงที่พื้นข้างๆพ่อ จะมีสิทธินั่งบนเก้าอี้ก็ต่อเมื่อพ่อ
อนุญาตหรือแขกบอกว่าลูกมานั่งข้างบนด้วยกัน”

(นางนารี, 24 พฤศจิกายน 2556)

และตั้งครอบครัวของคุณนุสรานะ

“ตอนที่พ่อสบายดี ที่บ้านมีกฎเกณฑ์มากกว่านี้ แต่ก่อนแม่ถือศักดิ์
กว่านี้ ลำบากมาก แต่ต้องอดทน เราต้องปรนนิบัติคนใน
ครอบครัวให้ดีที่สุดในเมื่อเราเป็นภรรยาเขาแล้ว แม่มีหน้าที่เป็นแม่
บ้านอาจมีส่วนร่วมคิดอยู่บ้าง แต่การตัดสินใจขึ้นกับพ่อคนเดียว
แม่เข้าใจนุสรานะ คนสมัยนี้ ต้องมีหน้าที่การงานที่ดี มีสังคม
สร้างเกียรติภูมิแก่ตนเอง ผู้หญิงทำงานข้างนอกเป็นเรื่องธรรมดา
แต่บ้านนี้ไม่เหมือนบ้านไหน ผู้หญิงต้องอยู่บ้าน ทำงานบ้าน ดูแล
ลูกๆและครอบครัว”

(แม่สามี, 2 พฤศจิกายน 2556)

จากการได้สัมภาษณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัวคู่สมรสมุสลิมในอำเภอเมือง
จังหวัดสตูลข้างต้นพบว่า ส่วนใหญ่ครอบครัวมุสลิม ยังคงมีรากเหง้าของปัญหาอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์

เชิงอำนาจของระบบชายเป็นใหญ่ โดยมีความเชื่อและค่านิยมว่าผู้หญิงหรือภรรยาเป็นสิทธิ์ของผู้ชาย หรือสามี บิดา หรือผู้มีอำนาจปกครองในบ้านเรือน บิดาหรือชายที่เป็นผู้กระทำมักอยู่ในสภาพที่เป็นผู้นำและมีอำนาจเป็นใหญ่ในครอบครัว มีการใช้อำนาจทั้งการทำร้ายร่างกายในครอบครัว และการดูค่า แสดงอำนาจเหนือกว่า การมีอำนาจในฐานะผู้หาเลี้ยงครอบครัวและฐานะทางสังคม และยังมี ความรุนแรงทางวัฒนธรรมในความคิด ทศนคติ ที่ยังคงยึดถือจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้เกิดความ ไม่เสมอภาคทัดเทียมกันระหว่างสามีภรรยา ผู้ชายหรือสามีจะใช้อำนาจเบ็ดเสร็จต่อคนในครอบครัว สิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและความรุนแรงเกิดขึ้นซึ่งในชีวิตคู่ผู้หญิงต้องการความสัมพันธ์ แบบเท่าเทียมกัน ต้องการให้สามีเป็นเพื่อนที่มีความสนิทสนมและมีการแบ่งอำนาจที่เท่าเทียมกัน ส่วนผู้ชายชอบที่จะคงสถานภาพตามที่สังคมกำหนดไว้ คือ ต้องการเป็นหัวหน้าและเป็นผู้นำ ครอบครัวที่มีอำนาจมากกว่า ความแตกต่างทั้งหมดนี้มีสาเหตุจากหลายปัจจัย เช่น การเลี้ยงดู โดยเฉพาะการเลี้ยงดูที่ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ทำให้เกิดการแบ่งแยกบทบาทชายหญิง ชัดเจน การกำหนดให้เพศชายเหนือกว่า และรู้สึกถึงการมีอำนาจเหนือกว่าภรรยา

นอกจากนี้ลักษณะการใช้อำนาจและสิ่งที่แสดงสถานภาพของเพศชายที่กล่าวมาเห็น ได้จากคำสุภาษิตไทยที่กล่าวว่าผู้หญิงต้องเป็นเข้าเท้าหลัง ภรรยาต้องเชื่อฟังเคารพสามี ทศนคติและ ค่านิยมดังกล่าวนี้ยังคงดำรงอยู่ในสังคม ถึงแม้ว่าปัจจุบันโลกได้เปลี่ยนแปลง มีการส่งเสริมสถานภาพ สตรีไทยให้เท่าเทียมกับชายไทย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบพรรณนาความ โดยนำข้อมูลจากการพูดคุย สัมภาษณ์แบบเจาะลึกมาวิเคราะห์ แยกประเด็นและนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมารวบรวมเพื่อให้เห็นถึงพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัวของคู่สมรสบิดาหรือมารดา และญาติพี่น้องของคู่สมรสฯ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 22 คน ซึ่งผู้วิจัยเลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยพิจารณากรณีศึกษาที่มีความรุนแรงในคู่สมรส จากสำนักงานอิสลามประจำจังหวัดสตูลและสัมภาษณ์คณะกรรมการฯ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ศูนย์ช่วยเหลือสังคม One Stop Crisis Center (OSCC) โรงพยาบาลสตูล ซึ่งจากผลการวิเคราะห์สามารถสรุปผลอภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาภูมิหลังทางครอบครัวในด้านสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูประสบการณ์การใช้ความรุนแรง และความสัมพันธ์เชิงอำนาจของคู่สมรสมุสลิมในอำเภอเมืองจังหวัดสตูลที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว โดยค้นพบตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู

จากผลการวิจัย พบว่า คู่สมรสมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล มีสภาพครอบครัวที่มีปัญหา คู่สมรสส่วนใหญ่มีลักษณะสภาพครอบครัวที่พ่อแม่แยกทางกัน หรือบิดามีภรรยาหลายคน สัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัวเป็นไปในทางที่ไม่ดี มีความตึงเครียดระหว่างสามีและภรรยา จึงทำให้เกิดความขัดแย้งและนำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว สามีภรรยาขาดความรัก ความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ไม่รู้จักผ่อนหนักเป็นเบา อดทน ให้อภัยซึ่งกันและกัน และไม่รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน อีกทั้งยังแสดงพฤติกรรมนอกใจหรือมีภรรยาหลายคน เมื่อประสบปัญหาความขัดแย้งไม่ช่วยกันแก้ปัญหา หรือหันหน้าเข้าหากัน เพื่อช่วยหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัวอย่างสันติวิธี แต่กลับใช้ความรุนแรง ทะเลาะ ด่าทอ และลงไม้ลงมือ ทำให้อีกฝ่ายได้รับความเจ็บปวดและบาดเจ็บ เช่น ดุด่า ตะคอก ทูบตี ตบ

ปัญหาสภาพเศรษฐกิจไม่เพียงพอต่อรายจ่าย และปัญหาสุรา ยาเสพติด พบว่าครอบครัวมุสลิมส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจในครอบครัว การไม่มีรายได้เพียงพอต่อสมาชิกในครอบครัว การไม่ตระหนักถึงความรับผิดชอบของสามี ภรรยาหลายคนยังพึ่งพาสามีทาง

เศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นแม่บ้าน จึงไม่มีรายได้เพียงพอที่จะแบกรับภาระเลี้ยงลูกได้เองตามลำพัง และภรรยาหลายคนที่ประสบปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องทนแบกรับความทุกข์ไว้ลำพัง หากเมื่อพูดออกมา ก็เหมือนเป็นการชวนทะเลาะ เมื่อปัญหาเหล่านี้สั่งสมมานานก็เกิดความขัดแย้งขึ้นมาในที่สุด ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นสาเหตุให้เกิดความรุนแรง ส่วนปัญหาการดื่มสุรา ยาเสพติด การเมาสุราและสารเสพติดเป็นสาเหตุร่วมค่อนข้างสูง เนื่องจากทำให้ความรู้ตัวน้อยลง การควบคุมตัวเอง การตัดสินใจลดน้อยลง เมื่อมีอาการเมาสุราจะไม่สามารถควบคุมตนเองได้ และจะกระทำในสิ่งที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลในครอบครัว เช่นภรรยาและลูกๆ อีกทั้งยังเป็นสาเหตุที่ทำให้ขาดแคลนเงินทองในบ้าน เป็นบ่อเกิดแห่งความขัดแย้งตามมา

พฤติกรรมความรุนแรงในคู่สมรสสุลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล จากกรณีศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่แต่ละครอบครัวประสบปัญหาเดียวกัน คือ มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวที่ไม่เหมาะสม กล่าวคือ ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวด ควบคุม จากบิดามากเกินไปเนื่องจากรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่ยึดติดการเลี้ยงลูกแบบโบราณ มีความเชื่อว่า การเลี้ยงลูกแบบบังคับ และเข้มงวดเป็นการควบคุมลูกที่ดีที่สุด ส่วนใหญ่พ่อแม่มีสิทธิทุกอย่างภายในบ้าน ไม่ว่าจะความคิดทัศนคติ การใช้ชีวิตของบุคคลในครอบครัว และจะแสดงออกด้วยการออกคำสั่ง และการห้ามปรามแบบเผด็จการแม้กระทั่งมารดาที่ไม่มีสิทธิแสดงความคิดเห็น จึงทำให้เกิดช่องว่างในครอบครัว ในขณะที่เดียวกับบางครอบครัวก็มีรูปแบบที่แตกต่างกันคือ มีรูปแบบการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ทอดทิ้ง และแบบตามใจจนมากเกินไป เกิดจากที่พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูก เนื่องจากต่างมีภาระ จึงปรนเปรอลูกด้วยการให้เงินทอง ไม่มีเวลาพูดคุย สั่งสอน ให้ความรัก ความเอาใจใส่ต่อลูก ทำให้ลูกเกิดความเห็นห่าง ไม่อบอุ่น ไม่เข้าใจว่าสิ่งใดควรทำ ไม่ควรทำ ไม่มีความรับผิดชอบในตนเอง เมื่อมีครอบครัวจึงไม่สามารถดูแลครอบครัวของตนเองให้เป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ได้

2. ประสบการณ์ความรุนแรง

จากผลการวิจัย พบว่า คู่สมรสสุลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ได้รับประสบการณ์ความรุนแรงทั้งจากการเคยถูกล่วงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง และเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี ทำร้ายกันในวัยเด็กเนื่องจากคู่สมรสได้รับประสบการณ์การถูกล่วงโทษในวัยเด็ก ทั้งจากการดูตา หุบตีจากแม่ หว้าย ไม้มะยม และการถูกมัดไว้กับเชือกที่ต้นมะม่วง ล้วนเป็นประสบการณ์อันเจ็บปวดที่ฝังใจต่อ

ตนเอง และการได้รับประสบการณ์จากการเห็นการกระทำความรุนแรงจากคนในครอบครัว พ่อแม่ตำหนิ ทะเลาะเบาะแว้งกัน และพบเห็นบิดาทำร้ายร่างกายมารดา ประสบการณ์ความรุนแรงดังกล่าวข้างต้นล้วนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และนำไปสู่การเลียนแบบ และยอมรับการกระทำความรุนแรงมากขึ้นและหากการกระทำบางอย่างสะท้อนให้เห็นว่าเป็นการกระทำความรุนแรงเป็นสิ่งที่มีความหมาย เช่น มองว่าสามารถควบคุมคนในครอบครัวได้ จะยิ่งเป็นแรงจูงใจให้เกิดการกระทำความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

และจากผลการวิจัย พบว่า ภูมิหลังพฤติกรรมความรุนแรง คือ การได้มีประสบการณ์ทั้งจากการเคยถูกลงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง และเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี ทำร้ายกันในวัยเด็ก คู่สมรสได้รับรู้วิธีการจัดการความขัดแย้งในความครัวโดยใช้ความรุนแรงจากคนในครอบครัว ทั้งที่เกิดขึ้นกับตนเองและบุคคลในครอบครัว เนื่องจากประสบการณ์ความรุนแรงในวัยเด็กของรุ่นพ่อแม่ส่งต่อมาถึงลูก การที่แต่ละครอบครัวมีปัญหาความรุนแรงต่อกัน จึงเป็นการต่อวงจรของความรุนแรงให้ยืดยาวไปสู่รุ่นต่อไป ดังนั้นหากพ่อแม่มีความรุนแรงให้ลูกได้รับรู้ จึงย่อมส่งผลกระทบต่อลูกทั้งในปัจจุบันและอนาคต บุคคลที่มีประสบการณ์ความรุนแรงทั้งประสบการณ์จากการเคยถูกลงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง ในฐานะผู้ถูกกระทำรุนแรง และประสบการณ์จากการเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี ทำร้ายกันในวัยเด็กในฐานะผู้สังเกตการณ์ความรุนแรงตั้งแต่เด็ก จะเรียนรู้บรรทัดฐานที่ยอมรับการใช้ความรุนแรง และตัวแบบบทบาทที่ใช้ความรุนแรง เมื่อเกิดความขัดแย้งกับคู่สมรสของตนก็จะเลียนแบบพฤติกรรมโดยใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการในการแก้ปัญหา เพราะในวัยเด็กเขาเรียนรู้ในบริบทของสถานการณ์ที่มีลักษณะเชิงอารมณ์ เด็กมีความใกล้ชิดกับบิดามารดาจะมีความผูกพันทางอารมณ์กับบิดามารดามากกว่าบุคคลอื่น จึงเรียนรู้พฤติกรรมจากตัวแบบบทบาทของบิดามารดามากกว่าบุคคลอื่น แม้ว่าเมื่อเด็กเติบโตขึ้น

3. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ

สำหรับความสัมพันธ์เชิงอำนาจโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงอำนาจชายเป็นใหญ่ และการมีสถานภาพต่อกันของผู้หญิงเกิดขึ้นกับคู่สมรสสมรสในอำเภอเมือง จังหวัดสตูลที่มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว ผลจากการศึกษาพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวที่แสดงออกในรูปแบบของการทำร้ายทั้งทางจิตใจและร่างกาย พบว่า เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจ คือ เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในบ้าน ความเชื่อและค่านิยมของครอบครัวที่แตกต่างกัน และเกิดจากความเป็นใหญ่ของชายในบ้าน คู่สมรสบางครอบครัวมีความแตกต่างในด้านความรู้ สภาพเศรษฐกิจ สามีทำงานนอกบ้าน ส่วนภรรยาอยู่บ้านเลี้ยงดูลูก และมีสภาพทางสังคมที่แตกต่างกัน บางครอบครัวของคู่สมรสในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล ยังยึดวัฒนธรรมดั้งเดิมที่สั่งสมกันมาที่เชื่อสามีต้องเป็นใหญ่ในบ้าน มีอำนาจเหนือภรรยา ทุกอย่างต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของตนเอง ทั้งการครอบครองทรัพย์สิน เงินทอง และสามีต้องการมีอำนาจในการจัดการเหนือกว่าคนอื่นในครอบครัว

แต่มีการศึกษาน้อย มีรายได้ที่ต่ำกว่าภรรยา จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไม่สมดุลกันและการไม่พูดจาสื่อสารระหว่างกันของสามีภรรยาและคนในบ้าน

ปัญหาดังกล่าวนี้จึงก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในชีวิตแต่งงาน เพราะหลายครอบครัวมีความเชื่อว่าสามีมีหน้าที่ในการปกครองในฐานะหัวหน้าครอบครัว ภรรยาและลูกอยู่ในอำนาจปกครองของสามี ภรรยาจึงอยู่ในสภาพที่ด้อยกว่า ครอบครัวที่มีลักษณะเหล่านี้ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสเสี่ยงสูงมากต่อการถูกรังแก รุนแรง ซึ่งปัจจัยร่วมในระดับความสัมพันธ์ของบุคคลในบ้านที่พบบ่อยในเรื่องพฤติกรรมความรุนแรงของครอบครัวที่มีต่อผู้หญิง ได้แก่ สภาวะที่คู่สมรสอยู่กันตามลำพังแยกจากคนอื่น และมีการควบคุมโดยสังคมน้อย หรือไม่มีใครมายุ่งเกี่ยวกับครอบครัวเลย ลักษณะแบบนี้จะเกิดความรุนแรงในครอบครัวได้มากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวที่เกิดขึ้นโดยปราศจากความพร้อม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลสรุปดังกล่าวข้างต้นทำให้ได้ข้อค้นพบที่สำคัญ 3 ประเด็น ดังนี้

1. สภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูจากผลสรุปดังกล่าวข้างต้น พบว่า สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันระดับจุลภาคที่มีความสำคัญมากในสังคม เมื่อก้าวถึงความสำคัญของครอบครัวจะเห็นได้ว่าบิดามารดาเป็นองค์ประกอบหลักที่มีอิทธิพลที่ยิ่งใหญ่ของลูก บิดามารดาสามารถสร้างแบบแผนพฤติกรรมให้ลูกได้โดยผ่านการอบรมเลี้ยงดู และบทบาทหน้าที่ที่ทำตัวแบบให้กับลูก ซึ่งสอดคล้องกับที่ วราภรณ์ ตั้งตรงไพโรจน์ (2542) กล่าวไว้ว่า เด็กทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ไม่แตกต่างกัน ความแตกต่างที่เกิดขึ้นอยู่ที่ว่าบิดามารดาเลี้ยงเด็กให้แตกต่างกัน บิดามารดาคือคนที่พิมพ์ทุกอย่างลงไปในชีวิตของบุตร ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า บิดามารดาจะทำหน้าที่ได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีลักษณะที่แตกต่างกันไปในแต่ละครอบครัว ซึ่ง Bauerind (1966) ได้แบ่งรูปแบบการเลี้ยงดู ออกเป็น 3 แบบ คือแบบอัตตาธิปไตยแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล และแบบปล่อยตามใจ นอกจากนี้ บุศรีนทร์ คล่องพยาบาล (2542) ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวเดิมจะส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมาสู่ครอบครัวของตนเอง ซึ่งรูปแบบการเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย เป็นรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีลักษณะของความเข้มงวด พ่อมีอำนาจ สิทธิทุกอย่างภายในบ้านแม้กระทั่งการตัดสินใจแทนสมาชิกในครอบครัว จนทำให้มีความรู้สึกที่ตนเองไม่มีอิสระไม่เป็นตัวของตัวเองไม่ได้ทำในสิ่งที่ต้องการต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัยที่กำหนดไว้ และเด็กจะหาวิธีการลดความรู้สึกดังกล่าวจนมีการแสดงออกด้วยการการใช้ความรุนแรงเรื่อยมาจนกระทั่งโตเป็นผู้ใหญ่และ Baumrind (1976) ได้กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมยอมส่งผลกระทบต่อบุคคลจากการใช้ความรุนแรง เกิดช่องว่างระหว่างลูกกับพ่อแม่ ขาดความรักความอบอุ่น ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง เกิดความกดดัน ไม่ไว้วางใจใครมองโลกในแง่ร้าย และไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้และทำให้กลายเป็นคนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นปัจจัยเกื้อหนุนหนึ่งที่ทำให้มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว โดยเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้พฤติกรรมจากสิ่งแวดล้อมที่ใช้ความรุนแรงซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อ

พฤติกรรมความรุนแรง ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ วันทนีญ์ วะสิกะสิน (2541) กล่าวว่า ภูมิหลังของครอบครัวได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมากเกินไป เป็นรูปแบบการเลี้ยงดูโดยการแสดงออกคำสั่ง การห้ามปราม และควบคุมสมาชิกในบ้าน ทำให้เกิดช่องว่าง ขาดความรัก ความอบอุ่น สัมพันธภาพในครอบครัวถูกทำลาย ครอบครัวจะไม่มีความสุข เกิดความริ้วฉาน บุคคลที่อยู่ในครอบครัวลักษณะนี้จะไม่สามารถสร้างครอบครัวของตนเองให้ดำเนินอย่างสงบสุขได้

นอกจากนี้สภาพครอบครัวของคู่สมรสสุสลิมนในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล มีปัญหา ด้าน สภาพเศรษฐกิจในครอบครัวไม่ดี มีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในครอบครัว ประกอบกับค่าครองชีพในปัจจุบันมีอัตราสูงยิ่งขึ้น ทำให้ครอบครัวต้องดิ้นรน เพื่อความอยู่รอดมากขึ้น เมื่อมีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ทำให้เกิดความเครียดขึ้นในครอบครัว นำมาซึ่งการทะเลาะ มีปากเสียงกัน และนำไปสู่การระบายอารมณ์ด้วยความรุนแรงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพระครูนิภาธรรมาธิมุต อัมพรปริมุตโต (2553) ได้กล่าวว่า ปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงในครอบครัวเกิดจากสภาพครอบครัวที่มีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของครอบครัว เช่น ปัญหาด้านการเงิน การใช้จ่ายในครอบครัวที่ไม่เพียงพอ ปัญหาคุณภาพชีวิต ความไม่พร้อมของพ่อแม่ สุราและยาเสพติด และปัญหาของบุคคลในครอบครัวที่ไม่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง และการศึกษาของ Straus (1980 อ้างถึงใน ธวัช วงศ์สง่า 2543) ที่พบว่า ความตึงเครียดทางเศรษฐกิจในกลุ่มผู้ใช้แรงงานชอบใช้การลงโทษทางกายคนในครอบครัว นอกจากนี้เวลาว่างสำหรับครอบครัวจะลดน้อยลง ส่งผลให้สัมพันธภาพในครอบครัวลดลงด้วยนอกจากนั้น การติดสุรา ยาเสพติด ของสามียังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวได้ เพราะมีฤทธิ์กระตุ้นประสาทสมอง ทำให้มีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง หรือทำให้ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ไม่สามารถตัดสินใจ หรือใช้เหตุผล และเลือกใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ดังการศึกษาของ อัจฉรา สกุลตนิยม (2541) พบว่า ชายไทยที่ดื่มแอลกอฮอล์มีการทำร้ายร่างกายและทุบตีภรรยาได้สูง และสอดคล้องกับการศึกษาของ

2. ประสบการณ์ความรุนแรงพบว่า คู่สมรสสุสลิมนในอำเภอเมือง จังหวัดสตูลที่มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวเคยมีประสบการณ์ความรุนแรงทั้งจากการเคยถูกลงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง และเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี ทำร้ายกันในวัยเด็ก ซึ่งการลงโทษเด็กก็เป็นส่วนหนึ่งที่บิดามารดาใช้ในการเลี้ยงดู ควบคุม อบรม สั่งสอนลูก ผู้ใหญ่หลายชั่วอายุคนมาแล้วที่ใช้วิธีที่ง่ายและเร็วการอธิบาย หรือการให้เหตุผล โดยวิธีการลงโทษนั้นหวังให้เด็กไม่กล้าประพฤติเช่นนั้นอีก ซึ่งผลกระทบจากการความรุนแรงที่เกิดต่อทั้งร่างกายและจิตใจของเด็ก เช่น กรณีเห็นพ่อทุบตีแม่ การถูกทุบตีหรือถูกลงโทษ หรือเห็นความรุนแรงอยู่เสมอๆ จะฝังใจเรื่องความรุนแรง และอาจเข้าใจว่าปัญหาแก้ไขได้ด้วยความรุนแรง ซึ่งแท้จริงแล้วทุกปัญหาควรแก้ไขด้วยเหตุผล นอกจากนี้เด็กจะซึมซับเลียนแบบพฤติกรรมรุนแรงโดยไม่รู้ตัว ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม Gelles (1993) อธิบายว่าประสบการณ์ความรุนแรงที่บุคคลได้รับตั้งแต่วัยเด็กทำให้บุคคลเรียนรู้การใช้ความรุนแรง บทบาทของสามีหรือภรรยาที่ต้องใช้ความรุนแรงต่อกัน และทำให้บุคคลมีทัศนคติที่ยอมรับการใช้ความรุนแรง เป็นวิธีการในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว สำหรับประสบการณ์ความรุนแรงทางอ้อมนั้นเกิดจากการที่บุคคลได้เรียนรู้ จากการมองเห็นรูปแบบการทะเลาะ ตบตี ต่ำว่า หรือการใช้ความรุนแรงของบิดามารดาหรือคนในครอบครัว จึงได้ซึมซับรูปแบบการทำร้ายร่างกายและความ

รุนแรง ดังนั้นประสบการณ์ความรุนแรงเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมรุนแรงของบุคคล ซึ่งเป็นอิทธิพลทางลบต่อพฤติกรรมของบุคคลจนทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมโดยการสังเกตจากตัวแบบจนซึมซับพฤติกรรมดังกล่าว เป็นการแสดงให้เห็นว่าการใช้ความรุนแรงเป็นเรื่องที่พบเห็นตามปกติ จนในที่สุดบุคคลนั้นก็ใช้ความรุนแรงต่อบุคคลรอบข้างในชีวิตประจำวันของเขา หรือคิดว่าการใช้ความรุนแรงสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

ดังผลการศึกษาที่พบว่า ประสบการณ์ความรุนแรงทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และการเลียนแบบ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มีลักษณะเชิงความรู้สึกและอารมณ์ที่มักเกิดขึ้นในวัยเด็ก ซึ่งพร้อมที่จะเรียนรู้ตัวแบบจากบุคคลอื่น จนทำให้การเรียนรู้ที่ถูกซึมซับเข้าสู่บุคลิกภาพของบุคคลและจะยังคงอยู่อย่างมั่นคงต่อไปแม้ว่าเขาจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เพราะเด็กได้เรียนรู้การมีประสบการณ์ความรุนแรงและการตัดสินใจใช้ความรุนแรงจากบุคคลในครอบครัวจนทำให้เด็กเรียนรู้บรรทัดฐานที่ยอมรับการใช้ความรุนแรงจากตัวแบบที่ใช้ความรุนแรง เมื่อเกิดความขัดแย้งกับคู่สมรสก็จะเลียนแบบพฤติกรรมโดยใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการในการแก้ปัญหา อันนำไปสู่บรรทัดฐานที่ยอมรับการใช้ความรุนแรงและนำไปสู่บทบาทของการกระทำความรุนแรงต่อคู่สมรสของตนในอนาคตอย่างต่อเนื่อง วนเวียนเป็นนักวิจัย (Gelles & Straus 1979) อาจกล่าวได้ว่าสาเหตุที่บุคคลหนึ่งจะใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรสนั้น เป็นสิ่งที่เขาสะสมการใช้ความรุนแรงมาตั้งแต่วัยเด็ก โดยที่เขาต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการใช้ความรุนแรง โดยในครอบครัวที่มีบิดามารดาหรือญาติพี่น้องต่าง ๆ พุดคุยกันด้วยเหตุผล ทำให้เขาเรียนรู้และซึมซับพฤติกรรมความรุนแรง มีทัศนคติที่ยอมรับการใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการในการแก้ไขปัญหา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ฝังอยู่ในตัวบุคคล เมื่อมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก็พร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมรุนแรงออกมาทันที

นอกจากนั้นแล้วยังมีปัจจัยทางสังคมร่วมด้วยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรสเช่นกัน คือ การที่บุคคลเป็นคนเก็บตัว มีโลกส่วนตัวสูง ไม่ค่อยทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ทำให้เขาขาดปฏิสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกครอบครัว รวมทั้งการไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นเมื่อมีเรื่องเดือดร้อน เมื่อมีปัญหาที่แก้ไขด้วยตนเองตามลำพัง เป็นเสมือนการตัดขาดครอบครัวของเขาออกจากโลกภายนอก เป็นโลกส่วนตัวที่เขาควบคุมเอง ไม่มีใครมายุ่งเกี่ยวหรือรู้เห็นในสิ่งที่เขากระทำกับสมาชิกในครอบครัว ทำให้เขาสามารถแสดงพฤติกรรมรุนแรงซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมได้อย่างสะดวก ประกอบกับหากได้รับการสนับสนุนให้ใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรสจากบิดามารดาของเขาด้วยแล้ว ก็ยิ่งเท่ากับเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลใช้ความรุนแรงมากขึ้น

ดังนั้น ภูมิหลังพฤติกรรมความรุนแรงในคู่สมรสสุลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล คือ การได้มีประสบการณ์ความรุนแรงทั้งจากการเคยถูกล่วงละเมิดในวัยเด็กอย่างรุนแรง และเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี ทำร้ายกันในวัยเด็กคู่สมรสได้รับรู้วิธีการจัดการความขัดแย้งในความครัวโดยใช้ความรุนแรงจากคนในครอบครัว ทั้งที่เกิดขึ้นกับตนเองและบุคคลในครอบครัว เนื่องจากประสบการณ์ความรุนแรงในวัยเด็กของรุ่นพ่อแม่ส่งต่อมาถึงลูก การที่แต่ละครอบครัวมีปัญหาความรุนแรงต่อกันจึงเป็นการต่อวงจรของความรุนแรงให้ยืดยาวไปสู่รุ่นต่อไป ดังนั้นหากพ่อแม่มีความรุนแรงให้ลูกได้

รับรู้ จึงยอมส่งผลต่อลูกทั้งในปัจจุบันและอนาคต บุคคลที่มีประสบการณ์ความรุนแรงทั้ง ประสบการณ์จากการเคยถูกล่วงโทษในวัยเด็กอย่างรุนแรง ในฐานะผู้ถูกรังแกรุนแรง และ ประสบการณ์จากการเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี ทำร้ายกันในวัยเด็กในฐานะผู้สังเกตการณ์ความรุนแรงตั้งแต่เด็ก จะเรียนรู้บรรทัดฐานที่ยอมรับการใช้ความรุนแรง และตัวแบบบทบาทที่ใช้ความรุนแรง เมื่อเกิดความขัดแย้งกับคู่สมรสของตนก็จะเลียนแบบพฤติกรรมโดยใช้ความรุนแรงเป็นวิธีการ ในการแก้ปัญหา เพราะในวัยเด็กเขาเรียนรู้ในบริบทของสถานการณ์ที่มีลักษณะเชิงอารมณ์ เด็กมีความใกล้ชิดกับบิดามารดาจะมีความผูกพันทางอารมณ์กับบิดามารดามากกว่าบุคคลอื่น จึงเรียนรู้ พฤติกรรมจากตัวแบบบทบาทของบิดามารดามากกว่าบุคคลอื่น แม้ว่าเมื่อเด็กเติบโตขึ้น

3. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงอำนาจของชายเป็นใหญ่ และการมีสถานภาพด้อยกว่าของผู้หญิง พบว่า เกิดขึ้นกับคู่สมรสมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูลที่มี พฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว ผลจากการศึกษาพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวที่แสดงออก ในรูปแบบของการทำร้ายทั้งทางด้านจิตใจและร่างกาย เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ รณชัย คงสกุล และนฤมล โพธิ์แจ่ม (2550) กล่าวว่า ความสัมพันธ์เชิงอำนาจเกิด จากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในบ้าน ความเชื่อและค่านิยมของครอบครัวที่แตกต่างกัน เกิดจาก ความเป็นใหญ่ของชายในบ้าน บางครอบครัวของคู่สมรสในจังหวัดสตูล ยังมีวัฒนธรรมที่สามีต้องเป็น ใหญ่ในบ้าน ทุกอย่างต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของตนเอง โดยเฉพาะการครอบครองทรัพย์สิน และ อำนาจในการจัดการเรื่องในครอบครัวทุกด้าน การไม่พูดจาสื่อสารของสามีภรรยาและคนในบ้าน และ ความขัดแย้งในชีวิตแต่งงาน ครอบครัวที่มีลักษณะเหล่านี้ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสเสี่ยงสูงมากต่อการถูก กระทำรุนแรง ซึ่งปัจจัยร่วมในระดับความสัมพันธ์ของบุคคลในบ้านที่พบบ่อยในเรื่องพฤติกรรมความ รุนแรงของครอบครัวที่มีต่อผู้หญิง ได้แก่ สภาวะที่คู่สมรสอยู่กันตามลำพังแยกจากคนอื่น และมีการ ควบคุมโดยสังคมน้อย หรือไม่มีใครมายุ่งเกี่ยวกับครอบครัวเลย ลักษณะแบบนี้จะเกิดความรุนแรงใน ครอบครัวได้มากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวที่เกิดขึ้นโดยปราศจากความพร้อม (กลยุทธ์ อาชวณิชกุล และคณะ 2544) ความแตกต่างเชิงอำนาจ คนที่อำนาจเหนือกว่าจะใช้อำนาจบังคับเอา กับผู้ที่อ่อนแอกว่า ยิ่งอำนาจแตกต่างกันมาก ความรุนแรงก็ยิ่งเกิดขึ้นมาก ถ้าวัดความแตกต่างเชิง อำนาจนี้ได้ ความรุนแรงจะลดลงชายที่ไม่มีอำนาจควบคุมในที่ทำงานหรือในสังคมเลย แต่มีอำนาจ ควบคุมพฤติกรรมสมาชิกในครอบครัวได้ จะแสดงอำนาจในครอบครัวต่อภรรยาและบุตรซึ่งอาจแสดง ออกมาในรูปการใช้ความรุนแรงในครอบครัวได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Babcock et al (1993) พบว่า การใช้ความรุนแรงทางร่างกายต่อภรรยาแตกต่างกันตามลักษณะในการสื่อสารของ สามีและความแตกต่างของรายได้ระหว่างสามีและภรรยา กล่าวคือ สามีที่กระทำรุนแรงต่อ ภรรยามีทักษะในการสื่อสารต่ำ และมีรายได้สูงกว่าภรรยามาก ซึ่งทักษะในการสื่อสารและรายได้ของ สามีและภรรยาที่ต่างกันเป็นรูปแบบหนึ่งของการใช้อำนาจ

ภาพรวมของผลการศึกษา พบว่า ภูมิหลังพฤติกรรมความรุนแรงในคู่สมรสมุสลิมใน อำเภอเมือง จังหวัดสตูล มาจากการได้รับอิทธิพลทางความเชื่อและค่านิยมของครอบครัวที่แตกต่าง กัน ความแตกต่างดังกล่าวนี้ มีผลต่อการจัดการกับความขัดแย้งทุกระดับตั้งแต่ความขัดแย้งระดับ เล็กน้อย ความขัดแย้งทางด้านความคิดและทัศนคติ จนถึงความขัดแย้งที่ซับซ้อนและนำไปสู่ความ รุนแรงในที่สุด โดยหากเรามองย้อนไปจะเห็นว่าแต่ละคนมีที่มาที่ต่างกัน ทั้งครอบครัว สังคมที่

เจริญเติบโต วัฒนธรรมความเชื่อที่แตกต่างกัน วิธีการคิดหรือการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันไป เช่น ความเชื่อในอดีต ที่ยกย่องให้เพศชายเป็นผู้ที่มีอำนาจดูแล ตัดสินใจ เป็นผู้นำปกครองครอบครัวแบบเบ็ดเสร็จ แต่ในปัจจุบันความคิดดังกล่าวนี้หากฝ่ายชายยังคงยึดติดกับความคิดเดิม ความขัดแย้งที่จะนำไปสู่ความรุนแรงระหว่างคู่สมรสก็จะมีมากขึ้น การปรับทัศนคติ และเปิดโอกาสให้คู่สมรสแสดงความคิดเห็น หรือแสดงบทบาทหน้าที่ในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ก็จะลดความขัดแย้งและความรุนแรงในครอบครัวลงได้ (อังคณา ช่วยคำชู 2555)

ดังนั้นความสัมพันธ์เชิงอำนาจเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว จากปรากฏการณ์ความรุนแรงในครอบครัวข้างต้นพบว่ารากเหง้าของปัญหาอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจของระบบชายเป็นใหญ่ ที่สามารถสร้างและถ่ายทอดความเชื่อผ่านระบบวัฒนธรรม การศึกษา การอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งวัฒนธรรมดั้งเดิมที่สั่งสมมาคือ ผู้ชายเป็นใหญ่ในบ้าน เพราะฉะนั้นผู้ชายจึงมีสิทธิทำอะไรกับผู้หญิงก็ได้ และมีสิทธิจะทำอะไรตามอำเภอใจ เช่น การทำร้ายร่างกาย การนอกใจคู่สมรส ความรุนแรงดังกล่าวจึงเป็นสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาภูมิหลังทางครอบครัวในด้านสภาพครอบครัวการอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์การใช้ความรุนแรง และความสัมพันธ์เชิงอำนาจของคู่สมรสมุสลิม กรณีศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดสตูลที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัวผลการศึกษานี้เป็นประโยชน์ต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น บิดามารดา ผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น นักสังคมสงเคราะห์ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด องค์กรและหน่วยงานต่างๆ เป็นต้น สำหรับแนวทางในการป้องกันและแก้ไขโดยแยกตามตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

1. สภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันและลดปัญหาพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว สภาพครอบครัวที่มีปัญหาและการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ส่งผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงวนครอบครัว ดังนั้นต้องตระหนักว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับทั้งระบบวัฒนธรรมความเชื่อของคนในสังคม เชื่อมโยงสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงในสังคมอื่นๆ ฉะนั้นจึงต้องให้ความสำคัญ ให้ความสนใจ และให้ความเอาใจใส่เป็นพิเศษเพื่อให้ความช่วยเหลือและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม เพื่อป้องกันและหาทางแก้ไขไม่ให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวมากขึ้นต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ผู้ปกครองควรนำไปใช้ในการปรับปรุงแนวทางการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน

ของตนให้เหมาะสมต่อไป เพราะถ้าได้รับการอบรมแนวทางที่ถูกต้อง สร้างสรรค์ มีการประพฤติตน เป็นแบบอย่างที่ดี และขัดเกลาโดยเน้นกระบวนการตามหลักการศาสนา โดยการให้ความรู้ด้านศาสนาทั้ง ในเรื่องหลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติ และหลักคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งการฝึกให้มีการปฏิบัติ ศาสนกิจ และให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเป็นไปตามที่หลักการศาสนากำหนดนับว่าเป็น แนวทางหนึ่งที่สามารถลดพฤติกรรมความรุนแรงของบุคคลได้

2. ประสบการณ์ความรุนแรง ในส่วนนี้ผู้เป็นบิดามารดามีส่วนสำคัญในการสร้าง แบบแผนการเรียนรู้ให้แก่ลูกๆ ประสบการณ์ที่ลูกๆ ได้สัมผัสทั้งการเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะ ตบตีกัน และการเคยถูกลงโทษในอดีต ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ของตนเองได้ ดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองต้องอดทนอดกลั้น รู้จักให้อภัยกัน เข้าใจกัน วางใจกัน หลีกเลี่ยง การทะเลาะตบตีต่อกัน เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงให้บุตรหลานได้ซึมซับเรียนรู้พฤติกรรมความรุนแรง แล้วนำไปใช้ในครอบครัวต่อไปในอนาคต

3. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ สำหรับความเชื่อในครอบครัวที่ว่า สามีเป็นใหญ่ในบ้าน ภรรยาเป็นสมบัติของสามี ลูกเป็นสมบัติของพ่อแม่ ผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิง การไม่ยึดถือค่านิยม และความเชื่อนี้จะช่วยให้สามีภรรยาอยู่ด้วยกันอย่างเข้าใจ นอกจากนี้สามีภรรยาต้องมีความอดทนอด กลั้น ให้อภัยซึ่งกันและกัน มีความไว้วางใจต่อกัน

นอกจากนี้องค์การที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนควรให้ความสำคัญและร่วมมือกัน ส่งเสริมให้มีการสร้างครอบครัวสุขสันต์ เพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการรณรงค์ให้หยุดการใช้ความรุนแรง ในครอบครัว เนื่องจากครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม เป็นรากฐานของสังคมและเป็นส่วน สำคัญที่สุดที่จะช่วยจรรโลงให้ทุกคนในสังคมได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ ถ้าครอบครัวที่เต็มไปด้วยความ รัก ความอบอุ่น และความเข้าใจกัน มีคำกล่าวที่ว่า บ้านธรรมดาๆ สร้างจากอิฐ หิน ดิน ทราย แต่บ้าน ที่มีความสุขนั้น สร้างจากรักและความเข้าใจ ครอบครัวเกิดจากคนสองคนที่มาจากต่างถิ่นฐาน บ้านช่อง บางครั้งต่างชาติต่างศาสนา ต่างวัฒนธรรม แต่เมื่อเขาและเธอสองคนมีใจตรงกันที่จะมาใช้ ชีวิตร่วมกันด้วยความรัก ความผูกพันแล้ว ครอบครัวที่พวกเขาสร้างขึ้นจะเปี่ยมไปด้วยพลัง ฉะนั้นคู่ สมรสจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยสร้างชีวิตครอบครัว โดยคู่สมรสนั้นควรสร้างสัมพันธภาพของ ครอบครัว ด้วยการวางแผนและมีวัตถุประสงค์เดียวกัน เพื่อตอบสนองความต้องการของทั้งสองฝ่าย ไม่ว่าจะ เป็นในเรื่องของความรัก ความรู้สึกว่ามีคุณค่า มีศักดิ์ศรี ที่ถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญยิ่งที่ จะทำให้สัมพันธภาพคงไว้ซึ่งความยืดหยุ่น และมีส่วนของความเป็นอิสระในการตัดสินใจในเรื่อง ครอบครัวที่มีระดับไม่เท่าเทียมกัน หรือมีอำนาจไม่เท่าเทียมกัน คู่สมรสควรมีการตระหนักถึงการ เคารพสิทธิและความเป็นตัวของตัวเองของคู่สมรส สัมพันธภาพของคู่สมรสอาจเกิดความขัดแย้งกันได้ หากต่างฝ่ายต่างล่วงล้ำสิทธิและไม่ยอมให้อีกฝ่ายเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งการปฏิบัติต่อกันแบบเอาใจเขา มาใส่ใจเรานั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

ดังนั้น สิ่งในทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญ ให้ความสนใจ และให้ความเอาใจใส่เป็นพิเศษเพื่อให้ความช่วยเหลือและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม เพื่อป้องกันและหาทางแก้ไขไม่ให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวมากขึ้นต่อไปโดยประการที่หนึ่ง ส่งเสริมรณรงค์ให้ครอบครัวหันมาให้ความสนใจ ดูแลบุตรหลานในครอบครัว สร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว ปลูกฝังค่านิยมการใช้เหตุผลมากกว่าการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา และสร้างค่านิยมใหม่ให้ความเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันระหว่างกันไม่ว่าหญิงหรือชาย ประการที่สอง การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ ค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหาโดยรัฐ เอกชน องค์กรศาสนา องค์กรส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างเวทีในการแลกเปลี่ยนและต่อยอดประสบการณ์ ร่วมกันหาแนวทางใหม่ๆ ในการแก้ปัญหความรุนแรงในครอบครัว ปรับเปลี่ยนระบบความคิดและทัศนคติเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว เช่น ร่วมสร้างวัฒนธรรมที่ไม่ยอมรับความรุนแรง เป็นต้น ประการที่สาม ควรสอดแทรกแนวคิดและหลักการเคารพสิทธิ เสรีภาพ และมุมมองมิติหญิงชายในการเรียนการสอนในการศึกษาทุกระดับชั้น และประการสุดท้าย การสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจเรื่องความรุนแรงและสันติศึกษา เพื่อเสริมความรู้และทักษะให้แก่เด็กและเยาวชนการเรียนรู้กับผู้อื่นด้วยความเข้าใจ การเคารพและยอมรับความแตกต่าง โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาวิจัยและการเผยแพร่ข้อมูลสันติศึกษา ที่มีทิศทางเชิงรุกมุ่งสู่การให้ศึกษาสาธารณะและการทำงานเชิงคุ้มครองป้องกัน รวมถึงการจัดทำหลักสูตร “สันติศึกษาป้องกันความรุนแรงในครอบครัว” เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชน

จากผลการศึกษานี้พบว่าภูมิหลังการอบรมเลี้ยงดูทางครอบครัว ประสบการณ์ความรุนแรงและความสัมพันธ์เชิงอำนาจมีผลต่อพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว ดังนั้นคู่สมรสสามีภรรยาในครอบครัวที่ต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูบุตร ต้องมีความอดทนอดกลั้น รู้จักการให้อภัยซึ่งกันและกันและให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพื่อความสงบสุขในครอบครัว นอกจากนี้พ่อแม่ญาติพี่น้อง รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ต้องร่วมมือกันส่งเสริมการใช้ชีวิตครอบครัวเป็นสุข และร่วมกันต่อต้านการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

ความขัดแย้งและความรุนแรงในครอบครัวมาจากปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคม ดังนั้นการแก้ไขปัญหการใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรสควรมีการแก้ไขทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคม โดยเริ่มจากสถาบันครอบครัวเป็นอันดับแรก เนื่องจากเป็นสถาบันหลักในการปลูกฝังพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงให้กับเด็ก บิดามารดาควรเปลี่ยนแปลงแบบแผนพฤติกรรมจากการใช้ความรุนแรงมาเป็นการใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา ไม่ควรสนับสนุนหรือเห็นดีเห็นงามกับการแก้ไขปัญหาด้วยการใช้ความรุนแรงและเป็นแรงสนับสนุนให้บุตรมีพฤติกรรมรุนแรงโดยไม่รู้ตัวเนื่องจากความรุนแรงในครอบครัวเป็นภัยเงียบของสังคม ดังนั้น ความรุนแรงที่เกิดขึ้นนอกจากจะส่งผลกระทบต่อคู่สมรส (ภรรยา) ที่ถูกกระทำ ยังส่งผลไปถึงสมาชิกอื่นๆในครอบครัวด้วย โดยเฉพาะลูกๆ หากลูกได้รับรู้หรือสัมผัสเหตุการณ์รุนแรงในครอบครัว หรือโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากลูกๆ เป็นฝ่ายถูกกระทำรุนแรงด้วย

ย่อมส่งผลกระทบต่อจิตใจและพฤติกรรมของเด็กทั้งในปัจจุบันและในอนาคตได้ ส่วนเด็กที่เติบโตมาจากครอบครัวที่มีความรุนแรงมีแนวโน้มที่จะเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรงนั้น กล่าวคือ เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีการกระทำความรุนแรงบ่อยครั้ง มักจะเรียนรู้และเติบโตขึ้นเป็นผู้ใช้ความรุนแรงกับคู่ของตน หรือหากเป็นผู้หญิงก็มักจะเป็นแนวโน้มที่จะถูกคู่ของตนทำร้าย ดังนั้น การป้องกันความรุนแรงในครอบครัวจึงควรร่วมกันรณรงค์หยุดวงจรความรุนแรงไม่ให้ส่งผ่านจากรุ่นสู่รุ่นอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2550 ได้มีการตรา “พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กระทำความรุนแรงและผู้ถูกกระทำ ได้รับการบำบัดและฟื้นฟู และยังให้ผู้กระทำได้กลับเนื้อกลับตัวและยับยั้งการกระทำความผิดซ้ำอีก โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ ต้องการให้สถาบันครอบครัวยังคงดำเนินอยู่ต่อไป นอกจากนี้ ยังได้มีการระบุหน้าที่ของพลเมืองที่ต้องรับผิดชอบเพิ่มเติม คือ หากผู้ใดพบเห็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่พระราชบัญญัตินี้ยังมีปัญหาหลายประการในด้านการปฏิบัติ กล่าวคือ กฎหมายเป็นเพียงแค่มาตรการหนึ่งเท่านั้นที่เข้ามาทำหน้าที่เมื่อความรุนแรงเกิดขึ้นแล้ว ดังนั้นสถาบันครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญต่อการป้องกันความรุนแรง ซึ่งหากสถาบันครอบครัวสามารถสร้างครอบครัวให้เข้มแข็ง มีความรัก การให้อภัยกัน และไม่ยอมรับความใช้ความรุนแรงในชีวิตคู่ก็จะมีส่วนช่วยป้องกันความรุนแรงได้ นอกจากนี้ ควรรณรงค์ให้ลดการลงโทษลูกโดยการใช้ความรุนแรง เพราะประสบการณ์ความรุนแรงในวัยเด็กเป็นการบ่มเพาะพฤติกรรมความรุนแรงให้แก่ลูกโดยไม่รู้ตัว ในด้านความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างชายหญิง ความคิดตนเป็นใหญ่ ก็ควรต้องปรับทัศนคติโดยการให้เกียรติในบทบาทหน้าที่ของตนและให้ความเท่าเทียมซึ่งกันและกัน สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ถึงแม้จะไม่อาจเห็นผลได้ในระยะเวลาอันสั้น แต่จำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญและต้องเริ่มรณรงค์ให้เกิดผลอย่างยั่งยืนในอนาคตข้างหน้า เพื่อให้สถาบันครอบครัวเป็นสถานที่ที่มีความรัก ความเข้าใจ และความอบอุ่นปราศจากความรุนแรง

เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในคู่สมรส เป็นเรื่องส่วนตัวในครอบครัวที่คนไม่ค่อยเปิดเผย จึงมีปัญหาในการเก็บข้อมูลบ้าง จากการศึกษาในเรื่องที่ละเอียดอ่อน จึงควรใช้การเก็บข้อมูล การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ อย่างระมัดระวัง เพราะวิธีดังกล่าวเป็นวิธีที่ต้องใช้เวลานานในการสร้างความคุ้นเคยและความไว้วางใจจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้พวกเขาสามารถเปิดเผยข้อมูลได้โดยไม่มี ความละอายและหวาดกลัวในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

1. ควรมีการศึกษาปรากฏการณ์ความรุนแรงภายในครอบครัวให้มากขึ้น เพื่อดูความแพร่หลายของปรากฏการณ์ เนื่องจากปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงในครอบครัวในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกภาคเพื่อสร้างองค์ความรู้ทางทฤษฎีนำมาซึ่งการอธิบายแก้ปัญหาปรากฏการณ์ดังกล่าวได้

2. ควรมีการศึกษาความรุนแรงในลักษณะอื่น เช่น ความรุนแรงทางจิตใจต่อภรรยา และความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจต่อสามี เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจในคู่สมรส เช่น พื้นฐานของอำนาจในคู่สมรส และผลลัพธ์ของอำนาจในคู่สมรส เป็นต้น

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

- กฤตยา อาชวนิจกุล. 2542. *ความรุนแรงต่อผู้หญิง : ภัยเงียบ ภัยมืด และภัยสว่าง บนทุกเส้นทางชีวิตผู้หญิง*. ใน *รื้อสร้างองค์ความคิดผู้หญิงกับสุขภาพ*. กรุงเทพมหานคร : เจเนเดอร์เพรส.
- _____. 2544. *การสัมมนาวิชาการและรณรงค์เพื่อร่วมสร้างรักและสันติในชีวิตคู่*. กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. คู่มือประชาชนสิทธิประโยชน์และหน้าที่ตามพ.ร.บ. 3 ฉบับ.
- _____. 2546. *รายงานวิจัยเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่*. นครปฐม. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กุสุมา พลแก้ว. 2544. *แม่หม้าย : การปรับตัวทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้หญิงในสังคมชนบทภายหลังการหย่าร้าง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สาขาวิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ. 2545. *แผนพัฒนาสตรี : ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)*. กรุงเทพมหานคร : เซเวนพรีนติ้งกรุ๊ป.
- จรัญ พรหมอยู่. 2541. *การศึกษาปัญหาสังคม*. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2535). *พัฒนาการกับการอบรมเลี้ยงดู. ประมวลบทความวิชาการฉบับพิเศษ พ.ศ. 2525-2535*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- จิราพร ชมพิกุล, ปราณีย์ สุทธิสุคนธ์, เกรียงศักดิ์ ชื้อเลื่อม และดุชนิตามิ. 2552. *สัมพันธ์ภาพในครอบครัวคนไทย*. นครปฐม : ห้างหุ้นส่วนสามัญเอนแอนด์เอนก๊อปปีแอนด์พรีนติ้ง.
- เจริญพงษ์ อินไข่. 2541. *บทบาทในการใช้อำนาจตัดสินใจในครอบครัวของคู่สมรส : ศึกษาเฉพาะกรณีคู่สมรสที่ประกอบอาชีพนักข่าวหนังสือพิมพ์*. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลิดาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. 2539. *ข่มขืน ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมในสังคมไทย*. *รัฐศาสตร์สาร* ปีที่ 19(3): 161-183.
- โชติมา กาญจนกุล. 2540. *ความรุนแรงในครอบครัว. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*.
- ดุชนิตามิ โยเหลา, งามตา วนินทานนท์, ชัยวัฒน์ วงษ์อาษา และทัศนากักดี. 2545. *ความเข้มแข็งของครอบครัว ครอบครัวสุขภาพดี*. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์* ปีที่ 8 (1):1-10.
- ถวิล ธาราโกชน. 2532. *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้ง.

- ธวัช วงศ์สง่า. 2543. ศึกษาแรงจูงใจและปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ที่มีผลต่อการกระทำรุนแรง ต่อบุตรของบิดามารดาในเขตกรุงเทพมหานคร. สังคมวิทยาฉบับบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. 2545. สถาบันครอบครัวกับความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ธัญญา พรหมรักษ์. 2550. ผู้หญิง ความรุนแรงในครอบครัว การหย่าร้างในฐานะทางเลือก. วิทยานิพนธ์, วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิตา ชูโต. 2545. การวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร. แม่ทูล์ปอยท์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทพันธ์ ชินล้ำประเสริฐ. 2545. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการเรื่องการจัดการปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- บุคอรื บินรามัญ. 2521. คำบรรยาย กระบวนวิชากฎหมายอิสลาม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.
- บุศรินทร์ คล่องพยาบาล. 2542. ความรุนแรงในครอบครัว ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการถูกทำร้าย ภรรยาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปัญชลี โชติคุด. 2541. การใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรส. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยบัณฑิต, คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปัทมา เผ่าสังข์ทอง. 2544. การแก้ปัญหาความขัดแย้งในคดีครอบครัว ศึกษากระบวนการไกล่เกลี่ยกรณีหย่า. นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปาริชาติ สุขุม. 2531. *ทฤษฎีความขัดแย้ง Conflict theory* ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- ผลการวิจัยเรื่อง “ความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่” เอกสารอัดสำเนา. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดลร่วมกับมูลนิธิผู้หญิงและองค์การอนามัยโลก.
- พระครูนิภาสธรรมาธิมุต (อำพร ปริมุตโต). 2554. การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวตามหลักธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงการณราชวิทยาลัย.
- เพ็ญจันทร์ ประดับมุข. 2546. รายงานการวิจัยเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว สถานะของงานวิจัย และข้อเสนอเพื่อพัฒนาระบบวิจัยในอนาคต *Family violence State of the Art Review and Research Promoting System in the Future*. นนทบุรี : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- พงสวัสดิ์ สวัสดิพงษ์. 2527. “ทฤษฎีบทบาท” เอกสารโรเนียวโครงการปริญญาโท. สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- . 2532. สังคมวิทยาชีวิตสังคม แนวทฤษฎีการปฏิสังสรรค์สัญลักษณ์ โครงการพัฒนาวิชาการ. คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- พจนีย์ บัณฑิตวงศ์. 2544. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำรุนแรงต่อภรรยา ในเขตอำเภอโพธาราม จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภัสสร ลิมานนท์. 2542. *บทบาทเพศกับการอนามัยเจริญพันธุ์*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาสุรี เอี่ยมทิม. 2548. ทศนะของคู่สมรสในชุมชนเมืองต่อแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- มาลี จิรวัดนานนท์. 2545. *กระบวนการเข้าสู่การเป็นครอบครัวแม่คนเดียว*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มูลนิธิผู้หญิง. 2532. *คู่มือปัญหาความรุนแรงในครอบครัว*. กรุงเทพมหานคร : บ้านพักผู้หญิง มูลนิธิผู้หญิง.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช. 2550. ฉบับพิมพ์ตามราชกิจจานุเบกษา. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์อักษร.
- รณชัย คงสกนธ์. 2548. ภาวะผิดปกติทางจิตใจจากเหตุการณ์วินาศภัย Post Traumatic Stress Disorder. กรุงเทพมหานคร : สหประชาพานิชย์.
- รณชัย คงสกนธ์. 2549. *เอกสารประกอบการบรรยายหัวข้อเรื่องความรุนแรงในครอบครัว*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รณชัย คงสกนธ์ และ นฤมล โพธิ์แจ่ม. 2551. *ความรุนแรงในครอบครัว ทฤษฎี ผลกระทบ กฎหมาย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สหประชาพานิชย์.
- วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล, อุทัยวรรณ แจ่มศรี และอำนาจ เนตรสุภา. 2546. *รายงานการวิจัยเรื่อง การประเมินกระบวนการยุติธรรมในการคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัว Evaluation of the criminalistics response to family violence*. นนทบุรี : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- วันทนี วาสิกะสิน. 2541. *สังคมสงเคราะห์แนวสตรีนิยม ทฤษฎีและการปฏิบัติงาน*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันเพ็ญ บุญประกอบ. 2522. *สุขภาพจิตของเด็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- วิเชียร สุขจันทร์. 2540. การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้แม่แบบเพื่อลดพฤติกรรมที่เหมาะสมในการเผชิญกับความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ (3) ที่มาจากครอบครัวหย่าร้าง โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิระดา สมสวัสดิ์. 2540. *กฎหมายลักษณะครอบครัว*. กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- วิลาศ ชูช่วย. 2543. *สังคมกรรมทางการเมืองของชาวมุสลิมในจังหวัดสตูล*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร

- มหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)
- วิลาสินี พนานครทรัพย์. 2545. ความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่ เสี่ยงผู้หญิง. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต,
คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริเพชร ศิริวัฒนา. 2538. ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ศึกษาเฉพาะกรณีผลกระทบต่อ
สุขภาพจิตในหญิงที่ถูกสามีทุบตีทำร้ายร่างกาย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขา
จิตวิทยาคลินิก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศรีเรือน แก้วกั้วาล. 2536. *ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ : รู้เรา รู้เขา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- ศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์. 2537. *ครอบครัวไทย ปัญหาและแนวแก้ไข. นิตยสารประชาสงเคราะห์*. ปีที่
37(6) พฤษภาคม – ธันวาคม 2537: 20-24
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2524. *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพมหานคร : ชัยศรีการพิมพ์.
- สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ. 1998. *พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมแปลเป็นภาษาไทย*. อัลมาดีนะห์
อัลมูเนาวาเราะห์ : ศูนย์กษัตริย์ฟายัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน.
- สมคิด อิศระวัฒน์. 2542. รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะการอบรมและเลี้ยงดูเด็กของคนไทยซึ่งมีผล
ต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมบัติ บุญเลี้ยง. 2550. ความขัดแย้งในครอบครัว ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จ.เพชรบุรี.
งานวิจัย, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สุดสงวน สุธีสร. 2545. *อาชญาวิทยาและงานสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพัตรา สุภาพ. 2534. *สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี*
กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. 2545. *ปัญหาสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรางค์ จันทวานิช. 2530. *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมิตรา นิธิสินประเสริฐ. 2540. ปัจจัยด้านสุขภาพจิตกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนวัยรุ่นในเขต
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศาสตร์การ
แพทย์และสาธารณสุขบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เสริมศักดิ์ วิศาลากรณ์. 2542. *ความขัดแย้งการบริหารเพื่อสร้างสรรค์*. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร : เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.
- สำนักกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. 2553. *พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง
ในครอบครัว*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด. 2535. *วัฒนธรรมอิสลาม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ทางนำ.
- เหมวรรณ เหมะนัด. 2533. ความรุนแรงในครอบครัว ศึกษากรณีสามผู้มีรายได้น้อยในเขตเทศบาล
เมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต,

คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อังคณา ช่วยค้าชู. 2555. ความรุนแรงในครอบครัว : สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางให้ความช่วยเหลือ. *วารสารธรรมศาสตร์*.ปีที่ 31 (3): 130-145.

อัจฉรา ธรรมาภรณ์.2531. *จิตวิทยาการเรียนรู้*. ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

อัจฉรา สกุลตนิยม. 2541 .ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทำร้ายคู่สมรส.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. พยาบาลศาสตร์ การพยาบาลอนามัยชุมชน,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

อับลลอส ไต้ะมิ. 2551. *สิทธิและหน้าที่ของสามีภรรยาในอิสลาม*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เพื่อนโคโร.

อริยา คุ่มภัย. 2544. ภูมิหลัง บุคลิกลักษณะ และสภาวะทางจิตใจของผู้หญิงที่ถูกสามีทำร้าย : กรณีศึกษา วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. วิทยาศาสตร์ (จิตวิทยาคลินิก), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

อภิญา เวชชัย. 2551. *การพัฒนาาระบบคุ้มครองเด็กในสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อวิธดา จันทร์แสนตอ. 2544. *ความรุนแรงในครอบครัว : มุมมองของผู้หญิง*. เชียงใหม่ : ธนบรรณการพิมพ์.

อามีนะห์ ดำรงผล. 2544. *สาระน่ารู้เกี่ยวกับชีวิตมุสลิม*.กรุงเทพมหานคร : เอดิสัน เพรส โปรดักส์.

อุทุมพร ตรังคสมบัติ. 2545. *จิตวิทยาชีวิตคู่และการบำบัดคู่สมรส*. กรุงเทพมหานคร : ชั้นต่าการพิมพ์.

เอกสารประกอบการสัมมนา. 2550. *เรื่อง การใช้กฎหมายแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว.

อรดี โชคสวัสดิ์. 2546. *อำนาจในคู่สมรสและความรุนแรงทางร่างกายต่อภรรยา*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ. 2535. *องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น (ฉบับอัดสำเนา)* กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

เอกสารออนไลน์ภาษาไทย

กรมสุขภาพจิต “ลดความขัดแย้งในครอบครัว” <<http://www.dmhweb.dmh.ao.th/social/>>. (สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2554)

พระราชบัญญัติองค์กรบริหารศาสนาอิสลาม พ.ศ.2540

<http://www.cicot.or.th/2011/main/content.php?page=news&category=11&id=22>. (สืบค้นเมื่อ 23 มกราคม 2553)

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550

<http://www.violence.in.th/publicweb/>. (สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2554)

ภิญโญ ทองดี “ครอบครัวและสถาบันครอบครัว”

<<http://www.human.cmu.ac.th/~hc/ebook/006103/lesson1/01.htm>>.

(สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2554)

รณชัย คงสกนธ์. ความรุนแรงในครอบครัวภัยเงียบของสังคม.

[http://www.nareelux.org/KnowledgeManage/DomesticViolence/1-](http://www.nareelux.org/KnowledgeManage/DomesticViolence/1-SilentRisk.htm)

SilentRisk.htm. (สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2554)

วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย “บทบาทของผู้ชายกับปัญหาครอบครัวไทยในปัจจุบัน” <http://www.ramamental.com/journal/v4332_f.html>, (สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2554).

ศูนย์การเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2556 “ผลการสำรวจสถานการณ์ความรุนแรงในภาพรวม 76 จังหวัด ปี 2556” http://www.m-society.go.th/article_attach/11400/15717.pdf. (สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2557).

สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด 2554 .<<http://www.islamicsatun.net/>.

สืบค้นเมื่อ (13 มกราคม 2553).

สำนักพัฒนาสุขภาพจิต “ครอบครัวกับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง”

<http://www.mhtech.dmh.moph.go.th/2002/content_body>.

(สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2554).

เอกสารออนไลน์ภาษาอังกฤษ

Babcock, Emily Atwater. Krey, August C. 1993. Power and Violence : The relation between communication patterns, power discrepancies and domestic violence. *Journal of Consulting and Clinical Psychology* 61 (1) : 40-50. (สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2556)

Bandura, Albert. 1977. Social learning theory. Englewood Cliffs : Prentice Hall. (สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2556)

Baumrind Diana. 1966. Effect of authoritative parental control on child behavior. *Child Development* 37 : 887-907 (สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2555)

Baumrind Diana. 1967. Child care practices anteceding three patterns of preschool behavior. *Genetic Psychology Monographs* 75 : 43-88. (สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2555)

Gelles Richard. 1993. "Family Violence" in Family Violence Prevention and Treatment. Hampton Robert and Gullotta Thomas. : 31-46. (สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2556)

Gelles Richard and Straus Murray. 1979. Determinants of Violence in the Family : toward a theoretical Integration in Contemporary Theories Family Volume 1. (สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2555)

Straus Murray .1977. wife-beating : how common and why? Victimology 2 (November). : 443-458. (สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2556)

ภาคผนวก ก :

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ภูมิหลังทางครอบครัวคู่สมรสมุสลิมที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว : กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสตูล

Family Background of Muslim Spouses through Domestic Violence Behavior : A Case Study in Muang District, Satun Province.

ส่วนที่ 1 คำชี้แจงของผู้วิจัย

ดิฉัน นางสาวนุรไลลาห์ หลังปุเต๊ะ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาความขัดแย้งและสันติศึกษา สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับภูมิหลังทางครอบครัวในด้านสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูประสบการณ์การใช้ความรุนแรง และความสัมพันธ์เชิงอำนาจของคู่สมรสมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูลที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ดิฉันขออนุญาตพูดคุย สัมภาษณ์ และบันทึกข้อมูล เนื่องจากเรื่องที่จะสัมภาษณ์และสอบถามนี้เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ดังนั้นจึงเป็นสิทธิของท่านในการตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมวิจัยหรือไม่ก็ได้ ตามความสมัครใจของท่าน

ข้อมูลที่ได้จากท่านในการศึกษาครั้งนี้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับครอบครัวอื่นๆในอนาคต โดยจะทำให้เข้าใจว่าภูมิหลังทางครอบครัวในด้านสภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูประสบการณ์การใช้ความรุนแรง และความสัมพันธ์เชิงอำนาจ มีความเกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อไปในการป้องกันและเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในคู่สมรส การนำเสนอผลการศึกษาก็จะกระทำในภาพรวมเสนอในงานวิชาการเท่านั้นโดยปกปิดชื่อจริงของท่าน ในการเข้าร่วมการศึกษาในครั้งนี้ท่านสามารถถอนตัวออกจากการวิจัยได้ทุกเมื่อโดยไม่ต้องบอกเหตุผลแก่ผู้วิจัย และจะไม่เกิดผลเสียหายแก่ท่านแต่อย่างใด

ส่วนที่ 2 คำแสดงการยินยอมเข้าร่วมการศึกษา

ข้าพเจ้า ได้รับการอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์การทำวิจัยและประโยชน์ที่ได้รับแล้ว และมีความยินดีและพอใจที่จะเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ ข้าพเจ้าสามารถออกจากกรวิจัยได้หากมีเหตุขัดข้องโดยไม่ต้องให้เหตุผล ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะเซ็นยินยอมเข้าร่วมวิจัยแล้ว และการวิจัยครั้งนี้จะไม่เกิดผลเสียหายแก่ตัวข้าพเจ้าแต่อย่างใด

ลงนาม ผู้เข้าร่วมวิจัย

(.....)

วันที่ เดือน..... พ.ศ. 25.....

ภาคผนวก ข :

แบบสัมภาษณ์กรณีศึกษา

แบบคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกเฉพาะกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก
เพื่อใช้ในการศึกษาเรื่องภูมิหลังทางครอบครัวคู่สมรสสมุสลิมีที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงใน
ครอบครัว : กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสตูล

คำชี้แจง :

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างแบบเป็นทางการ สำหรับการวิจัยเพื่อทำ
วิทยานิพนธ์ของนางสาวนุรไลลาห์ หลังปูเต๊ะ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความขัดแย้งและสันติศึกษา สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
หาดใหญ่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อ - สกุล
2. อายุ ปี
3. ที่อยู่
4. อาชีพ
5. สถานภาพ
6. ระยะเวลาการสมรส
7. การศึกษา.....
8. รายได้ (บาท / เดือน)
9. จำนวนบุตร
10. ลักษณะครอบครัว

ส่วนที่ 2 แนวคำถามสำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. สภาพครอบครัวของท่านเป็นอย่างไร
2. ครอบครัวของท่านมีบุคคลในครอบครัวที่อารมณ์รุนแรงหรือชอบใช้กำลังหรือไม่ อย่างไร
3. คนในครอบครัวของท่านเคยกระทำหรือมีพฤติกรรม ดุด่า ชมชู้ หรือทำร้ายร่างกาย /
ทุบตี หรือไม่อย่างไร

4. ความรุนแรงของการทะเลาะมีปากเสียงกันแต่ละครั้ง เป็นอย่างไร
5. ลักษณะของความรุนแรงที่เป็นผลกระทบมาจากการทะเลาะ ตบตีกัน เช่น ฟกช้ำ ธรรมดา ไปจนถึงอาการมากที่สุดที่เคยถูกกระทำ คือ
6. ท่านมีวิธีการจัดการกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของท่านอย่างไร
7. ท่านคิดว่า การกระทำความรุนแรงในครอบครัวของท่านเกิดจากสาเหตุใด
8. ในวัยเด็ก ท่านเคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะตบตี หรือเคยถูกลงโทษจากพ่อแม่หรือไม่
9. ในวัยเด็ก ท่านได้รับการเลี้ยงดูอย่างไร เช่น ตามใจ ปล่อยปละละเลย เข้มงวด หรือควบคุม มากเกินไปหรือไม่ อย่างไร
10. ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่ของท่านเป็นอย่างไร
11. หากท่านถูกกระทำความรุนแรงจากบุคคลในบ้าน ท่านต้องการบอกเล่าเรื่องนี้กับผู้อื่น (เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง ญาติ และเพื่อน) บ้างหรือไม่ อย่างไร
12. ท่านมีวิธีการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกจากการกระทำความรุนแรง อย่างไร เช่น การปรึกษา ขอความช่วยเหลือ หรือ การเข้าแจ้งความ มีหรือไม่ อย่างไร

ภาคผนวก ค :

	ชื่อ (นามสมมุติ)	อายุ (ปี)	ที่อยู่	ภูมิหลังทางครอบครัวของคู่สมรสสมรสในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล					
				สภาพครอบครัว	รูปแบบการเลี้ยงดู	ประสบการณ์ถูกกลั่นโหมในวัยเด็ก	ประสบการณ์เคยเห็นพ่อแม่ทะเลาะในวัยเด็ก	ระบบบิดาธิปไตย	สภาพดีด้อยกว่าของผู้หญิง
1.	นางภา	51	ต.บ้านนา ลาน	บิดามีภรรยาหลายคน	เข้มงวด & ทอดทิ้ง	เคยถูกลั่นโหมในวัยเด็ก	บิดาตบตี ต่ำว่ามารดา	ควบคุมทุกอย่างในบ้าน	ภรรยาดีสภาพดีด้อยกว่า
2.	นางนุสร	34	ต.บ้าน ควนโพธิ์	ครอบครัวสมบูรณ์	เข้มงวด & ควบคุม	ไม่เคยถูกลั่นโหมในวัยเด็ก	ไม่เคยเห็นบิดาตบตี ต่ำว่ามารดา	ควบคุมทุกอย่างในบ้าน	สภาพเท่ากัน
3.	นางปะ	31	ต.ฉลุง	พ่อแม่แยกทางกัน & ยาเสพติด	ปล่อยปละละเลย	เคยถูกลั่นโหมในวัยเด็ก	บิดาตบตี ต่ำว่ามารดา	ไม่ถูกควบคุม	สภาพเท่ากัน
4.	นางนารี	39	ต.บ้าน ต้นหยงโป	ปัญหารายได้ในครอบครัว	เข้มงวด & ควบคุม	ไม่เคยถูกลั่นโหมในวัยเด็ก	บิดาตบตี ต่ำว่ามารดา	ควบคุมทุกอย่างในบ้าน	ภรรยาดีสภาพดีด้อยกว่า
5.	นางฮาปี๊ะ	35	ต.บ้าน ควน	ปัญหารายได้ในครอบครัว, พ่อแม่แยกทางกัน, ไม่เคร่งครัดในศาสนา	ปล่อยปละละเลย	เคยถูกลั่นโหมในวัยเด็ก	ไม่เคยเห็นบิดาตบตี ต่ำว่ามารดา	ควบคุมทุกอย่างในบ้าน	สภาพเท่ากัน

				& ยาเสพติด					
6.	นางบานูน	41	ต.ฉลุง	ปัญหารายได้ใน ครอบครัว, ไม่เคร่งครัดใน ศาสนา & ยาเสพติด	ปล่อยปละละเลย & ตามใจ	ไม่เคยถูกลงโทษใน วัยเด็ก	บิดาตบตี ตำว่ามารดา	ไม่ถูกควบคุม	สภาพเท่ากัน
7.	นางจันจิรา	50	ต. พิมาน	บิดามีภรรยา หลายคน	เข้มงวด & ทอดทิ้ง	เคยถูกลงโทษใน วัยเด็ก	บิดาตบตี ตำว่ามารดา	ควบคุม ทุกอย่างในบ้าน	ภรรยาดีสภาพ ด้อยกว่า
8.	นางสาวนา	30	ต.บ้าน ควน	พ่อแม่แยกทางกัน, ไม่เคร่งครัด ในศาสนา & ยาเสพติด	ปล่อยปละละเลย & ตามใจ	ไม่เคยถูกลงโทษใน วัยเด็ก	บิดาตบตี ตำว่ามารดา	ไม่ถูกควบคุม	ภรรยาดีสภาพ ด้อยกว่า

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์กรณีศึกษา

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นางสาวนุรไลลาห์ หลังปุเต๊ะ

รหัสประจำตัวนักศึกษา 5310022011

วุฒิการศึกษา

วุฒิ

ชื่อสถาบัน

ปีที่สำเร็จการศึกษา

วิทยาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

2552

ทุนการศึกษา (ที่ได้รับในระหว่างการศึกษา)

1. ทุนผู้ช่วยสอน ปีงบประมาณ 2555 จำนวน 3,000.00 บาท
2. ทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ ปีงบประมาณ 2555 จำนวน 6,000.00 บาท

สถานที่ทำงาน

ครูผู้สอนและครูตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายห้องสมุด โรงเรียนดารุลมาอาเรฟมูลนิธิ ตำบล
ควนสตอ อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

เสนอผลงานวิจัยงานประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยทักษิณ “วิจัยไทยเพื่ออนาคต” Thai Research : A Vision of Futurity. ครั้งที่ 25 ประจำปี 2558 ในระหว่างวันที่ 10-12 มิถุนายน 2558